

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 30 · 12. desember
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 12. desember 2018 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 30):

1. Innstilling fra finanskomiteen om Skatter, avgifter og toll 2019 (Innst. 3 S (2018–2019), jf. Prop. 1 LS (2018–2019) og Prop. 1 S (2018–2019))
2. Innstilling fra finanskomiteen om Skatter, avgifter og toll 2019 – lovsaker (Innst. 4 L (2018–2019), jf. Prop. 1 LS (2018–2019))
3. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2018–2019), jf. Prop. 1 S (2018–2019))
4. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2018 under Kunnskapsdepartementet unntatt kap. 291, 292, 3291 og 3292 og om Endringer i statsbudsjettet 2018 under Nærings- og fiskeridepartementet – kap. 926 (Innst. 99 S (2018–2019), jf. Prop. 21 S (2018–2019) og Prop. 24 S (2018–2019))

Presidenten: Representanten Heidi Greni, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Vestfold fylke, Kari-Lise Rørvik, tar nå sete.

Representanten Bengt Fasteraune vil fremsette et representantforslag.

Bengt Fasteraune (Sp) [10:00:24]: Jeg vil på vegne av representantene Siv Mossleth, Åslaug Sem-Jacobsen, Steinar Ness og meg selv fremme et forslag om et rimeligere og bedre ekspressbusstilbud i hele landet.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:01:02]: Eg vil på vegner av representantane Marit Knutsdatter Strand, Siv Mossleth og meg sjølv fremja eit forslag om å beskytta, fremja, støtta og auka førekomsten av amming.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 59 første ledd og foretar votering etter at finanskomiteens saker, sakene nr. 1 og 2, er ferdigbehandlet, og deretter foretar en samlet votering etter behandlingen av sakene nr. 3 og 4 ved slutten av dagens møte.

– Det anses vedtatt.

Videre vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:02:05]

Innstilling fra finanskomiteen om Skatter, avgifter og toll 2019 (Innst. 3 S (2018–2019), jf. Prop. 1 LS (2018–2019) og Prop. 1 S (2018–2019))

Sak nr. 2 [10:02:19]

Innstilling fra finanskomiteen om Skatter, avgifter og toll 2019 – lovsaker (Innst. 4 L (2018–2019), jf. Prop. 1 LS (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten begrenses til 1 time og 20 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter, Rødt 5 minutter og finansministeren 10 minutter.

Presidenten vil foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere, og at det etter innlegg fra finansministeren blir gitt anledning til inntil én replikk med svar per opposisjonsparti, til sammen seks replikker.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Vetle Wang Soleim (H) [10:03:31] (ordfører for sakene): Jeg vil begynne med å takke for et meget godt samarbeid med de andre partiene i finanskomiteen i arbeidet med å ferdigstille skatteinnstillingen for 2019. Selv om det kjekkeste for oss politikere er å snakke om utgiftssiden, er det altså vedtakene som fattes i dag, som finansierer det de ulike partiene har lovet velgerne sine.

Jeg vil i forlengelsen av dette gi skryt og en stor takk til komiteens sekretariat og andre ansatte på Stortinget som sørger for at komiteens behandling går som den skal. Jeg vil også spesielt takke for samarbeidet mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, som har ledet fram til et statsbudsjett for neste år, og da også er grunnlaget for den innstillingen som komiteen fremmer for Stortinget her i dag.

Etter budsjettforhandlingene på Stortinget ligger hovedgrepene i regjeringens skatteopplegg fast. La meg trekke fram noen av de viktigste tiltakene:

Stortinget slutter seg til regjeringens forslag om å fortsette med å senke den generelle skattesatsen fra 23 til 22 pst. Dette vil gjøre det mer lønnsomt å investere i arbeidsplasser i Norge. Tiltaket er i tråd med skatteforliket på Stortinget, for der ble det sagt at man skulle se på den framtidige skattesatsen, i tråd med og i lys av den internasjonale utviklingen. Med 23 pst. har Norge hatt Nordens høyeste skattesats, og hvis vi har en sats som ikke er konkurransedyktig sett opp mot andre sammenlignbare land, faller Norges attraktivitet.

Vi vet at Sverige har 22 pst. i dag og skal ned til 20,6 pst. i 2021, så dette er ikke noe kapplop mot bunnen, som enkelte hevder, dette er en tilpasning til den internasjonale situasjonen, og vi er fortsatt langt unna bunnen. Samtidig er dette viktig for vanlige innbyggere i dette landet, for vi omfordeler gjennom trinnskatten slik at de med minst inntekt får minst skattetrykk.

Regjeringens forslag om å kutte i skatten på arbeidende kapital står flertallspartiene bak. Formuesskatten er en særskatt for norske eiere som diskriminerer nordmenn sammenlignet med utlendinger. Det er en skatt Norge nærmest er alene om å ha i Europa, en skatt som mange bedriftseiere, kanskje spesielt i verftsindustrien og i servicenæringer knyttet til petroleumsindustrien, har merket godt. Lokalt eide selskap taper sin egen egenkapital for å slippe å permittere ansatte, kanskje å måtte gå konkurs, for å holde hjulene i gang og for å kunne omstille seg. Derfor er det viktig at vi nå kutter skatten videre på aksjer og driftsmidler ved å øke rabatten fra 20 til 25 pst. På den måten sikrer vi at varer på lager og eierskap i næringsliv ikke skattlegges like hardt som i dag.

Regjeringen foreslo i statsbudsjettet å kutte eieendomsskatten for vanlige folk som eier en bolig eller fritidsbolig. Dette gjør man ved å kutte den maksimale promillesatsen med to enheter, fra 7 og ned til 5 promille. Det innføres en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 pst., slik at ikke mer enn 70 pst. av markedsverdien kan tas med i skattegrunnlaget når man skriver ut eieendomsskatt på folks hjem i kommunene.

Samtidig strammer vi inn på hvor raskt man kan øke eiendomsskattetrykket, nå blir det kun mulig å øke med 1 promille i året, ned fra tidligere 2 promille. Disse nevnte tiltakene som Stortinget i dag vedtar, er bare noen av en rekke tiltak som gjør Norge mer konkurransedyktig og sørger for at det lettere skapes flere arbeidsplasser i dette landet.

Med det skatteopplegget som vedtas i dag, har denne regjeringen senket skattene med om lag 25 mrd. kr siden den tiltrådte i 2013. Likevel har man økt samferdselsbudsjettet med 75 pst., likevel behandles flere pasi-

enter raskere, og likevel er rekordfå kommuner på RO-BEK-listen.

Etter å ha vært nede i en dyp bølgedal med høy arbeidsledighet ser vi nå virkelig at veksten er på tur opp igjen, ikke bare på de plassene i landet der det har vært nedgangstider – nei, veksten skjer over hele landet og i samtlige bransjer. Det er en meget gledelig utvikling for landet, den skal vi ta med oss og sørge for at fortsetter. Etter min mening er ikke en kjempestor skatteregning måten å gjøre det på.

Å samle inn mer penger fra folk og bedrifter hit til Oslo for å dele dem ut igjen er etter min mening ikke bare et fordyrende mellomledd. Det forhindrer enkeltbedrifter i å investere i flere arbeidsplasser, i sine ansatte og i utvikling av egen næringsvirksomhet. Det er faktisk private arbeidsplasser og vanlige folks penger vi skriver ut skatt på i dag. Hvis vi klarer å gjøre nødvendige prioriteringer, trenger man ikke å øke skattene. Tenker man litt smartere og nytt, kan man faktisk kutte i skattene samtidig som man satser på velferd, slik denne regjeringen gjør.

Jeg vil avslutningsvis berøre to punkter som ligger til behandling i salen i dag. Det første punktet er innføring av en generell elavgift på kraft som benyttes til å utvikle kryptovaluta. Jeg er glad for at det er et enstemmig storting som i dag slutter seg til dette. Det er etter vårt syn ikke riktig at kryptovaluta, som er en meget kraftkrevende virksomhet, skal høste den samme fordelene som øvrig tung og kraftkrevende industri i dette landet.

Der kryptovaluta er en digital valuta som ikke er garantert av noen sentralbank, men har en vekslende verdi basert på tilbud og etterspørsel, er industrien i Norge en stor del av de verdiene dette landet skaper – og store arbeidsgivere. Kryptovaluta er mer en spekulativ virksomhet, og man vet at den benyttes som betalingsmiddel av kriminelle og for å unndra skatt.

Enkelte medier melder nå at utvinning av kryptovaluta i løpet av dette året vil kreve en halv prosent av verdens totale energiforbruk, samtidig som det er anslått at 700 millioner mennesker ikke vil ha tilgang til elektrisk energi i 2030. Nå er det ingen direkte sammenheng mellom norsk strømforbruk og antallet mennesker i verden uten tilgang på elektrisk energi, men når vi hører at denne virksomheten tilsvarer strømforbruket til et større og større europeisk land for hvert kvartal som går, er det kanskje greit å stramme inn på fordeler som for øvrig er tilgodesett annen industri og enkelte deler av landet.

Videre er det viktig å påpeke at dette ikke betyr at det blir ulovlig eller umulig å drive med utvinning av kryptovaluta i Norge. Det betyr bare at de som driver med utvinning av kryptovaluta, må betale det samme som alle andre som driver alminnelig næringsvirksomhet i dette landet, gjør.

Komiteen har innstilt på å gi regjeringen noe handlingsrom tidsmessig i denne saken. Grunnen til det er at dette er teknisk komplisert. Det er ikke forlikspartnerens intensjon – jeg har heller ikke oppfattet at det er intensjonen til noen av de andre partiene i komiteen – å ramme blokkjedeteknologien eller datasentre generelt. Det er kun den kraften som brukes til utvinning av kryptovaluta som ønskes avgiftsbelagt med den generelle satsen. Selve teknologien blokkjede er en teknologisk nyvinning som mange aktører nå jobber med å se muligheter i, det inkluderer også staten.

Skattedirektoratet har på oppdrag fra Finansdepartementet utredet en mulig modell for å gjennomføre Stortingets ønske, men den har ikke vært ute på høring hos næringen, og den har fått noen innvendinger som er verdt å vurdere nærmere før forslaget iverksettes. Derfor har regjeringen fått som utgangspunkt at den generelle avgiften trer i kraft fra 1. mars, men med noe slingring hvis høringen tar lengre tid, eller man avdekker avveininger som må utredes nærmere. Uansett er det klare vedtaket i Stortinget at dette skal innføres.

Det andre punktet er det løse forslaget som flertallet fremmer i salen i dag, og det løse forslaget fra Arbeiderpartiet, som går på et lovvedtak. La meg først ta flertallets anmodningsforslag. Anmodningsforslaget som fremmes, er et svar på en del spørsmål som har dukket opp. Man går her inn for å oppdatere loven og utvide anvendelsesområdet. For kommunesammenslåinger er utgangspunktet at inndelingslovens regler kan unntas fra øvrig lovverk i en sammenslåingsprosess med en harmonisering av de ulike kommunenes utskrivning av eiendomsskatt i løpet av to år, slik at de i løpet av denne perioden kan samkjøre de ulike reglene og satsene.

Eiendomsskatteloven inneholder ikke noen spesiell regel om kommunesammenslåing, men det ble i finanskomiteen løftet fram et konkret lovforslag som komiteen ba Finansdepartementet gjøre en hurtig og foreløpig vurdering av. Den vurderingen mottok komiteen på mandag.

Forslaget som flertallet fremmer i dag, setter opp noen tydeligere føringer for hvordan lovverket skal utformes. Flertallet mener at det er rett at kommuner som i dag får store inntekter fra vindkraft, vannkraft eller petroleumsanlegg, også skal ha det i en sammenslått kommune. Det hensynet må likevel balanseres opp mot vernet vanlige innbyggere og bedrifter skal ha mot å få brå skatteøkninger over natten. I tråd med de endringene som for øvrig finnes i eiendomsskatteloven, der vi har fastslått hvor raskt et kommunestyre kan øke promillesatsene fra et år til et annet, skal også bestemmelsen som gjelder for sammenslåtte kommuner, sørge for at innbyggere og næringsliv ikke kan bli utsatt for store og brå skatteøkninger fra et år til et annet. Jeg ser fram til at

regjeringen så raskt som mulig, men også så grundig som nødvendig, kommer tilbake til Stortinget med et lovforslag basert på dette anmodningsforslaget.

Derfor er det med stor undring jeg ser at Arbeiderpartiet fremmer et løst lovforslag i salen på skatteinnstillingen. Det er en alvorlig måte å drive politikk på. Vanligvis fremmes det anmodningsforslag der regjeringen bes om å utrede og vurdere for så å komme tilbake til Stortinget med et lovverk som har vært på høring, som er kvalitetssikret teknisk, og som passer inn i den berørte loven. Det har i alle fall ikke de ti siste årene blitt foreslått lovverk ut fra et løst forslag i salen på skatteinnstillingen. Arbeiderpartiet fraviker med det nok en gang linjen som et ansvarlig og styringsdyktig parti. Forslaget deres reiser flere spørsmål enn det besvarer, og når det gjør det, bør ikke Stortinget vedta det rett over bordet på den måten.

Jeg tar med det opp forslaget som Høyre fremmer sammen med Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Da har representanten Vetle Wang Soleim tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [10:13:55]: Høyre hevder til stadiighet i debattar, i lesarinnlegg og her i salen at kommuneøkonomien er ganske så romsleg. I neste års budsjett går regjeringa laus på inntektsgrunnlaget ved å senka taket på eigedomsskatten. Ein skal ikkje lenger kunne ta 7 promille. Det burde vera eit tankekors for representanten at sjølv Høyre-styrte kommunar i stadig aukande grad må ty til eigedomsskatt for å få endane til å møtast. Dei to siste åra har Høyre-styrte kommunar funne det nødvendig å henta inn 155 mill. kr meir i eigedomsskatt enn det dei gjorde tidlegare.

No trur ikkje eg at Høyre-politikarar i f.eks. Elverum har gjort dette for å plaga innbyggjarane sine, men for å få pengar nok til dei nødvendige tenestene. Kva trur representanten Wang Soleim er grunnen?

Vetle Wang Soleim (H) [10:15:00]: Kommuneøkonomien har de siste årene vært god. Det er rekordfå kommuner som er på ROBEK-listen, og bl.a. i 2016 leverte vi et rekordår.

Eiendomsskatten er en lokal skatt som kommune-styrer selv fastsetter. Vi ser i dag at det er mange kommuner som klarer seg helt fint uten eiendomsskatt, som klarer seg helt fint uten å pålegge vanlige folk sine boliger og næringseiendom eiendomsskatt. Det er fullt mulig.

De grepene som regjeringen har gjort når det gjelder eiendomsskatten, er ikke bare en opprydding i loven, det er også å sørge for at de næringsdrivende får mer penger igjen. Vi har ryddet opp i en lov som på mange

måter har vært vanskelig å tolke også for domstolene. Vi fjerner fra neste år av maskinskatten. Det betyr at det blir mer penger igjen i hver enkelt bedrift til å ansette flere og utvikle bedriften.

Det jeg hadde vært bekymret for hvis jeg hadde vært kommuner og innbyggere der ute, er at Arbeiderpartiets lovforslag her i salen kommer gjennom, for det kan føre til brå skatteøkninger, til og med fra 0 til 7 promille over natten. Det er en bekymring jeg ville hatt.

Ingrid Heggø (A) [10:16:03]: Eg fekk ikkje svar på det eg spurde om, så eg spør igjen: Har Høgre-styrte kommunar innført eigedomsskatt og auka eigedomsskatten for å plaga innbyggjarane sine?

Vetle Wang Soleim (H) [10:16:20]: Da svarer jeg igjen: Eiendomsskatten er en lokal skatt. Det er velgerne som velger dem som sitter i kommunestyret. Men vårt mål er at det skal være større innskrenkninger på hvor mye man kan utskrive i eiendomsskatt. Vi har bl.a. gjort det ved å ta ned promillesatsen, vi har gjort det ved å fjerne maskinskatten, og vi har gjort det ved å innføre en obligatorisk reduksjonsfaktor.

Jeg håper likevel at Arbeiderpartiet i løpet av denne debatten vil svare på hvordan i all verden de mener at det er en ansvarlig og styringsdyktig linje å komme med løse lovforslag i en skattedebatt, noe som ikke har vært gjort de siste ti årene, og som kan føre til at bare man sammenslår en kommune, så kan vanlige boligeiere og vanlige næringsdrivende folk få en økning fra 0 til 7 promille over natten. Det er en politikk jeg ikke står bak. Det er veldig underlig av et parti som anser seg selv som styringsdyktig, å komme med slike lovforslag uten utredning, uten lovforarbeid, uten forskrifter og uten høring blant dem som er berørt av forslaget.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:17:28]: I revidert nasjonalbudsjett i år ble det vedtatt en ny skatteordning for utenlandske arbeidstakere. Det er en ordning som innebærer at utenlandske arbeidstakere kan velge om en skal omfattes av ordinær beskatning i Norge, eller om en går inn på den nye ordningen. En kan altså selv velge den ordningen som gir lavest skatt for en selv. Ifølge opplysninger fra Finansdepartementet innebærer dette en skattesubsidie for utenlandske arbeidstakere på over 100 mill. kr årlig. Det betyr altså at norske arbeidstakere i de samme yrkene med de samme forutsetningene for øvrig skal betale høyere skatt enn utenlandske arbeidstakere.

Hva mener Høyre er logikken bak at norske arbeidstakere skal betale høyere skatt enn utenlandske arbeidstakere i Norge?

Vetle Wang Soleim (H) [10:18:19]: Det er helt riktig at vi har ordnet opp i og ryddet opp i en ordning som har vært vanskelig å kontrollere, som har vært vanskelig å etterprøve, og som har vært vanskelig å forstå for mange utenlandske arbeidstakere. Tidligere har det vært slik at utenlandske arbeidstakere selv har måttet innrapportere dette til skattemyndighetene. Nå er det arbeidsgiveren som må innrapportere dette for dem.

Det vi har sett, er at regimet som var, inneholdt mange rapporteringsfeil. Det var et enormt byråkrati, man skulle kontrollere dette, og man så at andelen feil i innmeldingene var veldig høyt. Derfor har vi – vi hadde høring om dette i fjor – vurdert forslagene som har kommet inn fra både NHO og LO, og der var det uenighet om hvor satsen skulle ligge. Jeg synes vi har endt opp med et ganske bra kompromiss med en stats på 25 pst.

Det er viktig at Senterpartiet også ser at man ikke kan se på denne ordningen helt konkret. Man må også se på om det går an å ha ordninger det er mulig å kontrollere, om det går an å ha ordninger som fører til at vi får mindre byråkrati, og det fører virkelig denne endringen til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:19:31]: Jeg tror ikke jeg hørte representanten Wang Soleim nevne klima eller ulikhet med ett ord i sitt innlegg. Det må jeg si overrasker meg ganske mye når vi vet at klimaendringene og den voksende ulikheten er en av de største utfordringene vi står overfor. Klimaendringene bør det ikke være tvil om alvorret i; behovet for å kutte utslipp er større enn noen gang. Når det gjelder ulikhet, ser vi at den rikeste delen av befolkningen trekker ifra; 10 pst. av Norges aller rikeste eier nå om lag 60 pst. av all formue.

Mitt spørsmål er om Høyre og representanten Wang Soleim mener at avgiftssystemet har en rolle å spille i kampen mot klimaendringene, og hvordan regjeringen vil følge opp det. Og mener han at skattesystemet skal fungere omfordelende, og hvordan synes han det går når de 0,1 pst. med høyest formue i Norge har fått over 300 000 kr i skatteuttak fra denne regjeringen?

Vetle Wang Soleim (H) [10:20:30]: For å ta det siste først: Halvparten av alle personskattelettelser vi har gjennomført i vår regjeringstid, har gått til folk med inntekt under 600 000 kr. Det som er den største forskjellen når det gjelder ulikhet i Norge – som, bare for å nevne det, er et av landene i Europa med minst ulikhet – er om man er i jobb eller ikke. Da er vi nødt til å ha arbeidslinjen, og det må lønne seg å skape nye arbeidsplasser og å være i jobb. Jeg føler ikke akkurat at SV er på det sporet.

Når det gjelder klima, er utslippene på vei ned. Det ser vi. Vi leverer på klima i hvert eneste budsjett. Hvorvidt avgiftssystemet har en rolle å spille: Ja, så absolutt har avgiftssystemet en rolle å spille. Et veldig godt eksempel på det er f.eks. elbilavgiftene, der vi ser at elbilandelen i Norge øker enormt. Man var også inne på avgiftssystemet for øvrig. Man har f.eks. en CO₂-avgift på petroleum i Norge. Den fører til at det lønner seg for petroleumsnæringene å gjøre jobben sin mer klimavennlig. Det er den mest klimavennlige petroleumsnæringen i verden, og det mener jeg er bra.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Rigmor Aasrud (A) [10:21:52]: Takk til komiteen for effektivt samarbeid i forbindelse med behandlingen av denne saken.

Arbeiderpartiet vil ha et Norge der grunnleggende velferdstjenester er finansiert av fellesskapet. Barnehage, skole, helsehjelp og omsorg er oppgaver som løses best i fellesskap. Mange land har valgt andre løsninger der folk må ut med høye egenandeler og forsikringer for å kunne bruke de samme tjenestene. Det fører til ulike tilbud og at lommeboka bestemmer tilbudet du skal få. Det skaper ulikhet og er kilde til sosial uro. Et sånt samfunn vil vi ikke ha i Norge.

For at alle skal ha like muligheter og et tilfredsstillende sikkerhetsnett om man ikke kan sørge for egen inntekt, har vi det store spleiselaget. Det er her skatter og avgifter kommer inn. Når skatter og avgifter reduseres, blir det mindre i spleiselaget. Kaka til fordeling blir mindre, og mulighetene for gode velferdstjenester for alle reduseres – ikke for dem som har mest, men for dem som har minst.

Arbeiderpartiet mener vi skal ha et skattesystem med et bredt grunnlag. Da blir det mulig med forholdsvis lave satser og mer symmetri mellom de forskjellige skattetyper. Et annet viktig formål med skattesystemet er å omfordele ressurser i samfunnet. For å bidra til en mer rettferdig fordeling må folk skatte etter evne. Høyere regjeringen gir skatteutt etter evne. I årene med høyere regjering har de tusen med høyest formue fått 1,3 mill. kr i skattelette. Det bør ikke overraske noen at forskjellene mellom folk da øker.

Også i år har vi fått servert et budsjett for de rike. Skatteutt på arbeidende kapital har blitt framstilt som en håndsrekning til småbedriftseiere. Men å øke verdsettelsesrabatten på aksjer og driftsmidler er i realiteten politikk skreddersydd for dem med store formuer – enkelt og greit fordi store formuer ofte består av aksjer. Jo større formue, jo større skatteutt.

Arbeiderpartiet er bekymret for økende ulikhet. Tilsynelatende er regjeringen også det, siden de har varslet en stortingsmelding om temaet. Men da framstår det

som litt underlig at regjeringen vil bruke nærmere 700 millioner budsjett kroner på et sånt skatteutt.

I høst kom det ferske tall fra SSB som viser en kraftig økning i forskjellene mellom folk. Nå eier den ene rikeste prosenten i Norge mer enn halvparten av all formue. For litt over 20 år siden eide denne ene prosenten mindre enn halvparten. Det er spesielt de siste fem årene at andelen til de rikeste har skutt fart. Da blir det mindre på alle andre. En sånn utvikling vil vi ikke ha.

Når Arbeiderpartiet er bekymret for økt ulikhet, går vi for løsninger som virker. Et kraftfullt virkemiddel er formuesskatten. De som betaler formuesskatt i dag, må betale litt mer med vårt opplegg. Men det ikke bare de rike som drar ifra – med høy vekst i sin formue – noen faller også fra i bunnen. Arbeidsfolk som har de laveste lønningene, har hatt en spesielt svak utvikling etter 2015.

Økte forskjeller bidrar til at tilliten mellom folk svekkes. De som eier kapitalen, stikker av med en større del av kaka, mens arbeidsfolk får mindre. Det er urettferdig, og det er dette vi burde fokusert på i denne debatten. Opprøret i Frankrike er en tydelig påminnelse om hvordan folk reagerer når de opplever at noen blir forfordelt. Norge er heldigvis ikke der.

Arbeiderpartiet vil mer for folk i jobb. En mer rettferdig fordeling krever en mer rettferdig skattepolitikk. Det er egentlig ganske enkelt. En rettferdig skattepolitikk er den skattepolitikken som gagnar folk flest: nordmenn med vanlige inntekter. Derfor reduserer Arbeiderpartiet skatt på inntekt for fire av fem nordmenn. Og hør etter, alle fra posisjonspartiene som har talepunkter som sier det motsatte: De som tjener mindre enn 750 000 kr i året, får mindre skatt med Arbeiderpartiet.

De aller fleste nordmenn får dermed mer å rutte med med Arbeiderpartiets skattepolitikk – de aller fleste nordmenn får det. De vil få økt minstepensjon – fordi det er rettferdig. Vi setter ned skattesatsen for dem med lave inntekter – fordi det er rettferdig. Vi foreslår at enslige minstepensjonister får 4 000 kr mer i året – fordi vi mener det er rettferdig.

Mer til dem som trenger det, betyr noe mer skatt for dem som tåler det. For å skatte rettferdig må folk skatte etter evne. Med vårt opplegg må de som tjener mer enn 1 mill. kr i året, betale litt over 600 kr ekstra i skatt i måneden. Det tåler de.

Nesten en halv million nordmenn pendler for å komme seg på jobb. Å pendle har blitt dyrere under høyere regjeringen. Økt egenandel før du får skattefradrag, gjør det vanskeligere å bo langt unna der jobbene er. Det gjør at nesten hele skatteletten disse personene har fått, blir spist opp bare av økt skatt på pendling.

Skatteutt gjør ikke kaka større, ikke engang regjeringen tror på det. Både i skatteproposisjonen for 2015

og i svar på våre budsjettspørsmål nå i høst sier finansministeren at det ikke er grunnlag for å budsjettere med dynamiske effekter av forslagene til skatteendringer. Det er altså ikke kaka som blir større, men bankkontoen til dem med store formuer.

Vi har lenge hatt en balanse mellom hvordan kapitaleiere og arbeidere får avkastning på sin innsats. Det har vært en av de store suksessfaktorene i Norge. En mer rettferdig fordeling enn i mange andre land gjør Norge til det samfunnet mange misunner oss. Men denne balansen kan vi ikke ta for gitt. For at arbeidsfolk skal få sin rettmessige del av kaka, må flere organisere seg. En sterk fagbevegelse som står sammen, får til mer. Med flere organiserte kan arbeidstakernes interesser representeres, og det er bra. Derfor øker vi fagforeningsfradraget med 1 000 kr.

Det har blitt nye arbeidsplasser i Norge så langt i år. Det skyldes lav rente, ansvarlige parter som bidro til et ansvarlig lønnsoppgjør, og økt oljepris. Regjeringen og stortingsflertallet burde sende et stort takkekort til arbeidstakerorganisasjonene. De har tatt stort ansvar gjennom en vanskelig periode i norsk økonomi.

Men hva leverer regjeringen tilbake?

- kutt i verdien av sluttvederlag for dem som må slutte i jobb
- kutt i feriepengene til de ledige
- kutt i skattefradraget for fagforeningskontingent fordi det ikke ble prisjustert
- kutt i skattefradraget for pendlere
- kutt i kjøregodtgjørelsen
- kutt i reise- og diettsatsene

For noen år siden ropte Fremskrittspartiets leder Siv Jensen ut at den norske modellen sto i veien for det norske folk. Nå er det tydelig at det er finansminister Jensen selv som står i veien for norske arbeidsfolk. Kutt i reise- og diettsatsene er et alvorlig angrep på noe av det som er kjernen i den norske modellen: respekten for forhandlinger. Reise- og diettsatser forhandles mellom staten og arbeidstakerorganisasjonene.

Det er kommunalministeren som er ansvarlig for forhandlingene. Finansministeren må være svært lite fornøyd med det arbeidet kommunalministeren har gjort, siden hun mener at satsene for dagdiett er høyere enn det som er rimelig. Det samme sier budsjettkameratene i innstillingen som begrunnelse for at man skattlegger utenlandsdietten. Verken finansministeren eller flertallet i salen her i dag tar forhandlingsresultatet på alvor når de innfører skatt på diett. Det er å lure arbeidstakerorganisasjonene til å godta en kompensasjon som viser seg ikke å være reell. Det handler om å forstå de bærende prinsipper i den norske modellen, og da gjør man ikke sånn. Og la det ikke være noen tvil: Arbeiderpartiet setter arbeidstakerne først – alltid.

Jeg tar dermed opp de forslagene som Arbeiderpartiet selv fremmer eller er en del av, og jeg vil også si at i avstemningen i dag kommer vi til å støtte forslagene nr. 11, 13 og 14 fra Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Rigmor Aasrud har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Vetle Wang Soleim (H) [10:30:52]: Det hadde vært interessant hvis representanten Aasrud i sitt innlegg også kunne nevnt et lovforslag Arbeiderpartiet fremmet i salen i dag. Det hadde vært kjekt å få svar på det, men det kommer vel antakelig fra Arbeiderpartiet senere. Det lovforslaget som er framlagt, er uansvarlig, og det er helt nytt. I allfall er det over ti år siden noe slikt har skjedd.

Arbeiderpartiet sidestiller i sitt lovforslag næringseiendom og kraftanlegg. Med andre ord synes man det er helt i orden at hvis tre kommuner går sammen og den ene kommunen har 7 promille av petroleumsanlegg, kan kommunestyret gå inn og gi en skatteøkning fra 0 til 7 promille på alle andre næringseiendommer i den nye, store kommunen. For boliger og fritidsboliger sier man at man ikke skal ha en høyere sats enn satsen i den mest folkerike kommunen. Hvis den mest folkerike kommunen har 7 promille, eller 5 promille fra 2020, skal altså boligeiere i den mindre folkerike kommunen få et skattesjokk uten sidestykke fra Arbeiderpartiet. Mener man virkelig at dette er en god måte å gjøre det på? Mener man virkelig at dette er en styringsdyktig måte å styre landet på?

Rigmor Aasrud (A) [10:31:50]: Det som er oppsiktsvekkende med det som skjer i salen i dag, er at en regjering som har hatt som formål i seks år å få til kommunesammenslåinger, ikke har evnet å utrede det som faktisk trengs å utredes når man gjør den typen sammenslåinger. Det som representanten Soleim her sier, må jo falle på steingrunn, og han må gå tilbake til sin egen regjering og spørre hvorfor i all verden man ikke har gjort jobben sin, som man skal gjøre når man går inn i den typen forslag, som det å slå sammen kommuner. Man har jo ikke tenkt igjennom det. En regjering som gikk til valg på at man skulle ha gjennomføringskraft, evner ikke å komme med forslag til Stortinget som tar inn over seg det man faktisk må ta inn over seg når man gjennomfører den typen forslag.

Vetle Wang Soleim (H) [10:32:37]: Det er bestemmelser i inndelingsloven som er utgangspunktet for hvordan man skal gå fram ved en kommunesammenslåing. Men når spørsmålet har kommet opp, og det kom opp nå – jeg har heller ikke hørt Arbeiderpartiet

være veldig på i denne saken tidligere – er det slik at vi svarer ut den utfordringen med å komme med et anmodningsforslag til regjeringen, nettopp fordi vi lager lover her i Norge ved å anmode regjeringen om å komme tilbake. Da har man forskrifter. Man har forarbeider. Man har fått hørt alle partene. Man har fått hørt dem som eventuelt har innsigelser. Man har kunnet snakke med kommunene, med næringslivet og med dem som eier boliger i dette landet, og man har hatt mulighet til å gjøre et grundig lovforarbeid, som det også er mulig for domstolene å benytte seg av i tilfelle tolknings spørsmål. Tolknings spørsmål vil det i alle fall bli med et sånt lovforslag over bordet, bl.a. om hvordan kommunene skal gå sammen med tanke på revisjonsfaktor, verdsettelse av takstgrunnlag. Grunnen til at vi gjør dette arbeidet i regjeringen, i et departement, er nettopp at alle innsigelser skal bli hørt og bli vurdert. Man skal ha forarbeider. Det er den ansvarlige måten å styre landet på, og det fraviker Arbeiderpartiet i denne sal i dag.

Rigmor Aasrud (A) [10:33:42]: Jeg oppfattet ikke at det var noe spørsmål i det representanten Soleim sa. Men jeg har lyst til å si til representanten: Saken har vært kjent lenge – den har iallfall vært kjent så lenge at det ble sendt et brev fra komiteen til statsråden for å avklare saken. Jeg mener at som saksordfører i denne saken hadde det vært fullt mulig for representanten å ta kontakt med de andre partiene for å klare å få på plass et omforent forslag. Det har ikke skjedd, og derfor så vi oss nødt til å legge fram et forslag i går. Dersom representanten hadde ønsket et annet utfall i denne saken, hadde det vært fullt mulig å komme til Arbeiderpartiet og ta en diskusjon. Jeg registrerer at det ikke er gjort, og at man kjører sirkus her i salen om forslaget. Det synes jeg er litt utidig når det er sendt et felles brev til statsråden for å få avklaringer i saken.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:34:41]: Arbeiderpartiet øker skattene og avgiftene ganske kraftig for neste år. Selv oppgir de dette tallet til å være litt i overkant av 10 mrd. kr, i og for seg ganske mye. Samtidig vet vi at regjeringen og stortingsflertallet de siste fem–seks årene har redusert skatter og avgifter med omtrent 25 mrd. kr. Arbeiderpartiet beholder altså 15 av regjeringens 25 milliarder skattelette kroner. Det betyr at Arbeiderpartiets opplegg for neste år støtter 60 pst. av regjeringens lettelsene de siste årene. Mitt spørsmål til Arbeiderpartiet er i grunnen ganske enkelt: Har Arbeiderpartiet sett lyset? Fører ikke lenger milliarder i skatteuttak til et kaldere og mer kynisk samfunn?

Rigmor Aasrud (A) [10:35:26]: Jeg kan gjøre representanten Bjørnstad oppmerksom på at Arbeiderparti-

et i 2016 var med på et skatteforlik. Det mente vi var fornuftig, og vi har heller ikke, som regjeringspartiene, brutt skatteforliket. En av de sentrale tingene i det skatteforliket var at vi skulle gå ned til 20 pst. på verdsettelsesrabatten for aksjer. Vi registrerer at avtalen med regjeringspartiene holdt akkurat ett år, men vi var med på skatteforliket. Vi mente det var fornuftig, og derfor har også skattene gått ned med Arbeiderpartiet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:36:15]: Skatter og avgifter bidrar til å finansiere fellesskapet vårt. Selv for en liberalist som meg er det utgangspunktet. Det er helt grunnleggende at innbyggere og bedrifter betaler for de basistjenestene man nyter godt av gjennom et liv, at vi har en rettsstat, en domstol og et politi, at vi har et forsvar av landet vårt, og at vi har sterke velferdstjenester som tar vare på oss i de mest kritiske delene av livene våre.

Forskjellen på oss liberalister og andre på høyresiden på den ene siden, som ønsker mindre stat, men sterkere fellesskap, og sosialistene på den andre, er at de har mye mindre omtanke og respekt for andre menneskers penger. Istedenfor å lete med lys og lykte etter hvordan man kan forbedre, forenkle og fornye tungroddede offentlige systemer, leter de like gjerne etter nye muligheter for å ta inn økte skatter og avgifter fra folk og næringsliv. Det preger også den debatten vi har nå, og dokumentene som ligger til grunn for det vi behandler i dag.

Den grunnleggende forskjellen på høyre- og venstresiden er altså om folk flest er best i stand til å ta vare på sine egne penger, eller om staten av ren omsorg bør ta hånd om dem. Det litt underfundige er at de også, under det de kaller den blåeste regjeringen i landets historie, ønsker å overlate mer av innbyggernes midler til denne regjeringens rådighet. Det takker vi heldigvis nei til.

Da Fremskrittspartiet gikk til valg på et regjeringsskifte for snart seks år siden, gikk vi til valg på en regjering som ønsket å redusere det samlede skatte- og avgiftsnivået i landet. Historien så langt, inkludert neste års budsjett, viser at vi har redusert skatter og avgifter med nesten 25 mrd. kr. Det har vært en helt riktig medisin i møte med et arbeids- og næringsliv i voldsom omsvøving, konkurranse fra naboland med en mer moderat selskapskatt og en oljedetour som rammet landet hardt i noen år, men som heldigvis, bl.a. på grunn av kraftfull politikk, ikke har satt varige spor i økonomien.

Vi er fornøyd med det vi har fått til så langt, men vi skal videre. En av skattene som er vanskeligst å forsvare, er den usosiale eiendomsskatten, en skatt som ikke tar hensyn til hvor mye den enkelte tjener eller har av verdi, og som rammer dem som står utenfor arbeidslivet el-

ler har blitt pensjonist med varig lavere inntekt. Fra og med neste år kan kommuner som innfører eiendomsskatt, kun kreve inn 1 promille det første året, og kommunene kan kun øke skatten med 1 promille hvert år, mot 2 promille tidligere. Det ble vedtatt på denne dagen i fjor.

I år vedtar stortingsflertallet at maksimal sats kommunene kan kreve inn i eiendomsskatt i 2020, går fra 7 til 5 promille. Det betyr at de som i dag blir hardest rammet av eiendomsskatten, får en håndsrekning fra stortingsflertallet.

Dessverre er det sånn at det bare er Fremskrittspartiet som ønsker å fjerne loven om eiendomsskatt, men derfor er vi også veldig fornøyd med at vi får med et flertall på Stortinget på disse endringene. Blant innbyggerne er det kun 29 pst. som oppfatter eiendomsskatten som en rettferdig skatt, så vi har i det minste med oss folket.

Selskapsskatten går videre ned neste år. I dag har Norge Nordens høyeste selskapsskatt. Fra 2013 er skatten satt ned fra 28 pst. til 22 pst. neste år. Det er et kraftfullt virkemiddel for å trekke flere virksomheter og investeringer til Norge. Selvsagt betyr skattenivået noe når man skal velge lokasjon for virksomheten. Dessverre står flere av opposisjonspartiene på at Norge fortsatt skal ha høyest skattesats i Norden.

Samtidig som vi senker selskapsskatten, gjør vi flere endringer i skattereglene for selskaper for at skattepliktige overskudd i større grad skal samsvare med faktisk overskudd, og vi gjør det vanskeligere for flernasjonale konsern å flytte overskudd ut av Norge.

I 2014 sa opposisjonen at skatte- og avgiftslettelsene til regjeringen holdt til en femmer om dagen. Omtrent det samme sa de i 2015 og i 2016. Neste år, når man legger sammen alle femmerne, kommer vi til at en helt vanlig, gjennomsnittlig familie sitter igjen med omtrent 11 000 kr mer i året enn de gjorde under de rød-grønne i 2013. I stedet for å dele på antall dager kan man multiplisere med antall år. I løpet av en stortingsperiode vil en familie sitte igjen med mellom 40 000 og 50 000 kr ekstra. Det er penger som virkelig betyr noe i privatøkonomien til den enkelte familie.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsunn Lyngedal (A) [10:41:25]: Fremskrittspartiet snakker om lavere skatt, men de sier lite om realitetene for vanlige folk. Det meste av lavere skatt på lønnsinntekt i årets budsjett tas jo igjen i økt trinnskatt. I tillegg kommer effekten av en skattesats på 22 pst., som gjør at fradrag på skatten blir mindre verdt. Når fradraget for renter, fradraget for å være organisert og fradraget for pendling blir lavere, blir det dyrere å ha lån, dyrere å være fagorganisert og dyrere å pendle til jobb. Ikke nok med at pendlerfradraget er blitt mindre verdt: Fremskrittspartiet har i tillegg gjort pendling dyrere ved at

det en må dekke selv før en får fradrag, er hevet til 22 700 kr. Vi i Arbeiderpartiet gir fradrag fra 15 000 kr. Det gjør vi for pendlerne. I tillegg får fire av fem lavere inntektsskatt med Arbeiderpartiets skatteopplegg. Hvordan oppleves det for representanten fra Fremskrittspartiet at Arbeiderpartiet lett klarer å gi dobbelt så store skatteuttak til de vanlige lønningene som det Fremskrittspartiet får til?

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:42:26]: Denne regjeringen har gitt skatte- og avgiftslettelser på i underkant av 25 mrd. kr. Det har vi gjort fordi vi tror på enkeltmenneskene i dette landet, fordi vi tror på familiene, og fordi vi tror på næringslivet i Norge. Over halvparten av personskattelettelsene har gått til dem med inntekt på under 600 000 kr, og en gjennomsnittlig familie har fått rundt 11 000 kr ekstra å rutte med årlig. Det står i sterk kontrast til den skatte- og avgiftspolitikken Arbeiderpartiet førte da de hadde makt.

Økonomisk frihet skaper personlig frihet. Skremmelspropagandaen fra valgkampene i 2013 og 2017 har ikke ført fram. Norge går godt, arbeidsledigheten er rekordlav, veksten tar seg opp, og sysselsettingen øker. Skremmelspropagandaen fra Arbeiderpartiet har ikke nådd fram.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:43:32]: I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett ble det vedtatt en ordning for ny beskatning av utenlandske arbeidstakere. Både i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og i salen her i dag har en brukt som begrunnelse at med eksisterende ordning var det byråkratisk vanskelig å få inn skatt. Men dersom det var begrunnelsen, burde en sørge for at alle utenlandske arbeidstakere blir pålagt å gå inn i den nye ordningen, og i tillegg at den ligger på et nivå som gjør at norske arbeidstakere ikke får høyere skatt enn utenlandske arbeidstakere. I stedet velger en å innføre en ordning der det er valgfritt for utenlandske arbeidstakere å velge den ordningen som gir lavest skatt – et privilegium som norske arbeidstakere ikke har.

Hvorfor mener Fremskrittspartiet det er fornuftig at norske arbeidstakere som jobber i de samme yrkene, med samme forhold for øvrig, skal ha en skatt som er over 100 mill. kr høyere enn det utenlandske arbeidstakere har?

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:44:29]: Jeg synes det er litt symptomatisk at Senterpartiet drar opp debattene fra revidert nasjonalbudsjett i stedet for å debattere det som ligger på bordet i dag. Det betyr kanskje at man har lite nytt å spørre om.

Det er riktig – som representanten Vetle Wang Soileim svarte på samme spørsmål fra Gjelsvik – at dette handler om å få ned byråkratiet. Det er viktig å få inn litt

skatt i stedet for ingen skatt. Så ble det et kompromiss om skatteprosent. Jeg er sikker på at man kommer til å evaluere denne ordningen etter hvert, for å se om den har truffet etter hensikten.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:45:19]: Det var interessant å høre representantens flammende innlegg mot skatt – det var rett og slett sterke argumenter for i det hele tatt å ha skatt. Men sist jeg sjekket, bygger ikke privatpersoner vei her i landet, de bygger ikke ut vann og avløp eller sørger for gode skoler og en verdig eldreomsorg. Det er kanskje den veien Fremskrittspartiet vil gå, men denne voldsomme omsorgen for folks skatetrykk begrenser seg dessverre bare til landets aller rikeste. Mens regjeringen og representanten skryter av skattekutt, har man innført skatteøkning for uføre og for folk som mister jobben. Momsen skal opp år etter år, som følge av lavere fradrag for folk flest.

Når representanten snakker om at Fremskrittspartiet tror på folk, er mitt spørsmål: Tror ikke Fremskrittspartiet og regjeringen på uføre eller på folk som mister jobben?

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:46:22]: Vi tror på hele landet, på alle innbyggerne i Norge. Når representanten Kaski begynner sin replikk med å si at det var et flammende innlegg mot skatt, er ikke det riktig. Jeg åpnet innlegget mitt med å si at til og med for en liberalist som meg er skatter og avgifter helt grunnleggende for å finansiere basistjenestene i samfunnet.

Det er riktig at vi har gjort noen endringer. Det har vært for å styrke arbeidslinjen. Det er viktig at man får folk i jobb. Og når man kommer i jobb, får man nyte godt av de skatte- og avgiftslettelsene denne regjeringen har satset på. En gjennomsnittlig familie sitter neste år igjen med om lag 11 000 kr mer enn de gjorde under de rød-grønne i 2013.

Så synes jeg det er spesielt, denne omtanken for dem med vanlige inntekter. Da SV styrte, gikk også skatten for dem med vanlige inntekter opp. Det var med et utgangspunkt i et enda høyere skattenivå enn i dag.

Une Bastholm (MDG) [10:47:38]: Fremskrittspartiet kaller seg gjerne bilistenes parti, og man skulle tro at de hadde en politikk som var best mulig for biler og bilister. Hittil virker det som om bilpolitikken til Fremskrittspartiet handler om å unngå det grønne skiftet, der man får flere til å gå over fra fossile biler til nullutslippsbiler. Dette toppet seg i går, da Fremskrittspartiets klimapolitiske talsperson på vei til klimatoppmøtet i Polen uttalte at det er Fremskrittspartiets mål å fjerne momsfrirket for elbiler – altså fjerne avgiftsfordelene for elbiler – for å unngå flere bompenger, i en situasjon der Fremskrittspartiet selv ønsker flere store motorvei-

utbygginger der ute, og dermed bidrar til at vi får mer utbygging av bomstasjoner og mer bompenger som folk må betale.

Kan representanten Bjørnstad på vegne av finansfraksjonen til Fremskrittspartiet avkrefte eller bekrefte at det er Fremskrittspartiets politikk å fjerne fordelene for elbilene?

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:48:39]: Det er helt riktig at det er Fremskrittspartiet som er bilpartiet i Norge. Derfor har vi også sørget for at de totale bilavgiftene har gått ned med nesten 2 mrd. kr siden vi overtok i 2013. Det har vært en kraftfull satsing fra regjeringen. Men det har også vært viktig i et miljøperspektiv, for når folk får råd til å kjøpe nye biler, går utslippene ned. Det er de gamle dieselbilene og bensinbilene som har mest utslipp. Når avgiftene blir lavere på nye biler, betyr det at bilparken blir fornyet. Det har vi også sett.

Det er andre partier – partier som Miljøpartiet De Grønne ønsker å samarbeide med – som ønsker å øke avgiftene neste år på f.eks. hybridbiler. Arbeiderpartiet går inn for å øke avgiftene på en Mitsubishi Outlander hybrid med flere hundre tusen kroner. Jeg mener det er feil medisin når vi står overfor et grønt skifte. Da må hybridbiler, bl.a., bli billigere – ikke dyrere.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:50:00]: Mye går bra i Norge, og vi skal være veldig godt fornøyd med at vi lever i et land med stor rikdom, store muligheter og mange høykompetente folk som gjør en utrolig god jobb hver eneste dag for å gjøre Norge bedre. Samtidig ser vi noen tunge trender som går i feil retning, og som vi som land er nødt til å få gjort noe med.

Vi ser økende forskjeller mellom dem som har gode inntekter, og dem som har lave inntekter. Vi ser utfordringer knyttet til å sørge for aktivitet i hele landet, og vi ser utfordringer når det gjelder tap av norske arbeidsplasser i flere næringer.

Nettopp da er de politiske veivalgene en tar, viktige – om de veivalgene er egnet til å gjøre noe med de utfordringene en ser, eller om de tvert imot bidrar til å forsterke problemene. Senterpartiet er opptatt av at en skal skatte etter evne. Vi er opptatt av at de som har lave inntekter, skal få mer å rutte med, samtidig som de som har høye inntekter i det norske samfunnet, og som de senere årene har opplevd å få gigantiske skattelettelser, kan bidra noe mer til det norske samfunnet. Det har de god rygg til å bære.

Med vårt skatte- og avgiftsopplegg for neste år vil alle med inntekt under 750 000 kr få skattelette. Folk med en helt vanlig lønnsinntekt på 500 000–600 000 kr vil få en skattelette på nesten 2 000 kr med vårt skatte-

opplegg for neste år. I tillegg har vi en reduksjon i avgifter. Vårt opplegg ligger 1 mrd. kr under det som flertallspartiene legger opp til. I tillegg legger vi inn en skattelette gjennom å legge til rette for et CO2-fond for næringstransporten, for å legge til rette for en praktisk og god ordning for utskiftning av kjøretøy, for å få inn ny teknologi, bl.a. for å styrke miljøet og klimaet.

Med det flertallet som er i dag, har en rekke grupper i det norske samfunnet fått skjerpet skatten. Det gjelder bl.a. pendlerne. Det er hundretusenvis av folk som pendler hver eneste dag i Norge. Bare fra Akershus og inn til Oslo er det over 80 000 som pendler hver eneste dag. I tillegg er det mange som er ukependlere, som bor borte fra sin familie i lengre perioder, og som jobber i yrker der det er press på lønns- og arbeidsvilkår, som opplever at hverdagen blir vanskeligere å få til å gå i hop, både praktisk og økonomisk. En kan se at gjennom de vedtakene som ble fattet i forbindelse med fjorårets budsjett, har det blitt 7 000–8 000 kr i økt skatt for dem som bor på brakke. Dagpendlerne har også opplevd økt skatt på flere tusen kroner.

Vi har også sett en avgiftspolitik som både er svært uforutsigbar, og som rammer norske arbeidsplasser. Det har blitt en kraftig avgiftsøkning på norsk innenlands lufttransport, noe som rammer veldig mange av dem som er avhengige av å bruke fly i vårt langstrakte land, både folk og næringsliv.

Vi har sett en økning i beskatningen av reiselivet gjennom økning av momssatsen i flere runder. I fjor fikk næringsmiddelindustrien, den største fastlandsindustrien Norge har, et avgiftssjokk over natten som skapte utfordringer. Avgiften på ikke-alkoholholdige drikkevarer blir ikke redusert av flertallet i år. Det betyr at veldig mange av de bedriftene som ser blodrøde tall, og som jobber fra dag til dag og forsøker å opprettholde familieeide bedrifter som har lange tradisjoner i Norge, ikke får noen håndrekning fra flertallet. Tvert imot blir avgiftene opprettholdt, samtidig som den helt urimelige forskjellsbehandlingen av utenlandske nettbutikker gjennom subsidieringen ved 350-kronersgrensen blir opprettholdt i hele 2019.

Til sist til den ordningen for utenlandske arbeidstakere som representanten Bjørnstad tidligere i dag sa gjaldt revidert nasjonalbudsjett: Den skatteordningen blir for innværende års budsjett beregnet å ha den effekten at utenlandske arbeidstakere får en skattesubsidie i forhold til norske arbeidstakere på 100 mill. kr. Det er svært uklokt. Vi vil stå opp for norske interesser og norske arbeidsplasser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [10:55:16]: Det er ingen hemmelighet at Senterpartiet ikke nødvendigvis er store til-

hengere av den kommunereformen som foregår i Norge – og jeg tror ikke vi skal starte en ny debatt mellom Høyre og Senterpartiet om den, den har pågått i flere tiår, for å være helt ærlig. Men vi står nå i en ganske oppsiktsvekkende situasjon i denne debatten. Arbeiderpartiet har fremmet et lovforslag som innebærer at man ved en kommunesammenslåing – frivillig eller ikke – sammenstiller næringsseiendom med f.eks. kraftverk. Man sier altså at et lokalt verksted skal kunne skattlegges på akkurat samme måte som kraftverk.

Det andre er at man åpner for at boliger ved en kommunesammenslåing over natten kan gå fra 0 til 7 promille i eiendomsskatt når sammenslåingen er en realitet. Dette gjøres gjennom et lovforslag som ble fremmet som et løst forslag i salen, uten utredning.

Mitt spørsmål til Senterpartiet er: Støtter Senterpartiet dette forslaget fra Arbeiderpartiet, og hvordan vil de beskrive den måten å lage lover på?

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:56:14]: Svaret på det er ganske enkelt: Nei, vi støtter ikke noe lovforslag i salen i dag, som det Arbeiderpartiet har lagt fram. Men dette er utrolig viktige problemstillinger, for det berører store inntekter for de kommunene som skal slå seg sammen, og som i noen sammenhenger blir tvunget sammen av det flertallet som sitter i dag. Derfor er det fornuftig å bevilge seg tid til å se på hva slags effekter det får, og vedta en lovgivning som skal stå seg i framtiden.

Det er litt overraskende hvordan flertallet håndterer denne debatten, for dette er et spørsmål som har blitt tatt opp av opposisjonen i finanskomiteen, og som flertallet ikke har svart ut før i debatten nå i dag, ved å gå i strupen på en tilbake. Jeg håper det blir en god prosess rundt dette, og at en legger til rette for gode prosesser, som også inkluderer dem som blir direkte berørt av de vedtakene som blir fattet.

Henrik Asheim (H) [10:57:14]: Jeg vil først si litt om den historieskrivingen, for det finanskomiteen gjorde, var å sende et spørsmål til departementet. Vi fikk så et langt svar på alle de kompliserte spørsmålene som må utredes før man gjør noe sånt. Det å fremme et lovforslag basert på det svaret, blir spesielt, derfor er jeg veldig glad for at Senterpartiet i denne salen sier at de er uenige med Arbeiderpartiet i både framgangsmåte og forslag.

Det andre er at selv om det fortsatt er lenge til 2021, vet vi at alternativet til den regjeringen vi har i dag – kanskje blir den også utvidet – er et Arbeiderparti–Senterparti–SV-flertall, som kanskje er avhengig av Miljøpartiet De Grønne og kanskje til og med Rødt. I sine alternative budsjetter foreslår Arbeiderpartiet å øke avgiftene med 5,2 mrd. kr, SV med 9,4 mrd. kr. Jeg skal ikke engang si hva Miljøpartiet De Grønne foreslår. Det vil representanten Gjelsvik kanskje ikke tåle.

Mitt spørsmål er: Er det uaktuelt for Senterpartiet å sitte i en regjering som øker avgiftene på det nivået som deres samarbeidspartier foreslår?

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:58:17]: Hvis en vil ha lavere avgifter i Norge, må en sørge for å stemme på Senterpartiet. Dess flere stemmer Senterpartiet får, dess mer går politikken i den retningen. Dessverre har det flertallet som Henrik Asheim er en del av, økt avgiftene massivt i inneværende periode. Det får uheldige utslag, ikke minst for folk med lave inntekter, som opplever å få dyrere varer i Norge. Det har også skapt store utfordringer for norsk næringsliv.

Jeg synes også at det er bekymringsverdig at store deler av opposisjonen henger seg på den avgiftsbonanzaen som flertallet i denne salen har lagt til rette for.

Helge André Njåstad (FrP) [10:59:04]: Det er interessant å høyra representanten Gjelsvik seia at skal ein ha lågare avgifter, må ein stemma på Senterpartiet. Eg trur ikkje den påstanden står seg, verken historisk eller i framtida.

Når det gjeld avgiftspolitikken, har jo Senterpartiet i denne avgiftsperioden vorte grundig avslørt. Mønsteret deira er at i fagkomiteane snakkar ein på inn- og utpust om å auka avgiftene. I helsekomiteen går representanten Kjersti Toppe i bresjen for å innføra avgift på sukker for å få ned sukkerforbruket. I energi- og miljøkomiteen snakkar ein om å auka avgiftene på bensin og diesel for folk som bur i Noreg og treng bilen sin kvar einaste dag, mens representantane Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum i denne komiteen gjev inntrykk av at dei set ned avgiftene, mens kollegaene deira i andre komitear snakkar varmt og lenge om å auka avgiftene på felt etter felt.

Mitt spørsmål er: Kva er den reelle haldninga til Senterpartiet? Er det haldninga hos representantane i fagkomiteane, som vil auka avgiftene, som gjeld, eller er det Gjelsvik, som vil setja dei ned, som er sjefen i Senterpartiet?

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:00:06]: De som vedtar Senterpartiets alternative budsjett, er Senterpartiets stortingsgruppe, som samlet legger fram et forslag til både skatte- og avgiftsopplegg for neste år. Man kan lese at Senterpartiet år etter år har foreslått å redusere avgiftene i forhold til den kraftige avgiftsøkningen som dagens flertall, bl.a drevet fram av Fremskrittspartiet, har bidratt til.

Med vårt alternative statsbudsjett ville folk fått lavere elavgift neste år enn de får av Fremskrittspartiet. Med vårt alternative budsjett ville en fått lavere avgift på ikke-alkoholholdige drikkevarer, og en ville fjernet den helt urimelige avgiftsøkningen – avgiftssjokket – som kom i fjor. Med vårt alternative statsbudsjett, fra en samlet

stortingsgruppe hos Senterpartiet, ville en redusert avgiftene på bensin og diesel neste år.

Jeg skjønner at representanten Njåstad forsøker å finne argumenter og leter med lys og lykte både i innstillingen og i medieoppslag, men det er altså de forslagene som vi legger fram i vårt alternative budsjett, som er styrende for Senterpartiets politikk.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp Senterpartiets forslag?

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:01:15]: Ja, det vil jeg gjøre.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Replikkordskiftet er omme.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:01:28]: Klimaforhandlingene er i sluttspurten i disse dager. Verden skal bli enige om kjørereglene for å nå klimamålene. Så langt er bildet bekvart. Målene i Parisavtalen er ikke tilstrekkelig, målene landene har meldt inn, er i hvert fall ikke tilstrekkelig. Vi må halvere utslippene på tolv år, men utslippsveksten i 2018 blir større enn i 2017, til tross for at verden hver eneste dag merker de dramatiske konsekvensene av klimaendringene.

Samtidig går nyhetene om protestene i Frankrike, de gule vestene, verden rundt – store og dramatiske demonstrasjoner utløst av en økning i bensin- og diesellavgiftene som har utviklet seg til en kraftig markering mot økende ulikhet, urettferdighet, kutt i formuesskatten og velferdsordninger. Vi kan vel si at tilliten er lav.

Dette henger jo sammen. Vi kan ikke løse klimaproblemet uten små forskjeller og høy tillit. Folk må tro på at de faktisk kommer bedre ut av denne enorme omveltningen som vi skal gjennom, og vi klarer aldri å skape en rettferdig verden uten fattigdom hvis klimaendringene får fortsette å vokse. Det er de fattigste i alle land som rammes hardest av konsekvensene av klimaendringene.

Når vi nå skal diskutere skatter og avgifter, er det disse to store oppgavene vi som politikere er satt til å løse. Ingenting kan være viktigere enn det. Skattesystemet både kan og må bli langt mer omfordelende, og det må legges til rette for den raske og nødvendige omstillingen til nullutslippssamfunnet. Men regjeringens budsjett vil øke forskjellene. Det er målrettede skattekkutt til de aller rikeste, dem med de store aksjeformuene, samtidig som miljøprofilen på skattene og avgiftene står til stryk. Formuesskattekuttet i dette budsjettet alene vil gi dem med formue over 100 mill. kr 104 600 kr i lavere skatt. De tusen rikeste personene får i snitt 179 000 kr lavere formuesskatt. Alt dette illustrerer hvor målrettet regjeringens

skattepolitikk er rettet inn mot skattekutt som kommer de aller rikeste i samfunnet til gode.

Samtidig vet vi at formuene i Norge er kjempeskjevt fordelt. De 0,1 pst. med høyest formue eier nesten en ti-del av all formue. Denne konsentrasjonen fører til at forskjellene videreføres mellom generasjoner, og at klasse-skillene forsterkes, og det uten at regjeringen kan sannsynliggjøre at de store kuttene som er gjennomført i formuesskatten, har noen positiv effekt på verdiskaping og arbeidsplasser.

Samtidig merker folk flest lite til reduserte skatter. Barnehageprisene har reelt økt med 250 kr i måneden i perioden 2013 til 2018, noe som tilsvarer 2 800 kr i året for å ha ett barn i barnehagen. Da spises skattekuttene fort opp.

En rekke grupper har i tillegg tapt på regjeringens politikk gjennom en serie smålige kutt. I dette budsjettet er det skatteøkning for uføre gjennom at skattebegrensingsregelen lukkes, og skatteøkning for vanlige folk når fradragene igjen står bom stille.

Innbetalt skatt kommer jo tilbake til innbyggerne som bedre og billigere velferdstilbud. Dette er noe alle tjener på, gjennom tilgang til grunnleggende velferdsgoder og gjennom små forskjeller. Derfor har SV lagt fram et alternativt budsjett med en skattepolitikk for fordeling og for miljøet. Vi foreslår lavere skatt på arbeid for dem med inntekt under 600 000 kr, en mer progressiv inntektsbeskatning, innføring av en mer progressiv formuesskatt og gjeninnføring av fordelsbeskatning av bolig og økning av miljøavgiften. Vi vet at forslaget om lavere skatt på lave og middels inntekter skaper rom for å øke avgiftene på skadelig forurensning. Folk flest, den jevne arbeideren, kommer til å gå i pluss med dette forslaget. Og så skal vi sikre at alle, også landets rikeste, som det blir stadig flere av, bidrar til fellesskapet, og da må vi gjeninnføre en rettferdig skatt på arv.

Forurensning og utslipp av klimagasser har store konsekvenser for enkeltmennesker og samfunnet, både her i Norge og i resten av verden. Miljøavgiftene er et av virkemidlene som vi må bruke for å få mindre miljøskadelig aktivitet og for å betale for å reparere skadene fra forurensningen. Avgiftspolitikken kan brukes effektivt for å redusere utslippene. Det viser vi også i vårt alternative budsjett.

Det er fullt mulig å kombinere omfordeling med miljø, men da kan vi ikke gi de største skattekuttene til de rikeste. Da kan vi ikke gå imot alle økte miljøavgifter. Da må vi ha et skattesystem som omfordeler og reduserer forskjellene, og miljøavgifter som treffer – et rød-grønt skattesystem, et skattesystem for de mange og ikke for de få.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslaget?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:06:32]: Det gjør jeg, jeg tar opp de forslagene SV har alene, og det vi har sammen med Rødt.

Presidenten: Da har representanten Kari Elisabeth Kaski tatt opp de forslagene hun refererte til. Det blir replikkordskifte.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [11:06:51]: Vi vet alle at SV er tilhenger av høy kommunal eiendomsskatt på bolig. SV ønsker også å skjerpe skatten på boliger med en modell som vil gjøre det enda dyrere å eie sin egen bolig, og den vil slå verst ut for folk i byene. At de i tillegg vil ta vekk milliarder til veibygging og gjøre det dyrere å kjøre bil, og dermed å bo utenfor byene, gjør at man må spørre seg om SV i det hele tatt ønsker at folk skal bo i Norge.

I tillegg har SV tidligere tatt til orde for at det skal innføres en nasjonal eiendomsskatt. Jeg vil gjerne spørre representanten fra SV om dette i så fall er tenkt å komme i stedet for eller i tillegg til den urettferdige kommunale eiendomsskatten, som veldig mange allerede i dag må betale.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:07:37]: Det er interessant å høre Fremskrittspartiet, også i de tidligere innleggene i dag, snakke om arbeidslinjen, særlig når man i så liten grad er villig til å diskutere et skatteskifte fra arbeid – lavere skatt på arbeid, den faktiske arbeidslinjen – og over til eiendom og arv. Og når vi vet at bl.a. OECD og The Economist anbefaler at man øker skatt på eiendom og øker skatt på arv fordi det faktisk vil føre til et bedre skattesystem, kan man jo lure på hvordan Fremskrittspartiet mener at OECD og The Economist tar feil.

Gjennom vårt forslag får man både sørget for et mer rettferdig boligmarked ved at man går inn og tar tak i det faktum at skattesystemet vårt i dag belønner dem med de største og dyreste boligene, og man får et skatteskifte der det faktisk lønner seg å arbeide framfor å arve.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [11:08:39]: Jeg tror de fleste har forstått at SV ønsker å skattlegge både boligeiere og bedriftseiere hardt, slik at de istedenfor å kunne utvikle bedriftene til å skape enda flere arbeidsplasser gjerne må betale mer skatt til staten. Det er trist å måtte si det, men konsekvensen av SVs politikk er altså færre arbeidsplasser, noe som også de arbeidsledige bør merke seg.

Men siden SV synes det er så greit å ilegge innbyggerne skatt på bolig uten å ta hensyn til hvilken gjeld eller økonomi de som bor i boligen, egentlig har, synes jeg at SV i det minste bør kunne svare på et ganske enkelt spørsmål: Forstår SV egentlig at veldig mange allerede i dag sliter med å betale eiendomsskatten, og at disse kan-

skje vil få det enda verre med en renteøkning? Og kan SV være med på at det bl.a. på grunn av disse menneskene kan være fornuftig å redusere og etter hvert fjerne eieendomsskatten? Eller støtter SV Arbeiderpartiets forslag her i salen i dag, hvor eiendomsskatten kan økes mye og plutselig?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:09:41]: Vi har både i en lang rekke ulike debatter og gjennom spørsmål forsøkt å få tall på hvor mange arbeidsplasser som skapes gjennom de kuttene i formuesskatten som denne regjeringen har gjennomført. For når Fremskrittspartiets representant sier at med SVs politikk blir det færre arbeidsplasser, må han i det minste kunne svare på hvor mange flere som blir skapt gjennom kuttene i formuesskatten.

Vi har fått laget – fra Finansdepartementet – veldig fine fordelingstabeller, som ligger inne i vårt alternative budsjett. Det kan representanten gå inn og se på. Der er det illustrert, med farger og det hele, fordelingstabeller som viser at folk flest kommer ut i pluss med vårt forslag, også når man inkluderer boligbeskatningen, fordi det reduserer skatten på inntekt for folk flest, de med vanlige inntekter her i landet.

Så tror vi på lokaldemokratiet, vi tror på de lokalpolitikkerne, også fra Fremskrittspartiet, som innfører eieendomsskatt lokalt, fordi de ser at det er det som trengs i sin kommune.

Aleksander Stokkebo (H) [11:10:52]: Regjeringen senker skattene slik at bedriftene kan skape mer, og slik at en vanlig familie nå årlig får 11 000 kr mindre i skatt enn i 2013. SV deltar på sin side i NM i å håve inn mest mulig av folks hardt tjente penger. De foreslår å øke skattetrykket med 21,7 mrd. kr, hvorav 9,5 mrd. kr er økte avgifter, som rammer uavhengig av inntekt, og mest for dem med minst.

SV foreslår å senke bunnfradraget og øke satsen i den særnorske formuesskatten. Det ville gitt bedre vilkår for utenlandske enn for norske bedrifter. Men ikke minst ville det gitt 49 000 trygdede og 300 000 pensjonister økt skatt. Dette er folk som har bidratt til å bygge landet, de har spinket og spart og sitter gjerne med en nedbetalt bolig, men med lav inntekt.

Hvordan kan SV mene at å sende en skattesmell til landets trygdede og pensjonister vil gi dem mer trygghet og velferd i hverdagen?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:11:55]: Jeg viser igjen til fordelingstabellen i vårt alternative budsjett. Det hadde flere representanter sikkert funnet interessant, for det viser at vi hvert eneste år siden denne regjeringen tok over, har gitt større skatteuttak til folk flest med lav og normal inntekt, større skatteuttak enn denne re-

gjeringen. Det er fint å høre om 11 000 kr, men SV har altså gjentatte ganger foreslått høyere skatteuttak til folk med ordinær, vanlig inntekt – folk flest.

Så vil vi skattlegge dem med de høye formuene. Og jeg synes ikke det er så galt at folk som sitter på en formue på 1,2 mill. kr, betaler formuesskatt. De med 1,2 mill. kr i formue får økt skatt med SVs forslag. Det er formue. Jeg mener det er riktig at de bidrar til fellesskapet, og at de bidrar mer enn det dagens regjering legger opp til.

Det er interessant at man latterliggjør at folk flest får en liten økning i barnetrygden, mens man synes det er helt hårreisende at folk med 1,2 mill. kr i formue skal få en økning i skatt.

Aleksander Stokkebo (H) [11:13:00]: Jeg merker meg at SV fremdeles mener at norske jobber skal skattes hardere enn utenlandske. Det Kaski ikke nevner fra sin tabell, er at de med lavest inntekt får mer i skatt. De med under 150 000 i inntekt får skjerpet skatt også samlet sett. Så dette betyr at de trygdede og også flere pensjonister i landet vil få økt skatt med SV.

La meg spørre representanten om noe annet. En av SVs allierte, Senterpartiet, har fulgt etter regjeringens senkning av selskapsskatten og formuesskatten. De støtter ofte regjeringen når vi foreslår lavere avgifter. Samtidig sier de nei til et grønt skattesystem der forurenser betaler, og de vil på mange områder gjøre det billigere å forurense. Hvis Kaski måtte velge, ville hun valgt den blå-grønne regjeringens budsjett eller Senterpartiets – et blå-grønt budsjett med flere klimavirkemidler eller et Senterparti-budsjett der det blir billigere å forurense?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:13:57]: Jeg er ikke noe bekymret for kommende regjeringsforhandlinger mellom SV og Senterpartiet. Vi kommer helt sikkert til å finne fram til et budsjett som vil være mer omfordelende og mer klimavennlig enn det denne regjeringen har gjennomført. Jeg synes ikke denne regjeringen skal være så stolt av sine budsjetter, heller ikke av miljøprofilen. Vi er altså i en situasjon der vi har en framskriving for klimagassutslippene i Norge; de skal reduseres med 13 pst. innen 2030, det skulle ha vært 50 pst. Da er det ikke veldig imponerende når regjeringen og regjeringens representanter kommer hit og skryter av det.

Så merker jeg meg også at Senterpartiets alternative budsjett har en betydelig bedre omfordelingsprofil enn det denne regjeringen har lagt fram. Vi må altså, som jeg også understreket i mitt innlegg, lykkes med små forskjeller, at folk flest tror på at de kommer bedre ut av den klimaomstillingen, og at de kommer bedre ut og i pluss når vi går gjennom en slik omveltning av samfunnet. Det sørger ikke denne regjeringen for.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Abid Q. Raja (V) [11:15:14]: Jeg fikk ikke deltatt i budsjettdebatten forrige mandag, av ulike årsaker, men jeg fulgte deler av den på nett-tv. Også den debatten som vi er vitne til i dag, er i utgangspunktet, som den på mandag, veldig positiv.

Det er klart det er politiske forskjeller i Norge, men disse forskjellene er faktisk ganske små. Det må vi prøve å huske. Jeg slutter meg innledningsvis til det saksordføreren så godt redegjorde for på vegne av alle regjeringspartiene.

I dag skal vi debattere skatter og avgifter, og det vil være delte meninger om mangt. Selv blant regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, som utgjør forlikspartnerne, er det delte meninger om enkelte elementer. Også innad i partiene er det delte meninger om emnene. Det er det flotte ved det å være folkevalgt – vi er forskjellige. Vi går inn i et parti, blir en del av et lag og aksepterer at våre meninger får både gjennomslag og tap. I regjering skjer også det når fire partier skal forhandle om budsjett. Mye får man igjennom, men en del skulle man gjerne sett annerledes. Slik er politikk.

Men la oss heller ikke overdramatisere forskjellene mellom partiene og blokkene. Vi skal diskutere både sukkeravgift og CO₂-avgift, og vi skal diskutere eendomsskatt og totalisatoravgift. Vi skal snakke om tips og kost- og reisefradrag – og gjerne krypto og finansskatt også.

Men vi bør ikke miste perspektivene, og jeg tillater meg derfor å løfte inn i salen det som skjedde i rådhuset for to dager siden – hvor flere av oss, inkludert presidenten og finansministeren, deltok – nemlig talene fra fredsprismottakerne. Vi må ikke miste av syne i våre politiske uenigheter her i landet at vi bor i et ekstremt godt land – det beste landet i verden på veldig mange måter. Uavhengig av hvem som styrer, skal vi jobbe for at Norge skal forbli blant de aller beste. Dette var et godt land å bo i under Jens Stoltenberg, og dette er et godt land å bo i under Erna Solberg. Det er viktig å anerkjenne det.

Samfunnet vårt er bygget på tillit. Det er høy grad av tillit mellom befolkningsgrupper. Selv om noen gjør et større poeng av at de vil ta hele landet i bruk, vet også de at alle andre partier faktisk bryr seg like mye om hele landet som de selv gjør.

Samfunnet vårt er heldigvis så solid at vi tåler kraftige politiske debatter. Uenighet er bra. Vi viser gjennom debatt at det går an også å ha et uenighetsfellesskap.

I mange land er slike uenigheter, eller slike uenighetsfellesskap, helt umulig. Fredsprisvinnernes historier er derfor dessverre ikke unike. Krig, konflikt og manglende toleranse fører med seg utallige ofre. Nadia fra jesidifolket fortalte om brutaliteten som vi dessverre

også har sett andre steder i verden. Denis fra Kongo fortalte om episoder som vi vet at også finner sted andre steder i verden.

Jeg er glad for at denne regjeringen, som mitt parti er en del av, oppfyller målet om 1 pst. til bistand. Det er et kraftig signal om vårt verdisyn. Det er klart det koster penger, men det er verdt det – selvsagt er det verdt det, for vi må også ta vår del.

Noe av det viktigste vi kan gjøre i Norge, er å hegne om fellesskapet, om vårt verdisyn. Selvsagt skal vi fremme norsk næringsliv, både i Norge og i utlandet. Men det er ikke penger som skal definere oss som folk.

Vi skal være glad for tillitssamfunnet vi har i Norge. Det norske folk tåler både avgiftslettelse og avgiftsøkninger. Vi tåler debatt om formuesskatt og at den senkes samtidig som CO₂-avgiftene går opp. Slikt har vi sett ikke nødvendigvis går i andre land i Europa, slik vi har sett eksempler på i Frankrike de siste ukene.

Da Venstre gikk inn i Solberg-regjeringen i begynnelsen av året, gjorde vi det med en klar målsetting. Det var å bidra til å gjøre regjeringen grønnere, rausere og mer sosialliberal. Vi gjorde dette fordi vi visste at vi kunne levere mer i regjering enn på Stortinget. Gode forhandlinger på Jeløya leverte en framtidsrettet regjeringserklæring som dreide regjeringens politikk inn mot sentrum i norsk politikk.

Da jeg engasjerte meg i politikken, gjorde jeg det fordi jeg ønsket et rausere Norge. Jeg ønsket meg et Norge som tok vare på dem som trengte det, som viste neskjærighet overfor dem som lider, og som setter mennesker i stand til å fatte sine egne beslutninger. Enkeltmennesket sto alltid i sentrum for meg, men det jeg var opptatt av, var enkeltmenneskets mulighet til utfoldelse i et fellesskap. Det fellesskapet bygges nedenfra, i kirken, i moskeen, på biblioteket, på fabrikkgulvet eller i kantine, og vi politikere skal være med på å legge grunnlaget for nettopp dette fellesskapet.

Jeg er stolt over at partiet mitt har tatt steget inn i regjering, at vi har lagt fram et helhetlig budsjett. Det var riktig å gjøre for å gjøre Norge til et rausere samfunn. At vi har gått inn i regjering, merkes allerede. Budsjettforhandlingene og samarbeidet med Kristelig Folkeparti de siste årene har vist at vi sammen finner gode løsninger på borgerlig side. Jeg har derfor store forhåpninger til at Kristelig Folkeparti og regjeringen vil finne sammen etter sonderinger og forhandlinger, og jeg tror det vil være bra for Norge om vi får et trygt og forutsigbart styre med en borgerlig flertallsregjering.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tove-Lise Torve (A) [11:20:15]: Et organisert arbeidsliv bidrar til et seriøst arbeidsliv, og jo flere arbeidstakere som er fagorganisert, jo vanskeligere er det

for useriøse arbeidsgivere å dumpe lønn og sosiale rettigheter. Organisasjonsgraden er synkende. Det er uheldig og vil på sikt undergrave vårt velfungerende trepartssamarbeid.

Arbeiderpartiet ønsker en høyest mulig organisasjonsgrad. Derfor øker vi fagforeningsfradraget med 1 000 kr.

I Jeløya-plattformen står det:

«Regjeringen anerkjenner at mange arbeidstakere velger å være uorganisert.»

Slår vi opp ordet «anerkjenne» i ordboka, finner vi følgende definisjoner: «hulle, prise, verdsette, applaudere».

Hvorfor hyller, priser, verdsetter og applauderer regjeringspartiet Venstre at mange arbeidstakere velger å være uorganisert, når vi vet hvor viktig et organisert arbeidsliv er?

Abid Q. Raja (V) [11:21:15]: Jeg er sønn av en spikerfabrikkarbeider som jobbet på spikerfabrikk i Nydalen. Han var både LO-medlem og fagorganisert. Og ikke bare jobbet han der, jeg jobbet selv der flere somre, så jeg har fortalt LO-lederen at jeg med mine egne hender har smurt disse jernmaskinene med maskinfett. Det er klart at når man – på golvet – spiste matpakken med de samme hendene og gikk under samme parole som LO som ungdom, kjenner jeg dette godt på kroppen selv.

Jeg har som voksen valgt et annet parti, men vi anerkjenner selvfølgelig høy organiseringsgrad; det er bra. Vi anerkjenner også trepartssamarbeidet. Vi har heller ikke bidratt til å senke fagforeningsfradraget. Det er vel å merke holdt på samme nivå som det var, men jeg tror også det er et signal om at regjeringen ikke ønsker å svekke dette.

Tove-Lise Torve (A) [11:22:07]: Det er interessant å høre om representantens bakgrunn, og den anerkjenner jeg.

Venstre er i fagforeningssammenheng kjent for å ha en fagforeningsfiendtlig politikk på grunn av flere forhold som jeg ikke skal komme inn på her. Jeg hører at representanten fra Venstre mener det er viktig med et organisert arbeidsliv og en høy organisasjonsgrad. Det er Arbeiderpartiet glad for.

Forskning fra Institutt for samfunnsforskning viser at økt fagforeningsfradrag gir økt organisasjonsgrad. Når det da er en klar sammenheng mellom størrelsen på fagforeningsfradraget og andelen som velger å fagorganisere seg, hvorfor vil ikke Venstre øke fagforeningsfradraget? Eller er det slik at Venstre har andre tiltak som vil gi økt organisasjonsgrad? I så fall: Hva slags tiltak?

Abid Q. Raja (V) [11:23:00]: Jeg takker for anerkjennelsen for bakgrunnen.

Jeg vil også nevne at da jeg kom inn i finanskomiteen, gikk mitt første besøk faktisk til LO-sjefen. Jeg tror det var et signal om at vi nettopp strekker ut hånden til LO og til fagorganiserte.

For Venstre er det også viktig at vi klarer å sidestille dem som er fagorganisert, med dem som er selvstendig næringsdrivende, at vi også må ta vare på dem. For det vi vet, er at deres pensjonsrettigheter og deres rettigheter ellers ikke har fått det samme fokuset.

Men nok en gang: Vi ønsker selvfølgelig ikke å senke fradraget for avgiften til ulike forbund. Vi vil beholde det. Det er også et klart signal.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:23:55]: Det var interessant å høre om representanten Rajas bakgrunn. Jeg kan bare replisere at min bestefar har jobbet ved den samme fabrikk i Nydalen som representanten Rajas far.

Men det som er interessant i dag, for det er ikke mange som jobber på Spigerverket nå lenger – det var en gang i tiden den største industriarbeidsplassen i Oslo – er at den største fastlandsindustrien vi har i Norge i dag, er næringsmiddelindustrien, bl.a. med viktige arbeidsplasser i Oslo. Vi har Freia, Tine og ASKO – vi har flere store arbeidsplasser i Norge.

Med det avgiftssjokket som en ga gjennom budsjettavtalen i fjor, satte en norske arbeidsplasser i fare. Og den sjokkøkningen som kom på ikke-alkoholholdige drikkevarer, ble altså videreført i årets budsjett. Ser ikke representanten Raja, med sin historikk og sin bakgrunn fra industrihold, at det er viktig å ivareta norske industriarbeidsplasser og å endre avgiftspolitikken?

Abid Q. Raja (V) [11:25:01]: Historien viser jo hvor lite og tett det norske samfunnet er, og hvor små forskjeller det egentlig er.

Jo, jeg tar dette på fullt alvor. Jeg tror noen av de foregående talerne har vært inne på at de totale, samlede avgifts- og skatteletter under denne regjeringen og den regjeringen vi har støttet som samarbeidsparti, har sunket med 25 mrd. kr siden man tok over. Så har man nå gjenopprettet dette for sjokolade fra 2019 ved at det er prijustert.

Jeg ser også at regjeringen har satt ned et partssammensatt utvalg som skal komme tilbake og levere noe på det Gjelsvik tar opp. Når det gjelder sukkerholdige drikkevarer, sier regjeringen at man vil komme tilbake til det i 2020-budsjettet, så vi venter i spenning.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:25:57]: Jeg vil takke representanten for hans innlegg. Det var interessant, selv om han kanskje ikke kom inn på detaljene i skatteproposisjonen og i skatteinnstillingen som vi skal behandle i dag.

Mitt spørsmål knytter seg til petroleumsskattesystemet. Nå er jo det en del av tematikken som vi behandler i dag. Det ligger ikke noe forslag fra regjeringen om endringer i det, men det er jo en sak som SV og Venstre har stått skulder ved skulder om lenge, nemlig behovet for å få til en overgang fra et skattesystem som i stor grad er bygd opp for en annen tid, en tid da vi skulle få til økte investeringer på norsk sokkel, en tid da vi ønsket et stort mangfold, mens vi nå går inn i en fase som i større grad handler om nedbygging, og om å håndtere klimaendringene som vi står overfor.

Så mitt spørsmål er: Vil Venstre jobbe for at man i regjeringsforhandlingene får gjennomslag for en gjennomgang og endring av petroleumsskatteregimet?

Abid Q. Raja (V) [11:26:58]: Innledningsvis sa jeg at jeg slutter med helt og holdent til det saksordføreren, Vetle Wang Soleim, redegjorde for, jeg følte at han snakket på vegne av alle regjeringspartiene, så det ville være litt rart om jeg skulle gjenta akkurat det samme. Vi står samlet bak det budsjettet som er lagt fram.

Når det gjelder petroleumsressurser og det å få ned klimagassutslippene, skal jeg nøye meg med å si at nå skal regjeringspartiene forhandle om dette, og jeg tror Venstres syn er godt kjent. Venstre og SV har et stort verdifelleskap som de deler, særlig på klimaområdet, men også på andre områder, som f.eks. sosial rettferdighet, utjevningpolitikk, bistand osv.

Jeg vil nøye meg med å si at noe av det viktigste inn i de forhandlingene vil selvfølgelig være å få ned klimagassutslippene både her hjemme, i Norge, og også stake ut kursen for verden, og det er klart at å se på petroleumsressursene våre, hvordan vi skal skattlegge dette, og innretningen på det, vil være en del av de forhandlingene.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Une Bastholm (MDG) [11:28:12]: «Skjebnelandsmøte» ble kåret til årets ord for 2018. Sylfest Lomheim, tidligere direktør for Språkrådet, var ikke enig. Han mente at ordet «klima» oppsummerer året bedre.

I 2018 har varmerecordene stått i kø. I Norge mistet vi halvparten av avlingene. Sverige, Hellas og California hadde skogbranner helt ute av kontroll. Så kom høsten, og i Norge fikk vi flom og ras. Klimaendringene er her nå. Ingen vet hvor mye de vil koste oss på sikt, men vi vet hva som skal til for å hindre dem. Vi, De Grønne, tror de fleste i Norge ønsker å bidra, men det må bli lettere. Prisen for en reise eller en vare må reflektere hva det faktisk koster for kloden. De grønne valgene må bli enklere, billigere og triveligere, uansett om en bor i bygd eller by. Det kan vi gjøre gjennom skatte- og avgiftspolitikken.

De siste ukene har de gule vestenes demonstrasjoner i Frankrike blitt brukt av noen til å begrunne at vi ikke kan innføre klimatiltak, som f.eks. å heve drivstoffprisene. Men dette er fullstendig historieløst. Det er ikke grønn politikk som skaper sosiale forskjeller. De gule vestene er et resultat av mange års frustrasjon hos det franske folk over stadig økende økonomiske forskjeller. Dieselvogiften ble dråpen som fikk begeret til å flyte over.

Norge har lenge vært et samfunn med små forskjeller. Det krever en stor innsats for fortsatt å holde det på den måten. Istedenfor å skyve de fattige foran oss som et retorisk panser mot klimatiltak bør vi forsterke politikken for sosial omfordeling og gjøre alle i stand til å være med på å løse klimakrisen. Her vi alle i samme båt.

Mens regjeringen kutter skattene for de rikeste, målretter vi i De Grønne skattelette for dem som har minst. Vi øker personfradraget med over 15000 kr, vi starter trinnskatten på et høyere nivå, og vi øker satsene på de høyeste trinnene, vi innfører en trinnskatt på formue, slik at de med høyest formue må skatte mest, og vi fjerner skatterabatten på aksjer.

At forurenser betaler, er et rettferdig og riktig prinsipp. De Grønne foreslår å øke avgiftene på fossilt drivstoff, men økningen – følg med her – bruker vi ikke til å redusere skattene for de rikeste eller gi staten mer inntekter. Vi deler dem ut igjen til befolkningen, like mye til hver, slik at man går i pluss dersom man er litt mer miljøvennlig enn gjennomsnittet. Dette er etter en modell fra Canada, og i motsetning til i Frankrike har avgiftsøkningene i Canada blitt ønsket velkommen. Dette står i sterk kontrast til denne regjeringen, som har satt ned avgiftene på fossile biler med over 3 mrd. kr, og en representant var nylig ute og sa at de vil fjerne momsfrataket for elbiler. Hvem tror regjeringen at de lurer, når de sier at de skal nå klimamålene Norge har forpliktet seg til, ved å sette ned avgiftene på fossile biler og øke dem på elbiler?

De Grønne gjør også de bærekraftige valgene lettere. Vi fjerner moms på frukt og grønt, på reparasjoner og på kollektivtransport. Dette er viktig i folks hverdag. Slik får alle billigere billettpriser, også de av oss som ikke har råd til verken førerkort eller egen bil.

Mens vi i Norge har brukt høsten til å følge med på Kristelig Folkepartis veivalg minutt for minutt, har EU-kommisjonen laget en ny klimastrategi: Den legger opp til 70 pst. nedgang i EUs energiimport i årene framover. Dette er landene som i dag kjøper norsk gass.

Rett foran nesen vår står nå et Norge som er nødt til å gå gjennom store endringer, og det fort. Men Norge er rikt på ressurser, på kunnskap og på tillit, og vi klarer denne omstillingen hvis vi vil. Å ta vare på miljøet er tross alt også å ta vare på oss selv. Et stabilt klima gir mat på bordet, trygge veier, stabil strømforsyning og jobber

langs kysten fordi fisken ikke vandrer nordover på grunn av varmere hav – også i framtiden.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Une Bastholm (MDG) [11:32:39]: Det vil jeg gjerne, jeg tar opp forslaget som Miljøpartiet De Grønne har sammen med Rødt.

Presidenten: Representanten Una Bastholm har tatt opp det forslaget hun refererte til.
Det blir replikkordskifte.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:32:59]: I innstillingen er Miljøpartiet De Grønne opptatt av gründere, eiere av småbedrifter i etableringsfasen, og vil ha flere grønne arbeidsplasser. Det er prisverdig, men spørsmålet er om politikken henger sammen. Hvis Miljøpartiet De Grønne mener vi trenger flere gründere, hvorfor går partiet mot å bedre vilkårene for dem som satser på å skape sin egen arbeidsplass? Man går f.eks. mot regjeringens forslag om bedre pensjonsspareordninger for selvstendig næringsdrivende som har som formål å redusere risikoen og usikkerheten man har ved å starte for seg selv. Mange av gründerne er innovative, tar i bruk ny teknologi og skaper nye grønne jobber. Hvorfor vil Miljøpartiet De Grønne gjøre det vanskeligere og mer usikkert å være gründer?

Une Bastholm (MDG) [11:33:47]: Det stemmer at Miljøpartiet De Grønne har en veldig offensiv politikk for at flere gründere skal kunne starte selskap, og særlig at flere grønne gründere skal kunne nå gjennom og klare seg i fasen der en har gründet og har et produkt eller en tjeneste, men den er ennå ikke klar for markedet. Vi har flere ting i vårt statsbudsjett for å få til det: Vi bedrer skattefradragordningen for investeringer i oppstartsselskaper. Vi endrer aksje- og opsjonsbeskatningen for å gjøre det lettere for oppstartsselskap, og vi gjør en rekke andre ting for å bidra til at næringslivet styrkes i en omstilling, fordi vi er opptatt av at selv om vi skal ha kraftige tiltak for å kutte utslipp og hjelpe næringslivet til å gjøre de investeringene, er vi også nødt til å følge det opp med en aktiv næringspolitikk for grønn omstilling. Det finner man igjen i vårt alternative statsbudsjett, som sagt, med en rekke tiltak.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:34:41]: Ja, men urettferdigheten rundt sikkerhet for velferd og pensjon er man ikke villig til å bedre.

Et spørsmål til: Miljøpartiet De Grønne sier man vil ha en mangfoldig og desentralisert næringsstruktur,

men samtidig foreslås svært store økninger i bensin- og diesellavgiftene. Synes Miljøpartiet De Grønne det er et godt signal til familier og bedrifter rundt om i landet, som trenger bilen hver dag, der det er verken trikk eller buss hvert tiende minutt, og der elbilen ikke har blitt et reelt alternativ? Har man tenkt på at Miljøpartiet De Grønnes politikk egentlig straffer disktriksjobber og folk som bor rundt i landet – desentralisert – og at man har en politikk som i hovedsak er myntet på storbyliv?

Une Bastholm (MDG) [11:35:27]: Det stemmer at Miljøpartiet De Grønne bruker skatte- og avgiftspolitikken aktivt for å få til det grønne skiftet som Stortinget har vedtatt at vi ønsker oss. All den tid Norge akkurat nå bare har en politikk for å kutte en tredjedel av det vi allerede har forpliktet oss til, og en mye mindre andel av det vi burde ha forpliktet oss til, mener jeg at alle andre partier som angriper de partiene som faktisk innfører eller foreslår tiltak for å kutte utslipp, bør levere andre alternativer som kutter tilsvarende utslipp. For det er ikke et alternativ ikke å få til denne endringen som trengs for å redde kloden, friheten og velferden og redde mulighetene for dem som kommer etter oss.

Når det kommer til bensinprisene, ga jeg en redegjørelse om det innledningsvis i innlegget mitt, at vi deler økningen i drivstoffavgiftene ut gjennom det som heter en KAF-ordning, altså en klima- og karbonavgift til fordeling, etter Canada-modellen. Jeg oppmuntrer representanten til å sette seg litt inn i den.

Theodor Helland (FrP) [11:36:36]: Jeg skal ikke spekulere i om Miljøpartiet De Grønnes representant mangler virkelighetsforståelse, men i dette tilfellet kunne det være fristende. I sin hovedmerknad og i dette innlegget viser Miljøpartiet De Grønne at de er villig til å gå langt i å skattlegge vanlige folk fra å velge hvordan de vil leve sitt liv.

Utenfor Oslo, f.eks. på Sørlandet hvor jeg kommer fra, er det mange som verken kunne ha beveget seg eller jobbet dersom representanten hadde fått det slik hun ville. Synes representanten det er sosialt å skattlegge vanlige folk på en slik måte, og hvordan tenker representanten å kompensere for dette?

Une Bastholm (MDG) [11:37:15]: Det som er dypt usosialt, er en skattepolitikk som gjør at man nå bruker til sammen 10 mrd. kr på skattelette som går mest til de aller rikeste, fordi man gjør den flat istedenfor å målrette skatteletten. De som har minst i Norge – for øvrig også gjennomsnittet – kommer bedre ut med Miljøpartiet De Grønnes politikk. Alle med under 600 000 kr i inntekt vil komme bedre ut med vårt skatteopplegg. Det urettferdige er heller å bruke det største virkemid-

let vi har til omfordeling, og til å gi skatteletter til dem som har mest.

Avgiftspolitikken er vi nødt til å bruke for å få til omstillingen som vi har forpliktet oss til i Stortinget, og som representanten har forpliktet seg til. Hvis man ikke ønsker det tiltaket, må man bidra med andre alternativer. Vi står nå overfor en virkelighet der ute der vi ikke kan lukke øynene og vente. Norge har forpliktet seg. Vi bør gå til FN og si at vi skal gjøre enda mer. Miljøpartiet De Grønnes opplegg legger opp til 60 pst. kutt fram mot 2030, og det gjør vi fordi vi tar på alvor at vi har en klimakrise.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Bjørnar Moxnes (R) [11:38:44]: I høst har mange kost seg med at 1980-tallsserien Dynastiet er tilbake på Netflix. Men det er ikke bare på tv-skjermene at dynastier gjør comeback. At makt og rikdom samles i familier, og at privilegier går i arv, blir stadig vanligere i det norske samfunnet. For kort tid siden kunne vi lese i bladet Kapital at de 400 rikeste har økt sin formue med imponerende 14 pst. det siste året. Denne gruppen, som er knøttliten, og som får plass på en og samme julekonsert, har en totalformue som tilsvarer 22 pst. av all ligningsformue i hele Norges land. Og mens utbyttene har vokst til rekordhøyder de siste årene, har vanlige folks reallønn stått tilnærmet stille – den har gått ned for de lavtlønte.

Når ulikhetene øker og den økonomiske eliten øker sin makt og innflytelse over norsk økonomi, er det et demokratisk problem, mener vi. Derfor foreslår Rødt en dynastiskatt, som skal hindre at rikdom samles på toppen. Det er en skattepakke som består av tre ting: for det første en progressiv formuesskatt som gjør at de som har spesielt store formuer, skatter mer, for det andre økt skatt på arbeidsfri inntekt, nemlig aksjeutbytte som formuene kaster av seg, og sist, men ikke minst en rettferdig arveskatt med høyt bunnfradrag på 5 mill. kr, sånn at det ikke er familiehytta eller bunaden som skattlegges, og der de som arver over 100 mill. kr, bidrar mer til fellesskapet.

Med forslaget til dynastiskatt og økt skatt på høye inntekter vil Rødt reversere hele Siv Jensens samlede skatteuttak på 28 mrd. kr, og det gjør vi for å få råd til mer fellesskap. Vi viser med vårt budsjett at det er mulig å finansiere mer fellesskap uten at det store flertallet trenger å betale mer i skatt enn de gjør per i dag.

Fire av fem nordmenn tjener under 600 000 kr i året. De får ikke ett øre mer i skatt med Rødts forslag. Tjener man opptil 1 mill. kr, er det snakk om et par tusenlapper i året, men den rikeste prosenten, de som har over 2 mill. kr i inntekt, får økt skatt med vår politikk. Det er den samme gruppen som har hatt høyest

lønnvekst, som har størst formue, og som eier flest aksjer, og de har rom for å bidra mer. Det vi kommer med, er dessverre ikke særlig radikalt. Det tilsvarer skattenivået som var under Jens Stoltenberg i 2013. Men med en like forsiktig skattepolitikk som det var da, er det altså mulig med store velferdsreformer som kommer både fattig og rik til gode, som gratis tannhelse, økt barne-trygd, bedre trikk, buss og bane, gratis barnehage for femåringer og styrket kommunevelferd.

Rødt er ikke bare partiet for økt skatt for de rike. Vi går også inn for skattelette og avgiftskutt, men på en helt annen måte enn Erna Solberg og Siv Jensen. Der de bruker 550 mill. kr på skattegaver til folk på børsen, bruker vi det samme på å kutte skatten for folk som bor på brake når de er på jobb. Det er til sammen et kutt på 1,3 mrd. kr i skatten på kost og losji, sluttvederlag, fagforeningskontingent og for enslige forsørgere.

Så ser vi at flate avgifter som ikke skiller på fattig og rik, er usosialt. Samtidig må noen helt sentrale miljøavgifter økes, som CO₂-avgiften. Men for å unngå at avgiftene generelt øker, kutter vi samtidig i momsen. Vi fjerner all moms på reparasjoner, og vi kutter momsen på bl.a. kollektivtransport.

Men når det gjelder miljøprofilen på skatter og avgifter, er det én del som betyr mer enn noe annet, nemlig petroleumsskattesystemet. I dag kommer Klimarisiko-utvalget med sin rapport, og de kommer ikke til å si noe om petroleumsskatt og leterefusjon fordi mandatet eksplisitt utelukker det. Derfor foreslår Rødt å starte en utredning av denne delen av skattesystemet, om hvordan det påvirker norsk økonomi og næringsstruktur at man betaler ut titalls milliarder kroner i letesubsidier hvert år. Denne kunnskapen trenger vi for å sikre en aktiv industripolitikk som bygger opp ny, grønn industri, og som sørger for en rettferdig omstilling i Norges land.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [11:44:01]: Rødt har for første gang siden de kom inn på Stortinget, laget et helhetlig alternativt budsjett – gratulerer med det! Rødt er vel de eneste som kan gratuleres. Fasiten er klar: økt skatt på inntekt på 15 mrd. kr, økt selskapskatt på nesten 3 mrd. kr, økt skatt på finansielle virksomheter, økt formuesskatt på nesten 11 mrd. kr, økt utbytteskatt på over 6 mrd. kr og gjeninnføring av arveavgiften. Det skal bli dyrere å jobbe, dyrere å ansette folk, dyrere å investere og dyrere å eie norske bedrifter. Resultatet vil bli en vanvittig skattlegging av dem som skal skape arbeidsplasser. Det er i tråd med Rødts program, så de skal ha honnør for at de holder seg til sine prinsipper, men det som er interessant, er at Arbeiderpartiet kan være avhengig av dette partiet. Da er mitt spørsmål til representanten Moxnes: Er økningen på 37 mrd. kr et

nivå vi kan forvente i deres årlige alternativer framover?

Bjørnar Moxnes (R) [11:45:04]: Vi tar inn det i skatt som er nødvendig for å finansiere velferd til det beste for folk flest i Norge, for å unngå dramatiske kutt i kommuneøkonomien, for å sikre at folk som har dårlig råd, kan få betalt tannlegen. Vi kutter prisen på barnehage for barnefamilie, og vi kutter i skatten og momsen for folk flest, men øker den noe for dem som tjener veldig godt, som har stor formue, og som ikke minst lever på arbeidsfrie inntekter. Det er riktig, mener vi, at de som lever av andres arbeid, som lever av at andre gjør jobben for dem, av andres verdiskaping, også bidrar tilbake til fellesskapet. De pengene de betaler i skatt, går bl.a. til å finansiere nye veier, nye bruer, nye ferjeanløp, nye tuneller – infrastruktur som bedriftene er helt avhengig av for å få varene ut til markedet og innsatsvarene inn til fabrikkene sine. Det er de tjent med, og vi trenger at de også bidrar mer til fellesskapet – ikke mindre, som de gjør med dagens regjering.

Mudassar Kapur (H) [11:46:08]: Når representanten Moxnes beskriver sine skatteøkninger som nødvendig, bør vi vel kunne sette vår lit til at de har en viss kontinuitet i dette. Da vil det i så fall kunne tilsvare skatteøkninger på over 140 mrd. kr i en normal fireårsperiode. Jeg håper at kanskje noen i Arbeiderpartiet får lyst til å stille noen spørsmål rundt dette. Det blir spennende å se når min tur er over.

Det siste året har det blitt skapt 56 000 jobber. Ledigheten er på vei ned, og aktiviteten er på vei opp. I en slik situasjon trenger norske bedrifter forutsigbarhet og mer hjelp til å gjøre mer av det de har gjort. Setter man situasjonen vi har i dag, opp mot skatteøkningene til representanten Moxnes, må jeg spørre: Hvordan i alle dager skal norsk næringsliv skape arbeidsplasser hvis man skal tømme disse bedriftene og privatpersonene for kapital?

Bjørnar Moxnes (R) [11:47:01]: Her må vi nok lære opp Høyre litt i grunnleggende skattepolitikk. Vi øker skatten på aksjeutbytte, som er den arbeidsfrie inntekten – utbytte som tas ut av bedriftene. Det er lurt å skattlegge fordi dette er bedrifter som går med overskudd, solide overskudd. Vi øker også skatten på overskudd i selskap, altså selskapsskatten. Det går også kun på overskudd, ikke på bedrifter som ikke har overskudd. Det er etterspørselen der ute som er nødvendig for å sikre arbeidsplasser i hele landet, det at folk kan etterspørre varer og tjenester. Da er det fornuftig å styrke arbeidstakernes stilling, så de kan forhandle fram økt lønn og mer makt og også kan etterspørre flere varer i markedet. Vi understøtter altså det å være i jobb, og

ikke minst det å være organisert, og øker skatten på det som er arbeidsfrie inntekter for dem som eier kapital og lever av andres verdiskaping. Det er tilbake til skattenivået vi hadde i 2013. Meg bekjent fantes private bedrifter i Norge også da de rød-grønne styrte landet.

Theodor Helland (FrP) [11:48:16]: Representanten Moxnes snakker mye om å redusere ulikhet. I min hjemby Kristiansand er eiendomsskatten svært høy, og det er kun Fremskrittspartiet som kjemper for å avvikle den. Vi har eksempler på minstepensjonister som må selge huset de har bodd i i 40 år, etterlatte som må flytte fra familiehjemmet, og andre som sliter med å få endene til møtes på grunn av denne usosiale og urettferdige skatten. Mener representanten Moxnes at dette bidrar til mer eller mindre ulikhet?

Bjørnar Moxnes (R) [11:48:52]: Eiendomsskatten tar ikke hensyn til inntekt. Det bør den gjøre. Loven bør endres. Fram til det skjer, slåss Rødt med nebb og klør, landet rundt, for et størst mulig bunnfradrag, sånn at de som har de største boligene, skal betale og ikke folk flest. Her i byen, i Oslo, betaler én av fire eiendomsskatt. Tre av fire gjør det ikke. Vi så sist uke at Oslos aller rikeste nå saksøker Oslo kommune fordi de fattigste ikke betaler skatt, som de rike gjør. Det sier sitt om at de har lyktes med en veldig riktig eiendomsskatt i Oslo, all den tid eiendomsskatteloven er som den er. Men vi ønsker naturligvis ikke å øke skatter som rammer skeivt. Vi kutter de avgiftene som rammer skeivt. Vi gir ingen skatteøkninger for dem som har vanlig inntekt, men øker skatten for dem som tjener over 1 mill. kr, og som har formuer over 10 mill. kr, for å få mer penger til å finansiere felles velferd for folk landet rundt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:50:04]: Rødt har i sitt alternative budsjett kommet med en rekke forslag til endringer i statsbudsjettet for neste år. Men på ett område kan jeg ikke registrere at Rødt kommer med forslag til endring, og det er i ordningen som er innført for beskatning av utenlandske arbeidstakere. Utenlandske arbeidstakere i Norge kan velge hva slags ordning en skal være underlagt: enten den beskatningen som norske arbeidstakere er underlagt, eller en egen ordning for utenlandske arbeidstakere, som i henhold til Finansdepartementets beregninger gir en skattesubsidie til utenlandske arbeidstakere på 100 mill. kr. Norske arbeidfolk har opplevd både skatteskjerpelser på en del områder og press på lønns- og arbeidsvilkår. Selvsagt skal en også ta imot utenlandske arbeidstakere i Norge, men mener representanten fra Rødt det er riktig at norske arbeidfolk skal bli skattet hardere enn utenlandske arbeidstakere i Norge?

Bjørnar Moxnes (R) [11:50:59]: Det har vi tatt opp i Stortinget tidligere. Det mener vi er urettferdig og konkurransevridende. Det er rart at en regjering som sier de er for rettferdig konkurranse, går inn for tiltak som gir urettferdig konkurranse og økt press på norske lønns- og arbeidsvilkår. Men kjernen i problemet, som Senterpartiet jo vet, er at vi har en uregulert arbeidsinnvandring fra hele EØS-området. Det er det vi må ta tak i. Der er Fremskrittspartiet svære i kjeften i avisene, men gjør ingenting og er tvert imot EØS-avtalen og EUs aller beste og mest lojale venn i Stortinget, sammen med Høyre og Arbeiderpartiet. Vi ønsker å få en regulering av arbeidsinnvandringen til Norge for å kunne ha kontroll på den og for å kunne sikre norske lønns- og arbeidsvilkår på norske arbeidsplasser framover.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

Statsråd Siv Jensen [11:52:08]: Regjeringen la i oktober frem et budsjett for flere i jobb, et bærekraftig velferdssamfunn og et tryggere Norge. Budsjettenigheten i Stortinget viderefører regjeringens prioriteringer.

Når vi i dag debatterer skatter og avgifter, er det viktig å minne om at vedtakene som fattes her, fører til at penger tas ut av lommebøkene til folk flest. Derfor må vi ha et skatte- og avgiftsnivå som oppleves som riktig, og som gjør det lønnsomt å jobbe og investere i norske arbeidsplasser.

Med budsjettforliket er skatter og avgifter samlet redusert med i underkant av 25 mrd. kr siden regjeringen tiltrådte i 2013. Disse lettelsene har kommet familier og bedrifter over hele landet til gode og gir økonomisk frihet. Neste år vil en vanlig familie med to fulltidsinntekter betale om lag 11 000 kr mindre i skatt enn i 2013. Til sammen har en slik familie fått redusert sin skatt med flere titusen kroner over disse årene.

Det er ikke et mål i seg selv at staten skal ta inn mest mulig i skatter og avgifter. Vi kan ikke skatte oss til velferd eller økonomisk vekst. Derfor er det avgjørende at vi holder orden i norsk økonomi. Det går bra i norsk økonomi. Veksten er god.

La meg få minne om at dette ikke er noen selvfølge. Tvert imot. I 2014 opplevde vi et dramatisk oljeprisfall som fikk store konsekvenser. Heldigvis taklet vi det på en god måte. Jeg mener skattereformen vi har gjennomført, har vært riktig medisin – ikke venstresidens rop om kraftige skatteskjerpelser.

Vi ser den positive utviklingen i norsk økonomi også i arbeidsmarkedet. Sysselsettingen øker markert og har nå steget med 75 000 personer i løpet av de to siste årene. Ledigheten har avtatt betydelig. Den er om lag én prosentenheter lavere enn da den var på sitt høyeste vinteren 2016. Når ledige hender kommer i jobb, går skatteinntektene opp og trygdeavgiftene ned. På den måten

kan vi redusere fattigdom og utenforskap. Slik sikrer vi også gode velferdsordninger. Og på den måten får vi mer ressurser til å bygge landet videre.

For at norsk økonomi skal fortsette den gode utviklingen, vil regjeringen redusere skatten på arbeid og på næringslivet. Skattelettelse som øker vekstevnen i økonomien, støtter opp under nødvendige omstillinger, slik at vi får flere ben å stå på. Derfor følger regjeringen opp skattereformen ved å redusere skattesatsen på alminnelig inntekt for personer og selskaper fra 23 pst. til 22 pst. Til sammenligning var satsen 28 pst. i 2013.

Når bedriftene og den enkelte får bestemme over en større del av inntekten, blir det litt mer attraktivt å investere og jobbe. Skatten på den sist tjente kronen reduseres for de aller fleste, og mest for dem med lavest inntekt. Det er dermed på lave inntektsnivåer at lønnsomheten av å jobbe mer øker mest.

Verden rundt oss endres raskt. Norge må forholde seg til utviklingen internasjonalt, også i skattepolitikken. Det blir mindre attraktivt å investere i bedrifter i Norge dersom den norske selskapsskatten avviker vesentlig fra sammenlignbare land. Til tross for at vi har redusert selskapsskatten år for år, har vi i 2018 den høyeste selskapsskattesatsen i Norden. Samtidig som vi senker selskapsskatten, gjør vi flere endringer i skattereglene for at skattepliktig overskudd i større grad skal samsvare med faktisk overskudd, og vi gjør det vanskeligere for flernasjonale konsern å flytte overskudd ut av Norge.

I tillegg reduserer vi formuesskatten på aksjer og driftsmidler. Verdsettelsesrabatten – som et bredt flertall på Stortinget stiller seg bak – økes til 25 pst. Formuesskatten hemmer det private norske eierskapet fordi den bare rammer norske eiere og kan svekke investeringene i virksomheter som er avhengige av norsk kapital for å utvikle bedriften videre og skape nye jobber.

Om lag halvparten av personskattelettelsene under denne regjeringen har gått til personer med inntekt under 600 000 kr. De 11 000 kr en vanlig husstand med to fulltidsinntekter sparer i skatt per år med denne regjeringen, kommer godt med i familieøkonomien. Dette er penger som den enkelte familie kan bruke på det de ønsker. Det kan være avdraget på boliglånet en måned, eller det kan være det som gjør at barna kan få delta på en ekstra fritidsaktivitet. Slik gjør vi hverdagen enklere for folk flest.

Arbeiderpartiets budsjettforslag for 2019 går i motsatt retning av en vekstfremmende skattepolitikk. Sammenlagt vil de øke skattene med om lag 10 mrd. kr. Både skattesatsen på alminnelig inntekt og formuesskatten foreslås økt sammenlignet med regjeringens forslag. I tillegg blir mange nye biler dyrere med Arbeiderpartiets forslag. Men jeg har forstått at Arbeiderpartiet øker fagforeningsfradraget. Det må imidlertid være en mager

trøst for arbeidsfolk når man samtidig rammer norske arbeidsplassers konkurranseevne med høy selskapskatt og formuesskatt.

Eiendomsskatten er en usosial skatt fordi den rammer uavhengig av betalingsevne og hvor mye lån man har på hus og hjem. Kommunen kan ilegge eiendomsskatt enten man er arbeidsledig, er i en periode med lav inntekt, eller er blitt pensjonist med varig lavere inntekt og bor i huset der barna vokste opp. Folks bolig skal være et hjem, ikke et skatteobjekt. Derfor skal eiendomsskatten reduseres. Maksimal eiendomsskattesats for bolig og fritidseiendom settes ned fra 7 til 5 promille med virkning fra 2020. Samtidig innføres en obligatorisk maksimalverdi på 70 pst. av den beregnede markedsverdien. Det er et klart signal til kommunene om at eiendomsskatten på folks hjem og fritidsbolig må begrenses. Norske kommuner har et godt økonomisk fundament til å styrke viktige velferdstjenester og samtidig redusere eiendomsskatten. Det er derfor uforståelig hvorfor Arbeiderpartiet og flere andre partier går mot å redusere eiendomsskatten. Kutt i eiendomsskatten gjør bolig billigere, men for Arbeiderpartiet er det tydeligvis viktigere at norske kommuner skal ha et størst mulig sugerør ned i lommeboken til folk.

Neste år reduseres også elavgiften. Det har bare skjedd én gang tidligere at elavgiften har blitt redusert for husholdningene.

I 2019 vil det norske folk og bedriftene våre betale anslagsvis 1 466 mrd. kr i skatter og avgifter. Dette er utrolig mye penger, og disse pengene må vi forvalte på en fornuftig måte. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet gjerne skulle tatt inn enda mer i skatter og avgifter fra folk flest og fra bedrifter. Dessverre glemmer man en viktig ting: I Norge lever vi av verdiskaping, og verdiene må skapes før de kan fordeles. Med statsbudsjettet for 2019 fortsetter vi å redusere skatter og avgifter. Slik legger vi et godt grunnlag for omstilling til et grønnere, smartere og mer nyskapende næringsliv – for flere i jobb, for en enklere hverdag for folk flest.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [11:59:15]: I proposisjonen skriver finansministeren at kostsatsene ved dagreiser innenlands i særavtalene er gjennomgående høyere enn det som anses rimelig. Særavtalene er en del av forhandlingene mellom staten, kommunalministeren og arbeidstakerne, og de har status som en tariffavtale. Hvorfor respekterer ikke finansministeren de inngåtte avtalene?

Statsråd Siv Jensen [11:59:42]: Denne regjeringen er opptatt av å respektere avtaler inngått med og mellom partene i arbeidslivet. Men vi er også opptatt av å

rydde opp og forenkle i skattesystemet, og det er det vi har lagt opp til med forslagene til neste års statsbudsjett.

Rigmor Aasrud (A) [11:59:58]: Det høres veldig pussig ut at finansministeren ikke vil svare på hvorfor hun ikke respekterer inngåtte tariffavtaler. For det er altså en tariffavtale som ble inngått for veldig kort tid siden, der arbeidstakerne hadde forventninger om at de skulle få en kompensasjon som de forhandlet med staten om. Så kommer statsbudsjettet, og så knabber finansministeren omtrent halvparten av det. Hvis man prater om sugerør ned i noens lommer, må det være det finansministeren har for de ansatte som må sendes på reise. Igjen: Hvorfor respekterer man ikke tariffsystemet som vi har i Norge?

Statsråd Siv Jensen [12:00:36]: Det svarte jeg på i mitt forrige svar, men jeg tar avstand fra påstanden om at regjeringen og finansministeren knabber penger fra landets innbyggere. Det står i grell kontrast til det Arbeiderpartiet foreslår systematisk hvert eneste år: en kraftig skjerpelse av skatte- og avgiftsnivået for både innbyggere og bedrifter. Denne regjeringen går motsatt vei, og vi gjør det helt systematisk. Det er fordi vi tror at et konkurransedyktig skattesystem er viktig for bedriftene våre. Det handler om å trygge arbeidsplasser, og det handler om å skape nye arbeidsplasser. Det er viktig for arbeidsfolk, det er viktig for folk flest i dette landet. Det er også viktig for familiene å kunne råde over mest mulig av sin egen inntekt. Derfor er det viktig at vi også reduserer skatten på arbeidsinntekt, som gjør at familiene selv kan ta valg i sin egen privatøkonomi.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:01:36]: Fremskrittspartiet har underveis i denne debatten gitt til kjenne at de synes det er ubehagelig å bli påmint om en sak som ble vedtatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, der det ble innført en ny ordning for beskatning av utenlandske arbeidstakere. Den innebærer at f.eks. der to bygningsarbeidere jobber på en norsk byggeplass, har den norske arbeideren ordinær beskatning – den polske arbeideren kan velge om han vil ha en annen type beskatning, som gir lavere skatt for ham selv. Hvis en var opptatt av forenkling og avbyråkratisering, måtte en jo sørge for at den nye ordningen skulle gjelde for alle utenlandske arbeidstakere, ikke gjøre den valgfri, som i dag.

Det andre en burde sørge for, er at den skulle virke nøytralt – at utenlandske arbeidstakere ikke fikk lavere skatt enn norske arbeidstakere. Hvorfor mener finansministeren at det er fornuftig å ha en ordning som innebærer – ifølge hennes egne tall – en skattesubsidiering av

utenlandske arbeidstakere med 100 mill. kr, altså høyere skatt for norske arbeidstakere?

Statsråd Siv Jensen [12:02:37]: Jeg tror ingen av regjeringspartiene synes det er ubehagelig å bli påmint om dette, slik representanten Gjelsvik hevder. Dette var et spørsmål vi diskuterte mer enn grundig i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men jeg kan jo gjenta noe av det jeg sa i mye av debatten den gang, nemlig at hovedpoenget med å gjøre disse endringene er å rydde opp i mange eksisterende feil ved dagens regler, som også har vært påpekt av Riksrevisjonen. Det er også en ordning som har vært veldig ressurskrevende for skattemyndighetene.

Kjernen i dette forslaget er at brutto lønnsinntekt skattlegges med én sats, og at det ikke gis fradrag. Men fordi vi også skal forholde oss til EØS-regler, kan man velge å skattlegges etter alminnelige regler.

Hovedpoenget med dette er at man lager enklere regler, som fører til riktig beskatning.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:03:31]: Hvis skal en lage enklere regler, bør en ha regler som gjelder for alle utenlandske arbeidstakere, der det ikke er valgfritt hvilken skatteordning en skal ha, men der alle utenlandske arbeidstakere er inne i den nye ordningen – og dernest at den nye ordningen sørger for at utenlandske arbeidstakere ikke blir skattlagt lavere enn norske arbeidstakere.

Det er dette jeg spør om når vi i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for neste år får opplyst fra finansministeren at den nye ordningen som er etablert – der det er valgfritt for utenlandske arbeidstakere – innebærer at utenlandske arbeidstakere får en skatte-subsidie på over 100 mill. kr. Hvorfor er det fornuftig å ha en ordning innrettet slik at norske arbeidsfolk får en høyere beskatning – på over 100 mill. kr – sammenlignet med utenlandske arbeidstakere i tilsvarende jobber og med tilsvarende forutsetninger?

Statsråd Siv Jensen [12:04:21]: Jeg vil minne om at denne regjeringen systematisk har redusert skatt på arbeid i Norge. At vi også rydder opp i uheldigheter i skattesystemet vårt, skal man være glad for. Det gjør at det blir enklere og mer oversiktlig, og at vi også bidrar til at folk betaler riktig skatt. Det er et sunt prinsipp i vårt skattesystem: Man skal betale riktig skatt. Det gjelder enten man er utenlandsk arbeider i Norge eller norsk arbeider i Norge.

Uansett er ambisjonen til denne regjeringen å legge til rette for at skatte- og avgiftstrykket i Norge går ned. Det står i kontrast til de aller fleste opposisjonspartiene, som i sine alternative statsbudsjetter helt systematisk foreslår å skjerpe det samlede skatte- og avgiftstrykket.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:05:13]: Finansministeren snakket i sitt innlegg om selskapsskatten og reduksjonen i den, som går utover skatteforliket. Det er interessant å se og å følge med på den utviklingen som vi ser i Europa og internasjonalt for øvrig, der det har pågått et kappløp mot bunnen for å bekjempe både skattetilpasning og overskuddsflytting i form av at man reduserer selskapsskatten, men også at enkelte land – også i Europa – nærmest har gjort det til en forretningsmodell å ha lav selskapsskatt eller ingen selskapsskatt og være nærmest skatteparadiser.

I sommer var NHO ute og tok til orde for å fjerne selskapsskatten totalt i Norge for å håndtere den utviklingen som vi ser i verden, noe som finanskomiteens leder avviste. Det synes jeg er positivt. Men jeg blir også nysgjerrig når finansministeren begrunner kuttet i selskapsskatten ut fra den utviklingen vi ser internasjonalt, i andre land rundt oss. Vil det være denne regjeringens politikk at vi skal følge videre reduksjon i selskapsskatten når andre land gjør det?

Statsråd Siv Jensen [12:06:17]: Det er ikke slik at Norge leder an i noe kappløp mot bunnen. Snarere tvert imot sa jeg i mitt innlegg at Norge nå har den høyeste selskapsskattesatsen i Norden.

Det er det som er hovedutfordringen. Vi er nødt til å forholde oss til den verdenen vi er en del av, rett og slett fordi det handler om vår evne som nasjon til å legge til rette for at det skapes verdier i Norge. Da må vi ha konkurransedyktige regler, som gjør at det er attraktivt å investere her – i stedet for i Sverige eller i andre deler av Europa. Det er forutsetningen for at vi kan diskutere det SV er mest opptatt av, nemlig fordeling. Uten at vi har evne til å skape verdier i vårt land, har vi heller ingen evne til å ha gode velferdsordninger, drive god fordelingspolitikk – som vi gjør, og som også er årsaken til at Norge er et av de landene i hele verden med minst forskjeller. Da må vi være opptatt av hvordan vi skal skape verdier, og det er denne regjeringen.

Bjørnar Moxnes (R) [12:07:31]: Hvert år har statsråd Siv Jensen kuttet skattene for de rike. Hvert år har Rødt vært imot. Men bak regjeringens netto skatteutt skjuler det seg noen skatteøkninger der rollene byttes om, der Siv Jensen har rollen som skatteinnkrever, og der Rødt er de som vil kutte.

Et sånt eksempel er at regjeringen har økt skattene for dem som bor på brakke, med 750 mill. kr. Dette er arbeidsfolk som må bo borte for å få gjort jobben sin – under ganske kummerlige forhold på en arbeidsbrakke med begrenset mulighet til å lage varm mat. Disse folke- ne har fått en større skatteregning med Fremskrittspartiet og Siv Jensen i regjering, med regjeringens endringer i reglene for kost og losji. Spørsmålet er: Hvorfor skal

man få skattelette for å eie aksjer på børsen, men skatteøkninger for å bo på brakke?

Statsråd Siv Jensen [12:08:32]: Både finansdebatten og denne debatten viser hva som har vært profilen i regjeringens skattepolitikk helt siden vi tiltrådte. Over halvparten av de skattelettelsene denne regjeringen har gitt, har gått til personer med inntekter under 600 000 kr. Vi har en grunnleggende sosial profil i de skattelettelsene vi har gjennomført, men vi har samtidig vært opptatt av å legge til rette for økt verdiskaping. Vi må klare å ha flere tanker i hodet samtidig. Vi må føre en god og investeringsvennlig skattepolitikk og næringspolitikk fordi det er forutsetningen for at folk har en jobb å gå til.

Så har vi brukt tid på å rydde opp i og forenkle skattesystemet. Det kommer regjeringen til å fortsette med. Det er gjennom oppryddinger og forenklinger vi også frigjør handlingsrom, slik at vi kan forbedre konkurransevnen i skattesystemet vårt ytterligere. Det mener vi er helt riktig å gjøre.

Vi må klare å gjøre flere ting, være opptatt av både næringsliv og vanlige folk.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ingrid Heggø (A) [12:09:55]: Høg deltaking i arbeidslivet og eit rettferdig, omfordelende skattesystem gjev inntekter til å finansiera verdas beste velferdssamfunn. Eg skal starta med å vera litt personleg i dag. Eg har vore gjennom ein alvorleg sjukdom der all medisin var på blå resept. I ein lang periode fekk eg òg ei sprøyte kvar veke som kosta ein 10–12 000 kr per gong. Kva total behandling faktisk kosta, torer eg ikkje å tenkja på eingong. Kven hadde teke seg råd til ei førebyggjande sprøyte til den prisen? Det var ikkje livstruande eller behandlande, men reint førebyggjande, for å få opp att immunforsvaret slik at eg kunne vera i jobb. Slik vil vi fortsatt ha det i Noreg. Velferd kostar.

Derfor bør ikkje Noreg gå føre til lågast mogleg skattesats. Arbeidarpartiet vidarefører skattesatsen på alminneleg inntekt på 23 pst., og då òg på selskapsskatten, men vi skattar smartare. Arbeidarpartiet vil ha lågare skatt til dei som treng det, og høgare til dei som toler det.

Fire av fem får redusert skatt på inntekt med Arbeidarpartiet, alle som tener under 750 000 kr. Dei einslege minstepensjonistane løftar vi dette året med 4 000 kr i året. Vi aukar minstefrådraget til 48 pst., slik at dei som har minst, får meir å rutta med. Dermed reduserer vi skattane meir enn regjeringa for dei som har inntekt under 750 000 kr, og dette sjølv om vi beheld skatt på alminneleg inntekt på 23 pst. Så må dei som tener over éin million i året bidra med litt over 600 kr meir i månaden.

Det er omfordeling i praksis. Forskjellane vil verta mindre.

Arbeidarpartiet vil ha eit organisert arbeidsliv, difor aukar vi fråtrekket til fagforeiningskontingent med ein tusenlapp i året.

Formuesskatten er personskatt. Her vil fortsatt tre av fire ikkje betala formuesskatt med Arbeidarpartiet sitt opplegg, men det vert færre nullskattytarar enn med regjeringa sitt forslag, fordi alle bidreg.

Arbeidarpartiet har gradvis senka selskapsskatten frå 28 pst. til 23 pst., i tråd med skatteforliket. Det var Arbeidarpartiet i regjering som starta denne reduksjonen. Arbeidarpartiet senkar ikkje denne ytterlegare, av den enkle grunn at Noreg ikkje bør gå føre for å få lågast mogleg skatt. Vi er med andre ord ikkje med på «the race to the bottom» som mange peikar på. Noreg ligg faktisk midt på snittet i OECD i selskapsskatt. Ifølgje skattedirektøren vert 60 pst. av selskapsskatten betalt av store, multinasjonale selskap. Kvifor er dei så imot det?

Skatteuttak til dei rikaste vert heilt feil medisin. Vanlege arbeidsfolk som pendlar til jobb, har betalt delar av prisen for desse skatteuttaka til dei rikaste. Har ein pendla strekninga Hamar–Oslo, ville ein fått ei skatteskjerpning på 6 730 kr sidan høgeregjeringa overtok. Budde ein borte og hadde kokemoglegheiter, har ein fått skatteskjerpning på 8 375 kr sidan høgeregjeringa overtok. Dette er tal frå SSB og Finansdepartementet i 2018-kroner.

Konklusjonen er klar: Pendlar ein, slik stadig fleire gjer, let høgeregjeringa ein dekkja stadig større del av pendlarutgiftene sjølv, fordi skattelette til dei rikaste skal betalast. Skatteutgiftene på gjennomsnittleg 5 500 kr per person, er oppetne viss ein pendlar – og vel så det.

Det er også slik at gjeldsrenter, pendlarutgift og kontingent vert høgare for den einskilde når skatt på alminneleg inntekt går ned, fordi ein må dekkja ein større del sjølv. Når ein samanliknar skattesatsar, må ein også ta inn over seg kva ein får igjen for den skatten ein betalar: skulegang, helsetilbod, og vi blir ivaretekne når vi vert gamle. Fell vi utanfor, er det eit sikkerhetsnett. Slik har vi det i Noreg, og Arbeidarpartiet vil at vi alle fortsatt skal ha det slik, og ikkje vera avhengige av ei god forsikring. Det går an å skatta smart og samtidig varetaka den norske velferdsmodellen, den som redda meg. Velferdsgoda, som gratis helsehjelp og skulegang, kostar, og det må finansierast.

Aleksander Stokkebo (H) [12:15:06]: Arbeidsledigheten går ned, veksten går opp, og det skapes nye jobber. For Høyre er det viktig å legge til rette for mer verdiskaping. Derfor har regjeringen og Kristelig Folkeparti senket det samlede skatte- og avgiftstrykket med om

lag 25 mrd. kr, og derfor legger vi for neste år fram et statsbudsjett for flere trygge jobber.

Vi senker selskapsskatten og formuesskatten på arbeidende kapital. Det handler om å trygge norske arbeidsplasser. Bedriftene skal få bruke mer av sine ressurser på å skape verdier. Vi fortsetter å senke personskatten. Det handler om valgfrihet og økonomisk trygghet for vanlige folk. En familie vil neste år betale om lag 11 000 kr mindre i skatt enn i 2013. Det betyr mer velferd for familiene, som nå med større trygghet vet at de har råd til å betale neste strømgning.

Høyre er opptatt av forutsigbarhet for norsk næringsliv, og i årets budsjettforhandlinger har det vært viktig for oss å unngå brå avgiftsendringer. Nå skal vi også ta en grundig gjennomgang av avgiftene, bl.a. på alkoholfrie drikkevarer og sjokolade- og sukkervarer, i samarbeid med bransjen. Særlig sjokolade- og sukkeravgiften har ikke vært godt nok utformet, og avgrensningene kan framstå som tilfeldige. Det kan f.eks. være vanskelig å forstå hvorfor det er avgift på marsipangris, men ikke på marsipanrull. Her må det ryddes opp.

I vår besøkte jeg Chili Chocolate, en lokal sjokoladefabrikk i smørøyet av Stavanger sentrum. Der kunne den lokale gründeren Asle melde om utfordringer med avgrensningene og avgiftsnivået. Jeg er derfor veldig glad for at regjeringen og Kristelig Folkeparti har lyttet til Asle og bransjen, og skrur tilbake avgiften på sjokolade og sukkervarer. Jeg er også veldig glad for at vi fjerner maskinskatten, noe som betyr at produsentene får mer forutsigbarhet for hva de skal skatte. Vi viser vilje til å finne bedre løsninger for næringslivet.

For regjeringen er det viktig å skape en enklere hverdag for vanlige folk, og 350-kronersgrensen er for mange i dag et verdsatt forbrukergode. Samtidig må vi erkjenne at handelslekkasje er en økende utfordring, og at vi har et ansvar for å sikre norske jobber. Netthandelen er kommet for å bli; det forstår de fleste. Internasjonal handel er bra, men det er rimelig at bedrifter som ønsker å selge varene sine i Norge følger de samme spillereglene som andre. Camilla i Skoringen sa da jeg besøkte sentrumsbutikken hennes: La meg konkurrere, men på like vilkår. Derfor endrer vi nå 350-kronersgrensen, men vi gjør det først fra 2020, slik at vi kan finne en god løsning for tolldeklareringsen. Vi må finne digitale, forbruker-vennlige løsninger der gebyret ikke blir urimelig høyt.

I den anledning kan vi være glad for at venstresiden ikke fikk gjennomslag for å fjerne grensen med et penestrøk – det ville betydd kaos for posten og tolletaten – og de har ikke engang klart å bli enige om hva det vil bety for inntektssiden i budsjettet. De har lagt inn beregninger som kan minne om lottotall. Regjeringen og Kristelig Folkeparti har funnet en mer ansvarlig løsning

som vil sikre forutsigbarhet for både forbrukere og bedrifter.

Vi må aldri ta arbeidsplassene i dette landet for gitt. Et viktig nyttårsforsett for oss alle bør derfor være å bli like gode på å heie på dem som skaper jobber, som vi er når vi heier på våre norske utøvere i OL og VM. I den anledning vil jeg gi en oppfordring til alle gode kollegaer her i salen om å handle julegavene lokalt i år. Med Høyre i regjering skal vi jobbe på lag med bedriftene for å skape flere trygge jobber i Norge.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [12:19:39]: Verdiskaping er et resultat av et samspill mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i et mest mulig fritt samfunn, med lavest mulig skatt for alle og med politikere som legger til rette for at vi får flere arbeidsgivere, som skaper flere arbeidsplasser, som gir flere en jobb å gå til.

Med Fremskrittspartiet i regjering har vi sørget for at næringslivet får beholde mer av sitt overskudd til ny verdiskaping, samtidig som helt vanlige familier nå beholder 11 000 kr mer av sin egen inntekt enn de gjorde under de rød-grønne. Landet trenger politikere som vil satse på folk som vil skape arbeidsplasser. Da må vi sørge for at bedriftseierne kan bruke mer på bedriftene og mindre på skatt til staten. De politikerne finner vi få av i Sosialistisk Venstreparti, partiet som prøver å gi inntrykk av at de vil skattlegge de rike, mens folk med vanlige inntekter skal betale mindre i skatt.

Jeg tror de fleste har fått med seg at SV skal skattlegge de såkalte rikingene – eller bedriftseierne, som mange av dem er. Når SV skattlegger bedriftseierne, blir det riktignok et lite øyeblikk mer til staten, men mindre til å utvikle bedriften, mindre til å kjøpe nye maskiner, mindre til å ta i bruk ny teknologi som kan øke bedriftens konkurransevne, mindre til å markedsføre det de produserer, som vil gi mindre salg og dermed færre arbeidsplasser.

Konsekvensen av SVs skattepolitikk er at færre arbeidsplasser i privat sektor vil bli etablert, og at flere vil slite med å finne seg en jobb. En ting er at SV prøver å framstille dette som at det er å ta fra de rike og gi til de fattige, men i tillegg til at SVs skattepolitikk betyr færre arbeidsplasser, innebærer SVs politikk også mindre i lommeboken for de aller, aller fleste. De aller fleste bor i dag i sin egen bolig, og SV foreslår at de som bor i egen bolig, skal betale mer i skatt til det offentlige. For SV betyr det kanskje ingenting at de aller fleste som bor i sin egen bolig, også har lån på boligen de bor i. Det kan virke som om SV har blitt så opptatt av rike folk som bor i store, kostbare boliger, at de helt har glemt at de aller fleste faktisk ikke bor i store villaer med egen butler og privat-sjåfør. Med SVs politikk er det ikke slik at det bare er de rikeste som må betale mer; med SVs politikk må alle

som bor i egen bolig, forberede seg på å betale mer i skatt enn det Fremskrittspartiet og dagens regjering ønsker.

Om det er kommunal eiendomsskatt, nasjonal eiendomsskatt, fordelsbeskatning for egen bolig, boligslett eller formuesskatt, betyr egentlig ingen verdens ting for dem som må betale mer. Hadde SV fått bestemme, ville det ha vært mer i skatt ved å bo i eget hjem for alle – punktum. Så kan jo SV stille seg spørsmålet om det egentlig er de som har best råd, eller om det er de som har dårligst råd, som faktisk ville ha blitt rammet mest, med mer skatt på bolig.

For Fremskrittspartiet er det viktig å tenke helhet – å ha flere tanker i hodet samtidig – og sørge for at vi som politikere kan redusere skattebyrden for folk flest, samtidig som vi bidrar til at næringslivet kan gå bra, slik at bedriftseiere skal kunne bruke mer penger på nettopp bedriftene istedenfor på skatt, slik at vi får flere arbeidsplasser. Næringslivet og bedriftseierne, som SV liker å kalle rikingene, har riktignok fått mindre skatt med Fremskrittspartiet i regjering, på samme måte som alle andre som går på arbeid og har helt vanlige inntekter også betaler mindre i skatt. For uansett hvordan man vrir og vender på det, betaler alle mindre i skatt. – I forhold til hva? Jo, i forhold til hva de gjorde da SV satt i regjering. SV kan si hva de vil i opposisjon, men det er ingenting som sier mer om virkeligheten enn hvordan det faktisk var da SV var i regjering. Og da SV satt i regjering, betalte alle mer i skatt – alle – ikke bare de aller rikeste, men alle. Da SVs stortingsrepresentanter sto på plenen utenfor Stortinget, var det ikke fordi de mente at folk med vanlige inntekter betalte for mye i skatt. Nei, SV syntes det var helt greit at absolutt alle skulle betale mer i skatt enn det Fremskrittspartiet og dagens regjering synes de skal. Så kan de selvfølgelig prøve å innbille folk i dag at de plutselig har blitt et parti som ønsker mindre skatt for noen, men det er ikke troverdig – rett og slett fordi SV satt i regjering i åtte år. Og hvis de egentlig mente at noen burde få lavere skatt, ville de fått det før Fremskrittspartiet og dagens regjering overtok. Men det er altså med Fremskrittspartiet og dagens regjering at folk flest har fått lavere skatt, ikke med SV.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Åsunn Lyngedal (A) [12:24:56]: Arbeiderpartiet ønsker en skattepolitikk for Norge som omfordeler mer, som sikrer at vanlige folk må skatte mindre av inntekten sin. Det gjør vi med en inntektsskatt der fire av fem nordmenn får beholde mer av lønnen sin. For folk flest har jo en lønnsinntekt under 750 000 kr, og alle med inntekt under 750 000 kr vil betale mindre skatt med

vår politikk. De med inntekt over vil betale mindre skatt med regjeringens politikk.

Arbeiderpartiet er opptatt av at det skal lønne seg å jobbe, også hvis man må reise for å jobbe. Pendlere har hatt trange kår under Solberg-regjeringen. De får ikke fradrag for noen av utgiftene til reise før de har kommet opp i 22 700 kr i reiseutgifter. Arbeiderpartiet vil gi fradrag fra 15 000 kr. Fradraget for merkostnader ved å ha to husholdninger, 205 kr per dag, ble borte i fjor. Hvis man i tillegg har borteutgifter og må leie hybel, kan man trekke fra leieutgifter over 10 000 kr, men bare i to år, så må man flytte. Flere familier er i en situasjon der én reiser til jobb og er borte i uken. Vil regjeringen splitte de familiene, eller er det nok et tiltak for at den som tjener minst skal måtte slutte å jobbe? Sånn tilrettelegger man ikke for deltakelse i arbeidslivet.

Norge har nesten en halv million pendlere, og det kan se ut som det er bl.a. pendlerne som skal betale for at de tusen rikeste har fått 1,3 mill. kr hver i skattelette. Her ligger den største forskjellen mellom oss og regjeringen. Vi mener at de som har de største formuene kan skattlegges mer, og de som må reise i jobb, mindre.

Selv om det store flertallet i Norge har høy levestandard og gode levekår, har ulikhetene økt over tid. De siste årene har de med lavest inntekt ikke tatt del i inntektsveksten. Det er en farlig utvikling. Altfor mange unge går til utrygge deltidsstillinger uten mulighet for en lønn som kan få dem inn på boligmarkedet, så de får startet voksenlivet. For Arbeiderpartiet har det alltid vært et mål å bruke skattepolitikken til utjamning. Det er nødvendig, for det er så mange andre mekanismer i samfunnet vårt som gjør at de som har mye, får mer.

Formuesskatten er svært effektiv for å redusere økende forskjeller. Det er liten faglig støtte for å påstå at formuesskatten er til vesentlig hinder for norsk næringsliv.

Den forrige taleren var opptatt av at man måtte ha midler til å utvikle og investere i en bedrift. Det er jo sånn at utgifter til en sånn investering og utvikling, går til fradrag før man betaler selskapsskatt. Arbeiderpartiet beholder selskapsskatten på samme nivå som i fjor. Det ble jo utviklet arbeidsplasser i fjor, heldigvis. I forrige regjeringsperiode ble det skapt flere jobber per år med 28 pst. i bedriftsskatt, så Fremskrittspartiet forenkler.

Elin Rodum Agdestein (H) [12:28:12]: Et hovedmål med den økonomiske politikken, skatte- og avgiftspolitikken inkludert, er å understøtte vekstevnen i økonomien, fremme omstilling og bidra til at det kan skapes flere trygge arbeidsplasser. Det er verdien som skapes gjennom hardt arbeid hver dag og skatter og avgifter fra enkeltmennesker og tusenvis av bedrifter landet over, som er grunnlaget for det vi i neste omgang

kan disponere på utgiftssiden av statsbudsjettet til velferd, veinvesteringer, forsvar, beredskap og gode formål for øvrig. At det er skattebetalernes penger vi fordele, forplikter oss også til å bruke ressursene mest mulig effektivt. Derfor må også staten effektivisere og omstille, slik næringslivet gjør hver dag. For at bedrifter skal klare omstilling og videreutvikle og trygge jobbene, og for at folk med ideer skal ta risikoen det innebærer å starte egen virksomhet, må det være gode og stabile rammebetingelser, forutsigbarhet og et langsiktig perspektiv, også i skatte- og avgiftspolitikken.

Høyres politikk har som grunnlag at verdier må skapes før de kan fordeles. Jo flere lønnsomme jobber, jo mer blir det å fordele. Kaken blir større. Derfor må det lønne seg å jobbe, spare og investere. Enkelpersoner, familier og bedrifter må få beholde mer av egne penger, fordi vi kommer til å trenge flere private jobber som bidrar til statsbudsjettet framover. Da må det belønnes at folk satser og skaper ny virksomhet.

Et annet viktig grep er en ytterligere reduksjon i formuesskatten og selskapsskatten ned til 22 pst., også for å bringe de mer i samsvar med våre nabolands nivå og gjøre det mer attraktivt å investere i Norge. Lavere skatte- og avgiftsnivå øker verdiskapingen, og lavere skatt på alminnelig inntekt vet vi er vekstfremmende.

Blant tegnene på at den politikken regjeringen fører, virker godt, er at det skapes flere jobber. Bare det siste året er det skapt hele 56 000 flere arbeidsplasser. Med de endringene vi vedtar i dag, har denne regjeringen siden 2013 redusert skatter og avgifter med i alt 25 mrd. kr. Det er personskattelettelse, der halvparten har gått til inntekter under 600 000 kr. En vanlig familie vil med dette budsjettet betale 11 000 kr mindre i skatt i 2019, enn de gjorde i 2013. I tillegg vil reduksjon i eieendomsskatten redusere skattebyrden på bedrifter og familier ytterligere.

Samarbeidet med Kristelig Folkeparti gjør det mulig å videreføre en vekstfremmende skatte- og avgiftspolitik. Det er bra. Det er en oppskrift på omstilling og jobbskaping som vi vet at virker, og som Norge trenger mer av framover.

Tove-Lise Torve (A) [12:31:20]: Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og er opptatt av at vanlige folk skal ha gode vilkår.

Høyre regjeringen har igjen lagt fram et statsbudsjett som prioriterer de rikeste mest. Forskjellene mellom folk fortsetter å øke, og høyrepolitikken fortsetter å skape større forskjeller. Det er en vond sirkel det ser ut som Solberg-regjeringen verken ønsker eller klarer å komme ut av.

Arbeiderpartiet mener dette er feil politikk. Med vårt alternative skatteopplegg må de som har mest, bi-

dra mer, mens de som har minst, betaler mindre. Med Arbeiderpartiets skatteopplegg blir vanlige arbeidsfolk godt ivaretatt. Tjener en under 750 000 kr, får en lavere inntektsskatt med Arbeiderpartiet enn med regjeringen.

Mange må pendle for å komme seg på arbeid. Samtidig som regjeringen sier at folk må være innstilt på å reise lenger for å få arbeid, gjør regjeringen det dyrere å pendle. Siden Erna Solberg ble statsminister, er grensen for å få fradrag økt fra 13 950 kr til 22 700 kr.

Arbeiderpartiet vil gjøre det lettere for arbeidsfolk som pendler, og vil kompensere mer av reiseutgiftene gjennom å senke grensen for å få fradrag med 7 700 kr.

Arbeiderpartiet mener et organisert arbeidsliv bidrar til et seriøst arbeidsliv. Jo flere arbeidstakere som er medlem av en fagforening, jo vanskeligere er det for useriøse arbeidsgivere å dumpe lønna og de sosiale rettighetene. Dessverre har organisasjonsgraden gått ned. Det er uheldig og vil på sikt undergrave vårt velfungerende trepartssamarbeid.

Forskning fra Institutt for samfunnsforskning viser at økt fagforeningsfradrag gir økt organisasjonsgrad. Derfor øker vi fagforeningsfradraget med 1 000 kr. Regjeringspartiene støtter ikke forslaget til økning.

Oppsummert: Vanlige arbeidsfolk betaler mindre skatt med Arbeiderpartiet enn med dagens regjering.

Arbeidsfolk som pendler, får bedre vilkår med Arbeiderpartiet enn med dagens regjering.

Arbeidsfolk som organiserer seg, og slik bidrar til et mer seriøst arbeidsliv, får bedre vilkår med Arbeiderpartiet enn med dagens regjering.

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller. Derfor prioriterer vi ikke skatteuttak til de rikeste, men gode vilkår for vanlige arbeidsfolk.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:34:20]: Jeg skjønner at det begynner å bli slitsomt for Høyre og Fremskrittspartiet å høre SVs tall år etter år om hvordan de 0,1 pst. med høyest formue har fått over 300 000 kr i skatteuttak, hvordan de tusen rikeste får i snitt 179 000 kr i skatteuttak, og hvordan de med inntekter over 10 mill. kr i gjennomsnitt får 300 000 kr i lavere skatt. – Jeg skjønner at det er tall det er vanskelig å lytte til. Men å ty til løgn for å forsvare seg ved å si at SV ønsker høyere skatt for folk flest, er et angrep jeg kanskje ikke skal bruke tid til å svare på, når det er så usant.

Jeg tenkte jeg skulle snakke om to andre konkrete saker og et forslag vi fremmer i forbindelse med budsjettdebatten.

Den første saken og forslaget dreier seg om bekjempelse av skatteparadis. Stortinget har nemlig innført land-for-land-rapportering, som er bra fordi det vil bidra til å synliggjøre uønsket skattetilpasning. Gjennom

det kan man få en oversikt over hva et selskap betaler i ulike land, og hensikten er åpenbart å dokumentere skatteinngangen og hindre uønsket skattetilpasning. Hvorfor? Jo, det er helt åpenbart svært skadelig at samfunn taper skatteinntekter som finansierer fellesgoder, og det bør også være – og er – en konkurranseulempe for selskaper som ikke ønsker å benytte seg av slike teknikker.

Dessverre lever ikke forskriften til dagens land-forland-rapportering helt opp til forventningene. Det er fordi man har smutthull – smutthull som betyr at plikten til å gi opplysninger bare gjelder de landene der selskapet betaler til myndighetene mer enn 800 000 kr. Men i skatteparadis betaler man gjerne ikke skatt, eller i hvert fall veldig veldig lite, og da blir grensen på 800 000 kr et ganske stort smutthull. Økokrim kaller det smutthullet paradoksalt med tanke på å avdekke svart økonomi og mulige skattesvik. Også Finans Norge og KLP har advart mot dette smutthullet. Derfor er det på tide å endre det, og vi foreslår i dag å endre denne forskriften, slik at det gis og rapporteres opplysninger i tråd med årsregnskap og uavhengig av en slik grense. Det er et forslag som jeg håper kan få bred støtte.

Den andre saken er oljeskatt. I dag legges nemlig Klimarisikoutvalgets rapport fram. Lederen for utvalget skriver i dag i Dagens Næringsliv:

«Overgangen til lavutslippssamfunn innebærer grunnleggende omstillinger av energimarkedene.»

«Klimarisiko må bli bedre belyst, slik at vi sikrer at nye investeringer i blant annet petroleumssektoren tåler møtet med en ny virkelighet.»

Det er på tide å endre dagens oljeskattesystem, slik at vi går fra et system som tilpasser økte investeringer, til en nedbyggings- og høstingsfase. Det håper jeg blir prioritert i regjeringsforhandlingene.

Vetle Wang Soleim (H) [12:37:38]: Vi har i dag et lovforslag til behandling i salen. Bare for å fullføre en diskusjon vi har hatt her tidligere: Det er med stor undring jeg ser at Arbeiderpartiet fremmer et løst lovforslag i forbindelse med skatteinnstillingen. Det er en alvorlig måte å drive politikk på. Vanligvis fremmes det anmodningsforslag, der regjeringen bes om å utrede, vurdere, for så komme tilbake til Stortinget med lovverk som har vært på høring, som er kvalitetssikret teknisk, og som passer inn i den berørte loven. Det er ikke gjort i dette tilfellet.

For dem som bor i en kommune uten eiendomsskatt, men som skal gå sammen med en kommune som har det, ville jeg som boligeier eller bedriftseier vært nervøs med tanke på dette forslaget. For man sidestiller altså kraftanlegg og næringseiendom. Med andre ord synes man at det er helt i orden at hvis tre kommuner går

sammen, og den ene kommunen har 7 promille i eiendomsskatt på et petroleumsanlegg og de andre kommunene ikke har noe som helst, skal det nye kommunestyret ha mulighet til å gi alle næringseiendommer i den nye kommunen en økning fra 0 til 7 promille fra det ene året til det andre. Det er ingen differensiering i det første punktet som er foreslått, og det kaller jeg et skattesjokk.

Det andre punktet er at man for boliger og fritidsboliger ikke skal ha høyere sats enn satsen i den mest folkerike kommunen. Så hvis den mest folkerike kommunen i dag har en sats på 7 promille, eller 5 promille fra 2020, skal altså boligeiere i den mindre folkerike kommunen kunne få et skattesjokk uten sidestykke fra et år til et annet. Mener man virkelig at det er riktig? I andre deler av eiendomsskatteloven har man begrensninger på hvor raskt man skal øke promillesatsen, nettopp for å verne innbyggere og bedrifter. Og det er mange andre spørsmål som blir stilt i forslaget. Derfor fremmer regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti et forslag som gir skattytere en bedre forutsigbarhet og beskytter boligeiere og næringseiendom mot skattesjokk.

Det var det. Over til saken og stemmeforklaring. Regjeringspartiene kommer i alle fall til å gå imot forslagene nr. 6, og også 22, 23, 14 og 15, som er fremmet i disse to sakene.

Jeg må også som saksordfører si at vi må gjøre en oppretting i innstillingene fra komiteen. Det har seg slik at to forslag som er fremmet, ett forslag i Innst. 3 S og ett forslag i Innst. 4 L, er duplikat av det som ble fremmet i Innst. 2 S. Forslag nr. 2 i Innst. 3 S er det samme som forslag nr. 3 i Innst. 2 S. Forslag nr. 1 i Innst. 4 L er det samme som forslag nr. 5 i Innst. 2 S. På vegne av komiteen trekker jeg disse forslagene fra innstillingen, i og med at de allerede er framsatt i Innst. 2 S – dette av rent formelle grunner; forslagene har jo blitt votert over.

Geir Inge Lien (Sp) [12:40:49]: Senterpartiet meiner at regjeringas statsbudsjett for 2019 er eit dårleg budsjett for dei som bur og driv næring i det langstrakte landet vårt. Kvifor? La meg nemne eit par døme på det.

Først: Aukinga i den såkalla taxiavgifta. I år vart det bl.a. drosjenæringa som fekk den tunge avgiftsauken som vart lagd i siste time i forhandlingsrommet. Regjeringa og Kristeleg Folkeparti vil fjerne unntaket for vekt-komponentar i eingongsavgifta. Det betyr at drosjeeigarar går tøffe tider i møte, og kanskje kundane må betale meir.

Eit par eksempel på dette: Ein Volvo V90 TS får ein auke i avgifta på 113 000 kr. Og ein Mercedes-Benz Sprinter får ein auke i avgifta på heile ca. 250 000 kr. Dette er bilar som transporterer menneske med handikap, skuleungar, og som er utruleg viktige for drosjenæringa.

Drosjenæringa har òg, frå regjeringa tok over og til no, fått eit påslag i reiselivsmomsen frå 8 til 12 pst. Marginane begynner å verte små for drosjenæringa. Det er no utruleg med avgifter som dei er pålagde, og eg er veldig bekymra.

Regjeringa sparer pengar på å ikkje prisjustere frådrag og satsar for fiskeri, for landbruk, for sjøfolk, for einslege forsørgjarar og for lågtlønte – meir pengar til dei rikaste og mindre til næringsdrivande, næringslivet og folk flest.

Regjeringspartia beheld den høge sukkeravgifta på brus. Dette veit vi vil få dramatiske konsekvensar for norske bryggeri, som f.eks. Oskar Sylte, som er frå mitt heimfylke. Vi har sett at framståande politikarar frå regjeringa gjentekne gongar har vore der og har lova å ta vekk denne avgifta. Så har ikkje skjedd.

Vi i Senterpartiet vil i praksis behalde skattesatsane frå 2018. Alle som tener mindre enn 700 000 kr, vil få mindre skatt med Senterpartiets forslag. Dette kan vi få til fordi vi legg på litt skatt til dei som har aller mest frå før, altså ei tidlegare omfordeling frå den som har mest, til folk flest.

Samtidig ønskjer Senterpartiet å redusere eller fjerne usosiale avgifter på til saman 1 mrd. kr og gje næringsdrivande skattefordelar.

Ingrid Heggø (A) [12:44:11]: Eg registrerer at posisjonen er oppskaka over at opposisjonen prøver å rydda opp i manglande lovforslag i regjeringa sitt arbeid med kommunereforma. Eg registrer òg at Høgre prøver å skjula dette med no å koma med eit oppmodingsforslag.

Her har regjeringspartia sove i timen. Utan at Arbeidarpartiet hadde teke tak i kva sats den nye, samanslegne kommunen kan ta, hadde kommunen ikkje hatt noko å halda seg til. Kva inntekter kunne dei rekna med å ha i 2020 for å finansiera skulehelse og god eldreomsorg? Det var ein heilt manglande føreseielegheit. I seks år har regjeringa hatt kommunesamanslåing fremst i pannebrasken, og det er ikkje tenkt på at kommunane bør ha føreseielegheit og klare reglar for eigedomsskatten i den nye, samanslegne kommunen.

Dei samanslegne kommunane kunne heller ikkje føresjå at regjeringa skulle gå inn og strypa kommunane sin moglegheit til å ta inn eigedomsskatt. I forslaget vårt ligg det at den nye kommunen kan velja om dei vil ta inn den skattesatsen som er høgst, midt på eller lågast av dei samanslegne kommunane. For eksempel: Når Fjell og Øygarden slår seg saman, vil den mest folkerike kommunen, Fjell, ha låg eigedomsskatt, medan den med høgst sats, Øygarden, har kraftinntektene. Og desse kommunane har rekna med inntektene òg frå Øygarden

som framtidige inntekter. Dei må ha tillit til at kommunestyra set riktig sats også i framtida.

Når det gjeld bustader, har vi sagt at vi vidarefører det som finansministeren seier i svarbrevet til under-teikna, og det er å bruka den mest folkerike kommunen.

Eg synest ikkje at debatten her i dag skal dreia seg om tolking eller feiltolking. Hadde regjeringspartia teke opp problemstillinga, kunne vi faktisk ha einast om eit godt oppmodingsvedtak. Arbeidarpartiet er oppteken av å få ei løysing og klare reglar, og det at vi føreslo dette seint, må ikkje stå i vegen for formålet: føreseielegheit. Men i staden for å få eit godt forslag nedstemt, trekkjer vi det, og ber om at regjeringa tek det med seg i det vidare arbeidet – og julefreden er retta opp att òg i finanskomiteen!

Vi kjem til å støtta oppmodingsvedtaket. Då kan vi kanskje i resten av debatten få fokuset tilbake på saka, nemleg på at forskjellane aukar i regjeringa sitt budsjett, og at det er innført klimaavgifter som ikkje verkar.

Så vil eg heilt til slutt nemna at ved ein inkurie står det 2019 i Arbeidarpartiet sitt forslag om avslutning av IPS, Individuell pensjonssparing. No er rammene vedtekne, og då må vi endra det til 2020.

Mudassar Kapur (H) [12:47:35]: Den største forskjellen mellom folk i Norge er først og fremst basert på om de står utenfor eller innenfor arbeidslivet, og det er nettopp dette denne regjeringen, både før 2017 og etter 2017 – med utvidelsen med Venstre – i samarbeid med Kristelig Folkeparti har jobbet for hver eneste dag. Det ser man i våre budsjetter, det ser man i våre skatte- og avgiftsopplegg, det ser man også i alle andre saker vi legger fram i de andre komiteene. Det handler om at de voksne ikke faller ut av arbeidslivet, at våre barn fullfører skoleløpet, og at vi skaper flere arbeidsplasser.

Det siste året har det blitt skapt 56 000 arbeidsplasser, etter en periode med en oljeprisnedgang som man nesten ikke hadde sett maken til før. I den situasjonen har man trengt forutsigbarhet, bedriftene har trengt en stat og en regjering som står på deres side, og som hjelper dem med å skape disse arbeidsplassene, og ikke bare skape dem – vi må trygge dem, vi må få dem til å vare.

Jeg har hørt her i salen i dag ett parti, Rødt, som med stolthet kunne si at ja, men det å øke skattene med 37 mrd. kr, det er jo ansvarlig, det er jo nødvendig og dette måtte vi bare forvente mer av. Samtidig har vi Miljøpartiet De Grønne, som nesten med et pennestrøk er villig til å legge ned olje- og gassnæringen og sende 200 000 mennesker ut i en usikker framtid.

Men det er egentlig ikke det som overrasker meg. Disse partiene vet vi jo hvor står, men hvor er Arbeiderpartiet, hva skjer med Arbeiderpartiet? Her er det to partier, som jeg akkurat har nevnt, som Arbeiderpartiet er avhengig av for i det hele tatt kunne ha en sjans til å

danne flertall for sin politikk, og de står her og vil nedlegge olje- og gassnæringen og øke skattene med 37 mrd. kr – med stolthet – og ingen fra Arbeiderpartiet stiller spørsmål ved dette, ingen fra Arbeiderpartiet stiller spørsmål ved ansvarligheten i dette. Er det fordi de stilltiende aksepterer den linjen, er det det nye Arbeiderpartiet vi skal få se mer av framover?

Så mitt spørsmål er til Arbeiderpartiets representanter: Er de bekjempe med å samarbeide med partier som vil øke skattene med 37 mrd. kr og legge ned olje- og gassnæringen? For sist jeg var i debatt med representanten Rigmor Aasrud, sa hun ganske tydelig at det ville være helt naturlig å snakke med Miljøpartiet De Grønne og Rødt hvis man skal finne flertall for Arbeiderpartiets politikk.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:50:48]: Representanten Stokkebø var her oppe i stad og sa at det var viktig ikke å foreta brå endringer – han brukte det i en argumentasjonsrekke som begrunnelse for at en skulle opprettholde det avgiftssjokket som kom på ikke-alkoholholdige drikkevarer i budsjettet i fjor. Og det er jo smått utrolig, men det har dessverre føyd seg inn i en tradisjon: at i budsjettforlik før jul kommer den ene avgiften etter den andre, uten utredning, uten dialog med berørte parter. Det er helt greit for dette flertallet, men når en da skal gjøre noe med det, når en ser de praktiske konsekvensene, når en ser arbeidsplasser gå tapt, når en ser at bedrifter holder på å gå over ende, da skal en sette seg ned og utrede og skyve det ut i tid.

Det er akkurat det samme med 350-kronersgrensen. Hadde en fulgt Senterpartiet, hadde det blitt gjort noe med den for lenge siden. Og det handler ikke om at en skal innføre det over natta, nei, Senterpartiet har foreslått at en skal ha noen måneder på innføring, men når man skyver det over til neste års statsbudsjettbehandling, altså over ett år fram i tid, vil den helt urimelige forskjellsbehandlingen av norske aktører, som innebærer kraftige tap av arbeidsplasser og kraftige tap også av inntekter for den norske stat, fortsette i hele 2019.

Representanten Stokkebø snakker også om at en har ulike provenyberegninger der. Senterpartiet legger til grunn i sitt alternative budsjett, det som Statistisk sentralbyrå beregnet, lagt fram i oktober i år: utenlandsk netthandel under 350 kr. Det som er det overraskende i denne saken, er at flertallet ikke tar inn over seg disse provenyberegningene. Jeg er fullt klar over at Finansdepartementet og finansministeren tidvis har hatt et anstrengt forhold til SSB, men vi pleier å legge til grunn de provenyberegningene som Statistisk sentralbyrå gir oss. Det er derfor også viktig å videreføre det. Isteden bruker finansministeren og representanter fra regjeringens partier private konsulentrapporter utarbeidet på oppdrag av

dem som ser seg tjent på at denne importen skal videreføres, som begrunnelse for å undergrave de utredninger som Statistisk sentralbyrå har kommet med.

Så har en i år nok engang sett at det kommer nye avgiftssjokk over natten. Denne gangen er det taxinæringen som rammes. Enkeltbiler får et avgiftssjokk på 250 000 kr over natten. Senterpartiet har i en årrekke vært med på å gjøre endringer i bilavgiftssystemet for å sikre bedre, tryggere og mer miljøvennlige biler, men det å innføre et avgiftssjokk over natten når alternativene ikke er på plass, vil innebære dyrere og dårligere tjenester for dem som er helt avhengig av å bruke drosje i Norge.

Rigmor Aasrud (A) [12:54:08]: Debatten om skatter og avgifter går mot slutten. Det burde vært en debatt som handlet om hvordan vi fordeler velferden i Norge, hvordan vi skaper et skattesystem som gjør at folk kan oppleve mer rettferdighet, men vi har altså opplevd en posisjon som er helt sjokkert over at noen i Stortinget – lovgiver – har tillatt seg å legge fram et lovforslag som ikke er utredet, det er ikke engang hørt. Men jeg lurer på hvordan høringen var da representanten Asheim og de andre budsjettkameratene fant ut at man skulle skattlegge utenlandsdietten. Hvor var høringen? Hvilke ansatte og organisasjoner var det som fikk lov til å være med på det? Hvilke utredninger ble gjort, og hvordan ble lovforslaget hørt? Det er ganske underlig hvordan man bruker tid på å angripe oss for at vi legger fram et lovforslag for å rette opp i noe regjeringen har hatt fem år på å ordne opp i, og ikke har gjort det. Det sier seg vel selv at man ikke har veldig mye å snakke om i denne debatten når man bruker så mye tid på det.

Det vi har hørt, er at regjeringen prater om at halvparten av skatteletten er gitt til dem som har under 600 000. Ja, det skulle bare mangle; det er jo ganske mange som har inntekt under 600 000. Men man snakker veldig lite om de tusen rikeste som har fått 1,3 mill. kr. i skattelette. Man snakker heller ikke om og forsvarer heller ikke hvorfor man kutter i verdien i sluttvederlag, kutter i feriepengene til de ledige, og sørger for at fagforeningskontingenten ikke blir justert, så den blir mindre verdt år for år. Man sier ingenting om skatteøkningen på 3 000 kr som en pendler fra mitt hjemsted vil få, hvis man må ta tog og t-bane til Oslo. Det hjelper lite at skatten for den samme personen har blitt noen tusenlapper mindre når barnehageregningen også øker tilsvarende. Og når man innfører skatt på både kjøregodtgjørelse og reise- og diettsatser, bidrar det heller ikke for folk flest.

Til representanten Kapur, som er bekymret for at Arbeiderpartiet skal samarbeide med andre på venstresiden: Jeg har lyst til å minne representanten Kapur om Fremskrittspartiet, som han samarbeider med, som er for å fjerne bompengene, som er for å fjerne dokument-

avgiften, som er for å fjerne formuesskatten, og som er for å fjerne eiendomsskatten. Det sier seg selv at Fremskrittspartiet har fått lite gjennomslag i de budsjettene man har lagt fram, men det er ganske stort sprik på regjeringssiden også, og jeg er glad for at vi bruker pengene mer fornuftig enn som så.

Aleksander Stokkebø (H) [12:57:18]: Det er interessant å høre Senterpartiets plutselige omsorg og bekymring for avgiftsnivået når de i komité etter komité, representant etter representant, foreslår høyere avgifter, når vi vet at de har en lang historikk fra den rød-grønne avgiftsregjeringen.

Når det kommer til 350-kronersgrensen og inndekning, merker jeg meg at Senterpartiet vil fjerne grensen før vi har fått på plass en forbrukervennlig, enkel løsning. Det kunne betydd kaos for Posten og tolletaten hvis Senterpartiets forslag hadde blitt vedtatt, og det kunne betydd store kostnader for den enkelte forbruker.

Senterpartiet sier at de har funnet ut hvor mange som handler for under 350 kr på nett, og dermed har de bare slengt inn det tallet i budsjettet sitt og mener at det er ansvarlig. Nei, det er ikke ansvarlig. En kan ikke bare anta, fordi en fjerner 350-kronersgrensen, at alle vil slutte å handle for under 350 kr i utlandet – så enkelt er det ikke. En kan ikke bare regne det inn sånn, det er uansvarlig. Det viser en uansvarlig linje, som Senterpartiet og flere partier i opposisjonen har lagt seg på.

Presidenten: Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:58:48]: Det er interessant hvis representanten Stokkebø mener at den rød-grønne regjeringen var en avgiftsregjering. For hva er det som har skjedd etter vi hadde den rød-grønne regjeringen? Jo, da har vi fått et nytt flertall på Stortinget, som har økt avgiftene med 6,6 mrd. kr. Så det ville være interessant om representanten Stokkebø kom opp på talerstolen og ga en karakter også til det som skjer på dette området med dagens flertall.

Til 350-kronersgrensen: Vi innfører ikke den over natten. Vi går flere måneder fram i tid, nettopp så en får tid til å få systemene på plass. Og tallene er ikke hentet ut av hodet fra noen i Senterpartiet, de er hentet i statistikk fra Statistisk sentralbyrå. Det er ikke riktig at vi i vårt alternative budsjett legger til grunn at alle disse inntektene skal inn til statskassa. Statistisk sentralbyrå sier at netthandel under 350 kr er på over 18 mrd. kr. Dersom en skulle hentet inn alle de inntektene til statskassa, ville en fått et langt høyere proveny enn det Senterpartiet har lagt til grunn.

Henrik Asheim (H) [13:00:06]: Det var representanten Aasrud som fikk meg til å tegne meg, for Aasrud var overrasket over at vi, som er i posisjon, er uenig i det forslaget som Arbeiderpartiet har fremmet.

Det er flere grunner til at vi er uenig i det. Den ene er at man skisserer en løsning som over natten vil kunne føre til et skattesjokk fra 0 til 7 promille i eiendomsskatt på bolig. Den andre er at man sammenlikner et verksted lokalt med et kraftanlegg og sier at de kan beskattes på samme måte i kommunene. Men i tillegg er vi kritiske til det å fremme et lovforslag med så store konsekvenser som et løst forslag i salen.

Finanskomiteen sendte i fellesskap et brev til Finansdepartementet hvor man ba om en redegjørelse for et helt annet forslag og fikk et fem sider langt svar, som problematiserte hvorfor dette måtte utredes skikkelig og ikke kunne overføres på den måten. Så kommer Arbeiderpartiet i dag med et lovforslag, over bordet, uten engang å slå fast når loven skal tre i kraft, og sier at dette skal vi nå vedta. Hvis Arbeiderpartiet mener at det er en helt legitim og fin måte å gjøre det på, hvorfor har de da trukket forslaget? De har selvfølgelig trukket det fordi vi har avkledd dem på at dette er en svært useriøs måte å behandle lover på i Norge – også i Stortinget.

Videre trakk representanten Aasrud frem at det er uenighet mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Det er helt riktig. Det er uenighet i programmene. Så viste representanten Aasrud til at Fremskrittspartiet har flere forslag, f.eks. om å fjerne alle bompengene, eller å fjerne eiendomsskatten lokalt. Det er helt riktig. Det er slik at Fremskrittspartiet har finansministeren i Norge i dette samarbeidet. Det er slik at Stortinget nå vedtar å redusere satsen fra 7 til 5 promille på eiendomsskatten. Det er slik at bompengavgiftene hadde vært langt høyere hvis Fremskrittspartiet ikke satt i regjering enn når de sitter i regjering – fordi det å samarbeide med et parti, gir partiet makt og gjennomslag i politikken.

Representanten Kapurs spørsmål til Arbeiderpartiet er helt åpenbart: Hvilken makt og hvilket gjennomslag vil Arbeiderpartiets foretrukne partnere få? Hvilke statsrådposter vil de få? Hvordan vil de påvirke? Det er utvilsomt slik at når Fremskrittspartiet sitter i regjering, påvirker de politikken på mange områder, akkurat som Høyre og Venstre – og kanskje over jul også Kristelig Folkeparti. Vårt spørsmål er bare: Hvordan skal opposisjonspartiene få påvirke politikken hvis Arbeiderpartiet får makten? Og det fikk vi ikke noe godt svar på.

Presidenten: Representanten Aleksander Stokkebø har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen

Aleksander Stokkebø (H) [13:02:48]: Jeg merker meg at vi heller ikke fikk svar på hva som ligger bak det eksakte tallet i Senterpartiets budsjett. De har funnet noen tall hos SSB, og så har de tippet seg fram til hvor mange færre som vil slutte å handle hvis 350-kronersgrensen blir opphevet. Senterpartiet har ett tall, Arbeiderpartiet et annet og SV et annet. Dette er uansvarlig. Vi må legge til grunn realistiske inndekninger, og det vil regjeringen gjøre når den tid kommer.

Jeg skal gi Senterpartiet en betraktning på hvordan budsjettet til regjeringen er når det gjelder skatter og avgifter. Siden 2013 har vi senket det samlede skatte- og avgiftstrykket med 25 mrd. kr – 11 000 kr for hver vanlig familie i dette landet årlig. Senterpartiet på sin side vil samarbeide med partier som vil sende de samme familiene og de norske bedriftene en skattesmell på flere titalls milliarder kroner. Det er ikke ansvarlig politikk.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:03:57]: Under denne skattedebatten har det nærmest blitt tegnet et bilde av at det var Harmageddon under den rød-grønne regjeringen. Det bildet er det kanskje behov for å nyansere lite grann. Det som i alle fall har skjedd gjennom de siste fem årene, er at utslippene fra veitransporten har gått opp, forskjellene mellom rike og fattige i Norge har økt, barnefattigdommen har økt – over 100 000 barn vokser nå opp i fattigdom. Da var kanskje det rød-grønne skattenivået ikke fullt så galt likevel.

Dette handler om prioritering. Det handler om at vi har en regjering som har valgt å bruke 1,4 mrd. kr til landets 4 300 aller rikeste. Det er prioritering. Det er prioriteringen til den regjeringen vi har i dag. Det ville ikke vært prioriteringen til en rød-grønn regjering. Det kan jeg si med sikkerhet. Vi ville hatt et skattesystem som prioriterer omfordeling, og som prioriterer å få ned klimagassutslippene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering over sakene nr. 1 og 2 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 23 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 2, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt
- forslag nr. 3, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 4 og 5, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 6–14, fra Sigbjørn Gjelsvik på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 15, fra Kari Elisabeth Kaski på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 16–20, fra Kari Elisabeth Kaski på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 21, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne og Rødt
- forslagene nr. 22 og 23, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 2 ikke vil bli tatt opp til votering, da forslaget er votert tidligere i sesjonen som mindretallsforslag nr. 3 i Innst. 2 S for 2018–2019, jf. forretningsordenen § 38 femte ledd.

Presidenten vil også gjøre oppmerksom på at under debatten er forslag nr. 22, fra Arbeiderpartiet, endret.

Det votes over forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede dagens petroleumsskattesystem, inkludert leterefusjonsordningen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt ble med 91 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.11)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 17 og 19, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en provenynøytral ordning for moms fritak for fritidsbåter med el-drift, og vurdere ulike løsninger for å motsvare provenytapet, herunder å øke grunnavgiften på mineralolje eller CO₂-differensiert engangsavgift på fritidsbåter.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gradvis å endre CO₂-avgiften for hele maritim sektor, og fremme forslag om innføring av en CO₂-avgift uten refusjonsordning for fiskeflåten, med mulighet for næringen til å inngå avtale etter modell fra NO_x-fondet for å gjennomføre reduksjoner i utslippene. Innbetalingen differensieres etter fartøystørrelse, og den minste delen av fiskeflåten favoriseres ved å øke fiskerfradraget.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.31)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 16, 18 og 20, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 fremme forslag om innføring av CO₂-differensiert engangsavgift på båter, for å fremme energieffektivisering og bruk av lav- og nullutslippsteknologi.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i avgiftsregimet for lastebiler med hensikt å gjøre det lønnsomt å velge lav- og nullutslippsteknologi og fremme forslag om slike endringer i forslag til statsbudsjett for 2020.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre grunnavgiften på drikkevareemballasje for plastflasker til en miljøavgift på materialbruken som graderes avhengig av mengden resirkulert eller fornybart materiale.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en avgift på deponi av mineralske ressurser, for å forhindre utslipp og få en bedre utnyttelse av ressursene fra gruvevirksomhet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 92 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.19.11)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9 og 10, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en ny vurdering av de vedtatte endringene i skattlegging og rapportering om naturalytelser og komme tilbake til Stortinget med et nytt forslag som ivaretar hensynet til brede skattegrunnlag, redusert byråkrati og forenkling av rapportering.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede tiltak som vil resultere i fullstendig utfasing av biodrivstoff med høy avskogingsrisiko (som palmeolje), og i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 legge frem et konkret forslag som vil oppnå dette formålet, legge til rette for innfasing av kortreist avansert norsk biodrivstoff og som ikke vil påvirke pumpepris for forbruker.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 91 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.19.26)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6–8 og 12, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedjustere kapitaliseringsrenten i eiendomsskatten for vannkraftverk fra 4,5 til 3 pst. med virkning fra 2019 og frem til nytt beregningssystem for denne renten er på plass.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 med et forutsigbart beregningssystem for kapitaliseringsrenten i eiendomsskatten for vannkraftverk som tar hensyn til markedsrentene og sikrer at renten under dagens forhold vil være lave enn den gjeldende renten.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå opphevelse av maksimums- og minimumsreglene for eiendomsskatt på kraftanlegg.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en ordning som sikrer at norske kommuner kan få rimeligere lån gjennom at staten garanterer for gjelden innen statsbudsjettet for 2020.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 91 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.19.46)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11, 13 og 14, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens avgift på naturgass på 1,02 kr/Sm³ har en positiv eller negativ miljøeffekt gitt at den bl.a. kan hindre overgang fra lastebilfrakt til sjøfrakt av oppdrettfisk og annet gods samt resultere i tanking i utlandet, og komme tilbake til Stortinget seinest i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 med denne vurderingen.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av tilgang på venturekapital i Norge, både offentlig og privat, og på egnet måte fremme forslag til forbedringer.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre den lenge varslede SMB-rabatten i kapitaldekningskravene for å styrke finansieringen av SMB-bedrifter.»

Arbeiderpartiet har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 65 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.04)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede endringer i merverdiavgiftsloven som sikrer at helsepersonell må inkludere merverdiavgift, hvis de utfører alternativ behandling.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvorvidt noen av medlemmene i de organisasjoner som i dag er registrert i registeret for alternative behandlere kan anses å yte helsehjelp, og komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som gjør det mulig for disse å få fritak fra merverdiavgiftsloven.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 66 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskriften om land-for-land-rapportering slik at den sikrer at der det skal gis utvidede opplysninger, skal dette gis i tråd med årsregnskap og uavhengig av materialitetsgrense.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 65 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.41)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å avvikle ordningen med nøytral moms i helseforetakene i forbindelse med statsbudsjettet for 2020.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedjustere kapitaliseringsrenten i eiendomsskatten for vannkraft fra 4,5 pst. til 4 pst. med virkning fra 2019 og frem til et nytt beregningssystem er på plass.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 74 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.21.17)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder, i endret form:

«Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med Individuell Pensjonssparing (IPS) fra 2020.»
 Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 65 mot 38 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 13.21.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 21

Skatter, avgifter og toll

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Trinnskatt, formuesskatt mv. fra personlige skattytere	74 882 000 000	
	72	Fellesskatt mv. fra personlige skattytere	105 610 000 000	
	74	Selskapsskatter mv. fra upersonlige skattytere utenom petroleum	84 106 000 000	
5502		Finansskatt		
	70	Skatt på lønn	2 050 000 000	
	71	Skatt på overskudd	1 479 000 000	
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt	52 800 000 000	
	72	Særskatt på oljeinntekter	103 300 000 000	
	74	Arealavgift mv.	1 600 000 000	
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70	CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	5 600 000 000	
5509		Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen		
	70	Avgift	2 000 000	
5511		Tollinntekter		
	70	Toll	3 000 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	300 000 000	
5521		Merverdiavgift		
	70	Merverdiavgift	310 000 000 000	
5526		Avgift på alkohol		
	70	Avgift på alkohol	14 200 000 000	
5531		Avgift på tobakkvarer mv.		
	70	Avgift på tobakkvarer mv.	6 600 000 000	
5536		Avgift på motorvogner mv.		
	71	Engangsavgift	14 641 000 000	
	72	Trafikkforsikringsavgift	9 400 000 000	
	73	Vektårsavgift	350 000 000	
	75	Omregistreringsavgift	1 480 000 000	
5538		Veibruksavgift på drivstoff		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Veibruksavgift på bensin	5 700 000 000	
	71	Veibruksavgift på autodiesel	10 900 000 000	
	72	Veibruksavgift på naturgass og LPG	7 000 000	
5541		Avgift på elektrisk kraft		
	70	Avgift på elektrisk kraft	11 010 000 000	
5542		Avgift på mineralolje mv.		
	70	Grunnavgift på mineralolje mv.	1 850 000 000	
	71	Avgift på smøreolje mv.	120 000 000	
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.		
	70	CO ₂ -avgift	8 700 000 000	
	71	Svovelavgift	6 000 000	
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier		
	70	Trikloretten (TRI)	1 000 000	
	71	Tetrakloretten (PER)	1 000 000	
5548		Miljøavgift på visse klimagasser		
	70	Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarbo- ner (PFK)	370 000 000	
5549		Avgift på utslipp av NO _x		
	70	Avgift på utslipp av NO _x	54 000 000	
5550		Miljøavgift på plantevernmidler		
	70	Miljøavgift på plantevernmidler	65 000 000	
5551		Avgifter knyttet til mineralvirksomhet		
	70	Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum	1 000 000	
	71	Årsavgift knyttet til mineraler	2 000 000	
5555		Avgift på sjokolade- og sukkerverer mv.		
	70	Avgift på sjokolade- og sukkerverer mv.	1 500 000 000	
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.		
	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	3 050 000 000	
5557		Avgift på sukker mv.		
	70	Avgift på sukker mv.	210 000 000	
5559		Avgift på drikkevareemballasje		
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	1 980 000 000	
	71	Miljøavgift på kartong	55 000 000	
	72	Miljøavgift på plast	40 000 000	
	73	Miljøavgift på metall	10 000 000	
	74	Miljøavgift på glass	85 000 000	
5561		Flypassasjeravgift		
	70	Flypassasjeravgift	2 040 000 000	
5562		Totalisatoravgift		
	70	Totalisatoravgift	135 000 000	
5565		Dokumentavgift		
	70	Dokumentavgift	9 700 000 000	
5568		Sektoravgifter under Kulturdepartementet		
	71	Årsavgift - stiftelser	24 215 000	
	73	Refusjon - Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	41 197 000	
	74	Avgift - forhåndskontroll av kinofilm	5 500 000	
	75	Kino- og videogramavgift	32 000 000	
5571		Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdepartementet		
	70	Petroleumstilsynet - sektoravgift	122 120 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5572		Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet		
	70	Legemiddeldetaljistavgift	63 000 000	
	72	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 900 000	
	73	Legemiddelleverandøragift	207 500 000	
	74	Tilsynsavgift	3 770 000	
	75	Sektoravgift tobakk	15 000 000	
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet		
	71	Avgifter immaterielle rettigheter	154 500 000	
	72	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	29 600 000	
	73	Årsavgift Merkeregisteret	8 550 000	
	74	Fiskeriforskningsavgift	236 496 000	
	75	Tilsynsavgift Justervesenet	49 634 000	
5576		Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet		
	70	Forskningsavgift på landbruksprodukter	158 901 000	
	72	Jeger- og fellingsavgifter	95 000 000	
5577		Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet		
	74	Sektoravgifter Kystverket	798 000 000	
	75	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	243 400 000	
5578		Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet		
	70	Sektoravgifter under Svalbards miljøvernfond	19 670 000	
	72	Fiskeravgifter	19 000 000	
	73	Påslag på nettatariffen til Klima- og energifondet	670 000 000	
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70	Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	418 400 000	
5582		Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet		
	71	Konsesjonsavgifter fra vannkraftutbygging	166 000 000	
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser		
	70	Avgift på frekvenser mv.	302 000 000	
5700		Folketrygdens inntekter		
	71	Trygdeavgift	150 714 000 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	191 806 000 000	
		Totale inntekter		1 195 400 353 000

II

Stortingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2019 (Stortingets skattevedtak)

Kapittel 1 – Generelt

§ 1-1 Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder utskrivning av skatt på inntekt og formue for inntektsåret 2019. Vedtaket legges også til grunn for utskrivning av forskudd på skatt for inntektsåret 2019, etter reglene i skattebetalingsloven kapittel 4 til 6.

Sammen med bestemmelsene om forskudd på skatt i skattebetalingsloven, gjelder dette vedtaket også når skatteplikt utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

§ 1-2 Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1 Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den delen av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 1 500 000 kroner. Satsen skal være 0,15 pst.

Ektefeller som skattlegges under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, svarer formuesskatt til staten av den delen av ektefellenes samlede antatte formue som overstiger 3 000 000 kroner. Satsen skal være 0,15 pst.

§ 2-2 Formuesskatt til staten–upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,15 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3 Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15-4, skal ha et fradrag i formuen på 1 500 000 kroner. For ektefeller som skattlegges under ett for begges formue, jf. skatteloven § 2-10, skal fradraget være 3 000 000 kroner. Når skattyter har formue i flere kommuner, fordeles fradraget etter reglene i skatteloven § 4-30 første og annet ledd. Satsen for formuesskatt til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt av kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten, kommunene og fylkeskommunene

§ 3-1 Trinnskatt

Personlig skattyter i klasse 0 og 1 skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare trinnskatt til staten med

- 1,9 pst. for den delen av inntekten som overstiger 174 500 kroner,
- 4,2 pst. for den delen av inntekten som overstiger 245 650 kroner,
- 13,2 pst. for den delen av inntekten som overstiger 617 500 kroner, og
- 16,2 pst. for den delen av inntekten som overstiger 964 800 kroner.

For personlig skattyter i en kommune i Finnmark, eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal satsen etter første ledd tredje strekpunkt likevel være 11,2 pst.

Dersom skattyter er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv.

§ 3-2 Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven, skal betale fellesskatt til staten.

Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 4,35 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 7,85 pst.

§ 3-3 Skatt til staten

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 22 pst. av inntekten.

Selskap og innretninger som nevnt i første ledd og som svarer finansskatt på lønn, jf. folketrygdloven § 23-2 a, svarer skatt til staten med 25 pst. av inntekten.

§ 3-4 Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt til staten med 37 pst.

§ 3-5 Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket, svare skatt til staten med 22 pst. av inntekten.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 annet ledd annet strekpunkt, samt trinnskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-29 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

Person som nevnt i skatteloven § 2-3 fjerde ledd, skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12 svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten. Dersom vedkommende gis fradrag etter skatteloven § 6-71, svares skatt til staten etter skattesatsene som følger av §§ 3-1, 3-2 og 3-8.

§ 3-6 Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7 Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5-40 fjerde ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8 Inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 2,60 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 11,55 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser.

§ 3-9 Skatt til staten for personer bosatt i utlandet

Skattyter som skattlegges etter reglene i skatteloven kapittel 19, svarer skatt til staten med 25 pst. av inntekten. Dersom det følger av trygdeavtaler med andre land eller forordning (EF) nr. 883/2004 at skattyter etter alminnelige regler ikke skal betale trygdeavgift til Norge eller bare skal betale trygdeavgift med lav sats, skal skattesatsen etter første punktum reduseres tilsvarende.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-1 Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst.

Av inntekt svares skatt med 22 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-2 Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 56 pst.

§ 4-3 Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2019 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivingen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4 Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjeskatt

§ 5-1 Tonnasjeskatt

Aksjeselskap, allmennaksjeselskap og tilsvarende selskap hjemmehørende i annen EØS-stat som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasjeskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 90 øre per dag per 100 nettotonn for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 12 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner per dag per 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 6-1 Minstefradrag

Minstefradrag i lønnsinntekt mv. etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav a skal ikke settes lavere enn 31 800 kroner, og ikke høyere enn 100 800 kroner.

Minstefradrag i pensjonsinntekt etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav b skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner, og ikke høyere enn 85 050 kroner.

§ 6-2 Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med inntil 15 000 kroner for hvert ytterligere barn.

§ 6-3 Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 56 550 kroner i klasse 1.

§ 6-4 Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt
Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 147 450 kroner for enslige og 135 550 kroner for hver ektefelle. Beløpsgrensen er 271 100 kroner for ektepar og samboere som ved skattebegrensningen får inntekten fastsatt under ett etter skatteloven § 17-2 annet ledd.

§ 6-5 Skattefradrag for pensjonsinntekt
Fradraget som nevnt i skatteloven § 16-1 første ledd skal være 30 000 kroner.

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 16-1 tredje ledd skal være 198 200 kroner i trinn 1 og 297 900 kroner i trinn 2.

§ 6-6 Særfradrag for enslige forsørgere
Fradrag etter skatteloven § 6-80 er 4 317 kroner pr. påbegynt måned.

Kapittel 7 – Forskriftskompetanse mv.

§ 7-1 Forskriftsfullmakt til gjennomføring og utfylling
Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak.

§ 7-2 Adgang til å fravike reglene i vedtaket
Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 4-8.

III

Storingsvedtak om avgift til statskassen på arv for budsjettåret 2019

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver svares avgift til statskassen etter bestemmelsene i dette vedtaket. Avgiftsplikten gjelder kun arv etter dødsfall som har skjedd før 1. januar 2014, med de begrensninger som følger av lov 13. desember 2013 nr. 110 om oppheving av lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver.

§ 2 Fradrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravelsesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til et halvt grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 48 442 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år, settes til et grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 96 883 kroner per år.

§ 3 Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4 Av arv til arvelaterens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren – og foreldre, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	6 pst.
Av overskytende beløp	10 pst.

§ 5 Av arv som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	15 pst.

IV

Storingsvedtak om fastsettelse av avgifter mv. til folketrygden for 2019

For inntektsåret 2019 svares folketrygdavgifter etter følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kapittel 23:

Arbeidsgiveravgift

§ 1 Beregning av avgift og regler om soneplassering

(1) Arbeidsgiveravgift beregnes som hovedregel etter satsen som gjelder i den sonen hvor arbeidsgiver anses å drive virksomhet. Det kan likevel ikke benyttes redusert sats når arbeidsgiver har virksomhet innenfor nærmere angitte sektorer eller når arbeidsgiver er i økonomiske vanskeligheter, jf. § 4 og § 3 annet ledd.

(2) Et foretak som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket skal være registrert etter enhetsregisterloven. En privatperson som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor vedkommende er bosatt ifølge folkeregisteret.

(3) Dersom arbeidsgiver er et foretak med registrerte underenheter, jf. forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10, anses hver underenhet som egen beregningsenhet for arbeidsgiveravgift.

(4) Utføres hoveddelen av arbeidstakerens arbeid i en annen sone med høyere sats enn der virksomheten anses å bli drevet etter annet ledd, og enhetsregisterreglene på grunn av virksomhetens art ikke påbyr at underenhet registreres i sonen hvor arbeidet utføres (ambulerende virksomhet), benyttes likevel satsen i denne andre sonen hvor arbeidet utføres på den del av lønn mv. som knytter seg til dette arbeidet. Med hoveddelen av arbeidet menes her mer enn halvparten av antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av kalendermåneden. Arbeidsgiveravgift av etterbetaling av lønn mv. beregnes forholdsmessig med de satsene som skal benyttes på lønn mv. til den en-

kelte arbeidstaker for arbeid utført i inneværende kalendermåned.

(5) Flytter arbeidsgiveren eller underenheten fra en sone til en annen, legges satsen i tilflyttingssonen til grunn fra og med påfølgende kalendermåned etter registrert flyttedato.

§ 2 Soner for arbeidsgiveravgift

(1) Sone I omfatter de områder som ikke er nevnt nedenfor. Arbeidsgivere beregner avgiften etter satsen som gjelder for sone I, hvis ikke annet følger av dette vedtaket.

(2) Sone Ia omfatter:

- kommunene Frosta, Indre Fosen, Midtre Gauldal og Selbu i Trøndelag fylke,
- kommunene Herøy, Haram, Midsund, Aukra, Eide og Gjemnes i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Flora, Sogndal og Førde i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Etne, Bømlo, Kvam og Modalen i Hordaland fylke,
- kommunene Finnøy og Vindafjord i Rogaland fylke,
- kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad og Sirdal i Vest Agder fylke,
- kommunene Vegårshei og Iveland i Aust-Agder fylke,
- kommunen Sigdal i Buskerud fylke,
- kommunen Gausdal i Oppland fylke.

(3) Sone II omfatter:

- kommunene Meråker, Verran, Inderøy, Ørland og Agdenes i Trøndelag fylke,
- kommunene Sande, Norddal, Stranda, Stordal, Vestnes, Rauma, Nesset, Sandøy, Tingvoll og Sunndal i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Gulen, Solund, Hyllestad, Høyanger, Vik, Balestrand, Leikanger, Aurland, Lærdal, Årdal, Luster, Askvoll, Fjaler, Gaular, Jølster, Naustdal, Bremanger, Vågsøy, Selje, Eid, Hornindal, Gloppen og Stryn i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Fedje og Masfjorden i Hordaland fylke,
- kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy og Utsira i Rogaland fylke,
- kommunene Risør, Gjerstad, Åmli, Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle i Aust-Agder fylke,
- kommunene Drangedal, Nome, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje i Telemark fylke,
- kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Rollag og Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
- kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Søndre Land og Nordre Land i Oppland fylke,

– kommunene Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil og Åmot i Hedmark fylke.

(4) Sone III omfatter:

- kommunene Snåsa, Hemne, Snillfjord, Bjugn, Oppdal, Rennebu, Meldal, Røros, Holtålen og Tydal i Trøndelag fylke,
- kommunene Vanylven, Surnadal, Rindal, Halså og Aure i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang i Oppland fylke,
- kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Follidal og Os i Hedmark fylke.

(5) Sone IV omfatter:

- Troms fylke, med unntak av kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen og Tromsø,
- Nordland fylke, med unntak av kommunen Bodø,
- kommunene Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka, Hitra, Frøya, Åfjord, Roan og Osen i Trøndelag fylke,
- kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.

(6) Sone IVa omfatter:

- kommunen Tromsø i Troms fylke,
- kommunen Bodø i Nordland fylke.

(7) Sone V omfatter:

- Finnmark fylke,
- kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvæningen i Troms fylke.

§ 3 Satser for arbeidsgiveravgift etter sone

(1) Satsene for arbeidsgiveravgift for inntektsåret 2019 er:

- Sone I: 14,1 pst.
- Sone Ia: 14,1 pst., men likevel 10,6 pst., så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satser på henholdsvis 14,1 pst. og 10,6 pst. ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 tredje og fjerde ledd. Bestemmelsene om redusert avgiftssats i sone Ia gjelder ikke foretak som er omfattet av helseforetaksloven, og statsforvaltningen som omfattes av reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd.
- Sone II: 10,6 pst.
- Sone III: 6,4 pst.
- Sone IV: 5,1 pst.
- Sone IVa: 7,9 pst.
- Sone V: 0 pst. Samme sats gjelder for avgift som svares av arbeidsgivere hjemmehørende på Svalbard for arbeid utført der, og når andre arbeidsgivere utbetaler lønn og annen godtgjørelse som blir skatt-

lagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

(2) Arbeidsgivere som er i økonomiske vanskeligheter, jf. ESAs retningslinjer for støtte til foretak i vanskeligheter, må beregne avgift etter satsen som gjelder i sone I. Det samme gjelder arbeidsgivere med utestående krav på tilbakebetaling av ulovlig statsstøtte. Bestemmelsen i første og annet punktum gjelder likevel ikke så lenge differansen mellom den avgiften som ville følge av satsen i lokaliseringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 tredje ledd.

(3) Arbeidsgivere som beregner arbeidsgiveravgift etter reduserte satser, plikter å avgi erklæring om hvorvidt foretaket er i økonomiske vanskeligheter.

§ 4 Særregler om avgiftssats og avgiftsberegning for arbeidsgivere med aktiviteter innenfor visse sektorer og andre arbeidsgivere som beregner avgift med redusert sats etter reglene om bagatellmessig støtte

(1) Arbeidsgivere i sonene II–V, eller med ambulerende virksomhet i disse sonene, som utfører aktiviteter omfattet av tabellen nedenfor, skal beregne avgift etter satsen for sone I, uansett hvor arbeidsgiver er lokalisert eller arbeidet blir utført. Tilsvarende gjelder for lønn mv. til utleide arbeidstakere som utfører slike aktiviteter.

Stålsektoren

Aktiviteter knyttet til produksjon av produkter som nevnt i Annex II til ESAs retningslinjer for regionalstøtte 2014–2020

Syntetfisersektoren

Aktiviteter knyttet til produksjon av produkter som nevnt i Annex IIa til ESAs retningslinjer for regionalstøtte 2014–2020

Næringskoder, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)

Lufthavner

52.23

Andre tjenester tilknyttet lufttransport

Finansierings- og forsikringsvirksomhet mv.

64

Finansieringsvirksomhet

65

Forsikringsvirksomhet og pensjonskasser, unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning

66

Tjenester tilknyttet finansierings- og forsikringsvirksomhet

70.10

Hovedkontortjenester, men bare for så vidt gjelder tjenester som ytes innenfor et konsern

70.22

Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning, men bare for så vidt gjelder tjenester som ytes innenfor et konsern

(2) Arbeidsgivere med blandet virksomhet kan, dersom de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd og andre aktiviteter, uten hinder av først ledd beregne avgiften etter satsene i § 3, eventuelt i § 5, for den del av avgiftsgrunnlaget som ikke er knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd.

(3) Arbeidsgivere kan uten hinder av første ledd beregne arbeidsgiveravgift for aktiviteter som nevnt i første ledd etter satsene for lokaliseringssonen, så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satsen i lokaliseringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger 500 000 kroner for arbeidsgiveren i 2019. Dersom arbeidsgiver anses å være en del av et konsern, jf. forord-

ning (EU) nr. 1407/2013 om bagatellmessig støtte, gjelder beløpsgrensen for hele konsernet under ett.

(4) Når en arbeidsgiver beregner avgift med redusert sats i sone Ia eller etter tredje ledd, kan den samlede fordelingen av bagatellmessig støtte i form av redusert avgift og annen bagatellmessig støtte til arbeidsgiveren ikke overstige 500 000 kroner i 2019, jf. forordning (EU) nr. 1407/2013 om bagatellmessig støtte. For aktiviteter knyttet til godstransport på vei må slik samlet støtte i sone 1a ikke overstige 250 000 kroner i 2019. Arbeidsgiver som mottar annen støtte til dekning av lønn mv. kan ikke beregne redusert avgift etter bestemmelsene i denne paragraf, dersom det fører til at maksimal tillatt statsstøtte etter disse andre ordningene overskrides.

(5) Arbeidsgivere som beregner avgift med redusert sats etter bestemmelsen i tredje ledd plikter å gi opplysninger om eventuell annen bagatellmessig støtte og støtte til dekning av lønnskostnader som arbeidsgiver har blitt tildelt i kalendermåneden.

§ 5. Særregel om avgiftssats for aktiviteter knyttet til produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen

(1) Arbeidsgivere som utfører aktiviteter knyttet til produksjon, foredling og engroshandel av produkter

som ikke omfattes av EØS-avtalen, jf. avtalens artikkel 8, beregner arbeidsgiveravgift med 5,1 pst. når virksomheten drives i sone IVa, og med 10,6 pst. når den drives i sone Ia. Dette gjelder aktiviteter som er omfattet av næringskodene i tabellen nedenfor. Dersom arbeidsgiver også utfører andre aktiviteter enn de som er nevnt nedenfor, gjelder § 4 annet ledd om blandet virksomhet tilsvarende.

Næringskode, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)

01.1–01.3	Dyrking av ettårige vekster, flerårige vekster og plantefor- mering
01.4	Husdyrhold
01.5	Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
01.6	Tjenester tilknyttet jordbruk og etterbehandling av vek- ster etter innhøsting
01.7	Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
02.1–02.3	Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter, avvirkning og innsamling av viltvoksende produkter av annet enn tre og del av 16.10 (produksjon av pæler)
02.40	Tjenester tilknyttet skogbruk (med unntak av tømmer- måling)
03.11–03.12	Hav- og kystfiske og fangst og ferskvannsfiske
03.21–03.22	Hav- og kystbasert akvakultur og ferskvannsbasert akva- kultur
10.11–10.13	Bearbeiding og konservering av kjøtt og fjørfekjøtt og produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
10.20	Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr
10.3	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
10.4	Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstof- fer
10.5	Produksjon av meierivarer og iskrem
10.6	Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter, samt del av 10.89 (produksjon av kunstig honning og ka- ramell)
10.85	Produksjon av ferdigmat
10.9	Produksjon av fôrvarer
46.2	Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
46.31	Engroshandel med frukt og grønnsaker, samt del av 10.39 (produksjon av skrellede grønnsaker og blandede sala- ter)
46.32	Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
46.33	Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
46.381	Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr
50.202	Innenriks sjøtransport med gods, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
52.10	Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer.

Trygdeavgift

§ 6 Trygdeavgift av pensjon mv.

Av pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet, engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1, beregnes trygdeavgift med 5,1 pst.

§ 7 Trygdeavgift av lønnsinntekt mv.

Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2, beregnes trygdeavgift med 8,2 pst.

§ 8 Trygdeavgift av næringsinntekt mv.

Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3, beregnes trygdeavgift med 11,4 pst.

Andre bestemmelser

§ 9 Forskriftsfullmakt mv.

Departementet gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt etter denne bestemmelsen.

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i §§ 1 til 5.

V

Storingsvedtak om fastsettelse av finansskatt på lønn for 2019

For inntektsåret 2019 svares finansskatt på lønn etter følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 23-2 a:

§ 1 Finansielle aktiviteter

(1) Arbeidsgivere som utøver aktiviteter omfattet av næringshovedområde K «Finansierings- og forsikringsvirksomhet» i Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering anses å utøve finansielle aktiviteter.

§ 2 Unntak fra plikten til å svare finansskatt på lønn

(1) Arbeidsgivere som utøver finansielle aktiviteter er unntatt fra skatteplikten etter folketrygdloven § 23-2 a dersom andelen av arbeidsgiverens lønnskostnader mv. knyttet til finansielle aktiviteter utgjør mindre enn 30 pst. av arbeidsgiverens totale lønnskostnader, jf. folketrygdloven § 23-2 a annet ledd.

(2) Beregningen av andelen av arbeidsgiverens samlede lønnskostnader mv. knyttet til finansielle aktiviteter etter første ledd, skal enten basere seg på samlet lønn mv. omfattet av folketrygdloven § 23-2 a annet ledd for foregående inntektsår, eller på det tilsvarende beløpet for januar 2019. For arbeidsgivere som etableres etter 31. januar 2019, og virksomheter som av andre årsaker ikke har lønnsgrunnlag som nevnt i forrige punktum, skal samlet lønn mv. for den første hele opplysningspliktige kalendermåneden legges til grunn for beregningen.

(3) Arbeidsgivere med finansielle aktiviteter hvor andelen lønn mv. knyttet til merverdiavgiftspliktig, finansiell aktivitet utgjør mer enn 70 pst. av arbeidsgiverens samlede lønn mv. knyttet til finansielle aktiviteter, er unntatt fra skatteplikten etter folketrygdloven § 23-2 a. Annet ledd gjelder tilsvarende for beregningen av andelen lønn mv. knyttet til merverdiavgiftspliktig, finansiell aktivitet.

(4) Arbeidsgivere som driver ikke-økonomisk aktivitet kan, dersom de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til henholdsvis ikke-økonomisk aktivitet og økonomisk aktivitet, beregne finansskatt på lønn etter folketrygdloven § 23-2 a bare for den delen av lønn mv. som knytter seg til virksomhetens økonomiske aktivitet.

§ 3 Sats for finansskatt på lønn

Satsen for finansskatt på lønn for inntektsåret 2019 er 5 pst.

§ 4 Forskriftsfullmakt

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette vedtaket.

VI

Storingsvedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjettåret 2019

Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a. for naturgass som slippes ut til luft kr 7,41 per standardkubikkmeter
- b. for CO₂ som utskilles fra petroleum og slippes ut til luft kr 1,08 per standardkubikkmeter
- c. for annen gass kr 1,08 per standardkubikkmeter
- d. for olje eller kondensat kr 1,08 per liter.

VII

Storingsvedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringene for 2019

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I

I 2019 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 8,2 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
5. Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggs-trygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 2,4 pst. for 2019.

VIII

**Storingsvedtak om merverdiavgift for budsjettåret 2019
(kap. 5521 post 70)**

§ 1 Saklig virkeområde og forholdet til merverdiavgiftsloven

Fra 1. januar 2019 svares merverdiavgift etter setsetne i dette vedtaket og i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).

§ 2 Alminnelig sats

Merverdiavgift svares med 25 pst. av avgiftspliktig omsetning, uttak og innførsel når ikke redusert sats skal anvendes etter bestemmelsene nedenfor.

§ 3 Redusert sats med 15 pst.

Merverdiavgift svares med 15 pst. av omsetning, uttak og innførsel av næringsmidler som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-2.

§ 4 Redusert sats med 12 pst.

Merverdiavgift svares med 12 pst. av omsetning og uttak av tjenester som gjelder:

- a) persontransport mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-3,
- b) transport av kjøretøy på fartøy som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-4,
- c) utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5,
- d) rett til å overvære kinoforestillinger som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-6,
- e) kringkastingstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-7,
- f) adgang til utstillinger i museer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-9,
- g) adgang til fornøyelsesparker mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-10,
- h) rett til å overvære idrettsarrangementer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-11.

§ 5 Redusert sats med 11,11 pst.

Merverdiavgift svares med 11,11 pst. av omsetning mv. av viltlevende marine ressurser som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-8.

IX

Storingsvedtak om særavgifter til statskassen for budsjettåret 2019

Om avgift på alkohol (kap. 5526 post 70)

I

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol t.o.m. 0,7	Kr
Brennevinsbasert	over 0,7	7,69 per volumprosent og liter
Annen	over 0,7 t.o.m. 2,7	3,44 per liter
	over 2,7 t.o.m. 3,7	12,93 per liter
	over 3,7 t.o.m. 4,7	22,40 per liter
	over 4,7 t.o.m. 22	5,01 per volumprosent og liter
Etanol til teknisk bruk	over 0,7	sats som for alkoholholdig drikk

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om at det skal betales

avgift på alkohol som er i varer som ikke er avgiftspliktige etter første ledd, samt om forenklet avgiftsberegning

for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2 Det gis fritak for avgift på alkohol som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert)

eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,

- f) brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer,
- g) fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket omfatter ikke brennevinsbasert drikk og gjelder kun fremstilling til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

§ 1 Fra den tid departementet bestemmer skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol t.o.m. 0,7	Kr
Brennevinsbasert	over 0,7	7,69 per volumprosent og liter
Annen	over 0,7 t.o.m. 2,7	3,44 per liter
	over 2,7 t.o.m. 3,7	12,93 per liter
	over 3,7 t.o.m. 4,7	22,40 per liter
	over 4,7 t.o.m. 22	5,01 per volumprosent og liter
Øl fra små bryggerier med årlig produksjon under 500 000 liter øl	over 3,7 t.o.m. 4,7	17,92 per liter for volum t.o.m. 50 000 liter årlig
		19,04 per liter for volum over 50 000 liter og t.o.m. 100 000 liter årlig
		20,16 per liter for volum over 100 000 liter t.o.m. 150 000 liter årlig
		21,28 per liter for volum over 150 000 t.o.m. 200 000 liter
Etanol til teknisk bruk	over 0,7	sats som for alkoholholdig drikk

Om avgift på tobakkvarer mv. (kap. 5531 post 70)
§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til stats-

kassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Produkt	Kr	
Sigarer	2,63	per gram av pakningens nettovekt
Sigaretter	2,63	per stk.
Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning	2,63	per gram av pakningens nettovekt
Skråtobakk	1,07	per gram av pakningens nettovekt

Produkt	Kr	
Snus	1,07	per gram av pakningens nettovekt
Sigarettpapir og sigarettlylser	0,0402	per stk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2 Departementet kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om at varer som er ment eller er egnet som erstatning for varer som nevnt i § 1, er avgiftspliktige. Dersom avgiftsplikt blir pålagt, skal det betales avgift med samme beløp som for tilsvarende tobakksvare.

§ 3 Det gis fritak for avgift på tobakksvarer mv. som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,

§ 2 Engangsavgift skal betales med følgende beløp:

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motor-effekt (kW)	NO _x -utslipp (mg/km)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet (kr)
Avgiftsgruppe A						
Personbiler, varebiler klasse 1, busser under 6 m med inntil 17 seteplasser, og med	0–500					0
	501–1 200					25,42
	1 201–1 400					63,35
	1 401–1 500					197,96
	over 1 500					230,23
			over 0			73,14
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med -utslipp 70 g/km og over				0–70		0
				71–95		943,28
				96–125		1 057,04

3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) kvalitetsprøves og forbrukes på fabrikk eller lager.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på motorvogner mv. (kap. 5536)

A. Engangsavgift (kap. 5536 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret. Videre skal det betales avgift når

- a) betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
- b) motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten registrering,
- c) oppbygd motorvogn tas i bruk før ny registrering.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motor- effekt (kW)	NO _x -ut- slipp (mg/ km)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per en- het (kr)
				126–195		2 769,89
				over 195		3 557,58
-CO ₂ -utslipp under 70 g/km t.o.m. 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 70 g/km t.o.m. 40 g/km						966,48
-CO ₂ -utslipp under 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/ km for den del av utslippet som ligger under 40 g/km						1 137,09
Motorvogn uten plikt til å do- kumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp						
-bensindrevne					0–700	16,37
					701–1 250	65,85
					1 251–1 650	152,25
					over 1 650	156,31
-ikke-bensindrevne					0–700	12,55
					701–1 250	53,75
					1 251–1 650	124,34
					over 1 650	127,89
Avgiftsgruppe B						
Varebiler klasse 2, lastebiler med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg og godsrom med lengde under 300 cm eller bredde under 190 cm	20 pst. av A		75 pst. av A			
Motorvogn med plikt til å do- kumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med						
-utslipp 70 g/km og over				0–70		0
				71–95		282,98
				96–125		317,11
				over 125		692,47
-CO ₂ -utslipp under 70 g/km t.o.m. 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 70 g/km t.o.m. 40 g/km						289,94
-CO ₂ -utslipp under 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/ km for den del av utslippet som ligger under 40 g/km						341,13
Motorvogn uten plikt til å do- kumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp					30 pst. av A	
Avgiftsgruppe C						
Campingbiler	22 pst. av A		0 pst. av A	22 pst. av A	22 pst. av A	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motor- effekt (kW)	NO _x - ut- slipp (mg/ km)	CO ₂ - utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per en- het (kr)
Avgiftsgruppe D (Opphevet)						
Avgiftsgruppe E						
Beltebiler						36 pst. av verdiavgifts- grunnlaget
Avgiftsgruppe F						
Motorsykkkel med plikt til å do- kumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med				0–75 76–135 over 135		0 701,66 948,74
					0–125 126–900 over 900	0 31,53 73,70
Motorsykkkel uten plikt til å do- kumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med						8 512
		0–11 over 11				0 269,54
					0–125 126–900 over 900	0 34,65 75,98
Avgiftsgruppe G						
Beltemotorsykler (snøscoote- re)	0–100 101–200 over 200					14,22 28,44 56,86
		0–20 21–40 over 40				22,84 45,69 91,35
					0–200 201–400 over 400	2,51 5,01 10,00
Avgiftsgruppe H						
Motorvogn i avgiftsgruppe A, som ved første gangs registre- ring her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemme- de	100 pst. av A			100 pst. av A		
– Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstoffor- bruk og CO ₂ -utslipp					100 pst. av A	
– Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstoffor- bruk og CO ₂ -utslipp						100 pst. av A

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motor-effekt (kW)	NO _x -utslipp (mg/km)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet (kr)
Avgiftsgruppe I						
Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre						0
Avgiftsgruppe J						
Busser under 6 m med inntil 17 seteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen	40 pst. av A		0 pst. av A			
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med -utslipp 70 g/km og over				0–70		0
				71–95		377,31
				96–125		422,82
				over 125		1 107,96
-CO ₂ -utslipp under 70 t.o.m. 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 70 g/km t.o.m. 40 g/km						386,59
-CO ₂ -utslipp under 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 40 g/km						454,84
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp					40 pst. av A	

Vrakpantavgift skal betales med følgende beløp:

	Sats pr enhet (kr)
Motorvogner i avgiftsgruppe A, B, C, G, H, I og J	2 400
Motorvogner i avgiftsgruppe F, og mopeder	500
Campingvogner	3 000
Lastebiler	5 000

Engangsavgiften og vrakpantavgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrift om refusjon av engangsavgift og vrakpantavgift for motorvogner som utføres til utlandet. Departementet kan videre gi forskrift om forholdsmessig betaling av engangsavgift for motorvogn som skal benyttes i Norge i et avgrenset tidsrom på bakgrunn av en tidsbestemt leie- eller leasingkontrakt.

Departementet kan gi forskrift om tilbakebetaling og tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift. Departementet kan videre gi forskrift om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal avgiftsberegnes etter. Oppstår det tvil om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal

avgiftsberegnes etter, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 3 Ved beregning av avgift basert på egenvekt, NO_x-utslipp, CO₂-utslipp, slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som fastsettes i forbindelse med motorvognens godkjenning etter veimyndighetenes regelverk.

For motorvogner som ikke har fastsatt verdi for utslipp av NO_x etter første ledd, settes utslippet til den verdi motorvognen maksimalt kan ha etter veimyndighetenes regelverk.

Hvilke motorvogner som har plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO₂-utslipp, følger av veimyndig-

hetenes regelverk. Avgiftsberegningen for kjøretøy som ikke omfattes av veimyndighetenes regelverk om dokumentasjon av drivstofforbruk og CO₂-utslipp, skal baseres på CO₂-utslipp når utslippet på annen måte er dokumentert overfor veimyndighetene og lagt til grunn ved registreringen.

Ved innenlandsk tilvirkning er verdiavgiftsgrunnlaget prisen fra produsent. Ved innførsel er verdiavgiftsgrunnlaget tollverdien.

Departementet kan gi forskrift om beregning av avgift etter denne paragraf.

§ 4 For motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor, og er utstyrt med batteripakke som kan lades fra ekstern strømkilde (ladbare hybridbiler), gjøres et forholdsmessig fradrag i vektavgiftsgrunnlaget basert på elektrisk kjørelengde. Ved fastsettelse av elektrisk kjørelengde benyttes de tekniske data som fastsettes i forbindelse med motorvognens godkjenning etter veimyndighetenes regelverk.

For motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet gjøres bruksfradrag i den engangsvavgift som beregnes etter § 2.

Departementet kan gi forskrift om beregning av engangsvavgiften for motorvogner som nevnt i første og annet ledd.

§ 5 Det gis fritak for engangsvavgift på

- a) motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- b) motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- d) lett pansrede motorvogner til offentlig bruk,
- e) motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurokonkurranseskjøring,
- f) ambulanser,
- g) begravelseskjøretøy,
- h) beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal benytte kjøretøyet i ambulansetjeneste,
- i) busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på
 1. innehaver av løyve etter lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy §§ 6 eller 9, eller som er utleid på kontrakt med

varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også busser som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve,

2. institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.,
- j) motorvogner som bare bruker elektrisitet til fremdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller. Fritaket omfatter ikke motorvogner hvor batteri under kjøring kan tilføres strøm ved bruk av en ekstern forbrenningsmotor,
- k) motorvogner som innføres som arvegods etter tollloven § 5-1 første ledd bokstav e,
- l) motorvogner som innføres til midlertidig bruk etter tollloven § 6-1 annet ledd,
- m) beltevogner til Forsvaret,
- n) spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet,
- o) motorvogner som til fremdrift benytter stempeldrevet forbrenningsmotor som kun kan benytte hydrogen som drivstoff. Dette gjelder også kjøretøy som til fremdrift benytter slik motor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler),
- p) amatørbygde kjøretøy,
- q) motorsykler og beltemotorsykler som skal benyttes i reindriftsnæringen, og som registreres på person eller virksomhet med rett til å eie rein i det samiske reinbeiteområdet, eller er gitt særskilt tillatelse til reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet.

For motorvogner som kan benytte etanol som drivstoff gjøres fradrag i avgiften etter § 2 på kr 10 000. Med etanol menes i denne sammenheng konsentrasjoner på minst 85 pst. etanol.

Motorvogner som nevnt i første ledd bokstav a til c er fritatt for vrakpantavgift.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgif-

ten i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

B. Avgift på trafikforsikringer (kap. 5536 post 72)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for

- a) forsikringsavtaler om lovbestemt trafiktrygd (ansvarsforsikring) for innenlandsregistrerte motorvogner,
 - b) gebyr for uforsikrede motorvogner eller motorvogner der ny eier ikke har tegnet egen forsikring, og som Trafikkforsikringsforeningen har mottatt.
- Avgiften omfatter ikke forsikringsavtaler eller gebyr for motorvogn som er omfattet av Stortingets vedtak om vektårsavgift.

§ 2 Avgift skal betales med følgende beløp (kr) per døgn:

Avgiftsgrupper	Trafikkforsikringsavtale som tegnes eller har hovedforfall og gebyr som er mottatt:		
	før 1. mars 2018	f.o.m. 1. mars 2018 t.o.m. februar 2019	f.o.m. 1. mars 2019
<i>Avgiftsgruppe a</i> personbiler, varebiler, campingbiler, busser, kombinerte biler, lastebiler, samt trekkbiler med tillatt totalvekt fra og med 3 500 kg	7,73	7,85	7,97
<i>Avgiftsgruppe b</i> dieseldrevne motorvogner i avgiftsgruppe a som ikke har fabrikkmontert partikkelfilter	9,01	9,15	9,29
<i>Avgiftsgruppe c</i> årsprøvekjennermerker for motorvogner	7,73	7,85	7,97
<i>Avgiftsgruppe d</i> motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge	5,37	5,46	5,54
<i>Avgiftsgruppe e</i> andre kjøretøy	1,25	1,27	1,29

Avgiftsgruppe e omfatter følgende kjøretøy:

1. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy § 9 som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede,
 2. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogner eller fartøy § 6 eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Dette gjelder også motorvogn som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer, inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve,
 3. motorvogner som er godkjent og registrert som ambulanse eller som er registrert som begravelsskjøretøy på begravellesbyrå og lignende,
 4. motorvogner som er registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 5. motorredskap,
 6. beltekjøretøy,
 7. trekkbiler som ikke omfattes av avgiftsgruppe a eller b,
 8. mopeder,
 9. traktorer,
 10. motorvogner som er 30 år eller eldre.
- Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 3 Fritatt fra avgiftsplikt er forsikringsavtaler eller gebyr som gjelder:

- a) motorvogner som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- b) motorvogner som er registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) motorvogner som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- d) motorvogner registrert til bruk på Svalbard,

- e) motorvogner som er stjålet,
- f) tapte fordringer,
- g) motorvogner som bare bruker elektrisitet til fremdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

C. Vektårsavgift (kap. 5536 post 73)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales vektgradert årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 7 500 kg. For dieseldrevne kjøretøy skal det i tillegg betales miljø-differensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Motorkjøretøy

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
<i>2 eller flere aksler</i>		
7 500–11 999	471	471
<i>2 aksler</i>		
12 000–12 999	471	844
13 000–13 999	844	1 508
14 000–14 999	1 508	1 929
15 000 og over	1 929	3 769
<i>3 aksler</i>		
12 000–14 999	471	471
15 000–16 999	844	1 121
17 000–18 999	1 121	1 809
19 000–20 999	1 809	2 204
21 000–22 999	2 204	3 141
23 000 og over	3 141	4 622
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000–24 999	2 204	2 229
25 000–26 999	2 229	3 215
27 000–28 999	3 215	4 825
29 000 og over	4 825	6 932

Kombinasjoner av kjøretøy – vogntog

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
<i>2 + 1 aksler</i>		
7 500–13 999	471	471
14 000–15 999	471	471
16 000–17 999	471	639
18 000–19 999	639	854
20 000–21 999	854	1 372
22 000–22 999	1 372	1 637
23 000–24 999	1 637	2 578
25 000–27 999	2 578	4 160
28 000 og over	4 160	6 952
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000–24 999	832	1 310

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
25 000–25 999	1 310	1 854
26 000–27 999	1 854	2 506
28 000–28 999	2 506	2 927
29 000–30 999	2 927	4 504
31 000–32 999	4 504	6 067
33 000 og over	6 067	8 964
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999	4 922	6 669
38 000–40 000	6 669	8 894
over 40 000	8 894	11 911
<i>Minst 3 + 1 aksler</i>		
16 000–24 999	832	1 310
25 000–25 999	1 310	1 854
26 000–27 999	1 854	2 506
28 000–28 999	2 506	2 927
29 000–30 999	2 927	4 504
31 000–32 999	4 504	6 067
33 000 og over	6 067	8 964
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000–37 999	4 406	5 936
38 000–40 000	5 936	8 028
over 40 000	8 028	11 647
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999	2 710	3 180
38 000–40 000	3 180	4 514
over 40 000	4 514	6 909

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektclasser (kg)	Avgasskravnivå (EURO)							0-utslipp (kr)
	Ingen (kr)	I (kr)	II (kr)	III (kr)	IV (kr)	V (kr)	VI eller strengere (kr)	
7 500–11 999	6 036	3 355	2 347	1 429	752	470	118	0
12 000–19 999	9 903	5 503	3 848	2 347	1 239	768	193	0
20 000 og over	17 608	10 086	7 154	4 300	2 270	1 411	353	0

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2 Departementet kan gi forskrift om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan gi forskrift om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn ved beregning av avgiften.

§ 3 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de

befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4 Avgiftsgrunnlaget er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret. For semitrailere er avgiftsgrunnlaget den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Hvis kjøretøyets totalvekt ikke går frem av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften, herunder at avgiftsgrunnlaget skal settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

§ 5 Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljø-differensiert årsavgift:

- a) traktorer,
- b) kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) kjøretøy som er 30 år eller eldre, unntatt tilhengere,
- e) kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
- f) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om utskriving av avgiften i flere terminer og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift basert på en dagsats på to pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

D. Omregistreringsavgift (kap. 5536 post 75)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner, og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår		
	2019 til 2016 (kr)	2015 til 2008 (kr)	2007 og eldre (kr)
a) Mopeder, motorsykler og beltemotorsykler	539	539	539
b) Personbiler			
Egenvekt (typegodkjent):			
1. t.o.m. 1 200 kg	4 098	2 696	1 618
2. over 1 200 kg	6 253	3 775	1 618
c) Lastebiler, trekkbiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler, beltebiler og busser med tillatt totalvekt inntil 7 500 kg	2 049	1 294	1 079
d) Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt (typegodkjent) over 350 kg	539	539	539

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift ved omregistrering av kjøretøy:

- a) ved ren navneendring,
- b) på ektefelle,
- c) mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
- d) som er 30 år eller eldre,
- e) som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
- f) som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- g) på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Frita-

ket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,

- h) som registreres på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- i) som har vært registrert på samme eier i to måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
- j) som tas tilbake av selger som følge av heving eller omlevering etter kjøpslovens eller forbrukerkjøpslovens bestemmelser,
- k) ved omorganiseringer som gjennomføres med lovfestet selskapsrettslig kontinuitet, samt ved omorganiseringer som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20 med tilhørende forskrifter.

Omorganiseringen og omregistreringen av kjøretøy må ha funnet sted etter 1. januar 2016,

- l) ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret,
- m) som bare bruker elektrisitet til fremdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om veibruksavgift på drivstoff (kap. 5538 post 70, 71 og 72)

I

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales veibruksavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende drivstoff:

- a) bensin per liter
 1. svovelfri bensin (under 10 ppm svovel): kr 5,25,
 2. lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel): kr 5,29,
 3. annen bensin: kr 5,29.
- b) mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodiesel) per liter
 1. svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 3,81,
 2. lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 3,87,
 3. annen mineralolje: kr 3,87,
- c) naturgass per Sm³: kr 0,00,
- d) LPG per kg: kr 2,98.

Andel bioetanol innblandet i bensin, andel biodiesel innblandet i mineralolje, og andel biogass innblandet i naturgass og LPG, inngår ikke i avgiftsgrunnlaget ved beregningen av avgiften etter første ledd.

For bioetanol og biodiesel som omfattes av omsetningskravet i produktforskriften § 3-3, svares avgift etter satsene som gjelder for henholdsvis bensin og mineralolje til fremdrift av motorvogn etter første ledd.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift og svovelavgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Olje som er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd bokstav b.

Departementet kan bestemme at

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn ved bruk av merket olje,
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3 På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje

- a) i følgende motorvogner:
 1. traktorer,
 2. motorvogn registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 3. motorredskaper,
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b) til annen bruk enn fremdrift av motorvogn.

§ 4 Det gis fritak for avgift på drivstoff som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak eller ytes tilskudd for avgift på bensin som

- a) brukes i fly, unntatt Forsvarets fly,
- b) brukes til teknisk og medisinsk formål,
- c) brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- d) brukes i båter og snøscootere i veiløse strøk,

- e) brukes i motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor dersom bensinen har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- f) er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit). Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Det gis fritak for avgift på naturgass og LPG

- a) til bruk i følgende motorvogner:
 1. traktorer,
 2. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 3. motorredskaper,
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b) til annen bruk enn fremdrift av motorvogn. Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) naturgass per Sm³: kr 6,41,

§ 6 nytt annet ledd skal lyde:

Det gis fritak for avgift på naturgass som benyttes for å oppfylle leveringsforpliktelse av biogass når biogass ikke er tilgjengelig. Fritaket er begrenset til inntil 50 pst. av den samlede omsetningen av gass per kalenderår.

Gjeldende § 6 annet ledd blir nytt tredje ledd.

Om avgift på elektrisk kraft (kap. 5541 post 70)

I

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 15,83 øre per kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

Det skal betales avgift med 0,5 øre per kWh for kraft som leveres

- a) til industri, bergverk, produksjon av fjernvarme og arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen,
- b) i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
- c) til datasentre med uttak over 0,5 MW,
- d) til skip i næring,
- e) til produksjon eller omforming av energiprodukt. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen.

Det skal betales avgift ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på kraft som

- a) er produsert ved energigjenvinningsanlegg og leveres direkte til sluttbruker,
- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til sluttbruker,
- c) er produsert i nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet,
- d) er produsert i mottrykksanlegg,
- e) leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- f) leveres til Den nordiske investeringsbanks offisielle virksomhet,
- g) brukes til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- h) leveres til veksthusnæringen,
- i) leveres til husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
- j) leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft,
- k) leveres til bruk til fremdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet. Fritaket omfatter også trolleybuss,
- l) er produsert i solceller og brukes direkte av produsenten selv.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd bokstav c skal lyde:

c) til datasentrene med uttak over 0,5 MW. *Den reduserte satsen omfatter ikke kraft til utvinning av kryptovaluta.*

§ 2 første ledd ny bokstav m skal lyde:

m) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kun kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen.

Om grunnavgift på mineralolje mv. (kap. 5542 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje med kr 1,65 per liter. For mineralolje til treforedlingsindustrien og produsenter av fargestoffer og pigmenter skal det betales avgift med kr 0,21 per liter.

Avgiftsplikten omfatter ikke

- flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- drivstoff som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om veibruksavgift på drivstoff.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på mineralolje som

- utføres til utlandet,
- legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- innføres
 - som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 - NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - Den nordiske investeringsbank,
- kommer i retur til registrert virksomhets lager,

- brukes til skip i utenriks fart,
- brukes til gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart,
- brukes til fiske og fangst i nære farvann,
- brukes til fiske og fangst i fjerne farvann,
- brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- brukes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
- brukes i sildemel- og fiskemelindustrien,
- brukes til fremdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet,
- brukes til høsting av tang og tare.

Det gis fritak for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av smøreolje mv. med kr 2,23 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på smøreolje mv. som

- utføres til utlandet,
- legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- innføres
 - som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- brukes i utenriks fart,
- brukes i fiske og fangst i fjerne farvann,

- h) brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- i) brukes i fly, unntatt olje til Forsvarets fly,
- j) brukes som råstoff i industriell virksomhet dersom smøreoljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
- k) omsettes i forbrukerpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter,
- l) er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved inn- eller utførsel.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

B. CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende mineralske produkter med følgende beløp:

- a) mineralolje (generell sats): kr 1,35 per liter.
Mineralolje
 - til innenriks kvotepliktig luftfart: kr 1,30 per liter,
 - til annen innenriks luftfart og ikke-kommersielle privatflyginger: kr 1,30 per liter,
 - til fiske og fangst i nære farvann: kr 0,29 per liter,
- b) bensin: kr 1,18 per liter,
- c) naturgass: kr 1,02 per Sm³,
- d) LPG: kr 1,52 per kg.

Det skal betales avgift med kr 0,06 per Sm³ naturgass og kr 0 per kg LPG for produkter som leveres til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven.

Fritaket i § 2 første ledd bokstav g kommer ikke til anvendelse for naturgass og LPG, samt for mineralolje og bensin til innenriks kvotepliktig luftfart.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for CO₂-avgift på mineralske produkter som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,

- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) brukes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn det mengden råstoff skulle tilsi,
- g) leveres til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven.

§ 3 Det gis fritak for CO₂-avgift på mineralolje til

- a) motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- b) skip i utenriks fart,
- c) fiske og fangst i fjerne farvann,
- d) fly i utenriks fart.

Det gis fritak for avgift for andel biodiesel i mineralolje.

§ 4 Det gis fritak for CO₂-avgift på bensin

- a) til motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- b) til tekniske og medisinske formål,
- c) til motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor dersom bensinen har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- d) til fly i utenriks fart,
- e) som er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).

Det gis fritak for avgift for andel bioetanol i bensin.

§ 5 Det gis fritak for CO₂-avgift på naturgass og LPG til

- a) kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- b) veksthusnæringen,
- c) motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- d) skip i utenriks fart,
- e) fly i utenriks fart,
- f) fiske og fangst i fjerne farvann,
- g) fiske og fangst i nære farvann,
- h) bruk som gir utslipp som er avgiftspliktig etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.

Det gis fritak for avgift for andel biogass og hydrogen i naturgass og LPG.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

C. Svovelavgift (kap. 5543 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel med 13,3 øre per liter for hver påbegynt 0,1 pst. vektandel svovel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for svovelavgift på mineralolje som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,

Avgift skal betales med følgende beløp:

Innhold TRI/PER	kr per kg	
Pst.	TRI	PER
over 0,1 t.o.m. 1		0,73
over 1 t.o.m. 5	3,67	3,67
over 5 t.o.m. 10	7,34	7,34
over 10 t.o.m. 30	22,01	22,01
over 30 t.o.m. 60	44,02	44,02
over 60 t.o.m. 100	73,37	73,37

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI eller PER.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på varer som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,

e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,

f) brukes i skip i utenriks fart,

g) brukes i fly i utenriks fart,

h) brukes i fiske og fangst i fjerne farvann,

i) gir utslipp av svovel til atmosfæren mindre enn det svovelinnholdet i mineraloljen skulle tilsi.

Det gis fritak for avgift for andel biodiesel i mineralolje.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER) (kap. 5547 post 70 og 71)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenfunnet TRI og PER.

Avgiftsplikten omfatter TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,

3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,

d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,

e) kommer i retur til produsents eller importørs lager,

f) gjenvinnes til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) (kap. 5548 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK. Avgift på HFK og PFK betales med kr 0,508 per kg multiplisert med den GWP-verdi (global warming potential) som den enkelte avgiftspliktige HFK- og PFK-gassen representerer.

Avgiftsplikten omfatter alle blandinger av HFK og PFK, både innbyrdes blandinger og blandinger med andre stoffer, samt HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer.

Departementet kan gi forskrift om at for HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, skal avgift fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgiften skal betales etter sjablongsatser.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften, samt fastsettelse av GWP-verdi.

§ 2 Det gis fritak for avgift på varer som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
 4. til midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) gjenvinnes.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på utslipp av NO_x (kap. 5509 post 70 og kap. 5549 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 22,27 per kg utslipp av nitrogenoksider (NO_x) ved energiproduksjon fra følgende kilder:

- a) fremdriftsmaskineri med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW,
- b) motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW,
- c) fakler på innretninger på norsk kontinentalsokkel og anlegg på land.

Ved beregningen av effekt etter bokstavene a og b, skal effekten av elektromotorer og elektrokjeler ikke tas med.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på utslipp av NO_x fra

- a) fartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk havn,
- b) fartøy som brukes til fiske og fangst i fjerne farvann,
- c) luftfartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk lufthavn,
- d) enheter omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO_x-utslipp.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Miljøavgift på plantevernmidler (kap. 5550 post 70)

§ 1 For 2019 skal det betales miljøavgift på plantevernmidler. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Landbruks- og matdepartementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

Avgifter knyttet til mineralvirksomhet

A. Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum (kap. 5551 post 70)

§ 1 For 2019 kan Nærings- og fiskeridepartementet ilagge avgift ved tildeling av konsesjoner for utforsking og undersøkelser etter og utnyttelse av andre undersjø-

iske naturforekomster enn petroleumsforekomster. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Nærings- og fiskeridepartementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

B. Årsavgift knyttet til mineraler (kap. 5551 post 71)

§ 1 For 2019 kan Nærings- og fiskeridepartementet ilegge årsavgift for undersøkelse og utvinning av landbaserte mineralforekomster etter mineralloven. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Nærings- og fiskeridepartementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

Om avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av sjokolade- og sukkervarer mv. med kr 20,82 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter også sjokolade- og sukkervarer som ikke er tilsatt sukker eller søtningmiddel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på sjokolade- og sukkervarer som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke

var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på alkoholfrie drikkevarer mv. (kap. 5556 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende alkoholfrie varer med følgende beløp per liter:

- a) Drikkevarer:
 1. tilsatt sukker eller kunstig søtstoff: kr 4,82,
 2. basert på frukt, bær eller grønnsaker og tilsatt kunstig søtstoff: kr 1,73,
- b) Sirup:
 1. tilsatt sukker eller kunstig søtstoff og som brukes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener og lignende: kr 29,34,
 2. basert på frukt, bær eller grønnsaker og tilsatt kunstig søtstoff og som brukes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener og lignende: kr 10,47.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol.

Avgiftsplikten omfatter ikke varer i pulverform eller melkeprodukter som er tilsatt ikke over 15 gram sukker per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på drikkevarer som

- a) fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) brukes til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sukker mv. (kap. 5557 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 8,05 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter:

- a) sukker (roe-/bete- og rørsukker),
- b) sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på sukker som

- a) fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) brukes til ervervsmessig fremstilling av varer,
- f) brukes til biavl.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgifter på drikkevareemballasje (kap. 5559 post 70–74)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og

grunnavgift til statskassen på drikkevareemballasje ved innførsel og innenlandsk produksjon av drikkevarer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det skal betales miljøavgift på drikkevareemballasje med følgende beløp per emballasjeeinheit:

- a) glass og metall: kr 5,88,
- b) plast: kr 3,55,
- c) kartong og papp: kr 1,45.

Departementet kan gi forskrift om fritak for miljøavgift dersom emballasjen inngår i et retursystem, herunder fastsette vilkår for fritak.

§ 3 Det skal betales grunnavgift på engangsemballasje med kr 1,21 per emballasjeeinheit.

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

§ 4 Emballasje som inneholder følgende drikkevarer er fritatt for grunnavgift:

- a) melk og melkeprodukter,
- b) drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- c) varer i pulverform,
- d) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- e) morsmelkerstatning.

Drikkevarer som nevnt i første ledd bokstav c og e er også fritatt for miljøavgift.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje som

- a) fra registrert virksomhets og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra registrert virksomhets eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) har rominnhold på minst fire liter.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)

I

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging fra norske lufthavner med kr 84 per passasjer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på flyging av

- a) luftbefordrerens ansatte på tjenestereise,
- b) barn under to år,
- c) transitt- og transferpassasjerer,
- d) NATOs styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endring:

§ 1 skal lyde:

Fra den tid departementet bestemmer skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging av passasjerer fra norske lufthavner med kr 75 per passasjer for flyginger med sluttdestinasjon i Europa. For andre flyginger skal det betales avgift med kr 200 per passasjer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften, herunder hvilke land og områder som omfattes av de ulike

satsene og at enkelte områder skal omfattes av en annen sats enn det som følger av første ledd.

Totalisatoravgift (kap. 5562 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det betales avgift til statskassen av inntekter fra totalisatorspill med 3,7 pst. av bruttoomsetning per år.

§ 2 Kongen kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

Dokumentavgift (kap. 5565 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn og tilhørende festerett til tomta. Avgift skal betales med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, men minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper, betales avgift med kr 1 000 per hjemmelsoverføring.

§ 2 Fritatt for avgift er

- a) gaveandel i dokument som inneholder gave og lignende til det offentlige eller til stiftelser og legater med allmennyttige formål, eller til foreninger med allmennyttige formål som har styresete her i landet,
- b) dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner,
- c) overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- d) egen sameieandel i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie,
- e) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller,
- f) ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentsarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel,
- g) overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg,
- h) overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av,
- i) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og

disse personers ektefeller, samt disses felles barn som ikke er fylt 20 år ved utgangen av det år overføringen skjer,

- j) overføring av hjemmel til fast eiendom til testamentsarving dersom overføring av hjemmel til ny erverver tinglyses samme dag,
- k) overføring av hjemmel til fast eiendom ved omorganiseringer som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20 med tilhørende forskrifter. Omorganiseringen og tinglysingen av hjemmelen til fast eiendom må ha funnet sted etter 1. januar 2016.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid, betales avgift bare av salgsverdien av tomta dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

Avgift på frekvenser mv. (kap. 5583 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2019 skal det betales avgift til statskassen for bruk av frekvenser til drift av system for mobilkommunikasjon med følgende beløp per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde:

– 450 MHz-båndet	kr 1 302 000
– 800 MHz-båndet	kr 1 485 000
– 900 MHz-båndet	kr 1 485 000
– 1800 MHz-båndet	kr 1 485 000
– 2,1 GHz-båndet	kr 1 373 000

Samferdselsdepartementet kan fatte enkeltvedtak og gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

§ 2 For 2019 skal det betales årsavgift til statskassen for tillatelse til bruk av 5-sifret nummer med følgende beløp per nummer:

– Kategori A	kr 146 040
– Kategori B	kr 104 040
– Kategori C	kr 80 040
– Kategori D	kr 56 040
– Kategori E	kr 26 040
– Kategori F	kr 3 240

Samferdselsdepartementet kan fatte enkeltvedtak og gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

X

Storingsvedtak om toll for budsjettåret 2019 (kap. 5511 post 70 og 71)

§ 1 Plikten til å svare toll

Fra 1. januar 2019 skal det svares toll ved innførsel av varer etter bestemmelsene i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) og etter de satser som følger av annet ledd.

De ordinære tollsatsene for 2018 skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2019.

§ 2 Preferansetoll

Vareførsel som er omfattet av handelsavtale inngått med fremmed stat eller gruppe av stater, skal innenfor rammen av slike avtaler innrømmes preferansetoll. Tilsvarende gjelder for vareførsel som er omfattet av bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale og vareførsel som er omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP). Preferansetollbehandling er betinget av at krav til opprinnelse mv., slik som fastsatt i opprinnelsesreglene til vedkommande handelsavtale eller preferansesystem, samt vilkår fastsatt i tolloven, er oppfylt.

Departementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner og andre tollmessige forhold som følger av handelsavtale fremforhandlet med annen stat.

Departementet gis fullmakt til å videreføre gitte kvoter og satser omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP) med endringer som inntatt i uttrykt vedlegg.

§ 3 Nedsettelse av ordinære tollsats

Departementet kan sette ned den fastsatte tollsats på enkelte vareslag, slik som bestemt i tolloven §§ 9-1 til 9-5.

§ 4 Tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak

Kongen kan, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon, iverksette tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak i form av økning av den ordinære tollsatsen på enkelte vareslag, dersom det foreligger slike omstendigheter som fremgår av tolloven §§ 10-1 til 10-7.

§ 5 Nye eller endrede tariffoppdelinger

Departementet gis fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger, dersom endringene verken har nevneverdig betydning for statens inntekter eller har næringsmessige eller handelspolitiske konsekvenser.

XI

Stortinget ber regjeringen sørge for at det i 2019 settes like skattefrie satser ved kostgodtgjørelse for tjenestereiser og pendleropphold utenlands som innenlands. Regjeringen bes om å ta utgangspunkt i de enhver tid gjeldende skattefrie satser for innenlandsreiser.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.22.09)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt
- forslagene nr. 2–4, fra Sigbjørn Gjelsvik på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 5, fra Vetle Wang Soleim på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 6, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 1 ikke vil bli tatt opp til votering, da forslaget er votert over tidligere i sesjonen som mindretallsforslag nr. 5 i Innst. 2 S for 2018–2019, jf. forretningsordenen § 38 femte ledd.

Presidenten gjør også oppmerksom på at forslag nr. 6 under debatten ble trukket.

For å redusere antall voteringer vil presidenten foreslå en omforent voteringsorden. De ulike partienes primærstandpunkter går klart fram av merknadene i innstillingen, og det vises i tillegg til Innst. 2 S for 2018–2019 og Innst. 3 S for 2018–2019. Det vil i praksis bety at når vi har votert over mindretallsforslag, vil ingen av partiene stemme imot innstillingens tilråding.

Presidenten vil understreke den selvfølgelige forutsetning at når partiene aksepterer en slik voteringspraksis, skal dette ikke bli brukt mot et parti ved en senere anledning.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

Det voteres over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i eiendomsskatteloven som fritar alle ei-

ere av bygninger som enten er fredet etter kulturminneloven eller regulert til vern etter plan- og bygningsloven, fra kommunal eiendomsskatt.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 92 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.23.46)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan sikre likebehandling av børsnoterte og ikke-børsnoterte selskaper i formuesskatten, dvs. at verdsettingen av dem ikke avviker systematisk i favør av ikke-børsnoterte selskaper slik det er i dagens system.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 91 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.24.05)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til andre modeller for skatte- og avgiftslettelser som kan bidra til jevnt godt vedlikehold av bygninger som enten er fredet etter kulturminneloven eller regulert til vern etter plan- og bygningsloven.» Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 90 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.24.23)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et lovforslag som gir kommuner som slår seg sammen til en ny kommune forutsigbarhet for eiendomsskatteinntektene fra vannkraft, vindkraft og prosessanlegg, og som legger til rette at disse kan videreføres i den nye kommunen etter sammenslåing. Regelendringen må ikke føre til brå økninger i eiendomsskatten for boliger, fritidsboliger eller forretningsseiendom fra ett år til et annet.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 91 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.24.43)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v e r :

A.

L o v

om endringer i eieendomsskattelova

I

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eieendomsskatt til kommunane gjøres følgende endringer:

§ 8 A-2 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader vert sett til verdet multiplisert med 0,7.

Nåværende (vedtatt, ikke ikrafttrådt) annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 8 C-1 annet ledd første punktum skal lyde:

Skattegrunnlaget for bustader vert sett til verdet (taksten) etter skatteloven § 4-10 andre ledd multiplisert med 0,7.

§ 8 C-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Er verdet (taksten) for bustader sett ned ved fastsetjinga etter skatteloven § 4-10 første ledd andre eller fjerde punktum, utgjør skattegrunnlaget det justerte verdet multiplisert med 2,33 for primærbustad og 0,7 for sekundærbustad.

§ 11 første ledd skal lyde:

Eieendomsskatten skal vera minst kr 1 og ikkje meir enn kr 7 for kvar kr 1 000 av takstverdet. *For bustader og fritidsbustader kan eieendomsskatten likevel ikkje vera meir enn kr 5 for kvar kr 1 000 av takstverdet.*

II

Endringen i § 11 første ledd første punktum trer i kraft straks med virkning fra og med eieendomsskatteåret 2019.

Øvrige endringer under I trer i kraft straks med virkning fra og med eieendomsskatteåret 2020.

B.

L o v

om endringer i petroleumsskatteloven

I

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. gjøres følgende endring:

§ 5 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Friinntekten settes til 5,2 pst. av kostpris for driftsmiddel som nevnt i § 3 b.

II

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. gjøres følgende endring:

§ 5 femte ledd fjerde punktum skal lyde:

Friinntekten settes til 5,2 pst. av beregningsgrunnlaget, og medregnes i 4 år fra og med realisasjonsåret.

III

Endringen under I trer i kraft straks med virkning for kostnader til erverv av driftsmiddel pådratt fra og med 1. januar 2019.

Endringen under II trer i kraft straks med virkning for realisasjon eller uttak av driftsmiddel fra og med 1. januar 2019.

C.

L o v

om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 23-2 åttende ledd annet punktum skal lyde:

Fritaket etter første punktum gjelder bare dersom institusjonens eller organisasjonens totale lønnsutgifter er opp til 800 000 kroner, og bare for lønnsutbetalinger opp til 80 000 kroner per ansatt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2019.

D.

L o v

om endringer i skatteloven

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 8-11 åttende ledd tredje punktum skal lyde:

Med tonnasje forstås nettotonnasje slik denne til enhver tid er fastsatt i målebrev som er gyldige her i riket i henhold til forskrift 30. juni 2015 nr. 823 om måling av skip og flyttbare innretninger.

§ 8-13 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Selskap innenfor ordningen kan ikke drive annen virksomhet enn utleie og drift av egne og innleide skip eller hjelpefartøy som nevnt i § 8-11 første ledd a, b og i.

§ 14-5 fjerde ledd bokstav f skal lyde:

f. Dette ledd omfatter ikke finansforetak som etter finansforetaksloven har konsesjon til å yte kreditt og stille garantier for egen regning.

§ 14-82 første ledd bokstav b annet punktum skal lyde:

Dersom kostprisen ved kjøp og inngangsverdien ved arv eller arveforskudd av livdyr overstiger den summen som er fastsatt for direkte kostnadsføring av avskrivbare driftsmidler, skal kostnadsfordelingen skje over tre år med like store årlige beløp.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 14-5 fjerde ledd nåværende bokstav h blir ny i.

§ 14-5 fjerde ledd bokstav h skal lyde:

h. For institusjoner nevnt under f som kan føre til fradrag tap på utlån og garantier som er ført til kostnad i årsregnskapet i samsvar med regnskapslovgivningens regler i g, som går over til anvendelse av IFRS 9 i regnskapsåret 2018 og der det oppstår en differanse i utgående tapsavsetninger beregnet etter IAS 39, sammenlignet med de inngående tapsavsetningene beregnet etter IFRS 9, gjelder følgende:

1. Økte tapsavsetninger knyttet til tap på utlån og garantier som føres direkte mot egenkapitalen i forbindelse med implementering av IFRS 9, jf. regnskapsloven § 4-3 annet ledd og IAS 8, kan fradras i sin helhet i inntektsåret 2019.
2. Reduserte tapsavsetninger knyttet til tap på utlån og garantier som føres direkte mot egenkapitalen i forbindelse med implementering av IFRS 9, jf. regnskapsloven § 4-3 annet ledd og IAS 8, skal inntektsføres i sin helhet i inntektsåret 2019.

§ 17-4 nytt femte ledd skal lyde:

(5) For inntektsåret 2018 kan skattebegrensning etter denne bestemmelsen kun gis til skattytere med tilsvarende rett til skattebegrensning for inntektsåret 2017. For etterfølgende inntektsår kreves det at skattyter hadde rett på skattebegrensning det foregående inntektsår.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 2-38 syvende ledd skal lyde:

(7) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av reglene i tredje og fjerde ledd.

§ 2-38 åttende ledd oppheves.

§ 6-10 fjerde ledd oppheves.

§ 8-5 første ledd skal lyde:

(1) Forsikrings- og pensjonsforetak gis fradrag for avsetninger til forsikringsforpliktelser etter følgende regler:

- a. Skadeforsikringsforetak gis fradrag for
 1. avsetning for ikke opptjent bruttopremie etter forskrift 18. desember 2015 nr. 1775 om årsregnskap for skadeforsikringsforetak § 3-5 første ledd,
 2. avsetning for ikke avløpt risiko etter forskrift 18. desember 2015 nr. 1775 om årsregnskap for skadeforsikringsforetak § 3-5 annet ledd og
 3. erstatningsavsetning etter forskrift 18. desember 2015 nr. 1775 om årsregnskap for skadeforsikringsforetak § 3-5 tredje ledd.
- b. Livsforsikringsforetak og pensjonsforetak gis fradrag for
 1. avsetning til forsikringsfond eller annet fond som tilsvarende midler i investeringsvalg- og kollektivportefølje og
 2. avsetninger som nevnt i a.

§ 8-5 fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Regnskapslovgivningens regler legges til grunn ved skattlegging av inntekter og fradrag for kostnader, herunder gevinst og tap, knyttet til eiendeler som forvaltes i investeringsvalg- og kollektivportefølje i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av reglene i dette ledd.

(5) Mottatt konsernbidrag i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak, jf. §§ 10-2 til 10-4, er ikke skattepliktig inntekt, for så vidt eierandelen i det avgivende selskapet forvaltes i investeringsvalg- eller kollektivporteføljen. Avgitt konsernbidrag i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak er ikke fradragsberettiget for giveren eller skattepliktig inntekt for mottakeren for så vidt eierandelen i det

mottakende selskapet forvaltes i investeringsvalg- eller kollektivporteføljen.

§ 8-5 nytt sjette til åttende ledd skal lyde:

(6) Ved fusjon og fisjon fastsettes skattemessige verdier i tråd med regnskapsreglene for overtakende selskap, for så vidt gjelder eiendeler som forvaltes i investeringsvalg- og kollektivporteføljen i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak. Differanse mellom verdiene fastsatt etter forrige punktum og skattemessige verdier i overdragende selskap er skattepliktig eller fradragberettiget for overtakende selskap i året for virkningstidspunktet.

(7) Ved overføring av eiendeler etter § 11-21 til investeringsvalg- og kollektivporteføljen i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak, fastsettes skattemessige verdier i tråd med regnskapsreglene for overtakende selskap. Differanse mellom verdiene fastsatt etter forrige punktum og skattemessige verdier i overdragende selskap er skattepliktig eller fradragberettiget for overtakende selskap i året for overdragelsen.

(8) Ved endring av regnskapsprinsipp som får virkning for investeringsvalg- og kollektivporteføljen i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak, skal endring av balansestørrelse som er regnskapsført mot egenkapitalen være skattepliktig eller fradragberettiget i det året prinsippendringen implementeres.

§ 9-2 annet ledd skal lyde:

(2) Likestilt med realisasjon er:

- a. stiftelse av varig rettighet i formuesobjekt mot engangsvederlag
- b. overføring av eierandeler og finansielle instrumenter mellom kundeportefølje og selskapsportefølje i selskaper mv. som driver forsikringsvirksomhet etter lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.

§ 14-4 tredje ledd oppheves.

Ny § 14-28 skal lyde:

§ 14-28 Tidfesting for forsikringsforetak og pensjonsforetak

(1) Regnskapslovgivningens regler legges til grunn ved tidfestingen av inntekter og kostnader, herunder gevinst og tap, knyttet til investeringsvalg- og kollektivportefølje i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak, jf. § 8-5 fjerde ledd.

(2) Fradrag for premie til skadeforsikring skal tidfestes til det inntektsåret forsikringsdekningen gjelder for.

(3) Premieinntekt i skadeforsikringsforetak inntektføres ved forfall.

IV

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 4-10 første ledd tredje punktum skal lyde:

Verdien av næringseiendom skal settes ned etter krav fra skattyter dersom den overstiger 90 prosent av eiendommens dokumenterte omsetningsverdi.

§ 4-10 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Verdien av næringseiendom settes til 75 prosent av eiendommens beregnede utleieverdi.

§ 4-12 første til tredje, femte og sjette ledd skal lyde:

(1) Børsnotert aksje verdsettes i alminnelighet til 75 prosent av kursverdien 1. januar i skattefastsettingsåret.

(2) Ikke-børsnotert aksje verdsettes til 75 prosent av aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før skattefastsettingsåret fordelt etter pålydende.

(3) Ikke-børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til 75 prosent av aksjens antatte salgsverdi 1. januar i skattefastsettingsåret. Aksjen skal verdsettes etter annet ledd når skattyteren krever dette og kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi.

(5) Egenkapitalbevis i sparebank, gjensidig forsikringsselskap, kreditt- og hypotekforening og selveiende finansieringsforetak verdsettes til 75 prosent av kursverdien 1. januar i skattefastsettingsåret. Er kursen ikke notert eller kjent, settes verdien til den antatte salgsverdi.

(6) Andel i verdipapirfond verdsettes til andelsverdien 1. januar i skattefastsettingsåret. Aksjeandel i verdipapirfond, jf. skatteloven § 10-20, verdsettes til 75 prosent av aksjeandelens verdi.

§ 4-13 første ledd første punktum skal lyde:

(1) For aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som er stiftet året før skattefastsettingsåret, settes aksjeverdien til 75 prosent av summen av aksjenes pålydende beløp og overkurs.

§ 4-17 annet ledd skal lyde:

(2) Driftsmidler, unntatt eiendom som nevnt i skatteloven § 4-10 første ledd tredje punktum, verdsettes til 75 prosent av skattemessig formuesverdi.

§ 4-40 første ledd tredje punktum skal lyde:

Verdien av deltakerens selskapsandel settes til 75 prosent av andelen av nettoformuen beregnet etter første og andre punktum.

§ 5-10 bokstav a skal lyde:

- a. lønn, honorar, feriepenger og annen godtgjørelse vunnet ved arbeid i og utenfor tjenesteforhold, men ikke i virksomhet. Som annen godtgjørelse anses blant annet tantieme, gratiale, ventepenger, tips, provisjon, premier, priser, stipend og lignende ytelser, samt ytelser som omfattes av §§ 5-11 til 5-14,

§ 6-40 femte ledd bokstav b og c skal lyde:

- b) rentetillegg som omfattes av skattebetalingsloven § 11-5, og tilsvarende rente beregnet etter andre lands lovgivning, ved for lite innbetalt skatt,
 c) renter som omfattes av skattebetalingsloven § 11-2, og tilsvarende rente beregnet etter andre lands lovgivning, ved for lite innbetalt skatt, med unntak for renter ved for lite innbetalt skatt etter petroleumsskatteloven.

§ 6-41 overskriften skal lyde:

§ 6-41 *Begrensning av rentefradrag i konsern og mellom nærstående*

§ 6-41 første ledd skal lyde:

- (1) Reglene i denne paragraf om begrensning av fradrag for netto rentekostnader gjelder for
- selskap *mv.* som nevnt i § 2-2 første ledd,
 - selskap som nevnt i § 10-40 ved fastsettelse av overskudd og underskudd etter § 10-41,
 - selskap *mv.* som nevnt i § 10-60 ved fastsettelse av overskudd og underskudd etter § 10-65 og
 - selskap *mv.* som ikke er hjemmehørende i riket, men er *begrenset* skattepliktig etter § 2-3 eller petroleumsskatteloven § 1, jf. § 2.

§ 6-41 tredje til sjette ledd skal lyde:

(3) *Netto rentekostnader kan ikke fradras for den delen som overstiger 25 prosent av alminnelig inntekt eller årets udekkede underskudd før begrensning av fradrag etter denne paragraf, tillagt rentekostnader og skattemesige avskrivninger, og redusert med renteinntekter. Alminnelig inntekt eller årets udekkede underskudd i første punktum skal fratrekkes konsernbidrag mottatt fra selskap som benytter den egenkapitalbaserte unntaksregelen. For selskap *mv.* i konsern avskjæres rentefradrag etter første punktum i netto rentekostnader på gjeld til nærstående og ikke-nærstående part. For selskap *mv.* som ikke er i konsern avskjæres rentefradrag etter første punktum bare for et beløp inntil størrelsen på netto rentekostnader på gjeld til nærstående part. Det gis ikke fradrag for ytterligere fremført underskudd, jf. § 14-6, eller konsernbidrag, jf. § 10-4, etter at det er foretatt avskjæring av rentefradrag etter dette ledd.*

(4) *Avskjæring av rentefradrag etter tredje ledd foretas bare dersom netto rentekostnader overstiger et terskelbeløp. For selskap *mv.* i konsern er terskelbeløpet 25 millioner kroner fastsatt samlet for den norske delen av konsernet. For selskap *mv.* som ikke er i konsern er terskelbeløpet 5 millioner kroner.*

(5) *Med selskap *mv.* i konsern menes i denne paragraf selskap *mv.* som regnskapsåret før inntektsåret er konsolidert linje for linje i utgående balanse i et konsernregnskap som er utarbeidet etter regnskapsregler nevnt i åttende ledd b. nr. 2, eller som regnskapsåret før inntektsåret ville ha vært konsolidert linje for linje i utgående balanse i et konsernregnskap dersom International Financial Reporting Standards (IFRS) hadde vært anvendt. Med selskap *mv.* i konsern menes i denne paragraf også selskap som er stiftet i inntektsåret når vilkårene nevnt i første punktum er oppfylt på stiftelsestidspunktet.*

Med nærstående menes i denne paragraf

- selskap *mv.* som låntakeren, direkte eller indirekte, eier eller kontrollerer med minst 50 prosent,
- person eller selskap *mv.* som, direkte eller indirekte, eier eller kontrollerer låntaker med minst 50 prosent,
- selskap *mv.* som nærstående etter b, direkte eller indirekte, eier eller kontrollerer med minst 50 prosent, og
- nærstående person etter b sine foreldre, søsken, barn, barnebarn, ektefelle, samboer, ektefelles foreldre og samboers foreldre, samt selskap *mv.* som disse, direkte eller indirekte, eier eller kontrollerer med minst 50 prosent.

Hvis flere fylkeskommuner og kommuner eier eller kontrollerer låntaker, skal eier- eller kontrollandel beregnes samlet for disse fylkeskommunene og kommunene ved vurderingen av om de er nærstående etter dette ledd b.

Person eller selskap *mv.* regnes som nærstående etter tredje ledd dersom kravet til eierskap eller kontroll etter dette ledd har vært oppfylt på noe tidspunkt i inntektsåret.

(6) For selskap *mv.* som er *begrenset* skattepliktig etter skatteloven § 2-3 eller petroleumsskatteloven § 1, jf. § 2, skal ved anvendelsen av denne paragraf de samlede faktiske gjeldsrentene i den norske virksomheten regnes som renter på gjeld til nærstående og renter på gjeld til ikke-nærstående i samme forhold som forholdet mellom selskapet eller innretningens gjeld til nærstående og gjeld til ikke-nærstående vurdert etter femte og syvende ledd på selskapets eller innretningens hånd. Gjeld til nærstående etter foregående punktum settes til gjennomsnittet av slik gjeld per 1. januar og 31. desember i inntektsåret. Tilsvarende settes gjeld til ikke-nærstående

til gjennomsnittet av slik gjeld per 1. januar og 31. desember i inntektsåret.

Nåværende sjettede ledd blir syvende ledd.

§ 6-41 åttende ledd skal lyde:

(8) Egenkapitalbasert unntaksregel

a. Selskap mv. i konsern kan uten hensyn til tredje ledd kreve fullt fradrag for sine rentekostnader hvis det godtgjøres at

1. forholdstallet mellom selskapets egenkapital og balansesum (egenkapitalandelen) svarer til eller er høyere enn tilsvarende forholdstall i konsernregnskapet, eller
2. forholdstallet mellom egenkapital og balansesum (egenkapitalandelen) i konsolidert regnskap for den norske delen av konsernet svarer til eller er høyere enn tilsvarende forholdstall i konsernregnskapet.

Sammenligningen av egenkapitalandeler skal skje på grunnlag av utgående balanse i regnskap for året før inntektsåret. Med den norske delen av konsernet menes selskap mv. som er konsolidert linje for linje i konsernregnskapet som benyttes som grunnlag for beregning av konsernets egenkapitalandel, jf. b., for så vidt de på noe tidspunkt i løpet av inntektsåret er skattepliktige til Norge, jf. første ledd. Selskap mv. som nevnt i §§ 10-40 og 10-60 regnes med forholdsmessig etter norske eierandeler. For begrenset skattepliktig medregnes bare regnskapet for den norske virksomheten. Norsk selskaps virksomhet med begrenset skatteplikt til utlandet regnes med dersom Norge anvender kreditmetoden for å unngå dobbeltbeskatning.

Selskap som er stiftet i inntektsåret kan ikke kreve fradrag etter nr. 1, men kan kreve fradrag etter nr. 2 dersom vilkårene for slikt unntak er oppfylt for den norske delen av konsernet selskapet stiftes inn i.

b. Konsernregnskapet som benyttes som grunnlag for beregning av konsernets egenkapitalandel, skal gjelde året før inntektsåret og må oppfylle følgende vilkår:

1. Selskapet mv. som påberoper seg unntaksregelen er konsolidert linje for linje.
2. Konsernregnskapet er utarbeidet etter NGAAP, IFRS, IFRS for SME, GAAP i et EØS-land, US GAAP eller japansk GAAP.
3. Konsernregnskapet er utarbeidet av det øverste selskapet i konsernet, eller av et direkte underliggende selskap når det følger av regler nevnt i nr. 2 at det øverste selskapet ikke skal utarbeide konsernregnskap eller at selskapet mv. som benytter unntaksregelen ikke skal konsolideres.

c. Ved anvendelse av bestemmelsene i dette ledd må selskapsregnskapet, eller det konsoliderte regnskapet

for den norske delen av konsernet, være utarbeidet etter de samme regnskapsreglene og verdsettelsesprinsippene som konsernregnskapet. Er det anvendt ulike prinsipper mv., må selskapsregnskapet, eller det konsoliderte regnskapet for den norske delen av konsernet, omarbeides i samsvar med de regnskapsreglene og verdsettelsesprinsippene som konsernregnskapet er utarbeidet etter. For begrenset skattepliktig skal regnskapet for den norske virksomheten anses som selskapsregnskap.

d. Ved beregningen av egenkapitalandelen i selskapet mv., jf. a nr. 1, skal det, etter eventuell omarbeiding i samsvar med c, gjøres følgende justeringer i selskapsregnskapet:

1. Positiv forretningsverdi i konsernregnskapet som kan tilskrives selskapet, legges til balansesum og egenkapital. Negativ forretningsverdi i konsernregnskapet som kan tilskrives selskapet, trekkes fra balansesum og egenkapital.
2. Merverdier i konsernregnskapet som kan tilskrives selskapet, legges til balansesum og egenkapital. Mindreverdier i konsernregnskapet som kan tilskrives selskapet, trekkes fra balansesum og egenkapital.
3. Utsatt skatteforpliktelse knyttet til merverdiene som legges til egenkapital og balansesum, trekkes fra egenkapitalen. Utsatt skattefordel knyttet til mindreverdier som trekkes fra egenkapital og balansesum, legges til egenkapitalen.
4. Er selskapets gjeld verdsatt høyere i konsernregnskapet enn i selskapsregnskapet, legges differansen til balansesum og gjeld. Er selskapets gjeld verdsatt lavere i konsernregnskapet enn i selskapsregnskapet, trekkes differansen fra balansesum og gjeld.
5. Aksjer og andeler i selskap mv. som er konsolidert linje for linje i konsernregnskapet som benyttes som grunnlag for beregning av konsernets egenkapitalandel, jf. b., trekkes fra balansesum og egenkapital.
6. Fordringer mot selskap mv. som er konsolidert linje for linje i konsernregnskapet som benyttes som grunnlag for beregning av konsernets egenkapitalandel, jf. b, trekkes fra balansesum og gjeld.

e. For beregningen av egenkapitalandelen i den norske delen av konsernet, jf. a nr. 2, skal det utarbeides et konsolidert regnskap for den norske delen av konsernet for året før inntektsåret etter samme regnskapsregler og verdsettelsesprinsipper som konsernregnskapet som benyttes som grunnlag for beregning av konsernets egenkapitalandel. Det konsoliderte regnskapet for den norske delen av konsernet skal

utarbeides som om konsernet bare består av den norske delen. I dette konsoliderte regnskapet skal det gjøres tilsvarende justeringer for den norske delen av konsernet som i selskapsregnskapet etter d.

- f. Egenkapital eller balansesum som etter justeringer, jf. d og e, er negativ, skal settes til null ved beregning av egenkapitalandelen. Settes balansesummen til null, skal egenkapitalandelen settes til 100 prosent dersom egenkapitalandelen er større enn null. Dersom egenkapital og balansesum fastsettes til null, settes egenkapitalandelen til null prosent. Tilsvarende gjelder ved fastsettelse av egenkapitalandel i konsernregnskapet.
- g. Egenkapitalandelen til selskapet mv., eller den norske delen av konsernet, anses for å svare til egenkapitalandelen i konsernregnskapets balanse hvis den ikke avviker med mer enn to prosentenheter.
- h. Unntak etter a forutsetter at selskapets regnskap, omarbeiding etter c, justert regnskap etter d, konsolidert regnskap for den norske delen av konsernet etter e og konsernregnskapet etter b samt tilknyttet skattefastsettingskjema er godkjent av revisor. Den skattepliktige må kunne dokumentere at egenkapitalandelen beregnet etter d eller e svarer til eller er høyere enn egenkapitalandelen i konsernregnskapet.
- i. Uten hensyn til dette ledd gjelder bestemmelsen i tredje ledd fjerde punktum tilsvarende for selskap m.v. i konsern som har netto rentekostnader på gjeld til nærstående långiver som ikke er konsolidert linje for linje i konsernregnskapet, som benyttes som grunnlag for beregning av konsernets egenkapitalandel, jf. b. Avskjæring av rentefradraget etter foregående punktum foretas bare for et beløp inntil størrelsen på netto rentekostnader til slik nærstående långiver, og bare dersom den skattepliktiges netto rentekostnader overstiger 5 millioner kroner.

§ 6-41 niende ledd skal lyde:

(9) Netto rentekostnader som etter tredje ledd ikke er fradragsberettiget, kan fradras i alminnelig inntekt i påfølgende ti år. Fradrag etter foregående punktum gis bare så langt netto rentekostnader ligger innenfor grensen for fradrag etter tredje eller åttende ledd. For selskap mv. som nevnt i § 10-40 og § 10-60, fremføres netto rentekostnader etter første punktum til fradrag i påfølgende ti år ved fastsettelse av overskudd og underskudd etter §§ 10-41 eller 10-65. For selskap mv. som nevnt i foregående punktum skal netto rentekostnad til fremføring reduseres med 25 prosent av årets underskudd i selskapet mv., etter begrenning av fradrag etter denne paragraf. Netto rentekostnader til fremføring etter dette ledd anses å komme til fradrag før årets netto rentekostnader. Dette gjelder også for selskap mv. som benytter unntaksregelen i åttende ledd.

Nåværende åttende og niende ledd blir tiende og nytt ellefte ledd.

§ 6-41 nytt tolvte ledd skal lyde:

(12) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, og herunder gi nærmere regler om hvilke poster som skal inngå som renteinntekter og rentekostnader og hvilke nærstående parter som skal omfattes av syvende ledd a. Departementet kan videre gi forskrift om hvilke selskap som er i konsern, herunder norsk del av konsern, og hvilke poster som skal inngå ved beregningen av egenkapitalandel etter åttende ledd.

§ 6-44 første og annet ledd skal lyde:

(1) For reiser til hjem innenfor EØS-området gis fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted og besøksreiser etter § 6-13 etter forskrift fastsatt av departementet med utgangspunkt i reiseavstand og reisehyppighet. Fradrag er begrenset til den del av beløpet som overstiger 22 700 kroner, og gis ikke for beløp som overstiger 97 000 kroner i året.

(2) For reiser til hjem utenfor EØS-området gis fradrag for dokumenterte utgifter til transport med andre transportmidler enn privatbil. Når skattyter kan dokumentere bruk av privatbil til hjemreisen, gis fradrag for utgiftene ved dette etter satser fastsatt av departementet i forskrift. Beløpsgrensene i første ledd gjelder tilsvarende.

§ 6-50 femte ledd skal lyde:

(5) Fradrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 50 000 kroner årlig.

§ 6-61 tredje ledd bokstav a skal lyde:

a.enhver godtgjørelse som utbetales av arbeidsgiver, samt serveringspenger, tips m.v.,

§ 10-11 første ledd annet punktum skal lyde:

For personlig aksjonær skal skattepliktig utbytte etter fradrag for skjerming etter § 10-12, oppjusteres med 1,44.

§ 10-21 første ledd skal lyde:

(1) Med aksjesparekonto menes en investeringskonto som kan opprettes av personlig skattyter bosatt i EØS, hos tilbyder av aksjesparekonto. Departementet kan gi forskrift om hvem som kan tilby aksjesparekonto og hvilke tjenester som må inngå i ordningen.

§ 10-21 tredje ledd skal lyde:

(3) Gevinst ved realisasjon av aksjer, egenkapitalbevis og andeler knyttet til aksjesparekontoen er fritatt for

skatt. Det samme gjelder utbytte på slike eierandeler. Tap gir ikke rett til fradrag.

§ 10-21 fjerde ledd skal lyde:

(4) Ved uttak fra aksjesparekonto anses uttak først å være tilbakebetaling av innskudd. Uttak ut over tilbakebetaling av innskudd på kontoen regnes som skattepliktig inntekt. Skattepliktig uttak etter fradrag for skjerming etter femte ledd, skal oppjusteres med 1,44. For kontohavere bosatt i utlandet anses uttak ut over tilbakebetaling av innskudd på kontoen som utbytte.

§ 10-21 sjette ledd, nytt syvende punktum skal lyde:

For kontohavere bosatt i utlandet, anses gevinst ved realisasjon av aksjer, egenkapitalbevis eller aksjefondsandeler knyttet til kontoen som innskudd på kontoen, og tap reduserer innskuddet.

§ 10-21 syvende og åttende ledd skal lyde:

(7) Kontohaver kan overføre aksjer, egenkapitalbevis og andeler i aksjefond mellom egne aksjesparekontoer uten beskatning. Ved overføring av aksjer, egenkapitalbevis, andeler i aksjefond og kontanter mellom egne aksjesparekontoer, overføres samtidig en andel av kontohavers innskudd og ubenyttet skjerming fra tidligere år på den avgivende kontoen til den mottakende kontoen. Innskudd og ubenyttet skjerming overføres i samme forhold som overføring av verdier fra den avgivende kontoen. Det samme gjelder ved overføring til arvings aksjesparekonto i forbindelse med utlodning fra dødsbo og overføring til ektefelles aksjesparekonto i forbindelse med skilsmisse.

(8) Ved opphør av aksjesparekonto skattlegges inntående på kontoen fratrukket innskudd på kontoen på samme måte som uttak fra kontoen, jf. fjerde og femte ledd. Er inntående på kontoen lavere enn innskudd på kontoen, anses differansen som tap på aksjer. Tapet skal oppjusteres med 1,44 og kan føres til fradrag i kontohavers inntekt.

§ 10-31 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For personlig aksjonær skal skattepliktig gevinst etter fradrag for ubenyttet skjerming, oppjusteres med 1,44.

§ 10-31 annet ledd annet punktum skal lyde:

For personlig aksjonær skal tapet oppjusteres med 1,44.

§ 10-42 tredje ledd bokstav b skal lyde:

b. Nettoverdien av bokstav a oppjusteres med 1,44.

§ 10-44 første ledd tredje punktum skal lyde:

For personlig deltaker skal gevinst og tap etter fradrag for ubenyttet skjerming oppjusteres med 1,44.

§ 10-65 annet ledd tredje punktum skal lyde:

For deltaker som omfattes av § 10-67 annet ledd, skal likevel 22 prosent inntektsføres.

§ 10-67 annet ledd skal lyde:

(2) For deltaker som nevnt i § 10-12 første og tredje ledd, skal 78 prosent av mottatt utbytte, etter at utbyttet er økt med den andel av aksjonærens fradrag etter § 16-20 annet ledd som vedrører utbyttet, legges til grunn som utbytte og oppjusteres etter § 10-11 første ledd annet punktum.

V

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 2-2 nytt syvende ledd skal lyde:

(7) Som hjemmehørende i riket etter første ledd anses selskaper m.v. som:

- er stiftet i henhold til norsk selskapsrett, eller
- har reell ledelse i Norge. I vurderingen av om reell ledelse er i Norge, skal det ses hen til hvor ledelse på styrenivå og daglig ledelse utøves, men også til øvrige omstendigheter ved selskapets organisering og virksomhet.

§ 2-2 nytt åttende ledd skal lyde:

(8) Et selskap m.v. som nevnt i syvende ledd, skal likevel ikke anses som hjemmehørende i riket, dersom selskapet etter skatteavtale er hjemmehørende i en annen stat.

VI

Endringene under I trer i kraft straks.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2018.

Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2018. Skadeforsikringsforetak kan likevel kreve at endringene i § 8-5 første ledd bare får virkning for avsetninger knyttet til forsikringsforpliktelse som ikke forelå per 31. desember 2017. For skadeforsikringsforetak med avvikende regnskapsår som starter etter 1. januar 2018 får endringene virkning fra og med første regnskapsår som starter etter 1. januar 2018.

Følgende overgangsregler gjelder:

(1) Skadeforsikringsforetak kan føre positiv differanse mellom avsatt beløp etter skatteloven § 8-5 første ledd for inntektsåret 2017 og avsatt beløp etter skatteloven § 8-5 første ledd for inntektsåret 2018 på konto for avsetninger med utsatt inntektsføring. Avsatt beløp til naturskadekapital og garantiordningen medtas ikke ved beregning av differansen etter forrige punktum. Konto for avsetninger med utsatt inntektsføring skal inntektsføres med minst 10 prosent per år, fra og med

inntektsåret 2018. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke for skattepliktig som velger ikrafttredelse i samsvar med del VI tredje avsnitt annet punktum.

(2) Skadeforsikringsforetak kan føre avsatt beløp til naturskadekapital og garantiordningen per 31. desember 2017 på en egen konto. Kontoen kommer til beskatning senest ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten.

(3) For inntektsåret 2018 fastsettes skattemessige verdier og forpliktelser per 31. desember 2018 i tråd med regnskapsreglene, for så vidt gjelder eiendeler som forvaltes i investeringsvalg- eller kollektivportefølje i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak. Endringen av skattemessige verdier mv. er skattepliktig eller fradragberettiget for inntektsåret 2018. Det gis fradrag etter forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 § 8-5-2 i skattemessig inntektsføring av merverdier som ville ha tilflytt selskapsporteføljen. Netto skattepliktig inntekt for inntektsåret 2018 knyttet til eiendeler som forvaltes i investeringsvalg- eller kollektivportefølje i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak etter fremføring av underskudd etter § 14-6, jf. § 6-3, kan føres på gevinst- og tapskontoen, jf. skatteloven § 14-45.

(4) Samlede avsetninger til risikoutjevningfond per 31. desember 2017, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 3-14 tredje ledd, kan settes av på en egen konto. Kontoen kommer til beskatning senest ved avvikling av livsforsikrings- eller pensjonsvirksomheten.

(5) For avsetninger knyttet til risikoprodukter i livsforsikringsforetak og pensjonsforetak per 31. desember 2017 gjelder første ledd tilsvarende.

(6) For skattepliktig som har fått skatten fastsatt etter skatteloven § 8-5 fjerde ledd for inntektsåret 2017, skal skattemessige verdier for eiendeler og gjeld til bruk ved skattefastsettingen for inntektsåret 2018 settes til markedsverdien per 31. desember 2017. For inntektsåret 2018 skal en positiv eller negativ differanse mellom totale avsetninger, beregnet etter skatteloven § 8-5 første ledd slik bestemmelsen lyder fra og med inntektsåret 2018, og tenkte, totale avsetninger for 2017, beregnet etter samme bestemmelse, føres til fradrag eller tas til inntekt.

Endringene under IV trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2019.

Endringene under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2019.

For selskaper mv. med regnskapsår som starter etter 1. januar 2019 får endringene virkning fra og med første regnskapsår som starter etter 1. januar 2019, men uansett ikke senere enn 1. januar 2020. For disse selskapene mv. skal skattemessige verdier på driftsmidler, eiendeler og forpliktelser, fastsettes på selskapets hånd pr. siste dag i det regnskapsåret som går forut for det regnskapsåret endringene får virkning.

Følgende overgangsregler gjelder:

(1) Inngangsverdi for driftsmidler for selskap mv. som blir skattepliktig til riket etter endring under V, fastsettes i samsvar med skatteloven §§ 14-60 til 14-62 pr. 31. desember 2018.

(2) For andre eiendeler, herunder blant annet finansielle eiendeler, varer og lignende, skal skattemessig inngangsverdi settes til markedsverdi pr. 31. desember 2018. Det samme gjelder inngangsverdi for selskapets forpliktelser.

(3) Selskap mv. som nevnt i skatteloven § 10-60 flg. som blir skattepliktig til riket etter endringen under V, skal videreføre skattemessige verdier av eiendeler og gjeld som er fastsatt på selskapets hånd per 31. desember 2018 ved beskatning av eierne etter skatteloven § 10-65. Det samme gjelder for driftsmidler, eiendeler og/eller gjeld med norsk skattemessig verdi som tilhører selskaper som er skattepliktig etter skatteloven § 2-3 ved overgangen.

E.

L o v

om endringer i lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v.

I

I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-3 åttende ledd skal lyde:

Med innledning av insolvensbehandling menes tidspunkt for åpning av gjeldsforhandling etter lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) § 4 fjerde ledd, tidspunkt for åpning av konkurs etter konkursloven § 74 første ledd, eller tidspunkt for vedtak om offentlig administrasjon etter lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern § 21-11.

§ 4-1 fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 4-2 første og tredje ledd og 4-4 gjelder også for norske deltakere i interbanksystemer eller verdipapiroppgjørssystemer som har valgt lovgivningen i annen EØS-stat for systemet og som er meldt til EF-TAs overvåkingsorgan eller EU-kommisjonen i samsvar med rådsdirektiv 98/26/EF om endeleg oppgjør i betalingssystem og i oppgjørssystem for verdipapir. *Det samme gjelder for norske deltakere i interbanksystemer eller verdipapiroppgjørssystemer som har valgt lovgivningen i en stat utenfor EØS for systemet, som har meldt inn deltakelsen til Norges Bank eller Finanstilsynet, og der deltakelsen er publisert på Norges Banks eller Finanstilsynets internettsteder.*

§ 4-3 første ledd skal lyde:

Deltakerne kan bare velge lovgivningen i en *annen stat* der minst én av deltakerne har hovedkontor.

§ 4-4 første ledd skal lyde:

Sikkerhet som er stilt overfor en sentralbank innenfor EØS-området, en operatør, eller en deltaker i interbanksystem eller verdipapiroppgjørssystem, kan ikke omstøtes etter dekningsloven § 5-7. *Det samme gjelder sikkerhet stilt overfor en sentralbank i forbindelse med deltakelse i interbanksystemer eller verdipapiroppgjørssystemer som har valgt lovgivningen i en stat utenfor EØS for systemet, som er meldt og offentliggjort i samsvar med § 4-1 fjerde ledd.*

§ 4-4 tredje ledd skal lyde:

Dersom finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-2 er stilt som sikkerhet etter første ledd, og retten til de finansielle instrumentene er registrert i et register, en konto eller i et verdipapirregister i en *annen stat*, skal lovgivningen i dette landet være bestemmende for rettighetene til innehaver av sikkerhetsstillelsen. *For sikkerhet stilt i forbindelse med deltakelse i interbanksystemer eller verdipapiroppgjørssystemer som har valgt lovgivningen i en stat utenfor EØS for systemet, må systemet være meldt og offentliggjort i samsvar med § 4-1 fjerde ledd.*

§ 6-1 første ledd bokstav a skal lyde:

Departementet kan fastsette nærmere regler om:

- a) norske *finansforetaks* deltakelse i utenlandske betalingsystemer og *verdipapiroppgjørssystemer*,

§ 6-2 annet ledd skal lyde:

Taushetsplikten er ikke til hinder for at styret eller noen som har fullmakt fra styret gir andre *finansforetak* opplysninger som er mottatt i egenskap av operatør.

II

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2019.

F.

L o v

om endring i innskuddspensjonsloven

I

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold gjøres følgende endring:

§ 2-3 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Årlig innskudd til ordning som nevnt i første og annet punktum kan ikke overstige 7 prosent av vedkommende

persons samlede beregnede personinntekt fra næringsvirksomhet, godtgjørelse til deltaker for arbeidsinnsats i selskaper med deltakerfastsetting eller lønn mellom 1 og 12 G.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2019.

G.

L o v

om endring i bidragsinnkrevingsloven

I

I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. skal ny § 7a lyde:

§ 7a. *Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer*

(1) *Innkrevingssentralen kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.*

(2) *Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.*

II

Endringen under I trer i kraft 1. juli 2019.

H.

L o v

om endringer i skattebetalingsloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 11-5 første ledd skal lyde:

(1) Restskatt tillegges rentetillegg. Rentetillegget beregnes med rentesats etter § 11-6 annet ledd annet punktum, redusert med 22 prosent. Rentetillegget beregnes fra 1. juli i inntektsåret for personlige skattytere og fra 15. mars i året etter inntektsåret for upersonlige skattytere, og fram til forfallsfristen for første termin av restskatten.

§ 11-5 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) For overskytende forskuddstrekk og overskytende utskrevet forskuddsskatt innbetalt innen utgangen av inntektsåret, samt negativ skatt, gis rentegodtgjørelse med rentesats etter § 11-6 annet ledd annet

punktum redusert med 22 prosent, beregnet fra 1. juli i inntektsåret og fram til skatteoppgjøret blir sendt skattyter.

§ 11-5 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) For overskytende utskrevet forskuddsskatt og tilleggskatt som blir innbetalt senest 31. mai i året etter inntektsåret, gis rentegodtgjørelse med rentesats etter § 11-6 annet ledd annet punktum redusert med 22 prosent, beregnet fra 31. mai og fram til skatteoppgjøret blir sendt skattyter.

§ 11-5 tredje ledd bokstav a skal lyde:

- a) Når samlet forskuddsskatt innbetalt senest 31. mai i året etter inntektsåret overstiger fastsatt skatt, gis rentegodtgjørelse for det overstigende beløpet med rentesats etter § 11-6 annet ledd annet punktum redusert med 22 prosent, beregnet fra 15. mars i året etter inntektsåret og fram til skatteoppgjøret blir sendt skattyter.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 2-2 første ledd skal lyde:

(1) Skattekontoret er innkrevingsmyndighet for krav som ikke innkreves etter § 2-1. Departementet kan bestemme at Statens innkrevingsentral skal utøve myndighet som er lagt til skattekontoret i denne loven.

§ 3-3 første ledd annet punktum skal lyde:

Vedtak etter § 15-2 kan ikke påklages.

Ny § 3-5 skal lyde:

§ 3-5. *Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer*

(1) Innkrevingsmyndighetene kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.

§ 15-1 tredje ledd oppheves.

§ 15-2 annet og tredje ledd skal lyde:

(2) *Krav med forfall som ligger mer enn ti år tilbake i tid, kan settes ned dersom fortsatt innfordring ikke antas å gi dekning av betydning. Avgjørelsen må ikke virke støtende eller være egnet til å svekke den alminnelige betalingsmoralen.*

(3) Det kan settes ytterligere vilkår for å få innvilget en betalingsordning etter første og annet ledd.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

III

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2019.

Endringene under II trer i kraft 1. juli 2019.

I.

L o v

om endringer i tolloven

I

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel gjøres følgende endring:

§ 12-1 annet ledd bokstav h og i og nye bokstaver j, k og l skal lyde:

- h) til andre ifølge lovpåbud som fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi *opplysningene*,
- i) i forbindelse med utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov 6. juni 1997 nr. 35 om *Oppgaveregisteret*,
- j) til offentlig myndighet til bruk for medarbeidere som deltar i *tverretattlig samarbeid ved Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretnings-samarbeid for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet*,
- k) til offentlig myndighet til bruk for medarbeidere som deltar i *tverretattlig samarbeid ved a-krim-senter for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet. Taushetsplikten er ikke til hinder for at saksopplysninger overleveres til deltakende etater for videre oppfølging*,
- l) til offentlig myndighet som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med tilsyn etter arbeidsmiljølovgivningen.

II

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel skal ny § 12-18 lyde:

§ 12-18. *Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer*

(1) *Tollmyndighetene kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.*

(2) *Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.*

III

Endringen under I trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringen under II trer i kraft 1. juli 2019.

J.

L o v

om endringer i a-opplysningsloven

I

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. gjøres følgende endring:

§ 10 femte ledd skal lyde:

Saksbehandlingsreglene i skatteforvaltningsloven gjelder så langt de passer i saker om tvangsmulkt.

II

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. gjøres følgende endring:

§ 6 første ledd skal lyde:

Fellestjenester knyttet til drift og forvaltning av ordningen ivaretas av Skattedirektoratet. *Skattedirektoratet kan delegerer forvaltningen av fellestjenester til skattekontoret.*

III

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. skal ny § 6 a lyde:

§ 6 a. *Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer*

Skattemyndighetene kan bruke nødvendige personopplysninger som det har hjemmel for å innhente, for å utvikle og teste IT-systemer, men bare dersom det er umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.

IV

Endringen under I trer i kraft straks.

Endringen under II trer i kraft 1. januar 2019.

Endringen under III trer i kraft 1. juli 2019.

K.

L o v

om endringer i SI-loven

I

I lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Statens innkrevingsentral innkrever de krav den i lov eller av departementet er pålagt å innkreve. *Departementet kan bestemme at skattekontoret skal utøve myndighet etter denne loven.*

§ 2 annet og tredje ledd skal lyde:

Begrunnelse for vedtak etter § 8 første ledd *bokstav b* kan begrenses til å omfatte opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 25 første og annet ledd, dersom begrunnelse utover dette etter forvaltningsloven § 25 tredje ledd antas å kunne svekke mulighetene for fremtidig dekning av kravet.

Vedtaket etter § 8 første ledd *bokstav b* kan ikke påklages.

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a. *Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer*

Statens innkrevingsentral kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.

§ 8 skal lyde:

§ 8. *Betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse*

For krav som innkreves etter denne lov, kan det gis betalingsutsettelse eller betalingsnedsettelse

a) *etter vilkårene i skattebetalingsloven § 15-1, eller*

b) *etter vilkårene i skattebetalingsloven § 15-2.*

Erstatningskrav og andre pengekrav som tilkommer en fornærmet, skadelidt eller etterlatt kan bare lempes dersom den berettigede samtykker.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om adgangen til betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse etter denne paragraf, herunder i hvilke tilfeller adgangen til betalingsnedsettelse skal være begrenset.

II

Endringene under I trer i kraft 1. juli 2019.

L.

L o v

om endringer i skatteforvaltningsloven

I

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3. *Utlevering av opplysninger til offentlige myndigheter*

(1) *Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til andre offentlige myndigheter dersom dette er nødvendig for å utføre mottakerorganets oppgaver etter lov, eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforvarlig måte.*

(2) *Utleveringen må ikke være uforholdsmessig ut fra de ulempene den medfører i form av inngrep i personvernet og fare for at opplysninger av konkurransemessig betydning kommer på avveie.*

(3) *Departementet kan gi forskrift om utlevering av opplysninger til andre offentlige myndigheter i deres interesse, blant annet om hvem det skal utleveres opplysninger til, hvilke opplysninger som kan utleveres, hvilke kriterier som skal vektlegges ved vurderingen av om utleveringen er forholdsmessig og om at opplysninger i enkelte tilfeller alltid skal kunne utleveres.*

§ 3-9 skal lyde:

§ 3-9. *Utlevering av opplysninger til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet*

Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at opplysninger gis til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet til bruk for tilsynsformål.

Ny § 3-10 skal lyde:

§ 3-10. *Utlevering av opplysninger til avdødes ektefelle og arving*

Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at opplysninger gis til avdødes ektefelle og arving som definert i skifteloven § 124 første og annet ledd, når vedkommende kan vise til et saklig behov for innsyn. Når skifteformen er valgt, er det den eller de som representerer boet, som har rett til innsyn.

Ny § 3-11 skal lyde:

§ 3-11. *Overført taushetsplikt*

Hvis opplysninger gis i tilfeller som nevnt i §§ 3-2, 3-3, 3-5, 3-6, 3-8 eller 3-9 til noen som ikke selv har taushetsplikt etter annen lov, eller til Finansdepartementet, gjelder taushetsplikten etter § 3-1 tilsvarende for den som får opplysningene. Den som gir opplysningene, skal samtidig gjøre oppmerksom på dette. Opplysningene kan likevel brukes til det formålet som begrunnet at de ble gitt.

II

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 7-2 første ledd bokstav c skal lyde:

c) *tips med det beløpet som skal tas med ved beregningen av skattetrekk*

§ 8-2 første ledd bokstav a skal lyde:

a) *har hatt formue eller inntekt som er skattepliktig her i landet etter annen bestemmelse i skatteloven enn § 10-13 og den som ville ha vært skattepliktig etter skatteloven § 2-2 første ledd dersom den ikke etter skatteavtale hadde vært hjemmehørende i en annen stat.*

§ 9-6 annet ledd skal lyde:

(2) *Fristen for å søke refusjon er seks måneder etter utløpet av den trekkpliktiges frist for å fastsette skatten. Fristen for å søke refusjon av skatt på utbytte etter skatteloven § 10-13 er likevel fem år regnet fra utgangen av året da fristen for å fastsette skatten etter §§ 9-1 og 9-2, løp ut. Søknad om refusjon av skatt på utbytte etter skatteloven § 10-13 kan ikke fremmes før utløpet av perioden for den trekkpliktiges endringsadgang etter § 9-5. Fristen for å søke refusjon av skatt etter skatteloven kapittel 19 (kildeskatteordningen), er tre år etter utløpet av året skatten er fastsatt for.*

III

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endringer:

Ny § 5-11 skal lyde:

§ 5-11. *Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer*

(1) *Skattemyndighetene kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.*

(2) *Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.*

Ny § 10-15 skal lyde:

§ 10-15. *Bevissikring*

(1) *Når det er rimelig grunn til å anta at det foreligger overtredelse av § 14-3, kan skattemyndighetene kreve adgang til lokaler, eiendommer, transportmidler og andre oppbevaringssteder for å søke etter bevis. Skattemyndighetene kan kreve adgang til bolig og hos tredjepart når det er særlig grunn til å anta at bevis oppbevares der.*

(2) *Bevissikring kan bare foretas når det er tilstrekkelig grunn til det. Bevissikring kan ikke foretas når det etter sakens art og forholdene ellers ville være et uforholdsmessig inngrep.*

(3) Skattemyndighetene kan forsegle forretningslokaler, bøker, forretningspapirer eller elektroniske lagringsmedier så lenge undersøkelsen varer og dette anses nødvendig. Skattemyndighetene kan ta med ting, herunder kopi av dokumenter og annen informasjon og elektronisk lagret informasjon, som kan ha betydning som bevis for nærmere undersøkelse. Originale dokumenter kan tas med når originalen i seg selv antas å ha særskilt bevisverdi, når bevisverdien vil reduseres ved kopiering, eller når dokumentet antas å være et særlig sentralt bevis for lovovertredelse. Når skattemyndighetene tar med originaldokumenter etter denne bestemmelsen, skal de kontrollerte få kopi av dokumentene, så fremt det kan skje uten skade eller fare for kontrollen.

(4) Begjæringer om adgang til bevissikring fremsettes av skattemyndighetene for tingretten på det stedet hvor det mest praktisk kan skje.

(5) Retten treffer avgjørelsen ved beslutning før bevissikring settes i verk. Rettens beslutning skal angi hvor bevissikringen skal gjennomføres, og hvilken type overtreddelse som antas å foreligge. Dersom det er fare for bevisforspillelse, kan beslutningen treffes uten at den som avgjørelsen rammer, gis adgang til å uttale seg. En anke over en beslutning om bevissikring har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven §§ 200, 201 første ledd, 204, 205 tredje ledd, 207, 208, 209, 213 og kapittel 26 gis tilsvarende anvendelse.

(6) Skattemyndighetene kan kreve bistand av politiet til å iverksette en beslutning om bevissikring. Ved bevissikring i bolig skal skattemyndighetene ha bistand fra politiet.

(7) Dersom det ikke er tid til å avvende rettens beslutning, kan skattemyndighetene kreve at politiet avstenger områder der bevisene kan være, inntil rettens beslutning foreligger.

(8) Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av bevissikring.

IV

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 7-5 overskriften skal lyde:

§ 7-5. Kjøp, salg, formidling, leie, utbetalinger mv.

§ 7-5 første ledd annet punktum oppheves.

§ 7-5 åttende og nytt niende ledd skal lyde:

(8) Den som gjennom en digital formidlingstjeneste formidler tjenester, utleie av kapitalobjekter som bil, fast eiendom mv. og tjenester i tilknytning til slik utleie, hvor betaling for formidlingen er knyttet til gjennomførte transaksjoner, skal blant annet gi opplysninger om hva formidlingen gjelder og det som er betalt.

(9) For den som formidler utleie av fast eiendom, gjelder opplysningsplikten etter åttende ledd også når formidlingen ikke skjer gjennom en digital formidlingstjeneste. Den som på vegne av utleier inngår kontrakt om utleie av fast eiendom hvor betaling for tjenesten er knyttet til gjennomførte transaksjoner, skal blant annet gi opplysninger om hva kontraktsinngåelsen gjelder og det som er betalt.

Nåværende åttende ledd blir nytt tiende ledd.

V

Endringene under I trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2019.

Endringen under III trer i kraft 1. juli 2019.

Endringene under IV trer i kraft 1. januar 2020.

M.

L o v

om endring i folkeregisterloven

I

I lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering skal ny § 9-4 lyde:

§ 9-4 Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer

Folkeregistermyndigheten kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

II

Endringen under I trer i kraft 1. juli 2019.

N.

L o v

om endringer i lov 20. desember 2016 nr. 111 om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I

I lov om endringer i lov 20. desember 2016 nr. 111 om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

Overgangsregler til skatteloven § 10-21 skal lyde:

Personlig skattyter kan i inntektsåret 2017, 2018 og 2019 overføre børsnoterte aksjer, børsnoterte egenkapitalbevis og andeler i aksjefond til aksjesparekonto uten beskatning. Kontohavers innskudd på kontoen settes til kontohaverens inngangsverdi på de overførte aksjene og andelene. Ubenyttet skjerming knyttet til de overførte aksjene og andelene anses etter overføringen som ubenyttet skjerming knyttet til aksjesparekontoen. Overføres det aksjer med negativ inngangsverdi, skal den negative inngangsverdien likevel regnes som skattepliktig inntekt. Skattepliktig negativ inngangsverdi etter fradrag for ubenyttet skjerming, oppjusteres med 1,44. Kontohaverens innskudd på kontoen ved overføring av aksjer med negativ inngangsverdi, settes til null.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2019.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovenes overskrift og lovene i sin helhet.

Votering:

Lovenes overskrift og lovene i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtakene vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 3 og 4 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 3 [13:25:29]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16 (Innst. 12 S (2018–2019), jf. Prop. 1 S (2018–2019))

Sak nr. 4 [13:25:48]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2018 under Kunnskapsdepartementet unntatt kap. 291, 292, 3291 og 3292 og om Endringer i statsbudsjettet 2018 under Nærings- og fiskeridepartementet - kap. 926 (Innst. 99 S (2018–2019), jf. Prop. 21 S (2018–2019) og Prop. 24 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten begrenses til 1 time og 15 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet 10 minutter og Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt 5 minutter. I tillegg får medlemmer av regjeringen 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Roy Steffensen (FrP) [13:27:07] (komiteens leder og ordfører for sak nr. 4): «Når nettene blir lange og kulda setter inn», er det igjen tid for budsjettdebatter, og vi ser nå fram til å gå gjennom utdannings- og forskningskomiteens område. Mer enn 1,5 millioner mennesker i Norge har hverdagen sin i utdanningssystemet og blir påvirket av debattene våre og vedtakene vi fatter.

Hver eneste høst begynner titusenvis i barnehage, på barneskole, på ungdomsskole, på videregående, som lærling, eller de går i gang med høyere studier på fagskoler, høyskoler eller universiteter. Vårt mål som politiker er å sørge for at flest mulig av disse kommer seg gjennom barnehagen og utdanningsløpet på en god måte, at de får seg en jobb, og at de får muligheten til å bli deltakende og verdiskapende innbyggere i samfunnet.

For å klare dette er vi avhengige av innsatsen til alle de dedikerte ansatte som jobber med våre barn. Det er de som får hverdagen til å gå rundt, enten de jobber som lærere, skoleledere, renholdere, vaktmestere, assistenter eller annet. Dette er folk som fortjener skryt.

I Norge er stort sett de aller fleste foreldre og barn fornøyd med tilbudet de får, og det er det viktig å huske på. Men det er dessverre også en del som er misfornøyd, og det skal vi ta på alvor. I en tenkt klasse med 20 førsteklasinger som startet på skolen nå i høst, vil det rent statistisk være fire, fem eller seks av dem som ikke kommer seg gjennom videregående. Det er et for høyt tall. Vårt mål er at ni av ti skal fullføre, og for å nå det målet har vi satt i gang en rekke tiltak som vi forsterker ytterligere i neste års budsjett.

Innenfor barnehage har vi innført redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for dem som tjener minst, sånn at flere kan få muligheten til å gå i barnehagen og få en bedre start på utdanningsløpet sitt. I 2019 vil dette

også gjelde toåringer. Vi har innført en bemanningsnorm i barnehagen, som vil gi høyere kvalitet. Den vil gjelde fra 1. august 2019. Vi har innført en plikt til bedre samarbeid i overgangen fra barnehage til skole, for at skolen skal være bedre i stand til å tilpasse seg hver enkelt elev.

I skolen har vi jobbet målrettet med tidlig innsats i form av flere lærere på 1.–4. trinn, og vi har vedtatt rett til intensiv opplæring, sånn at hjelpen settes inn når behovet meldes. Vi har innført en strengere mobbelov, sånn at flere elever skal slippe å grue seg til å gå på skolen, og i 2019 bruker vi 115 mill. kr på dette arbeidet.

Den viktigste enkeltfaktoren for en god skole er gode lærere. Derfor har vi iverksatt lærerløftet, hvor vi stiller høyere krav for å bli lærer, vi har gjort lærerutdanningen om til en mastergrad, og vi har stilt krav om fordypning i fagene man underviser i. Det videreutdannes 7 200 lærere i høst, mot ca. 1 500 i 2013. Vi fortsetter med en høy satsing på videreutdanning i 2019, og vi ser nå en 15 pst. økning på lærerstudiene. I samarbeid med profesjonen og sektoren jobbes det nå fram nye læreplaner, der målet er bedre læring og mer dybdelæring. Jeg er overbevist om at de forbedringene vi har gjort og gjør i barnehage og skole, vil hjelpe flere til å fullføre videregående skole.

Vi ser at det er størst utfordringer med å få dem som velger yrkesfag, til å fullføre, noe som skyldes både innholdet i skolen og mangel på læreplasser. Vi utarbeider nå en ny tilbudsstruktur for yrkesfagene, sånn at de skal være bedre tilpasset næringslivets behov, og vi yrkesretter fellesfagene sånn at utdanningen blir mer tilpasset det yrket man skal ut i.

Jeg vet ikke om ministeren har blitt inspirert av teaterstykket «Putti Plutti Pott og Julenissens skjegg», hvor de synger sangen «Spikke-sage-lime-banke», men det blir i hvert fall en endring, for de som skal bli snekkere, vil få mer tid til akkurat dette allerede det første året.

Men fortsatt vil det mangle tusenvis av læreplasser, og det skjærer meg i hjertet, for dette handler om at ungdom ikke får fullført utdanningen sin. Alle bedrifter etterspør kvalifisert faglært personell. Likevel ser vi at for mange bedrifter ikke tar samfunnsansvar ved å ta inn lærlinger. Det må det bli en endring på. Hvis ikke flere tar det ansvaret, vil det ikke være faglært arbeidskraft å rekruttere fra, og her må vi finne gode, fleksible løsninger.

Vi gjør mye. Siden 2013 har vi brukt nesten 600 mill. kr på yrkesfagene. Vi har økt lærlingtilskuddet syv ganger med totalt 21 000 kr per kontrakt, og vi har stilt krav om bruk av lærlinger i det offentlige og ved offentlige anbud. Resultatene er at vi nå ser en rekordøkning i søkere til yrkesfag, fraværet reduseres, frafallet synker, det ser ut til å bli flere lærlinger for tredje år på

rad, og vi ligger an til å slå rekorden i lærekontrakter fra 2017. Men jeg forventer at næringslivet også er seg sitt ansvar bevisst, og at enda flere tar inn lærlinger i årene som kommer.

Med det anbefaler jeg komiteens forslag til vedtak i innstillingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Martin Henriksen (A) [13:32:21]: Regjeringa har foreslått å endre konverteringsordningen for studiestøtte. I realiteten innebærer det et kutt i stipendordningen på 256 mill. kr. Dette har ført til store protester fra studenter, rektorer, institusjoner, lærerorganisasjoner og pedagogstudenter. En av årsakene til at de protesterer, er at gjennom ulike kutt fra regjeringa de siste årene har det endt opp med at studentene har betalt mer inn og fått kuttet mer enn de har fått tilbake i studiestøtte. Det forstår jeg at de reagerer på. Men i Dagens Næringsliv kan vi lese at studentene sutrer. Fremskrittspartiets Ungdom har vært ute og sagt det samme, at studentene sutrer. Så langt har jeg ikke sett noen toneangivende politikere i Fremskrittspartiet ta avstand fra dette, så mitt spørsmål er ganske enkelt til representanten fra Fremskrittspartiet: Mener han også at studentene sutrer når de protesterer mot stipendkuttet?

Roy Steffensen (FrP) [13:33:15]: Ja.

Martin Henriksen (A) [13:33:27]: Det er både et oppsiktsvekkende og et overraskende svar, for det er mange grunner til å protestere på dette stipendkuttet. Jeg merker meg at Fremskrittspartiet synes at studentene sutrer, men det kuttet straffer altså studenter som ikke fullfører en grad, eller som bytter retning underveis i studiene. Det vil være et disincitiv til å få økt satsingen på etter- og videreutdanning, og det er også stor tvil om det vil føre til bedre gjennomføring. Men det som opprører mange, og som også opprører Arbeiderpartiet, er fordelingsprofilen på dette. Regjeringa innfører store skattekkutt, ikke minst kutt i formuesskatten, til dem som har mest, samtidig som de sender regningen for studenttiltak til studentene selv. Jeg må legge til at Arbeiderpartiet nå har foreslått tidenes studentbudsjett uten å kutte til studentene.

Spørsmålet mitt til representanten Steffensen er: Hvorfor er regjeringas og Fremskrittspartiets logikk at studenter skal motiveres av å få mindre, mens de rikeste skal bli mer motivert av å få mer tilbake?

Roy Steffensen (FrP) [13:34:30]: Det er feil at studentene får mindre, for studentene får faktisk mer. Denne regjeringen har innført elleve måneders studiestøtte, og vi har økt den generelle månedlige studiestøtten, slik at studentene i år faktisk vil ha 11 600 kr mer

enn det de hadde da vi overtok. De endringene vi har foreslått, er et fornuftig grep, for vi ser at til tross for at vi har gratis høyere utdanning, at vi har god tilgang på studentboliger, og at vi har kanskje verdens beste låne- og stipendordning, ligger vi godt under snittet når det gjelder å få studenter til å gjennomføre studiene sine. Kun seks av ti gjør det i Norge, mens åtte av ti gjør det i resten av OECD-landene. Og endringene vil altså ikke få noen som helst konsekvens for studentene mens de er ute og studerer. De vil merke det når de kommer ut i arbeidslivet, og vil måtte betale litt mer da, men da vil de samtidig nyte godt av skattelettelsene som denne regjeringen har innført.

Marit Arnstad (Sp) [13:35:41]: Komiteen skriver noe veldig fint i innstillingen. En skriver:

«I alle deler av landet trengs et bredt studietilbud for å sikre lik rett til utdanning og møte arbeids- og samfunnslivets behov.»

Jeg vil også føye til næringslivets behov. Samtidig ser vi nå at flere av de sammenslåtte høyskolene og universitetene sliter, og det er diskusjoner på både Nord universitet og Universitetet i Sørøst-Norge om å legge ned campuser og å sentralisere studietilbudet. Det kan bety at vi kan sitte igjen f.eks. med én campus i Nordland og én i Trøndelag. Det betyr at tre av fire campuser i mitt valgdistrikt vil bli nedlagt. Det kan bety at campuser i Telemark, Buskerud og Vestfold blir nedlagt. En del av dette er resultatet av en skjev basisfinansiering av disse nye høyskolene og universitetene.

Mitt spørsmål til representanten er: Hvordan ser Fremskrittspartiet og representanten Steffensen på det faktum at man her river fra hverandre forholdet mellom studietilbud og lokalt arbeidsmarked og næringsliv?

Roy Steffensen (FrP) [13:36:49]: Vi følger selvfølgelig utviklingen som er i sektoren, for det er ingen tvil om at målet da vi satte i gang strukturreformen, var at vi skulle få bedre kvalitet, ikke at studiesteder skulle forsvinne. Det var hele hovedmålet, for vi har også vært opptatt av at hele Norge skal ha tilgang på god utdanning av høy kvalitet. Så vi følger situasjonen nøye, og vi håper at vi klarer å sørge for at det ikke blir lagt ned studiesteder, for det var ikke målet med strukturreformen.

Mona Fagerås (SV) [13:37:29]: Det er vanskelig å se hva som egentlig er Fremskrittspartiets skolepolitikk. Mitt inntrykk er at de stort sett bare dilter etter kunnskapsministeren og Høyre, og det virker som om Fremskrittspartiets omkvad lyder: Så gjør vi så når han Sanner sier så, hver eneste bidige morgen.

Kunne representanten forklart hvorfor de har gått bort fra SVs og Fremskrittspartiets klare felles mål om en makspris i barnehagene, og nok en gang øker foreldre-

nes betaling til barnehage? Det var en glede da Kristelig Folkeparti endelig klarte å få økt barnetrygden, men så opplever småbarnsforeldrene nå at regjeringen gir med den ene hånden, og så tar de vitterlig enda mer med den andre.

Roy Steffensen (FrP) [13:38:22]: Det er litt rart å høre SV kritisere oss, for samtidig har de også økt maksprisen i barnehager med totalt ca. 600 kr fra 2013-nivået. Jeg har ikke registrert at de har gått ned til 2013-nivået i sitt budsjett.

Men det som vi har valgt å gjøre når det gjelder barnehage, er at vi har økt maksprisen noe, for at vi skal ha rom for å redusere for dem som tjener minst, bl.a. gjennom redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid. Da redusert foreldrebetaling var oppe i denne salen i 2014, med tanke på innføring i mai 2015, stemte altså SV imot å gi redusert foreldrebetaling til dem som tjener minst. Det syntes jeg var veldig skuffende og overraskende, for jeg trodde det var en del av grunntanken i SVs politikk at det var de som hadde minst, som skulle få mest støtte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Martin Henriksen (A) [13:39:36]: Arbeiderpartiet vil ha en skole der elevene lærer mer og trives bedre – en skole som ser hele eleven. Derfor foreslår vi et budsjett som er mer ambisiøst og mer offensivt, på vegne av barna, foreldrene, studentene og lærlingene.

Da regjeringas statsbudsjett ble lagt fram, var vi overrasket over at regjeringa ikke ville betale for bemanningsnormen i barnehagen, og at de ikke la fram en eneste ny studieplass. Å prioritere nye kutt i formuesskatten foran barnehagebarna eller framtidens utdanninger er lite framtidsrettet. Men der regjeringa ser ut til å ha mistet litt av gnisten i utdanningspolitikken, vil Arbeiderpartiet fortsette de satsingene vi mener er viktige, og øke ambisjonene på de områdene der vi ser utfordringer.

Arbeiderpartiet foreslår å satse betydelig mer på barn og elever, tidlig innsats og mestring, yrkesfag og fagskole, høyere utdanning og forskning i sitt alternative budsjett. Vi er opptatt av at handlingsrommet i økonomien bør brukes til å sikre flere ansatte for barna i barnehagen og i skolen, sikre bedre kvalitet i hele utdanningsløpet og gi flere muligheten til å studere og skaffe seg den kompetansen som trengs. Det er viktig både for de unge som trenger utdanning, og for utviklingen av nye næringer og ny teknologi, å sikre nok ansatte i helse, skole og næringsliv.

Det er meningsløst å snakke om tidlig innsats uten å sørge for kvalitet i barnehagen, for da vil man bare «danse rundt i ring, ring, ring» – uten resultater. Arbeiderpartiet vil bruke 580 mill. kr mer enn regjeringa på flere

plasser, flere pedagoger, lavere barnehagepris og økt kvalitet gjennom flere voksne til alle barn.

Vi ønsker at de pengene som går til barnehagen, skal brukes på barna. Vi vil komme uakseptabel profitt til livs og støtte opp under de ideelle barnehagene. Derfor foreslår vi en liten reduksjon i tilskuddet til private barnehager samtidig som vi fullfinansierer bemanningsnormen med 400 mill. kr. Dermed kommer små og ideelle barnehager ut i pluss, mens vi sender en tydelig beskjed til de kommersielle konsernene om at stor profitt ikke er akseptabelt.

Vi øker innsatsen for de yngste i skolen gjennom tidlig innsats og ressurser til lese-, skrive- og regnegaranti, slik at oppfølgingen blir mer enn ord. Arbeiderpartiet vil gi de yngste barna leken tilbake og sette skolen bedre i stand til å ha varierte aktiviteter gjennom en ny satsing på lek. Vi vil ha nytt utstyr i ungdomsskolen for å sikre mer praktisk læring. For Arbeiderpartiet er det åpenbart at elever trenger å lære med både hodet og hendene.

Vi prioriterer skolemat til alle elever foran kutt i formuesskatten. Vi vil ha en skole som ser hele eleven. Å gi alle elever mat i magen gir bedre helse, bedre konsentrasjon og bedre læring. Regjeringa sier nei, men de har glemte et ord: Man kan ikke snakke om læring *eller* mat – det er læring *og* mat. En av syv elever går til skolen uten matpakke. Derfor er dette også et tiltak for å utjevne forskjeller, samtidig som det legger til rette for helse og læring.

En skole som ser hele eleven, trenger lærere som ser elevene. Pedagoger daler ikke ned i skjul helt av seg selv, og det blir ingen paradisk grønt dersom regjeringa fortsetter i den leia de har valgt. Elevene trenger flere lærere med utdanning – ikke flere ukvalifiserte i klasserommene. For Arbeiderpartiet er det åpenbart at det må en sterkere innsats til for å rekruttere til lærerutdanningen, men også for å få flere til å fullføre utdanningen og flere til faktisk å jobbe i skolen.

Derfor foreslår vi både å forbedre lærerutdanningen, med mer praksis og tettere oppfølging, og også å innføre en nasjonal rekrutteringskampanje for flere lærere, særlig flere menn. Dette haster. Vi kan ikke sitte og nynne «tider skal komme, tider skal henrulle». Det trengs handling nå.

I sitt budsjett ønsker Arbeiderpartiet også et stort yrkesfagløft, som kan gi flere stolte fagarbeidere over hele landet. Vi ønsker en reell kompetansereform, der staten tar en større del av spleiselaget. Vi foreslår også tidens studentbudsjett, med mer enn 1 mrd. kr mer til tiltak for studentene, og det gjør vi uten å be studentene betale for det selv.

Totalt sett er satsingen på skole og utdanning en vinner i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett.

I motsetning til dette ser ikke kunnskapsministeren ut til å ha vunnet budsjettkampen internt i regjeringa. Det er ikke utdanning som er den store vinneren i regjeringas statsbudsjett. Tvert imot ser vi at regjeringas politikk i stor grad er at det er andre som må ta ansvar, og som må ta regningen for de utfordringene skolen og arbeidslivet står overfor. Barnefamilieene må selv betale for pedagognormen gjennom økt barnehagepris. Studentene må selv betale for økt studiestøtte gjennom kutt i stipendet. Bemanningsnormen skal kommunene og private betale for selv. Regjeringa ville ikke legge en eneste krone på bordet. I kompetansereformen mener regjeringa at bedriftene selv må ta ansvar for kompetanseheving av ansatte. Det er alle enig i, men de vil heller ikke at staten skal ta sin del og være med og betale, som Arbeiderpartiet foreslår. Om skolemat sier Høyre at dette er foreldrenes ansvar, selv om de vet at ikke alle foreldre sender med barna matpakke.

Dette er ikke handlekraftig. Det er ansvarsfraskrivelse.

Når Høyre skryter av viktige saker i skolepolitikken, er det symptomatisk at de trekker fram tiltak andre har gått i bresjen for. Det snakkes mye i media om Fremskrittspartiets dobbeltkommunikasjon, der de i praksis opererer som to partier: ett i regjering og ett i opposisjon. En annen del av den solbergske parlamentarismen som det snakkes mindre om, er at denne regjeringa konsekvent skryter av politikk som de har blitt påtvunget av andre. Gjentatte ganger har flertallet på Stortinget tvunget regjeringa til å gjennomføre en politikk som bl.a. Høyre og Fremskrittspartiet har argumentert kraftig imot.

Pappaperm er et godt eksempel. Nå reiser barne- og familieministeren landet rundt og soler seg i glansen av økt pappaperm, som hun selv og Høyre mente var en tvangstrøye.

Å innføre en norm for lærertetthet i skolen var og er en kampsak for opposisjonspartiene på Stortinget. Høyre og Fremskrittspartiet kjempet imot med nebb og klør. Nå har tonen endret seg. Nå skryter Høyre av den lærernormen de egentlig var imot.

Denne kameleonoppførselen er ganske gjennomskuelig og viser at regjeringa ikke fører an i utdanningspolitikken, men tilpasser seg det flertallet som tar initiativene, og de sakene som de ser er populære. Jeg skulle ønske de hadde tenkt slik i noen flere saker, f.eks. ved å gi studentene en julegave i form av å gjøre om på stipendkuttet, eller ved ikke å øke barnehageprisen for barnefamilieene.

Arbeiderpartiet foreslår en mer ambisiøs og offensiv politikk – med et budsjett som svarer på utfordringene, som satser uten å be barnefamilier, studenter, foreldre, bedrifter og andre ta regningen, som prioriterer

det som er viktig i skolepolitikken, og som tenker på fordeling.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslag?

Martin Henriksen (A) [13:47:46]: Jeg tar opp alle forslagene Arbeiderpartiet står bak, både dem vi har sammen med Senterpartiet og SV, og dem vi har sammen med bare SV.

Presidenten: Representanten Martin Henriksen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kent Gudmundsen (H) [13:47:57]: Faglig dyktige og oppdaterte lærere som tett følger opp elevene, er noe av det aller viktigste vi kan satse på for en god skole. Dette finner vi solid støtte for i forskningen. Da er det påfallende å registrere at de rød-grønne partiene kutter i lærerens mulighet til faglig oppdatering. Der SV tar et osthøvelkutt på en halv milliard på generell etter- og videreutdanning av lærere, målretter Arbeiderpartiet sitt kutt i etterutdanning innen digitalisering. Dette er ikke et syn på kunnskap og kompetanse som Høyre deler. Det nytter ikke bare å tenne «tusen julelys» og håpe at skolen – som den viktigste institusjonen for å gjøre elevene forberedt på det digitale skiftet – er klar, for det er ikke tilstrekkelig med oppdatert utstyr hvis en ikke sørger for at lærerne kan bruke det på en pedagogisk måte i undervisningen. Hvorfor velger Arbeiderpartiet å kutte i etterutdanningen til lærerne?

Martin Henriksen (A) [13:48:50]: Dette er en veldig merkelig tolkning av budsjettet. Vi har en større satsing på etter- og videreutdanning for lærere innen digital kompetanse enn regjeringa har. Vi omprioriterer 20 mill. kr innenfor en etter- og videreutdanningspott på 1,6 mrd. kr. Regjeringas eget kutt i statsbudsjettet innenfor posten etter- og videreutdanning var over tre ganger så stort som det.

Når det gjelder regjeringas satsing på digitale læremidler, kan vi komme tilbake til det, men der drar regjeringa føttene etter seg og har gjort det lenge, selv om Stortinget har sagt at man ønsker en ny modell for å få flere digitale læremidler i skolen. Der regjeringa har samlet en lang rekke poster i det de kaller Den teknologiske skolesekken, har Arbeiderpartiet sagt at vi trenger en skikkelig satsing som sørger for at man både får utstyr, utvikler nye læremidler i et fritt marked og sørger for at lærerne har den kompetansen som trengs.

Kent Gudmundsen (H) [13:49:47]: Det var en ganske kreativ framstilling. Regjeringen har det samme trykket på antallet som skal motta videreutdanning,

men jeg registrerer at Arbeiderpartiet mener at et sånt målrettet kutt ikke vil ramme nettopp det som handler om digital kompetanse. En nasjonal undersøkelse gjennom Monitor i 2016 avdekket at 75 pst. av dagens sjuendeklassinger bruker IKT mindre enn tre timer i uken på skolen, bl.a. fordi lærere ikke er trygge på pedagogisk bruk, i dette tilfellet i mattefaget. Det er faktisk under den kritiske grensen på fire timer som er angitt av Utdanningsdirektoratet som en minstenorm dersom elevene skal oppnå grunnskolens kompetansemål i et basisfag som matte. Gjennom generell digitalisering av samfunnet, men også den kommende fagfornyelsen, ser vi at utvikling av digitale læremidler og nye undervisningsformer skyter fart. Faglig fordypning, men også ny fagdidaktikk for alle lærere blir derfor helt sentralt om vi skal få løftet det digitale området i norsk skole. Mener Henriksen det fortsatt er forsvarlig direkte å kutte i etterutdanningen innen digitalisering for lærerne?

Martin Henriksen (A) [13:50:52]: Først: Dette er feil. Men med unntak av spørsmålet har representanten Gudmundsen helt rett. Det jeg da står og lurer på, er hvorfor regjeringa drar beina etter seg og ikke har kommet med f.eks. nye ordninger for digitale læremidler og ser på modellen for grunnskolen. Vi har uttalt oss kritisk til NDLA. Det har også representanten Gudmundsen og partiet Høyre gjort tidligere. Der skjer det veldig lite. Utviklingen når det gjelder digitale læremidler, hvis man sammenligner med Danmark, går altfor sent. Den innsatsen som ligger i statsbudsjettet, er langt unna det regjeringa i sin digitaliseringsstrategi selv har sagt at man burde ha. Regjeringas strategi for digital utvikling i skolen, som vel kom for to år siden, var nærmest blottet for konkrete tiltak. Det ser man resultatene av nå – den digitale utviklingen i skolen går altfor sent. Selv om kunnskapsministeren liker å sende analoge julekort, og det er trivelig, trenger elevene mer digital kompetanse, og det er derfor vi har foreslått en satsing som er mange ganger større enn det regjeringa har lagt fram.

Roy Steffensen (FrP) [13:52:02]: Det pågår nå et veldig viktig kvalitetutviklingsarbeid i norsk skole med fagfornyelsen, kanskje det viktigste på ti år. Det krever uhorvelig mye arbeid fra sektoren, med mange involverte fra departementet og Utdanningsdirektoratet. Når det gjelder innstillingen, er det foreslått kutt fra Arbeiderpartiet på 105 mill. kr på disse to. Det tilsvarer ca. 16. pst. Det er kanskje opp mot 150 ansatte. Siden det ikke er beskrevet hva kuttet skal gjelde, lurer jeg på om det er rett tidspunkt nå, i innspurten på fagfornyelsen, å redusere bemanningen med 150 personer? Synes Henriksen det er en fin julegave å sende til de ansatte i departementet?

Martin Henriksen (A) [13:52:48]: Det er mange som tror på mirakler i jula, men at jeg skulle stå her og få spørsmål fra Fremskrittspartiet om for store kutt i byråkratiet, hadde jeg ikke sett komme. Vi mener åpenbart at det er ting som kan gjøres både i Kunnskapsdepartementet og i Utdanningsdirektoratet. Derfor har vi dette forslaget. Jeg vet ikke hva regjeringspartiene ville kalt det, kanskje et målrettet effektiviserings- og avbyråkratiseringskutt istedenfor det generelle ABE-kuttet som regjeringa har gjennomført i flere år, og som nå totalt har ført til kutt på rundt 1 mrd. kr i høyere utdanningssektoren. Vi mener det går an å bruke ressursene bedre, og det hadde jeg trodd at Fremskrittspartiet også ville hatt forståelse for.

Guri Melby (V) [13:53:41]: I julesangen heter det «her kommer dine arme små», men det er tydeligvis ikke alle små som er like mye verdt for Arbeiderpartiet. Representanten viste selv til et kutt i støtten til private barnehager. Historisk sett har et bredt politisk flertall i Norge vært åpen for et mangfold av eiere i barnehage-sektoren, både private, ideelle og kommunale. Det har vært viktig både for å få nok plasser og for kvaliteten. Men de siste årene har partiene på venstresiden brukt stadig tøffere retorikk mot de private barnehageeierne, på tross av at de leverer tjenester av god kvalitet, og på tross av at to tredjedeler av dem ikke går med store overskudd. Arbeiderpartiet har fram til nå, mener jeg, vært litt forsiktig med å kaste seg på den retorikken, og det er jeg veldig glad for, men tidligere i høst avslørte Jonas Gahr Støre at Arbeiderpartiets viktigste sak fram mot lokalvalget er å stoppe kommersialiseringen av velferden. Partiet følger opp dette gjennom et kutt til de private barnehagene på 85 mill. kr.

Spørsmålet mitt til representanten Henriksen er om dette er nok et tegn på at Arbeiderpartiet dreier videre i sosialistisk retning, og at de ikke mener det er nødvendig å takke dem som sto på for å bære de rød-grønnes barnehageforlik på sine skuldre.

Martin Henriksen (A) [13:54:53]: Vi anerkjenner den jobben private barnehager gjør. Halvparten av landets barnehagebarn går i private barnehager, og vi er opptatt av mangfold i sektoren. Derfor er det sånn at med Arbeiderpartiets alternative budsjett ville de små og ideelle barnehagene kommet bedre ut enn i dag, og mye bedre ut enn med regjeringas forslag til statsbudsjett. Vi fullfinansierer bemanningsnormen med 400 mill. kr, der regjeringa egentlig ikke ville legge inn en eneste krone. Så har vi et kutt på under 1 pst. i tilskuddet til private barnehager. Bemanningsnormen er særlig innrettet mot små og ideelle barnehager, så de vil komme bedre ut enn i dag, mens de store, kommersielle vil få noe redusert tilskudd. Det mener vi er riktig å

sende en tydelig beskjed om. Arbeiderpartiet satser 580 mill. kr mer på barnehage enn regjeringa, inkludert dette kuttet. Det vil føre til økt kvalitet, flere plasser, lavere barnehagepris og flere voksne. Jeg registrerer at representanten nikker og smiler og er så glad, men penger til bemanningsnormen vil hun ikke ha.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Presidenten mistenker komiteen for å ha en intern konkurranse om referanser til julesanger, men det er innenfor. (Munterhet i salen)

Kent Gudmundsen (H) [13:56:11]: Ja, det er mulig presidenten har rett i den antagelsen, for i dag klapper vi i hendene, vi synger og vi ler, (munterhet i salen) for så glad er vi, så glad er vi når det er de fire ikke-sosialistiske partiene som står bak kunnskapsbudsjettet også for 2019.

For det er menneskene vi skal leve av i framtiden, og da er det særlig gledelig å vedta et kunnskapsbudsjett som ikke kutter i videreutdanning eller flere karriereveier for lærerne, som ikke hevder at tidlig innsats og kvalitet i høyere utdanning er viktig og samtidig kutter i tilskuddet til private barnehager eller til konkurranseprogrammet for kvalitet i høyere utdanning. Tvert om, i dag vedtar vi et budsjett som anerkjenner at det er vi og våre barn som utgjør den største verdien et samfunn har.

Siden regjeringsskiftet i 2013 har Høyre i regjering, sammen med Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, fått på plass en rekke tiltak hvor vi har gått fra sen innsats under de rød-grønne til tidlig innsats i skolen, vi løfter kvaliteten i barnehagene, vi satser historisk på lærerne og yrkesfagene. Vi ser at elevene lærer mer, og at barna våre blir møtt av flere dyktige lærere.

I PISA-undersøkelsen for 2015 skåret altså norske elever for første gang betydelig bedre enn OECD-snittet i både lesing, naturfag og matematikk. I TIMSS i 2015 gjorde norske elever på 5. trinn det svært bra i matematikk. Våre barn skårer betydelig høyere enn jevnaldrende i andre nordiske land og er blant de beste i Europa. Mye går altså rett vei i norsk skole og barnehage. Foreldreundersøkelsen viser høy tilfredshet med kvaliteten i barnehagene, og på skolen lærer elevene mer, er mer til stede, og flere fullfører videregående opplæring.

Men vi er ikke i mål. Skal vi lykkes med tidlig innsats, må det settes inn et støt allerede i barnehagen. Det er ingen motsetning mellom læring og lek. Gjennom målrettede tiltak er det gledelig å se at stadig flere barn går i barnehage og tar del i et faglig godt og lærende fellesskap. Særlig positiv er den store økningen blant dem med minoritetspråklig bakgrunn. Dette bidrar sterkere til god integrering i samfunnet.

På få år har vi gjennom våre budsjetter innført ordninger som sikrer gratis kjernetid eller redusert betaling

for barn fra lavinntektsfamilier. I 2019 heves altså inntektsgrensen ytterligere, sånn at 6 500 flere barn får rett til gratis kjernetid, og nå utvider vi også for 2-åringene. Det vil bidra til økt barnehagebruk for familier med lav inntekt og bidra ytterligere til bedre integrering og språkopplæring blant minoritetsspråklige barn. Med et godt utgangspunkt fra barnehagene blir skolestarten enklere, men også der må vi målrette innsatsen tidlig.

Mot Arbeiderpartiets og de rød-grønnes stemmer har vi nå sikret flertall for innføring av en plikt, sånn at skolene må gi intensiv opplæring til elever på 1.–4. trinn som strever med lesing, skriving og regning, for vårt mål er klart: Alle barn skal føle mestring tidlig i skoleløpet, sånn at ingen slutter å rekke opp hånda. Vi må stimulere til nysgjerrighet og til den læringsgleden som alle barn tar med seg inn i barneskolen.

Satsingen vår på læreren står derfor sentralt for å løfte skolen. Foreldrene der ute bør merke seg at rød-grønn politikk, hvor Arbeiderpartiet nå står i front, slår fast at det ikke er så viktig at barna våre blir undervist av en lærer med fordypning, dette til tross for at både læreren selv og forskningen viser at dette gir en bedre skole. Derfor har Høyre i regjering levert et solid videreutdanningsløft, og bare siden 2014 har over 27 000 lærere mottatt videreutdanning i en rekke fag.

Vi må også tørre å satse på de lærerne som strekker seg, og som søker flere utfordringer. Vår satsing på lærerspesialistordningen bidrar til at engasjerte og dyktige faglærere kan utvikle seg videre i skolen og fortsette å bidra i klasserommet, og at de ikke finner karriereveier utenfor skolen eller i administrasjonen. I 2019 får vi derfor en dobling til 1 200 lærere som kan bli lærerspesialister, også her mot de rød-grønnes stemmer, hvor bl.a. SV vil utvikle hele systemet. Det er derfor liten tvil om at helheten rundt en rød-grønn skolepolitikk ikke ville gitt hovedfokus på kvalitet, kunnskap og innhold i skolen. Det bør flere merke seg når vi nå skal strekke oss langt for å gi ungdom i Norge de beste mulighetene.

Når vi f.eks. nå også satser 8 mill. kr på flere doktorgrader, er det bl.a. for at flere lærere i skolen skal få muligheten til å ta doktorgrad. Sånn bidrar vi til at forskningskunnskap og praksis ute på skolene nærmer seg hverandre. Vårt fokus er på kvalitet, på dyktige lærere og på evnen til å prioritere tidlig, sånn at alle barn skal føle mestring i skolen. Sånn bidrar vi til lærelyst og ikke minst til læringsglede, og til at flere barn får et godt møte med skolen og ikke minst fullfører og består sitt utdanningsløp. Det betyr noe hvem som styrer kunnskapspolitikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [14:01:17]: Norge opplever nå en enorm lærermangel, som denne regjeringa

har styrt blindt mot. Jeg merker meg at representanten klapper i hendene og ler, men jeg frykter at han kanskje har svingt seg litt vel mye i kretsen og blitt helt svimmel, for den lærerkrisen vi nå opplever, er helt ute av kontroll.

Jeg er spesielt bekymret over at andelen ufaglærte lærervikarer skyter i været. I klasserom etter klasserom møtes nå skoleelever av ufaglærte vikarer på grunn av denne regjeringas politikk. Denne lærerkrisen er lenge varslet, men regjeringa har ikke lagt noen tiltak på bordet. Mitt spørsmål er rett og slett: Hvert år under denne regjeringa har antall ufaglærte vikarer i skolen økt – kan elever, foreldre og lærere forvente at den andelen går ned neste år?

Kent Gudmundsen (H) [14:02:09]: Jeg håper at Arbeiderpartiet har fått med seg den massive satsingen vi har på videreutdanning. Det er ingen tvil om at når en har en så stor satsing, vil det fordre noen flere vikarer ute i skolen – mens vi er med på å heve kompetansen til de mange. I tillegg vil jeg peke på de mange tiltakene vi har gjort innenfor lærerutdanningen når det kommer til rekruttering, men også gjennom kompetansekrav og ikke minst masterutdanningen, som har vært med på å sikre oss attraktive studenter som nå ønsker å bli lærere.

Det er veldig gledelig å se at politikken fungerer. Når én av ti søkere til høyere utdanning ønsker å bli lærer, og når vi vet at utgangspunktet for disse studentene er bedret gjennom opptakskrav og dermed bidrar til økt gjennomføring og gjennomstrømming og til at vi får lærere og ikke bare søkere, er det all grunn til å være optimistisk på vegne av norske elever og norsk skole når det kommer til framtiden og tilgangen på kvalifiserte, dyktige lærere med faglig fordypning – en satsing jeg registrerer at Arbeiderpartiet ikke er like ivrig etter.

Jorodd Asphjell (A) [14:03:25]: Når representanten Gudmundsen sitter på sitt kontor og skriver sine julekort, sitter han der og nikker og smiler og er så glad, for flere fagskoleplasser skal vi ikke ha.

Mitt spørsmål er knyttet til at NHOs kompetansebarometer etterlyser langt flere fagskoleplasser i årene som kommer. De ønsker en klar prioritering av yrkesfag og -studieretninger. Vi trenger flere stolte fagarbeidere. Hvorfor lytter ikke regjeringen og Høyre til hva NHO og næringslivet etterlyser: flere fagskoleplasser i 2019?

Kent Gudmundsen (H) [14:04:19]: Jeg vil si at det er denne regjeringen som virkelig har lyttet til dem som ønsker å satse på yrkesopplæring og yrkesfagene, først og fremst gjennom den store yrkesfagsatsingen vi har hatt i videregående opplæring – vi har gjort den mer relevant. Men ikke minst har vi etter mange år med sulteføring fått på plass en fagskolemelding med en rekke

tiltak som virkelig tar fagskoleutdanningen inn – på lik linje – i høyere utdanning. Det bidrar til at vi får det kvalitetsløftet og den utdanningen som næringslivet etterspør, og som vil kunne avdempe at så mange i dag faller fra i høyere utdanning – og som kanskje heller skulle tatt en mer praksisnær og praksisrettet utdanning gjennom fagskolesektoren.

Nettopp derfor er det vi har bevilget veldig mange midler til kvalitetsutvikling. Vi har også lagt inn bevilgninger til flere studieplasser, senest i inneværende års budsjett. Men det er viktig når en har en så egentlig ung sektor som fagskolesektoren, at en skynder seg langsomt, at en både sikrer kvaliteten på de studiene som er der, og løfter studieplassene. Det gjør regjeringen.

Marit Arnstad (Sp) [14:05:38]: Jeg kunne ha fortsatt med fagskoleutdanningen, for der er det mange fine ord fra regjeringen, men det svikter i gjennomføringen. Det er litt av problemet, men det skal vi komme tilbake til.

Jeg skal også spørre Høyre om det som jeg mener er den stille sentraliseringen som vi står overfor når det gjelder høyskole- og universitetssektoren, som er out-sourcet til styrene ved universitet og høyskoler, i tråd med regjeringens ønske om ikke å diskutere politiske resultater av egen politikk. Det er ikke noen tvil om at en del av bakgrunnen for dette er den skjeve basisfinansieringen som følger med hele universitets- og høyskolereformen. Fremskrittspartiet sa at de følger prosessen nøye, og at de ikke ønsker sentralisering. Hva mener Høyre? Hvordan mener de at behovet for sykepleiere og lærere skal dekkes dersom en rekke studiesteder ved de gamle høyskolene blir lagt ned de neste par-tre årene?

Kent Gudmundsen (H) [14:06:29]: Jeg merker meg at i deler av spørsmålet fra Senterpartiet utfordrer man indirekte autonomien til universitets- og høyskolesektoren når man stiller spørsmål ved beslutningskompetansen til styrene. Det mener jeg løfter en rekke andre spørsmål. – Men jeg skal la det ligge.

Poenget er uansett at dagens regjering har hatt en massiv satsing på høyere utdanning, faktisk historisk, og jeg ser at en rekke universiteter melder om romslige budsjetter. De har en rekke tilbud som de utvikler. I min egen landsdel er det campus både i Kirkenes, i Alta, i Hammerfest, i Nord-Troms, i Harstad, osv. Her tilbys det både sykepleierutdanning og lærerutdanning, og det er mange gode desentraliserte tilbud. Jeg har også merket meg at i regionreformen som regjeringen la fram, ligger det nye muligheter for samarbeid på regionalt nivå for å ivareta kompetansekartlegging mellom fylkeskommunene og de andre utdanningsinstitusjonene – og dermed en mulighet til å ivareta et desentralisert tilbud.

Mona Fagerås (SV) [14:07:37]: I likhet med representanten Tvedt Solberg har jeg lyst til å peke på den situasjonen vi har med antallet ufaglærte lærere i skolen, som bare ser ut til å øke og øke under denne regjeringen. Jeg hadde forventet at representanten fra regjeringspartiet Høyre brukte mer tid i sitt lange innlegg på å si noe om hvilke ambisjoner de har for å få flere kvalifiserte lærere og slutt på bruken av ufaglærte.

I vår landsdel er situasjonen kritisk, og det er ikke kun fordi eksisterende lærere er på etter- og videreutdanning, at vi mangler kvalifiserte lærere i nord. Etter innspill fra dem som vet hvor skoen trykker, har SV lagt fram 13 konkrete forslag til hvordan vi skal få flere kvalifiserte lærere. Kunne representanten si noe om hvordan han har tenkt å følge opp dette, hvordan han har tenkt at vi skal få flere kvalifiserte lærere?

Kent Gudmundsen (H) [14:08:41]: Jeg registrerer at et av grepene SV tar for å få flere kvalifiserte lærere, er å redusere kravene til kvalifisering. Det mener jeg i seg selv er ganske betenkelig med tanke på at vår politikk har vist seg å virke. Hvis man ser på de rekrutteringstiltakene som regjeringen har satt i gang gjennom bevilgninger til Nord universitet og Universitetet i Tromsø, har de ført til at man har rekordsøkning, og det av studenter som har vært igjennom opptakskrav. Det gjør at vi har en studentmasse som i mye større grad er i stand til å gjennomføre utdanningen, og som dermed kan komme ut ferdig som lærere med både masterutdanning og fordypning. Det er med på å gjøre skolen bedre i stand til å møte nye utfordringer. Der mener jeg at vi skal være veldig tydelige. Det er viktig at vi satser på lærerutdanningen, og det er viktig at vi satser på kvalitetskrav, men det må ikke ende med at vi bare gjennomfører en voksenorm.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:09:49]: Budsjettforslaget fra regjeringen er tannløst, så å si blottet for reelle satsinger. Det er, som tidligere nevnt i debatten, ingen tvil om at Kunnskapsdepartementet ikke var årets budsjettvinner på konferansen.

Senterpartiets alternative budsjettforslag inneholder flere tydelige og mer konkrete styringsforslag. Våre prioriteringer viser en mer ambisiøs retning for utdanning og hvordan skolen møter elevene når tider skal henrulle.

La meg starte med de yngste elevene. Vi foreslår full finansiering av bemanningsnormen i barnehagene. Forskingen er helt klar – for at flere skal lykkes i utdanningsløpet, må de jobbe mer med lekbasert læring i barnehagen, og de sosiale og emosjonelle egenskapene må få spire og utfolde seg i løpet av skolegangen. Det må være nok voksne der for at både praktiske og teoretiske

ferdigheter skal bli stimulert. Senterpartiet tok i vår initiativ til en gjennomgang av seksårsreformen for å ivareta de minste elevene bedre. Vi er glade for at Stortinget sluttet seg til dette, og vi har store forventninger til regjeringens gjennomgang.

Videre legger vi inn midler til mer fysisk aktivitet i skolen og feirer også at regjeringen nå vil være med på det. I tillegg mener vi leirskole med friluftsliv og en annenledes uke er så viktig at vi vil innføre et tilskudd til leirskoleopplæring for alle elever. Elevene vokser like mye på en ukers leirskole som to år i skolen, sier flere lærere.

Det er dessuten behov for investeringer i laget rundt eleven. Med 3,5 mrd. kr ekstra til kommunene setter Senterpartiet skolene i stand til å ansette flere lærere, flere helsesøstre og -brødre og gir dem generelt større handlingsrom. Vi kan ha aldri så store ambisjoner for nye læreplaner og større tetthet, men det hjelper lite dersom kommunene og skoleeierne ikke har økonomi til å innfri. Dette gir også midler til bemanning og vikarbruk mens lærerstaben er pålagt etter- og videreutdanning. Senterpartiet gir kommunene og skolelederne til litt og mulighet til å utvikle Skole-Norge videre.

I tillegg øremerker vi midler til arbeid med seksualitet, språkdelt klasser, lesestimulering og elevkurs for blinde, svaksynte og hørselshemmede. Det må være takhøyde for elever med ulike egenskaper, forutsetninger og interesser.

Presset for å passe inn i en mal må vi gjøre mindre. Vi trenger realister og kreative elever. Derfor bør alle ungdomsskoleelever ha arbeidslivsfag og god rådgivning for videre utdanning. Tilbud om sjømatlinje ved Vardø videregående skole er et eksempel på framtidens kompetanse.

Senterpartiet har i veldig mange år snakket om yrkesfag generelt og fagskoleutdanning spesielt. Regjeringspartiene snakker varmt om yrkesfag uten at det gir gjenklang som jingle bells i satsinger. Det var derfor overraskende med et så svakt budsjettforslag for fagopplæring i yrkesfagenes år. Senterpartiet tar fagopplæring på alvor med sin omfattende yrkesfagpakke på 300 mill. kr for et reelt yrkesfagløft. Det handler om tilrettelegging for yrkesfagelever med særskilte utfordringer samt hospitering i bedrift og relevant utstyr underveis i opplæringen. Utdatert utstyr er demotiverende. Lærlingtilskuddet ønsker vi å øke, og formidlingen av læreplasser bør bli langt bedre. Dialogen og oppfølgingen mellom skole og bedrift i læretiden må være tettere. Produksjonsskoler er også viktige og et alternativ for elever som har droppet ut, og som kan få tilbake motivasjonen gjennom praktiske oppgaver.

I høyere utdanning er både fagskoler, høyskoler og universiteter sentrale og viktige. Flere studieplasser trengs. Regjeringen svikter når det skrikende behovet et-

ter bl.a. fagskole- og IKT-kandidater melder seg som mest.

Når nettene blir lange og kulda setter inn for studentene i eksamenstiden, hjelper det heller ikke at omgjøring av lån til stipend har blitt et trangere nåløye å komme igjennom. Lønnlig iblant oss skal regjeringen spare midler. Med Senterpartiet hadde vi hatt en mer praktisk og aktiv utdanningspolitikk.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Turid Kristensen (H) [14:14:57]: Representanten Knutsdatter Strand tok opp mange interessante perspektiver i sitt innlegg, men det var lite fokus på hvordan vi skal sikre at alle barn møter en god skole, som gir dem den beste utdanningen de kan få, uavhengig av hvor de bor.

En viktig brikke i kvalitetsarbeidet i skolen er uten tvil Utdanningsdirektoratet – ikke minst når det gjelder å gi skoleeierne og skolene helt nødvendig informasjon for å sikre god kvalitet i skolen, og for å få på plass store kvalitetsløft, som fagfornyelsen og strukturendringene for yrkesfagene. Store kommuner med en stor utdanningsetat, som f.eks. Oslo, kan klare å gjøre mye på egen hånd, men hva med mindre kommuner med få elever ingen egne ansatte i skoleadministrasjonen?

Kan representanten Knutsdatter Strand fortelle meg hvordan Senterpartiet vil sikre god kvalitet i skolen i små og store kommuner over hele landet, samtidig som de kutter bevilgningene til Utdanningsdirektoratet med over 38 mill. kr, tilsvarende godt over 50 årsverk – en reduksjon på nesten 20 pst. for Utdanningsdirektoratet?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:16:00]: Det er ingenting som er så hyggelig som å få et spørsmål når jeg tar opp Senterpartiets ønske om tjenester nær folk i hele landet. Omprioriteringen vår fra Utdanningsdirektoratet til kommunene er ganske bevisst, nettopp for å kunne bygge opp denne kompetansen og disse tjenestene i større grad i kommunene i stedet for i byråkratiet i Oslo. Dette er en helt bevisst omfordeling, som vi også tar opp når det gjelder f.eks. nasjonale prøver. Vi mener det er en ressursbruk som ikke tjener elevene. Vi bør heller ha et lag rundt elevene, og vi bør ha ressurser til å følge dem opp der de er – i stedet for å drive med brannslukking og datainnsamling i Utdanningsdirektoratet.

Senterpartiet har stor tillit til at kommunene kan gjøre denne jobben, at det ikke handler om størrelse eller innbyggertall, men at det faktisk handler om at de får mulighet, tillit og økonomisk handlingsrom til å levere de tjenestene de er lovpålagt å tilby.

Turid Kristensen (H) [14:16:57]: Dette synes jeg var en veldig god forklaring på hvordan Senterpartiet kom-

mer til å svekke kvaliteten i norsk skole. Vi har mange kommuner, bl.a. Vestre Slidre i representanten Knutsdatters Strands eget fylke, og vi har Hurdal i mitt fylke, Akershus, som har én eller ingen ansatte i skoleadministrasjonen. Med noe økning i kommunenes handlingsrom vil man umulig kunne klare å opparbeide den kompetansen som Utdanningsdirektoratet gir. Hvordan skal de små kommunene klare å implementere de nye læreplanene uten å få den assistansen? Hvordan skal de klare å innhente informasjon som sikrer at de faktisk kan sette inn tiltak der det er nødvendig, når de ikke kjenner situasjonen i egen kommune? Jeg lurer på hvordan representanten Knutsdatter Strand mener man skal klare å bygge opp en tilsvarende kompetanse. Disse 20 pst. ansatte i Utdanningsdirektoratet sitter ikke og tvinner tommeltotter. De gjør et viktig arbeid for hele Skole-Norge. Hvordan i all verden skal små kommuner klare å ivareta dette?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:17:58]: Det er ingen personlig vendetta fra Senterpartiets side overfor den enkelte ansatte i Utdanningsdirektoratet. Tvert imot – vi skulle gjerne sett at flere av dem faktisk kunne blitt ansatt i Vestre Slidre, i Hurdal og rundt omkring i hele landet og jobbet som skoleledere og fagpersoner nærmere skolen, elevene og den hverdagen som er der ute.

Når vi omprioriterer med 3,5 mrd. kr, er det ingen tvil om at det utgjør mange skoleledere rundt omkring i hele landet. Senterpartiet ønsker en helt annen prioritering når det gjelder nettopp kompetanse og kvalitet, for vi ønsker å ha tillit til lærerne der ute – i stedet for å innføre kompetansekrav med tilbakevirkende kraft, som gjør at tusenvis av lærere som har jobbet mange år innenfor skoleverket, nå ikke blir ansett å være kvalifisert arbeidskraft i skolen. Det er ikke en ressursbruk som Senterpartiet stiller seg bak. Vi vil heller ha etter- og videreutdanning og en styrking av lærerstaben i de fagene de mener det er behov for det. Det var lange køer og få midler til etter- og videreutdanning fra før, og det blir ikke noe bedre nå.

Roy Steffensen (FrP) [14:19:07]: Som jeg sa i innlegget mitt, har denne regjeringen på fem år brukt nesten 600 mill. kr på yrkesfag. Vi har økt lærlingtilskuddet syv ganger, med totalt 21 000 kr per kontrakt, og vi har innført krav om lærlinger i det offentlige og ved offentlige tilbud. Ingenting av dette ble gjort under de rød-grønne. For dem som gikk på yrkesfag, var det ikke noe å rope hurra for. Når vi da får høre i innlegget at vi ikke satser på yrkesfag, er jeg interessert i å vite: Hva er da dommen over det de rød-grønne gjorde i løpet av sine år, da dette sto tilnærmet stille? Og hvis vi skal legge til grunn at det er Senterpartiet blant de rød-grønne som

prøver å gjøre noe for yrkesfagene, lurer jeg på: Var det Arbeiderpartiet eller SV som var bremseklossen i de rød-grønne årene?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:20:02]: Flere av satsingene som ble gjort innenfor yrkesfag, er det bred politisk enighet om. Det kan vi være glade for, og innstillingen fra komiteen i dette budsjettet viser også at vi alle ønsker et løft for yrkesfagene. Men det handler også om hvilke konkrete økonomiske prioriteringer vi gjør. Når vi ser at regjeringen legger opp til 30 mill. kr i ren yrkesfagsatsing og Senterpartiet i år leverer 300 mill. kr, vil vi sette det i perspektiv og si at vi gjør en langt bedre jobb og setter av penger som skal gå til nye og flere tiltak.

Vi kan godt være fornøyd med mye som er gjort, men vi prater ikke om snøen som falt i fjor. Nå ønsker vi å satse videre framover. Vi vil få til mer for yrkesfagene. Det er yrkesfagernes år, og det skal vi fortsette å feire. Vi trenger fagkompetanse, og vi trenger også at flere går på fagskole. Der leverer heller ikke regjeringen flere studie-plasser, så her har vi en jobb å gjøre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Mona Fagerås (SV) [14:21:17]: Ingen skal trenge å leve livet med lua i handa. Lik rett til utdanning og like muligheter til utdanning er en av grunnpilarene i det norske samfunnet. Utdanning er det viktigste verktøyet vi har til utjamning, inkludering og verdiskaping. Det handler om hva slags muligheter folk i dette landet skal ha. Det handler om en politikk for de mange, ikke for de få.

Samfunnet skal ta ansvar for at alle barn kan gå på en skole der de får tilgang på kunnskap, og der de trives. Et barn forberedes ikke på framtiden gjennom å kunne ramse opp flest mulig byer i Belgia på kortest mulig tid, og selv om det er fint å vite at et barn er født i Betlehem, er det de trenger, dybdelæring for å forstå kjernen i fagene, se sammenhengene på tvers av fag og lære seg hvordan man kan bruke ny kunnskap.

Ved å bygge videre på den inkluderende fellesskolen vil SV utvikle skolen i en retning som i større grad tar i bruk praktisk, variert og aktiv læring, og der det er plass til både kreativitet og kultur. En sårn modernisering av skolen vil kreve ny organisering og store investeringer, både i flere lærere, sårn at det blir mer tid til å følge opp hvert enkelt barn, og i en skole som er tilpasset at barn er barn, med behov for å leke, bevege seg, være kreative og få tilbud om gratis og sunn skolemat.

Evaluering av skolen har vist oss at den har blitt for teoretisk og ensrettet, og høyresidens overdrevne tro på at testing, rangering, konkurranse og kontroll skal føre til mer kunnskap, er utdatert og gammeldags. Det er for

å fornye skolen at SV vil innføre heldagsskolen og en mer praktisk og variert skoledag til erstatning for dagens SFO og hjemmelekser.

SV foreslår i sitt alternative budsjett å starte innføringen av en sånn skoledag med å innføre en ekstra time i praktisk-estetiske fag og gratis tilbud om kulturskole for elevene på 1.–4. trinn. For elevene på 5.–7. trinn økes tiden til øvingsarbeid på skolen sammen med lærer, slik at elevene kan få mer hjelp av læreren sin og ha leksefri når de kommer hjem. For elevene på ungdomstrinnet starter vi innføring av gratis og sunn skolemat og støtter opp under målet om én times fysisk aktivitet, slik Stortinget faktisk har vedtatt.

At bevegelse og ernæring er viktig for barn som skal vokse, lære og utvikle seg, bekreftes av forskningen, og således er heldagsskolen en reform for læring, sosial utjevning og folkehelse. Men skal vi lykkes med innføringen av heldagsskolen, må vi også øke lærertettheten, for flere kvalifiserte lærere er en forutsetning for å lykkes med en slik skole.

Læreren er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring i skolen. Til tross for bred tverrpolitisk enighet om viktigheten av kvalifiserte lærere har lærermangelen økt de senere årene. Antallet ansatte som er tilsatt i lærerstillinger, og som underviser i grunnskolen uten godkjent lærerutdanning, har økt med 40 pst. under denne borgerlige regjeringen. Konsekvensen er at barn og unge i 1,5 millioner skoletimer blir undervist av personer som ikke er utdannede lærere. SV har i sitt alternative budsjett foreslått å bevilge 210 mill. kr til en nasjonal satsing for å rekruttere og beholde flere lærere.

For øvrig har jeg merket meg Høyres manglende ambisjoner om å rekruttere flere lærere. I stedet prøver de febrilsk å rette søkelyset mot SV og mistenkeliggjøre oss for ikke å være opptatt av kompetanse. Det er – med respekt å melde – tull. Det var SV i regjering som startet et varig system for videreutdanning og en storstilt kompetanseheving av norske lærere.

Men siden jeg har merket meg at Høyre ønsker å framstå som høy og mørk i denne saken og å framstå som kompetansepartiet, regner jeg med at de i dag vil støtte vårt forslag i salen om rett og plikt til etterutdanning.

Jeg tar dermed opp de forslagene vi har framsatt i sakens anledning.

Presidenten: Representanten Mona Fagerås har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [14:26:40]: Her var det mange fine ord, og jeg kunne kanskje begynt med å spørre representanten hvorfor SV ikke oppfyller nesten noen av valgløftene sine i sitt alternative budsjett. Det

er i det hele tatt ikke nok penger til å innføre fysisk aktivitet, heldagsskole, skolemat eller økt lønn til lærere. Det er småtterier i budsjettet i forhold til hva det vil koste.

Det jeg egentlig ville stille representanten spørsmål om, er et plutselig kutt på 500 mill. kr til etter- og videreutdanning av lærere. Det er helt ok at SV er imot kompetansekrav, men å være imot kompetansekrav er ikke det samme som å være imot etter- og videreutdanning – i hvert fall er det det jeg har hørt veldig lenge. Mange lærere ønsker etter- og videreutdanning, lærerorganisasjonene ønsker det, tre ganger så mange flere lærere har fått det, 10 000 søkte i år. Så mitt spørsmål til representanten Fagerås er ikke hvorfor hun er imot kompetansekrav – mitt spørsmål er: Hvorfor mener hun plutselig at over 2 000 færre lærere skal få tilbud om etter- og videreutdanning neste år?

Mona Fagerås (SV) [14:27:42]: SV vil bruke de store pengene på de små barna. Og som jeg forklarte i mitt innlegg, vil vi starte med en innføring av heldagsskolen. Det vil si at vi vil bruke flere timer på kreativitet, vi vil bruke flere timer på leksehjelp, vi vil bruke flere timer i skolen på fysisk aktivitet, og vi vil ha skolemat inn i skolen. Det er SVs store prosjekt, og det er penger som vi bruker på barna, rett og slett.

Det er et spørsmål vi må stille oss i denne salen, og det er: Er de lærerne vi har per i dag, ikke gode nok, eller er det et større problem – et mye større problem – at under denne regjeringen har andelen ukvalifiserte lærere økt med 40 pst.? Jeg tror ikke representanten Mathilde Tybring-Gjedde ville sendt barnet sitt til en ukvalifisert lærer, men det er visst ok for andre å sende det til en ukvalifisert lærer.

Stine Margrethe Knutsdatter Olsen (FrP) [14:29:03]: Jeg skal følge opp litt av det representanten Tybring-Gjedde spurte om.

SV skriver i sitt alternative budsjett at det er viktig med gode lærere, og at de vil ha en tiltakspakke for å rekruttere og beholde flere lærere. Da synes vi i Fremskrittspartiet det er litt underlig at SV ikke hilser videreutdanning for lærere og skoleledere ti tusende ganger velkommen, men bare kutter denne posten med 500 mill. kr.

Den storstilte satsingen på videreutdanning, der lærere får både økonomisk støtte og permisjon fra jobben for å imøtekomme økte kvalitetskrav, er en suksess. Denne høsten får over 7 000 lærere videreutdanning. Det er dobbelt så mange som i 2014. Etterutdannings-satsingen har så langt ført til at mer enn 20 000 lærere har gjennomført videreutdanning. Mitt spørsmål til representanten Fagerås er om SV vil avslutte etterutdannings-satsingen som nå er så godt i gang i norsk skole?

Mona Fagerås (SV) [14:29:55]: Når de forskjellige partiene skal legge fram sine alternative budsjett, må de jo legge til grunn den politikken de står for. Hadde SV kommet til makta, var noe av det første vi ville gjort – og det var faktisk noe av det første jeg foreslo da jeg kom inn på Stortinget i fjor – å fjerne beslutningen om å gi kompetansekravene tilbakevirkende kraft. Å foreslå kutt i kompetansehevingsmidlene handler ikke om, som Høyre og Fremskrittspartiet her i dag forsøker å skape et inntrykk av, at vi er imot kompetanseheving. Vi bruker masse penger i vårt alternative budsjett til kompetanseheving, men vi prøver å synliggjøre en politisk uenighet på to felt. For det første vil vi ikke bruke kompetansehevingsmidler på lærere som allerede er utdannet. For det andre har antall ufaglærte økt med 40 pst. under denne borgerlige regjeringen.

Guri Melby (V) [14:31:15]: Nå har de to første replikkene fokusert på kvaliteten på lærere. Jeg tenkte jeg skulle gå videre og snakke litt om kvalitet i høyere utdanning, som jo er et felt som SV tradisjonelt har vært engasjert i, men som representanten ikke var innom i sitt innlegg, så nå får hun en sjanse til å si noe om det også.

En av hovedsatsingene i regjeringens langtidsplan for forskning er å heve kvaliteten i høyere utdanning, og et viktig verktøy for å lykkes med dette er Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning, forkortet Diku. Det ble opprettet i 2018, og målet er bl.a. å engasjere og stimulere sektoren til å utvikle og dele god undervisning.

I statsbudsjettet foreslår regjeringen å øke bevilgningene med 25 mill. kr for å stimulere til kvalitet i høyere utdanning. Dette foreslår SV å kutte i sitt alternative budsjett. Det de da i realiteten kutter, er flere nye sentre for fremragende utdanning, som er det regjeringens økning var foreslått brukt til.

Jeg tror verken studenter eller ansatte klapper i hendene, synger eller ler over et slikt kutt, og mitt spørsmål til SV er rett og slett: Hvorfor mener de det er riktig å kutte i et av de viktigste tiltakene for å øke utdanningskvaliteten for studentene?

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Mona Fagerås (SV) [14:32:17]: Det er litt festlig at vi skulle få spørsmål om kutt til studentene fra Venstre, for hva er det som har skjedd så lenge Venstre har vært støtteparti for regjeringen og nå det siste året har sittet i regjering? Jo, det er at dagens regjering har kuttet ca. 1 mrd. til studentene. Det siste kuttet – på 254 mill. kr – var det som gjorde at studentene måtte ut på gatene og protestere høyløyt i 20 av landets byer forrige torsdag.

Noe som er gledelig, som studentene har opplevd, er 11 måneders studiestøtte. Men tall fra Kunnskapsdepartementet viser at regjeringspartiene, med Venstre og Kristelig Folkeparti, har hentet disse pengene fra studentene. Så igjen tar de med den ene hånden og gir veldig lite tilbake til studentene med den andre.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:33:30]: I SVs budsjettforslag er det foreslått å kutte hele kapitaltilskuddet til de private skolene på vel 63 mill. kr. Dette er som kjent tilskudd som skal dekke en liten del av kostnadene ved å holde og drifte lokaler til skoledrift. Gjennom å kutte dette tilskuddet vil kostnadene for den enkelte elev øke gjennom økt elevbetaling.

Da er mitt spørsmål: Er det en villet politikk fra SVs side at foreldrenes lommebøker i større grad skal avgjøre om elever skal få råd til å gå på privat skole?

Mona Fagerås (SV) [14:34:15]: Noe av det fineste med det norske samfunnet mener jeg er at alle unger møtes på tvers av samfunnslag, på tvers av hvor de kommer fra, på tvers av hudfarge, religion og hva det måtte være, i fellesskolen. SV mener at den inkluderende fellesskolen må styrkes sånn at alle barn og unge får et opplæringstilbud uavhengig av hvor de bor, og hvilken økonomisk bakgrunn de kommer fra. Derfor prioriterer vi fellesskolen så sterkt, og vi tror og mener at det er en verdi i seg selv at flest mulig av ungene våre går i fellesskolen.

Presidenten: Replikkordskiftet er då omme.

Guri Melby (V) [14:35:24]: Hundretusenvis av barn møter opp i norske klasserom hver eneste dag. De møter en hverdag som på mange måter er veldig lik, men også veldig forskjellig. De aller fleste går i den offentlige skolen, og de følger samme læreplan, men hver enkelt skole preges av den kommunen den ligger i, lokalsamfunnet den er en del av, og de menneskene som befolker den. Noen går i store klasser, andre går i små. Noen har små, asfaltlagte skolegårder, andre har kilometervis med skiløyper rett utenfor skoleporten. Noen har hver sin iPad, andre har et datarom som man kan låne et par ganger i uka. Noen har et stort skolebibliotek, og andre har en lesestol. Noen har en lærer med mastergrad som elsker jobben sin og stadig tar nye kurs. Andre har en ufaglært som kanskje aller helst kunne tenke seg å gjøre noe annet. Noen skal i disse dager på julegudstjeneste, mens andre nesten ikke tør å synge «På låven sitter nissen».

Mye av dette mangfoldet lever vi godt med. Mye av det er bra, men ikke alt. Det er ikke greit at ikke alle møter en kvalifisert lærer, og det er ikke greit at ikke alle elever får mulighet til å mestre digitale verktøy. Vi bør ikke ak-

septere at noen fylker og noen kommuner systematisk har dårligere resultater enn andre i helt grunnleggende ferdigheter. Alle barn skal ha like muligheter, uavhengig av hvor de bor og hvem som er foreldrene deres.

Nøkkelen til å utjevne disse forskjellene handler ikke om mer detaljstyring fra staten, mer lovfesting av ulike gode formål eller mer øremerking av statlige midler. Nøkkelen ligger hos dem som hver dag møter disse elevene: lærerne. Derfor har kjernen i Venstres skolepolitikk over svært mange år vært å satse på læreren, og hovedsatsingen i dette statsbudsjettet er nettopp flere og enda bedre lærere.

De siste årene har Venstre gjennom budsjettforlikene bidratt til en historisk sterk satsing på videreutdanning av lærere. Totalt har 27 000 lærere over hele landet fått tilbud om videreutdanning fra 2014 og fram til i dag. Denne høsten tar over 7 000 lærere videreutdanning. I budsjettet for 2019 setter vi av 1,6 mrd. kr til denne satsingen. Og fortsatt vet vi at det er flere som ønsker å ta det enn dem som får det, så denne opptrappingen bør bare fortsette, noe en da gjør i dette statsbudsjettet. Det gir oss mer kompetente lærere, mer inspirerte lærere, og det øker elevenes læringsutbytte.

Vi har også vært opptatt av å skape nye karriereveier i skolen. Det kan ikke være sånn at den eneste karriereveien for ambisiøse, faglig dyktige lærere skal være å bli skoleleder. Satsing på lærerspesialistordningen, som i dette budsjettet trappes opp med 50 mill. kr, er et eksempel på hvordan vi kan lage slike karriereveier. Ordningen kan helt sikkert videreutvikles og forbedres, men kjernen i den er viktig. Det handler om kompetanse både hos den enkelte og hos lærerkollegiet på en skole.

Et annet eksempel er at vi nå har fått på plass ph.d.-er for lærere i skolen som ønsker å ta doktorgrad. Det vil i tillegg til å være en karrierevei også være et viktig bidrag til mer praksisnær forskning, mer kunnskap om hva som foregår i norske klasserom, noe vi sårt trenger.

På samme måte som vi må sikre alle barn en god skolegang uavhengig av bakgrunn, har Venstre også vært opptatt av å sikre alle barn muligheten til å gå i barnehage. I forrige periode fikk vi gjennom budsjettforlikene med regjeringen innført gratis kjernetid eller redusert betaling for barnehage for barn mellom tre og fem år fra lavinntektsfamilier. Nå, når Venstre sitter i regjering, foreslår vi å bevilge 46 mill. kr til å utvide gratis kjernetid nok en gang, til også å gjelde toåringene. Inntektsgrensene for gratis kjernetid ble også hevet, og med disse utvidelsene vil 46 500 barn fra familier med lav inntekt få tilbud om gratis eller en svært billig barnehageplass. Det vil bedre integreringen og språkopplæringen blant flerspråklige barn.

Men barnehage handler om mer enn bare å få en plass. Det handler om kvalitet, og nøkkelen til kvalitet er

nok voksne og voksne med god kompetanse. Med dette statsbudsjettet bevilger vi 160 mill. kr mer til flere barnehagelærere, 9 mill. kr til rekrutteringstiltak og 10 mill. kr til nye studieplasser for barnehagelærere.

For oss er også mangfoldet i barnehagesektoren viktig. Vi trenger de kommunale barnehagene, vi trenger de små ideelle uavhengige barnehagene og vi trenger de store profesjonelle aktørene.

«All I want for Christmas» er en ny folkehøyskole. Det er noe som Venstre tradisjonelt har kjempet inn i statsbudsjettene, og i år gikk folkehøyskolen til Svalbard. Generelt mener vi at folkehøyskolene er et viktig tilbud i den norske utdanningssektoren, og en ny folkehøyskole på Svalbard vil gi et unikt og spennende tilbud som kan bidra til mer kunnskap og oppmerksomhet om nordområdene, og som vil skape nye arbeidsplasser og øke andelen norske fastboende.

Norsk skole er på rett vei. Elevene lærer mer, og det er flere som fullfører og består videregående opplæring. Men det er fortsatt for mange som faller fra, for mange som ikke får utnyttet sitt potensial, og for mange som ikke trives. Da trenger vi mer av det som virker, og ikke nye fikse påfunn.

Deilig er regjeringen, prektig er Sanner og Nybøs budsjett – fryd deg, hver sjel de har frelst!

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nina Sandberg (A) [14:40:42]: «En skulle vøri fire år i romjul'n», men når adventsstaken hentes fram i de tusen småbarnshjemmene, kommer også julens glade budskap fra regjeringen om at barnehagen blir dyrere neste år. Arbeiderpartiet vil ikke øke barnehageprisen. Venstre, derimot, synes det er greit og begrunner prisøkningen med at de vil gi mer til familiene med lavest inntekt. Det er jo en bra mottaker, men hvorfor velger de småbarnsforeldre flest til å finansiere omfordelingen? Et barn er født i Betlehem, men det fødes for få barn i Norge, og det kan på sikt svekke bærekraften i velferdssamfunnet. Hadde det ikke gitt bedre omfordelingseffekt og vært et bedre samfunnsøkonomisk incentiv å ta midlene fra dem fra med romsligere økonomi, altså de med høy inntekt og formue?

Guri Melby (V) [14:41:32]: Takk for spørsmålet. En av de viktigste prioriteringene for Venstre de siste årene har vært å sørge for at alle barn får tilgang på barnehage, og derfor har vi sikret gratis kjernetid. Det betyr i praksis gratis halvdagsplass til dem som har en inntekt som er lavere enn ca. 530 000, hvis jeg husker riktig, og som jeg sa i innlegget mitt, gjelder dette nå 46 500 barn. Mye har blitt tatt gjennom reelle prioriteringer i statsbudsjettet, men en av de måtene vi finansierer denne utvidelsen på, er at alle andre, de med vanlig og høy

inntekt, må betale en femtilapp mer i måneden. Det mener jeg faktisk at vi alle har råd til. For oss er det viktig å prioritere dem som trenger det aller mest, og med dette tiltaket sikrer vi at absolutt alle barn i Norge har råd til å gå i barnehage.

Marit Arnstad (Sp) [14:42:37]: Representanten Melby og Venstre har vært opptatt av kvaliteten i barnehagene, og vi har vært enige om at det skal innføres en bemannings- og pedagognorm i barnehagene. Men Senterpartiet har uttrykt en del usikkerhet og har ønsket at en skulle utsette innføringen av dette med ett år, fordi det har vært stor usikkerhet knyttet til finansieringen. Og nå har vi jo fått det bekreftet, både fra de private og de offentlige barnehagene, at regjeringens budsjettforslag innebærer at det er en betydelig underfinansiering av bemanningsreformen. Da hjelper det ikke så mye med 160 mill. kr i økning når desier at den er underfinansiert med nesten en halv milliard kroner. Hvilken betydning tror representanten Melby og Venstre at det vil ha for kvaliteten i barnehagene, at en underfinansierer reformen på denne måten?

Guri Melby (V) [14:43:23]: Takk for spørsmålet. Finansieringen av bemanningsnormen i barnehagene har fulgt akkurat de samme normene som vi pleier å følge når vi gjennomfører denne typen reformer. Jeg har lyst til å understreke at selv om Stortinget har vedtatt en bemanningsnorm – som jeg er veldig glad for at Stortinget gjorde – for å sikre en minstestandard over hele landet, så er barnehagene tross alt et ansvar for kommunene. Bemanningsnormen er kun en minstenorm, og det er fullt mulig for både kommuner og andre barnehageeiere å legge seg godt over normen.

Før vi innførte normen, var det svært mange kommuner og svært mange private barnehageeiere som allerede oppfylte normen, som hadde prioritert en satsing på bemanning. Jeg mener at både med statsbudsjettet og med det budsjettforliket som vi fikk med Kristelig Folkeparti, er denne ordningen nå godt finansiert, og det betyr at svært mange steder vil vi nå få flere ansatte i barnehagene.

Marit Arnstad (Sp) [14:44:16]: Jeg takker for svaret. Jeg skjønner at representanten Melby og Venstre ikke ser på dette som noe veldig stort problem, men det er veldig mange barnehageeiere som gjør det, blant de offentlige, altså i kommunene, men også blant de private barnehageeierne, som mener at dette skaper stor økonomisk usikkerhet og er bekymret for det. Og det er jo et faktum at det er et ganske stort sprik mellom det tallet de mener er nødvendig for å få finansiert reformen, og det regjeringen og regjeringspartiene har lagt på bordet.

Er det altså ingen bekymring overhodet å spore for hvilken virkning dette kan ha for kvaliteten i barneha-

gene, og for om det også kan bidra til å redusere kvaliteten i barnehagene når en ikke får muligheten til å finansiere opp reformen på den måten som aktørene mener er nødvendig?

Guri Melby (V) [14:45:02]: Jeg deler representanten Arnstads bekymring, kanskje først og fremst når det gjelder de private barnehagene, for utfordringene for de private barnehagene er jo at deres finansiering baserer seg på to år gamle tall. Det betyr at hvis en kommune trapper opp sin bemanning, tar det jo to år før de private barnehagene får den samme finansieringen. Jeg vet at det er noen kommuner som har gjort vedtak som kompenserer for dette. For eksempel har Drammen kommune, etter initiativ fra Venstre, gjort nettopp det for å sørge for en reell likebehandling av de private og de kommunale barnehagene.

Det er klart at det å gjennomføre en reform som dette er utfordrende for alle som eier barnehager. Det å bruke penger på å ansette flere er selvsagt den største kostnaden alle har, men det er bred enighet om at vi trenger en slik bemanningsnorm, og det er bred enighet om at det ene tiltaket som gir oss mest kvalitet, er nettopp å satse på flere ansatte. Så jeg har full tiltro til at både kommuner og private greier dette, selv om det blir utfordrende.

Mona Fagerås (SV) [14:46:02]: Jeg må følge opp det vi snakket om i stad, jeg og representanten Melby, om studiestøtte. «Dersom vi satser på studentvelferd og heltidsstudenten, vil vi forhåpentligvis få friskere studenter,» sa Iselin Nybø til Stavanger Aftenblad i fjor høst. Likevel har det tidligere så stolte skolepartiet Venstre, både som støtteparti for Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen og nå med ansvarlig statsråd for høyere utdanning og forskning, kuttet nesten 1 mrd. kr i støtte til studentene, noe som langt overstiger det 11 måneders studiestøtte kostet. Og tusenvis av studenter samlet seg altså forrige torsdag og demonstrerte mot nye kutt i studiefinansieringen.

Dette blir møtt ganske så arrogant fra statsråden når hun sier at 17 000 kr ekstra i lån ikke hindrer studenter i å ombestemme seg. Er dette representativt for Venstres studiepolitikk, eller er det bare et eksempel på manglende gjennomslag når de skal forhandle med Høyre og Fremskrittspartiet?

Guri Melby (V) [14:47:11]: Da jeg spurte om utdanningskvalitet sist, svarte representanten Fagerås med å snakke om studiestøtte, så jeg kan jo for så vidt kontre med å snakke om utdanningskvalitet, men jeg skal velge å svare på spørsmålet i stedet.

Det er ingen tvil om at det å satse på studenten har vært en hovedprioritet for Venstre, og jeg er stolt over at

vi faktisk har greid å innføre 11 måneders studiestøtte. Jeg synes faktisk det er ganske merkelig at representanten fra SV stiller et spørsmål om dette når de selv satt i regjering i åtte år, en flertallsregjering der alle tre partiene – to valg på rad – lovet 11 måneders studiestøtte, men ikke greide å gjennomføre det. Og så greier altså Venstre – til og med før vi går inn i regjering – å få til flertall for 11 måneders studiestøtte, noe som betyr at hver enkelt student har 8 100 kr mer å rutte med enn de hadde høsten 2016.

Når det gjelder den milliarder som representanten Fagerås sier har blitt kuttet, så spesifiserer hun ikke noe mer hva det er, men det er ingen tvil om at Venstre i regjering sørger for at vi har en stor satsing på studentvelferd, med økt studiestøtte, flere studentboliger og høyere studiekvalitet.

Presidenten: Replikordskiftet er då omme.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:48:32]: Kristelig Folkeparti vil at skolen skal bygge på verdigrunnlaget i vår kristne og humanistiske kulturarv. Dette verdigrunnlaget tar utgangspunkt i hvert enkelt menneskes uendelige verdi, vårt kollektive og personlige ansvar for hverandre og ønsket om å ta vare på miljø og livsgrunnlag for kommende generasjoner.

Barnehagen skal være et trygt og godt sted for små barn å være, et sted der barna får utvikle seg gjennom lek, samspill og kreativ utfoldelse. Det aller viktigste for kvaliteten på barnehagetilbudet er at det er nok voksne i barnehagen. Selv om ikke det alene vil skape fred over jorden, er Kristelig Folkeparti likevel glad for at vi har fått til en norm som sikrer at det er maksimalt tre små barn under tre år per voksen og maksimalt seks store barn per voksen i alle barnehager. Nye 160 mill. kr utover de vel 100 mill. kr som regjeringen la inn som et resultat av forliket med Kristelig Folkeparti i forbindelse med revidert i vår, er lagt inn i budsjettet for å bidra til at normen kommer på plass. Dette er midler som spesielt skal sikre at de minste barnehagene skal kunne oppfylle normen og være sikret et videre liv. Vi trenger et mangfold av barnehagetilbud. Da må vi også ha plass for de ideelle og de små barnehagene.

Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste dem for livet, og en lærer må ha tid til å se og støtte hver enkelt elev. Høyere lærertetthet gir mer tid til hver elev og bedre mulighet til å tilpasse opplæringen og gi alle den hjelpen og oppfølgingen de har behov for. Vedtaket om lærernorm på skolenivå forutsetter at det fra 1. august 2019 skal tildeles ressurser til den enkelte skole ut fra nøkkelen om 15 elever per lærer på 1.–4. trinn og 20 på 5.–10. trinn. Høy lærertetthet må starte fra 1. klasse, slik at en tidlig kan sette inn den ekstra hjelp som trengs. I dag registrerer vi at mange får hjelp for sent, og det er stikk i strid med det vi vet om be-

tydningen av tidlig innsats. En lovfestet minstenorm for lærertetthet sikrer at alle elever får lik tilgang til det som er skolens viktigste ressurs, nemlig læreren.

Kristelig Folkeparti vil at barn, uansett hvor i landet de bor, skal sikres bedre og likere tilgang på denne ressursen. Innføringen av en lærernorm på skolenivå er en historisk seier for norsk skole. Dette er etter Kristelig Folkepartis oppfatning den største skolereformen på mange år og vil sikre at barna våre blir sett og ivaretatt fra de er ivrige førsteklassinger og gjennom en for mange krevende ungdomsskoleetid. Flere lærere vil legges til rette for at vi får en skole som ser hele mennesket, gjennom mer tilpasset opplæring.

En lærernorm forutsetter flere kvalifiserte lærere. Det er en utfordring at nyutdannede i for stort omfang slutter i læreryrket. Kristelig Folkeparti er derfor svært glad for at en i budsjettavtalen med regjeringspartiene har fått på plass en statlig finansiert veiledningsordning av nyutdannede lærere i grunnskolen. Praktisk læring og veiledning fra en erfaren kollega gjennom det første året etter endt utdanning vil sikre en bedre overgang mellom utdanning og jobb og bidra til at flere blir værende i skolen.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å ha et variert folkehøyskoletilbud. Vi er tilfreds med at vi i tillegg til nye folkehøyskoler på Svalbard og Evje har fått bevilget mer penger til videre arbeid med prosjektering av to helt nye folkehøyskoleprosjekt. Sjunkehatten i Nordland er en folkehøyskoleidé der det planlegges å gi et spesielt tilrettelagt tilbud for funksjonshemmede, et tilbud som kan gi denne gruppen ungdommer helt nye muligheter for å kunne få en god inngang til voksenlivet. Også en planlagt folkehøyskole for sekstenåringer i Ørskog bidrar til økt mangfold i sektoren. Mange ungdommer kjenner på skoletrøtthet og manglende motivasjon etter ferdig grunnskole og trenger et annerledes år.

Kristelig Folkeparti er også tilfreds med at vi har fått rettet opp bevilgningen til folkehøyskolene på grunn av økt elevtall.

Det er varslet en gjennomgang av folkehøyskolenes kortkursvirksomhet. Den gjennomgangen støtter Kristelig Folkeparti. Det er behov for en opprydding som kan luke ut kurstilbud som ikke nødvendigvis går under formålet om å være allmenndannende, men deler av folkehøyskolenes kortkursvirksomhet kan likevel spille en viktig rolle i å forhindre utenforskap og fremme aktivitet. Kristelig Folkeparti er derfor opptatt av at departementet og Folkehøgskolerådet gjennom en reglements-gjennomgang kan få til å lande en forhåpentligvis framtidsrettet modell for finansiering av kortkurs som kan virke allmenndannende.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [14:53:42]: Jeg vil starte med å gi honnør til Kristelig Folkeparti, som gjennom forhandlingene fikk både regjeringa og kanskje spesielt Høyre til å snu om en times fysisk aktivitet i skolen. Det er tydelig, for meg i hvert fall, at dette satt langt inne hos regjeringa, og at de lenge strittet imot, men den merknaden som en samlet komité sto bak, er en stor seier, ikke minst for skolebarna, som kan vente seg mer lek og læring og mindre stillesitting. Og jeg er spent på neste skritt etter dette. Om ingen går i fella, men passer seg for den, skal Kristelig Folkeparti inn i regjering, og da hviler det et tungt ansvar på Kristelig Folkeparti for gjennomføringen av dette forslaget. Og jeg merket meg at representanten Grøvan sa på NRK at skolebarn allerede fra høsten av vil merke en forskjell etter dette vedtaket.

Mitt spørsmål er om dette står ved lag, og hvordan Kristelig Folkeparti forventer at regjeringa følger opp den merknaden som en samlet komité nå står bak.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:54:39]: Kristelig Folkeparti er opptatt av at en time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens rammetimetall er noe som skal gjennomføres. Samtidig har vi vært opptatt av at en må hente inn nødvendig kunnskap og kompetanse for å sikre at dette gjøres på en god måte, og at ikke dette oppleves av den enkelte lærer å være en metode som nærmest tres ned over hodet på dem. Det må gjøres et forarbeid, og det må sikres kompetanse med tanke på hvordan en skal gjøre det. En ting er å gjøre dette som en frivillig ordning, som vi har mange eksempler på i en del kommuner hvor dette fungerer veldig bra. En annen ting er når dette skal gjøres over hele landet, i alle kommuner og på alle skoler. Derfor trenger vi tid, og vi trenger å få lærerne med oss. De har vært motstandere av dette. Vi trenger nå å bruke tid for å få dette innført på en god og klok måte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [14:55:42]: Jeg er glad for det svaret og håper bare at en ikke gir seg selv for mye tid. Vi kommer til å følge spent med og være utålmodige fra Stortingets side. Jeg er helt enig i at det er en selvfølge at det må ligge metodefrihet for lærerne til grunn her.

Jeg vil også ta opp en annen sak, en annen kamp som vi har stått sammen med Kristelig Folkeparti om. Det gjelder forholdene for de ideelle barnehagene. I dag i Vårt Land kan en lese at ideelle menighetsbarnehager kjøpes opp av kommersielle aktører. Det bekrefter den tendensen som representanten Grøvan også har vært bekymret for – at en har færre ideelle barnehager og får flere kommersielle barnehager. Denne regjeringa har en politikk som legger til rette for at det blir mer uakseptabel profitt. Læringsverkstedet, som er den kommersielle

barnehageaktøren som er omtalt i dag i Vårt Land, har så langt i år tatt ut en profitt på over 100 mill. kr. Er representanten Grøvan enig i at det haster med å snu denne trenden og ta bastante grep for å snu trenden som vi nå ser?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:56:45]: Det er et viktig spørsmål som representanten Tvedt Solberg tar opp. Vi skal være veldig opptatt av å se på kontantstrømmene og hvordan offentlige penger blir brukt – offentlig barnehagevirksomhet er et viktig formål – og det skal være en kontroll med dette, slik at vi vet at pengene kommer barna til gode. Det skal ikke være et sted hvor en skal utnytte offentlige midler til å bygge opp store overskudd. Så vi ser fram til en god gjennomgang for å få vite hvordan disse pengestrømmene fungerer, slik at vi er sikre på at pengene kommer fram til de rette, og at de ikke havner i lommene til eierne. Om de kan samle seg overskudd på andre måter gjennom salg av lokaler, osv., er noe annet, men pengene som skal gå til barnehagene og til barna, skal vi vite og være sikre på kommer til rett formål.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:57:55]: Kristelig Folkeparti og Senterpartiet står sammen i flere viktige saker. En er ønsket om evalueringen av seksåringsreformen. Slik Senterpartiet leser proposisjonen, er vi litt usikre på hvordan det blir fulgt opp av regjeringa. I tillegg har vi kunnet lese i Dagbladet at Høyres Tybring-Gjedde omtaler forslaget med sitater som at en har «romantisert reform L97», at det er basert på «anekdoter» og at det blir «tegnet et kunstig bilde». Dette gjør oss urolige for viljen til å se på hva de yngste barna har å stri med.

Med de varslede regjeringsforhandlingene er det klart at Kristelig Folkeparti har et spesielt ansvar for å ivareta behovet til de yngste barna. Målet er jo å gjøre skolen bedre for nettopp dem. Det er nesten så vi står i stjerneskin, hører klokkene kime og ringer seksåringerne inn.

Er Kristelig Folkeparti enig i virkelighetsforståelsen som Høyre framstiller det som, og oppfatter de dette som en konstruktiv inngang til arbeidet som regjeringa skal ta fatt på?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:58:56]: Vi skal absolutt stå sammen om å ringe inn seksåringerne til en skole hvor de opplever at de blir sett og hørt på egne premisser.

Jeg er veldig glad for det felles initiativet som Kristelig Folkeparti og Senterpartiet tok i forbindelse med å få evaluert seksåringsreformen, og det er ikke tvil om at ut fra vårt syn fungerer ikke skolen godt nok for den aller yngste aldersgruppen. Seksåringsreformen var tiltenkt

på en helt annen måte. En skulle ta det beste fra barnehagen inn i skolen, og det har ikke skjedd, så langt vi har registrert. Derfor har vi vært opptatt av en erfaringsinnhenting i første omgang, for å få vite hvordan seksåringene opplever skolen, for i neste omgang å endre skolens innhold for å kunne tilpasse den, slik at lek blir en mer naturlig læringsmetode enn den mer stillesittende metoden som vi i dag opplever, som blir en stor utfordring for seksåringene. Så her ønsker vi en endring, og vi ønsker å få til en skole som møter seksåringene på en helt annen måte enn det den gjør i dag.

Mona Fagerås (SV) [15:00:11]: Jeg har lyst til å starte med å takke representanten Grøvan personlig for den jobben han har gjort for Sjunkehatten folkehøgskole. Det er viktig for mange med funksjonshemming.

Det er stor makt i de foldede hender om dagen, men skal alle pedagogstudentene «go home for Christmas» med et lettet hjerte og i trygg forvisning om en god framtid som pedagoger, kunne kanskje representanten for Kristelig Folkeparti sagt noe om hvorvidt Kristelig Folkeparti er villig til å støtte vårt forslag om å forskriftsfeste veiledningsordningen for nyutdannede lærere. I likhet med SV har jo Kristelig Folkeparti støttet dette tidligere.

Samtidig har vi en utfordring: Dersom vi skal få kommunene til å prioritere dette arbeidet, tror jeg vi må gå veien om en forskriftsfesting. Ser Kristelig Folkeparti at det kan være behov for å forskriftsfeste for at kommunene skal forplikte seg til å bruke pengene i tråd med det som er formålet?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [15:01:14]: Kristelig Folkeparti ser, i likhet med SV, på veiledning av nyutdannede lærere som et veldig viktig og målrettet tiltak for å kunne gi hjelp i en overgang fra utdanning til praksis. Selv om en har vært ute i praksis gjennom utdanningen, så kommer dette praksissjokket ofte veldig overraskende, med mange utforutsette ting, som gjør at en trenger å få litt spesiell oppfølging av erfarne folk, gjerne med veilederkompetanse, for å kunne bidra til at de kan utnytte de erfaringene de gjør seg, på en god måte og blir værende i skolen.

Vi har, sammen med regjeringspartiene i første omgang, lagt inn penger. Vi trenger litt erfaring for å se hvordan dette blir brukt, hvordan kommunene følger dette opp, før vi eventuelt kan vurdere neste skritt, som kan være en forskriftsendring. Nå ønsker vi å få dette til som en god ordning, og vi håper og tror at dette også kan gi gode resultater, som gjør at dette også kan være ett av de viktige rekrutteringstiltakene for å beholde kvalifiserte lærere i skolen framover.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:02:37]: Regjeringens mål er en kunnskapsskole der alle elever får mestre og lære, løfte seg og utvikle sine evner – uansett bakgrunn og uansett hvor i landet de bor.

Opposisjonens rolle er selvsagt å trekke frem det som ikke går så bra, og det som kan bli bedre. Men jeg håper vi alle kan glede oss over at veldig mye går i riktig retning. Elevene lærer mer og gjør det bedre i både lesing, naturfag og matematikk. Elevene er mer til stede på skolen. Fraværsgrensen fungerer, flere elever har fått karakterer, og færre slutter. Flere fullfører videregående opplæring, og gjennomføringen øker mest blant elever med innvandrerbakgrunn og blant ungdommer med foreldre som har lite utdanning. Det er blitt flere lærere i skolen, og over 27 000 lærere har fått tilbud om videreutdanning. Ja, det er nesten så man kunne istemme «Deilig er den himmel blå».

Samtidig som mye går bra i skolen, og går i riktig retning, er det fortsatt store og viktige oppgaver som gjenstår.

En god start varer livet ut. Det viktige grunnlaget for mestring og læring legges i barnehagen. Derfor fortsetter regjeringen arbeidet for å løfte kvaliteten og sikre nok voksne i barnehagene. Vi jobber systematisk for å sikre riktig kompetanse, og med rekordsøkning til barnehagelærerutdanningen ligger mye til rette for det.

Fra 2019 utvider vi gratis kjernetid til også å gjelde for toåringene – slik at enda flere barn får mulighet til å begynne i barnehagen: leke, få venner og omsorg og lære språket bedre. Dette er et målrettet tiltak som også sikrer at barn i familier med lav inntekt kan få gleden og nytten av et barnehagetilbud. I skolen fortsetter vi arbeidet med fagfornyelsen og tidlig innsats. Elevene skal få mer tid til å fordype seg og se sammenhenger.

Flere elever skal møte lærere med faglig fordypning, så vi fortsetter å satse på videreutdanning og lærerspesialister. Og med plikt til intensiv opplæring skal flere knekke lesekode og få hjelp tidligere. Med tidlig innsats kan lærerne bygge inkluderende fellesskap i hvert enkelt klasserom.

Selv om 2018 har vært yrkesfagenes år, fortsetter regjeringen satsingen på yrkesfag også i 2019. Vi har siden 2013 brukt over 0,5 mrd. kr på å løfte yrkesfagene. Nå er det like mange søkere til yrkesfag som til studieforberedende det første året på videregående, og aldri før har så mange fått lærlingplass.

Neste år foreslår vi å gi flere lærere fordypning, og vi styrker faget yrkesfaglig fordypning som sikrer flere elever en læreplass.

Men læring er ikke avsluttet når siste eksamen er avlagt. I møte med et moderne, kompetansekrevede arbeidsliv må vi ha mulighet for å lære hele livet og fylle på med kompetanse. Derfor oppretter vi fleksible moduler

slik at de som mangler videregående, kan få et fleksibelt løp som er mulig å fullføre, og flere kan nå drømmen om fagbrev og jobb.

Regjeringen har startet arbeidet med en kompetansereform – Lære hele livet. Målet er at ingen skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse, men få mulighet til etter- og videreutdanning etter hvert som arbeidslivet, oppgavene og kravene til kompetanse endrer seg.

Flere tiltak er allerede på plass: fagbrev på jobb, Kompetansepluss, modulbasert opplæring og en stor satsing innen flere sektorer, både innenfor utdanning og innenfor helse og omsorg. For 2019 får vi også på plass bransjeprogram og fleksible digitale videreutdanningstilbud.

Dette er en reform som skal presenteres i en stortingsmelding, men vi venter ikke på denne meldingen med å presentere ny politikk, og vi samarbeider med partene i arbeidslivet og med utdanningsinstitusjonene. Jeg håper på et godt samarbeid med Stortinget også i arbeidet med denne viktige reformen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Martin Henriksen (A) [15:07:38]: Først vil jeg bare gi kunnskapsministeren rett i at «Deilig er den himmel blå», men han som kommer med milde gaver i jula, er rød (munterhet i salen) – for å være sikker har jeg skrevet den siste delen med rød penn. Han sender heller ikke regning etterpå.

Under denne regjeringa har barnehageprisen økt tre ganger utover prisjusteringen. Det har gitt veldig mange vanlige barnefamilier en mye større barnehageregning. Det man ser av tallene, er at regjeringa henter inn penger på dette. Utover moderasjonsordningene henter regjeringa inn 170 mill. kr i 2019 – og går i pluss med 507 mill. kr siden 2013 – på disse barnehageregningene.

Jeg synes det er viktig at man vet om konsekvensene av sin egen politikk. Vi har fått høre at tidligere var det 29 000 familier – nå sier de at det skal økes til 46 000 som får moderasjonsordninger. Men vet kunnskapsministeren hvor mange familier som har fått høyere barnehageregning med Høyre i regjering?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:08:45]: Representanten Martin Henriksen har helt rett i at vi prioriterer de familiene som har lav inntekt. Vi senker barrieren for at også deres barn kan gå i barnehage. Det er den borgerlige regjeringen som i samarbeid med Kristelig Folkeparti har innført moderasjonsordning for familier med lav inntekt, og som nå innfører gratis kjernetid for barn fra to år og oppover. Så er det riktig at de som tjener bedre, må betale noe mer. Det har vært en reell endring på 12 pst. siden 2013. Det er 314 kr i måneden.

Det er god og riktig politikk å bidra til at barn i familier som har lav inntekt, får mulighet til å gå i barnehage, samtidig som de som tjener bedre, betaler noe mer.

Martin Henriksen (A) [15:09:45]: Siden 2013 har i løpende kroner en vanlig familie med ett barn fått 6 000 kr mer i året i barnehageregning. Svaret på spørsmålet jeg stilte, som jeg mener kunnskapsministeren burde visst, er at det er over 211 000 barnefamilier som har fått økt regning fra regjeringa. Ikke alle av dem har god råd. Man henter inn 170 mill. kr på dette i 2019. Det er for det første mye mer enn regjeringa ville gi til bemanningsnorm, som var kr. 0, men det er også mye mer enn Kristelig Folkeparti har fått gjennomslag for i økning til bemanningsnorm. I Vårt Land i går leste vi om at flere kristne barnehager selges til større kommersielle aktører. Som det sto i ingressen i den saken:

«Kristne barnehagar stod i fare for å bli lagt ned.»

De velger altså å selge til større konsern istedenfor å legge ned. Spørsmålet er da: Hva synes kunnskapsministeren om at mangfoldet i barnehagesektoren reduseres på hans vakt, og at det bl.a. kan knyttes til manglende finansiering av barnehagene?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:10:49]: Det er ganske pussig at det spørsmålet kommer fra Arbeiderpartiet, et parti som har gått til kamp mot de private barnehagene, som representerer mye av mangfoldet i barnehagetilbudet i flere kommuner, et parti som kutter i støtten til de private barnehagene. Det er den borgerlige regjeringen som i samarbeid med Kristelig Folkeparti gjennomfører bemanningsnorm, gjennomfører pedagognorm, gjennomfører kvalitetshevende tiltak, sørger for at familier med lav inntekt får betydelig billigere barnehage, og gratis kjernetid for barn fra to år.

Det er riktig at julenissen er rød, og at Arbeiderpartiet ofte opptrer som en nisse i opposisjon, men i posisjon er det en borgerlig regjering som sørger for at det blir flere ansatte, mer kompetanse og billigere barnehager til de familiene som har dårligst råd.

Martin Henriksen (A) [15:11:44]: Først vil jeg gjerne takke for at kunnskapsministeren nevner mange tiltak som det er enstemmighet om i Stortinget, som bemanningsnorm og pedagognorm – bortsett fra at vi har mast lenge på både at det skulle gjennomføres, og at vi ville ha mer ambisiøse pedagognormer, f.eks.

Kunnskapsministeren bruker uttrykket at Arbeiderpartiet går til «kamp mot» private barnehager. Men hvis man ser på den praktiske politikken, reduseres for det første mangfoldet nå, på kunnskapsministerens vakt. For det andre: Hvis man sammenligner budsjettene, kommer små og ideelle barnehager mye bedre ut med

Arbeiderpartiets budsjetter enn med regjeringas. Selv om vi har under 1 pst. kutt i tilskuddet til private barnehager, går de små ideelle i pluss, fordi vi bl.a. fullfinansierer bemanningsnormen. Vi bruker 580 mill. kr mer på barnehagen enn det regjeringa gjør. Det er fordi vi også prioriterer annerledes enn regjeringa gjør.

Jeg vil bare spørre ham: Hva slags tilbakemelding har kunnskapsministeren fått fra sektoren, fra de små og ideelle barnehagene, når det gjelder bemanningsnormen? Og hvorfor har han valgt ikke å lytte til dem? (Presidenten klubber.)

Presidenten: Presidenten vil berre gjera merksam på at når den raude lampa lyser, er ikkje det eine og åleine eit teikn på at «det lyser i stille grender». (Latter i salen)

Statsråd Jan Tore Sanner [15:13:04]: Vi har diskutert bemanningsnormen og finansieringen av den flere ganger. La meg bare gjenta at de prinsippene som vi følger, lå i barnehagemeldingen i 2012. Det var de prinsippene Stoltenberg-regjeringen la ned i 2013. Det er en borgerlig regjering som i samarbeid med Kristelig Folkeparti innfører bemanningsnorm, som innfører pedagognorm, som styrker den, som sørger for kvalitetshevende tiltak, og også senker prisen for de familiene som har lavest inntekt.

Så er det selvsagt slik at vi skal fortsette å heve kvaliteten i barnehagene. Vi er opptatt av at det skal være nok voksne. Det skal være riktig kompetanse. Derfor har vi ambisjoner om å fortsette å heve kvaliteten i barnehagene og sikre ikke minst mangfoldet i barnehagetilbudet. Det er bakgrunnen for at det er vår regjering som har tatt initiativet til en helhetlig gjennomgang av økonomien i de private barnehagene, nettopp fordi vi skal sikre mangfold i barnehagetilbudet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:14:21]: Ja, vi kan glede oss over at Norge er verdens beste land å bo i, men så gjør vi så når vi vil satse på fagskoler sent en onsdags kveld.

Fagskoleutdanning er etterspurt både i næringslivet og i offentlig sektor. Ifølge NHOs kompetansebarometer for 2018 har 53 pst. av medlemsbedriftene deres behov for flere fagskolekandidater. Allikevel er antall studieplasser i fagskolene økt langt mindre enn antall studieplasser i annen høyere utdanning de siste årene. For i praksis er det blitt nesten 19 000 flere studenter på universitet og høyskoler siden 2014, mens det i fagskolene har blitt 423 nye studenter.

Da lurer jeg rett og slett på: Vil statsråden innfri forventningene som er skapt? Og kan regjeringen garantere at dette innfris i kommende budsjett?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:15:21]: Jeg vet ikke hvilke forventninger representanten viser til, men jeg har denne høsten hatt flere møter både med studentene og med fagskolene, og regjeringen får svært gode tilbakemeldinger på den store satsingen vi har både på yrkesfag og på høyere yrkesfaglig utdanning. Det har også vært i godt samarbeid med Stortinget. Det er enighet om at vi skal satse på høyere yrkesfaglig utdanning, og vi har fått mye på plass.

I 2018 øker man antall studieplasser med 638 nye, men den styrkingen vil da også få konsekvenser i 2019 og i 2020, fordi det er toårige og også noen treårige utdanninger.

Så vi fortsetter å satse på høyere yrkesfaglig utdanning. Det skal være en egen utdanningsvei tett på arbeidslivet, og jeg ser frem til at mange ungdommer kommer til å velge den veien senere i livet, og ikke minst at vi kan samarbeide med fagskolene i etter- og videreutdanningstilbudene.

Mona Fagerås (SV) [15:16:33]: Jeg kommer fra et sted hvor himmelen svært sjelden er deilig og blå, men én ting er jeg sikker på, og det er at hjertet ligger til venstre – alltid.

SV ønsker i sitt Dokument 8-forslag om å rekruttere flere lærere, som Stortinget skal behandle nå på nyåret, at regjeringen aktivt tar i bruk handlingsrommet som avtaleverket gir, om å heve lærernes lønnsnivå og i samarbeid med partene utforme en forpliktende tiltaksplan for hva staten kan bidra med. Regjeringen viser i sitt svar til komiteen til at dette er opp til partene å utforme slik at det sikrer nødvendig kompetanse i skoleverket.

Regjeringen, med statsråden i spissen, er altså opptatt av at partene skal utforme og bruke avtaleverket. Men jeg registrerer at dette ikke er tilfellet når det gjelder lærerspesialister. Her er det derimot greit å overprøve partene og dele ut lønnstillegg uten at det har vært forhandlet.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:17:41]: Jeg vet ikke om det var et spørsmål, men jeg mener at lærerspesialistordningen er svært viktig. Det er avgjørende at vi fremover gir muligheter for gode lærere til å fortsette å undervise og ikke velge seg bort fra klasserommet hvis de ønsker videre karriere.

Lærerspesialistordningen er evaluert. Det er gode tilbakemeldinger fra rektorene. Vi vet at den kan videreutvikles, men vi mener at dette er en helt nødvendig satsing også for å sikre innovasjon og utvikling i skolen.

Når det gjelder veiledning av lærerne, har vi inngått en avtale med organisasjonene som nettopp handler om anbefaling om hvordan man kan veilede nyutdannede og nytilsatte i skolen. Vi ser frem til å se hvordan det virker. Det er nødvendig å sikre en god veiledning, og

gjennom budsjettavtalen er det også bevilget noen midler som kan bidra til å smøre gjennomføringen av den gode veiledningen som skal skje ute i kommunene.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [15:18:59]: Stortinget har vedtatt å innføre et uavhengig tilsyn for barnehager. Vi ser stadig oppslag hvor en rent tilfeldig oppdager feilutbetalinger av større beløp fra kommunen til private barnehager. Senest i går var det et slikt oppslag om en barnehage i Steinkjer. Det gjelder også i saker hvor man opplever at kontrollen med private blir utøvd av kommunen, mens ingen kontrollerer de kommunale barnehagenes virksomhet i forhold til lov og forskrift.

På hvilken måte vil statsråden følge opp Stortingets vedtak om etablering av en uavhengig tilsynsfunksjon?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:19:47]: Vi er nettopp nå inne i de vurderingene for å følge opp både Stortingets vedtak og også Jeløya-erklæringen, som har påpekt behovet for å se på tilsynsordningen.

Så er det riktig at det har vært noen oppslag om feilutbetalinger. I det arbeidet vi nå gjør, er vi opptatt av at man skal sikre god veiledning av kommunene. Mitt inntrykk er at det er et godt samarbeid mellom kommunene og de private barnehagene i de fleste kommuner, men det er behov for bedre veiledning.

Så er det slik at når det gjelder det økonomiske tilsynet, skal jeg erkjenne at der er jeg bekymret. Der har vi nå hatt en evaluering som viser at det har vært utført økonomisk tilsyn i kun 1 pst. av de private barnehagene over noen år. Det viser at det er behov for å se særlig på de økonomiske tilsynene av barnehagene, både for å sikre uavhengigheten og for å sikre at man kan gå etter om pengene brukes på riktig måte. De private barnehagene mottar 20 mrd. kr, så her er det viktig at vi har godt tilsyn.

Presidenten: Replikskiftet er nå omme.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [15:21:09]: Den siste kompetansereformen vi hadde i Norge, var en stortingsmelding i 1997. Da begynte jeg på skolen. Det har skjedd en del ting siden den gang. Kunnskap, teknologi og arbeidsliv forandres i et stadig raskere tempo, og den teknologiske utviklingen endrer arbeidsoppgavene våre og gjør at mange vil måtte lære nytt flere ganger i livet.

Kompetansepolitikk har i mange år kun vært et fint ord man har brukt i middagstaler, og fram til nå i debatten har jeg knapt hørt noen i opposisjonen snakke om det. Men det jeg er glad for, er at regjeringen de siste årene har hatt budsjett og tiltak som fyller kompetansepolitikk med innhold.

Sammen med partene i arbeidslivet har regjeringen lagt fram den første nasjonale kompetansepolitiske

strategien, og nå er vi i gang med en stor kompetansereform. Kompetansereformen vil være en av de viktigste velferdsreformene i Norge de neste årene. Det er kanskje litt overraskende for venstresiden å høre, for de reduserer ofte velferd og velferdsreformer kun til et spørsmål om offentlige ytelser. Men i Høyre tror vi ikke at velferd skapes og fordeles kun ved et statsbudsjett. Velferd skapes av mennesker i de små fellesskapene, i lokalsamfunnene og på arbeidsplasser. Et tillitsbasert og bærekraftig velferdssamfunn er derfor avhengig av at mennesker føler de kan bidra, at de har kompetanse som folk trenger, og at andre forventer at de stiller opp. Det er et individuelt ansvar, men også et samfunnsansvar å sikre at mennesker ikke går ut på dato. Vi må sikre at det finnes et fleksibelt og helhetlig system som gjør at man raskt kan fylle opp kompetansegapene når – og gjerne før – de oppstår.

«One size fits all» fungerer ikke, verken i skolen, i voksenopplæringen, i introduksjonsprogrammet eller i kompetansepolitikken. Vi vet at kompetansebehovene er svært ulike for ulike mennesker i ulike livssituasjoner og i ulike bransjer. I dette budsjettet prioriterer vi derfor fleksible videreutdanningstilbud innenfor teknologi og digitale løsninger. Vi prioriterer et bransjeprogram der særlig utsatte bransjer, som omsorgssektoren og industri- og byggenæringen, får skreddersydde kompetansetilbud. I noen bransjer kan behovet være et fagbrev nr. 2. I andre bransjer kan det være et tilbud om fleksible og kortere moduler, ved siden av full jobb, boliglån, familie og Volvo. Det blir også mulig med dette budsjettet for flere å fullføre videregående eller få fagbrev mens de står i jobb. Høyre vil ha en voksenopplæring som tilpasser seg deltakerne og deres livssituasjon. Det er mange voksne – unge og eldre – som kanskje har klart å få den første, berømte, foten inn i arbeidslivet, enten som ufaglært i industrien eller dagligvarebransjen eller barnehagesektoren. Den ene foten er veldig viktig, men med mer kompetanse står man stødigere over tid.

Bedriftene forteller om et stort behov for ansatte med yrkesfaglig utdanning og fagskoleutdanning. De signalene har Høyre og regjeringen tatt, og vi har vært veldig tydelige i våre prioriteringer. Vi har for det første prioritert et yrkesfagløft for å redusere frafall, styrket kompetansen til lærerne og økt læringsutbyttet og motivasjonen i undervisningen. I dag trenger man ikke å gå over sjø og land for å finne en fagskole som er i gang med å utvikle nye fleksible studietilbud. Fagskolene samarbeider tett med bedriftene, tett med næringsklynger, og de snur seg raskt når nye behov dukker opp. Jeg er overbevist om at det er kvaliteten på tilbudet som er nøkkelen for å lykkes framover, og det er det vi prioriterer.

Det er lett for politikere å bli så glad hver budsjett-høst, for vi har gleden av å fordele flere milliarder kroner

til viktige tiltak. Men vi må ikke glemme hvem som skaper det vi fordeler. Vi må ikke glemme at livslang læring er avhengig av flere arbeidsplasser, norsk eierskap, at bedrifter har mulighet til å investere i kompetansen til sine ansatte. Det norske arbeidslivet har en stor fordel, og det er at det er en viktig læringsarena. Skal vi da lykkes med en kompetansereform, hjelper det ikke å gjøre som Arbeiderpartiet: gi litt med den ene hånden og deretter sende en kraftig ekstra skatte- og avgiftsregning til norske arbeidsplasser med den andre. Vi må spille på lag med partene i arbeidslivet, slik at den enkelte er trygg på at de har en jobb å gå til over tid.

Høyre kommer aldri til å være et parti som snur 180 grader og skifter mening og satsinger i skole- og kunnskapspolitikken over natten. Det overlater vi til Arbeiderpartiet. Høyre går i bresjen med å svare på de utfordringene og bekymringene folk føler på når endringene skjer raskt. Vi vil sikre at Norge har kompetanse til å lykkes med en grønn og teknologisk omstilling, og vi prioriterer det viktigste: det som gjør at folk får muligheten til å ta ansvar for seg selv og sine nærmeste i gode fellesskap. Og det er kvalitet.

Stine Margrethe Knutsdatter Olsen (FrP) [15:26:20]:

En god barnehage- og utdanningssektor er grunnsteinen i velferdssamfunnet og en forutsetning for å trygge arbeidsplasser og verdiskaping. Ingenting er viktigere for den langsiktige omstillingen av norsk økonomi enn en god utdanningssektor. Derfor er Fremskrittspartiet glad for at det satses på denne sektoren i neste års budsjett – ikke minst er satsingen på yrkesfag viktig nå.

Norge står overfor mange utfordringer i årene som kommer. For Fremskrittspartiet er det viktig at folk utdannes til jobb og ikke til arbeidsledighet. Derfor jobber vi for at flere skal velge yrkesfaglig utdanning, der de bl.a. kan spikke, sage, lime og banke. Fagbrev er nå mer etterspurt i næringslivet enn mastergrad, og både bedrifter og offentlig sektor vil i framtiden ha et stort behov for dyktige medarbeidere med fag- og yrkesutdanning. Det er ingen tvil om at det er viktig for verdiskapingen at enda flere elever velger yrkesfag. Dette er et prioritert satsingsområde for Fremskrittspartiet, både på Stortinget og i regjering.

Med Fremskrittspartiet i regjering har søkertallene til yrkesfagene økt, og det er nå like mange elever som velger yrkesfag som studieforberedende på videregående. Samtidig øker antall lærekontrakter for tredje år på rad. Dette er noen av resultatene vi kan vise til etter at regjeringen bl.a. har styrket de yrkesrettede utdanningene med nesten 700 mill. kr, og økt lærlingtilskuddet med til sammen 21 000 kr per lærling siden 2013.

Norske fagarbeidere har vært og er fortsatt blant de beste i verden. Det skal de fortsette å være, og derfor må

styrkingen av yrkesfagene fortsette. Her spiller også fagskolene en viktig rolle. Fagskolene er viktige for å heve kompetansenivået i bransjer med mange ufaglærte og for bransjer i omstilling. Utdanning er også et viktig tilbud for fagarbeidere som ønsker å spesialisere seg ytterligere gjennom videreutdanning. Flere må ta fagskoleutdanning, og Fremskrittspartiet vil øke antall fagskoleplasser framover. Hvis vi øker kapasiteten i fagskolene for raskt, kan det gå på bekostning av kvaliteten. Tildelingen til fagskolesektoren vil øke også i 2019 og 2020 på grunn av opptrappingen fra 2018, og derfor mener vi det er fornuftig å prioritere kvalitetsutvikling framfor ytterligere vekst inntil videre. I budsjettet for 2019 legges det opp til en fortsatt styrking av yrkesfag og fagskoleutdanning, der yrkesfaglig høyere utdanning løftes på en rekke områder.

For at retten til utdanning skal være reell, er det viktig med en god studiefinansiering og et godt velferdstilbud til studenter. Alle skal kunne ta høyere utdanning uavhengig av bakgrunn, økonomi og bosted. Regjeringen og støttepartiene startet opptrappingen til elleve måneders studiestøtte i 2017 med en ukes økning i året. I 2019-budsjettet kommer den tredje uken med støtte – og kjære tredje studiestøtteuke, vi ønsker deg alle velkommen.

I tillegg har det under Solberg-regjeringen vært en realvekst i studiestøtten også i årene før støtteperioden ble utvidet. Studenter har totalt 11 600 kr mer å rutte med i studieåret 2018–2019 enn de ville hatt uten regjeringens satsinger på studiestøtten.

For at alle i praksis virkelig skal kunne ta høyere utdanning, må vi også sørge for at studentene har et sted å bo når nettene blir lange og kulda setter inn. Derfor er det gledelig at regjeringen og stortingsflertallet åpner for at det kan bygges 1 200 ekstra studentboliger i 2019, i tillegg til de 2 200 studentboligene som ligger inne i statsbudsjettet. Samtidig har regjeringen økt tilskuddsatsene og kostnadsrammene, sånn at det blir enklere for studentsamskipnadene å få satt i gang byggeprosjektene sine. I snitt har regjeringen og stortingsflertallet mer en fordoblet satsingen på studentboliger sammenliknet med den rød-grønne regjeringen.

Det er en helhetlig tankegang bak kunnskapssatsingen i budsjettet. Den satsingen skal skinne, for den skal minne oss om at Norge må ha gode utdanningstilbud i alle ledd, fra barnehage og grunnskole til videregående, fagskoler, universiteter og voksenopplæring. Vi har et ansvar for å sørge for at flere gjennomfører både i videregående og i høyere utdanning. Det ansvaret følger vi opp, både gjennom bevilgninger til kompetanseheving og kvalitetsfremmende tiltak og ved å stille krav til den enkelte. Vi har sett at det fungerer å stille krav i videregående skole. Nå gjør vi det også i høyere utdanning.

På den måten utdanner vi folk til jobb og ikke til arbeidsledighet, på den måten møter vi de utfordringene arbeidslivet og samfunnet står overfor i årene som kommer, og på den måten sikrer vi Norge som kunnskaps-samfunn.

Marit Arnstad (Sp) [15:30:53]: Jeg har tenkt å bruke innlegget mitt til å fortsette å snakke om det nye kartet av høyskoler og universitet, mange av de arme små studiestedene, som sikkert mange opplever det som, rundt omkring i landet som nå står i fare for å bli sentralisert. Jeg må gjøre det, for Senterpartiet er dypt bekymret over det som nå foregår på de nye, sammenslåtte høyskolene og universitetene. Vi vet at det er laget scenarier på flere av de sammenslåtte nye universitetene som vil medføre at store deler av studiestedene kan bli nedlagt. For både Nord universitet og Universitetet i Sørøst-Norge er det slik at en har en intern prosess som går langt i å si at flere av studiestedene kan komme til å bli nedlagt.

Ingen beslutninger er tatt ennå, og da må jo Stortinget i alle fall være litt opptatt av den prosessen som foregår. Hvis ikke blir dette en stille sentralisering som bare outsources til styrene. Det at Stortinget skal gå inn i den problemstillingen, har ingenting med autonomi å gjøre, for dette handler i bunn og grunn både om finansieringen av de universitetene og høyskolene og om tenkningen omkring universitet og høyskoler.

Hvis en ser på Nord universitet, som i dag har studiesteder i Mo i Rana, Bodø, Nesna, Sandnessjøen, Steinkjer, Namsos, Levanger og Stjørdal, og Universitetet i Sørøst-Norge, som har studiesteder i Bø, Drammen, Kongsberg, Notodden, Porsgrunn, Rauland, Ringerike og Vestfold, kan det kanskje for noen, på papiret, se ut som det er greit om en sentraliserer en del av disse stedene. Men det er snakk om nesten 30 000 studenter og flere tusen ansatte, som etter hvert begynner å få en dyp bekymring for hva som kommer til å skje med deres arbeidsplass og deres studiested.

Det er en stor problemstilling jeg mener en politisk ikke bare kan forbigå i stillhet. En kan ikke stikke hodet i sanden og bare late som om denne prosessen ikke foregår, en kan ikke si at dette bare er opp til høyskolene og universitetene sjøl. Dette er en politisk problemstilling, særlig når hele komiteen er så opptatt av at vi skal bevare brede studietilbud over hele landet. Jeg tror de skal få lov å høre på mange universitetsansatte i distriktene som i tida framover mot himmelen ljosa held og protesterer på det som kommer til å skje rundt dem når det gjelder nedlegging og sammenslåing.

Dette handler, som jeg prøvde å si, om finansiering, og det handler om vilje til å ta vare på profesjonsutdanning og det samarbeidet mellom studiested, arbeids-

liv og næringsliv som foregår i mange distrikt. Det er ikke mye trøst i at representanten Gudmundsen viser til Kirkenes og Harstad. Det er langt fra Kirkenes og Harstad og ned til Trøndelag. Dette handler om noen av de nye universitets- og høyskolesammenslåingene, og det handler ikke minst om det som skjer i min region. Jeg ser meget mørkt på det hvis det er slik at – la oss si – to eller tre av fire studiesteder i Nord-Trøndelag skulle bli nedlagt. Jeg må bare si det slik: Hvis en legger ned sykepleierutdanningen i Namsos, ryker sykehuset i neste omgang, det må en i alle fall vite med seg sjøl før en er med og tar den typen beslutninger.

Dette handler om finansiering. Senterpartiet foreslo 100 mill. kr mer for å kunne gjenopprette noe av den skeive finansieringen på basisfinansiering av de nye universitetene og høyskolene, men det løser heller ikke det grunnleggende problemet og den grunnleggende debatten: Hvorfor må alle høyskoler og universitet presses inn i den samme smale formen? Det er det grunnleggende spørsmålet. Hvorfor kan vi ikke ha noen store universitet i Norge som får lov til å være fremragende nasjonalt og internasjonalt, som konkurrerer internasjonalt og har spissede miljø? Hvorfor må også de mindre høyskolene og universitetene presses inn i den samme formen? Hvorfor kan de ikke få lov til å utdanne god arbeidskraft til regionalt næringsliv og arbeidsliv utover i distriktene? Hvorfor må alle presses inn i en og samme form?

Jeg skulle ønske at vi hadde en mer åpen tenkning rundt det når vi nå ser noen av de erfaringene og noen av de problemene som ligger foran oss i høyskole- og universitetssektoren – at vi hadde hatt en litt mer åpen tenkning om hvordan en ser for seg denne sektoren i årene framover. Jeg ønsker meg dem som er internasjonalt fremragende, men alle kan ikke være det, ikke i et land med 5 millioner innbyggere. Noen må også produsere den arbeidskraften en trenger regionalt, enten det er farmasi på Namdalskysten, der en driver med oppdrett, eller sykepleiere på Levanger, der en har sykehus. Det perspektivet er vi i ferd med å tape, og jeg er dypt bekymret for det som skjer framover.

Statsråd Iselin Nybø [15:36:18]: Det er en spesiell dag i dag – ikke bare fordi Stortinget behandler det første utdanningsbudsjettet siden Venstre gikk i regjering, men også fordi mens debatten går her i salen, forhandles det på spreng i Katowice i Polen. Nå vandrer fra hver en krok i verden klimaforhandlere for å bli enige om et regelverk for gjennomføringen av Parisavtalen, om hvordan vi skal lykkes i å begrense verdens oppvarming, slik at vi fortsatt kan la det snø, la det snø, la det snø.

For litt siden la Klimariskoutvalget fram sin rapport her i Norge, som skisserer hva det kan bety for oss hvis vi

ikke lykkes. Jeg tror det er i ferd med å gå opp for de fleste av oss at det kan bli ganske dramatisk.

Med dette bakteppet er det passende å diskutere forskning og høyere utdanning. For det som skjer på våre universiteter, høyskoler, forskningsinstitusjoner og bedrifter som forsker, er avgjørende for å finne løsninger som kan bidra til å redusere norske klimagassutslipp. Det er avgjørende for å få oss igjennom den omstillingen vi vet vi må igjennom for å få til det grønne skiftet.

Omstilling er et av regjeringens store prosjekter. Vi har blitt et av verdens rikeste land ved å utnytte de fossile ressursene våre på en smart måte, men nå må vi tenke nytt. I forslaget til statsbudsjett for 2019 er flere av satsingene knyttet til grønne, glitrende tre opptrappingsplaner i den reviderte langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, der nettopp omstilling er sentralt.

For det første er det snakk om et teknologiløft på 800 mill. kr de neste fire årene. Teknologiske endringer fører til at produksjonen av varer og tjenester her hjemme kan konkurrere med lavkostland. Brukt riktig kan det gi oss grønn næringsvirksomhet og flere kunnskapsbaserte arbeidsplasser over hele landet. I 2019 følges dette opp med 255 mill. kr over flere departementer. Over Kunnskapsdepartementets budsjett styrkes satsingen på muliggjørende og industrielle teknologier samt grunnleggende IKT-forskning og IKT-sikkerhet.

For det andre satser regjeringen 450 mill. kr over fire år på FoU for fornyelse og omstilling i næringslivet. Den totale forsknings- og utviklingsinnsatsen i Norge ligger på rundt 2 pst. av BNP. Det skal opp til 3 pst. innen 2030, og her må næringslivet stå for mesteparten av økningen. FoU i statsbudsjettet har økt fra 0,86 pst. av BNP i 2013 til 1,02 pst. i regjeringens forslag til 2019-budsjett. Selv om tallene peker i riktig retning, må bedriftene forske mer. I 2019 følges opptrappingsplanen opp med totalt 136 mill. kr – også det over flere departementer.

Den tredje opptrappingsplanen skal styrke kvaliteten i høyere utdanning med 250 mill. kr over fire år. Nyutdannede studenter tar med seg den forskningsbaserte kunnskapen som de har fra universiteter og høyskoler, inn i næringslivet og arbeidslivet. De bidrar med nye innfallsvinkler, og det trenger vi. Det er også bra for studentene. 85 mill. kr trappes opp til dette formålet i 2019. Det skal gå til oppgradering av læringsarealer ved de ulike institusjonene – for også bygg er en innsatsfaktor for kvalitet. Det skal bidra til mer og bedre praksis i kommunene for helse- og sosialfagene, og det skal gå til nye sentre for fremragende utdanninger gjennom kvalitetsprogrammene til Diku, Direktoratet for internasjonalsering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning.

Jeg er spesielt glad for at vi får på plass en satsing for at flere lærere skal kunne ta doktorgrad. Flere lærere med forskningskompetanse som jobber i skolen, vil

bringe forskning og praksis nærmere hverandre. Det vil styrke samarbeidet mellom UH-sektoren og skolene og bidra til økt kvalitet og bedre veiledning av lærerstudentene i praksis. Dette budsjettet fortsetter dermed satsingen på lærere og lærerutdanning som flertallspartiene har stått sammen om.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nina Sandberg (A) [15:41:13]: Regjeringen har klart å få alle studentorganisasjonene og store deler av universitets- og høyskolesektoren mot seg ved å kutte i stipendet. Statsråden ser liksom ikke de tusen studentene som mot himmelen ljosa held. Regjeringen har over flere år brukt studentene som salderingspost og sparer inn hele 256 mill. kr på et grep som de utad begrunner med at det vil øke fullføringsgraden. Siden det ikke finnes noe forskningsbasert grunnlag for å hevde dette, vil jeg spørre hvorfor statsråden ikke heller satser mer på dokumentert effektive virkemidler for høyere gjennomføringsgrad, som f.eks. tettere oppfølging av studentene, bedre utdanningskvalitet og ikke minst mer til psykisk helse.

Statsråd Iselin Nybø [15:41:59]: La meg først få si at regjeringen setter inn ulike tiltak for å bedre gjennomføringen og for å styrke kvaliteten og det tilbudet som vi gir til studentene. Vi har stilt krav om pedagogiske meritteringssystemer innen 2019. Vi stiller krav om pedagogisk kompetanse for ansettelse eller opprykk. Vi har startet arbeidet med å gi alle studenter en mentor under studiene, og i tillegg har vi en opptrappingsplan i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning på 250 mill. kr som skal brukes på kvalitetstiltak innenfor høyere utdanning. Men det er bekymringsfullt når bare litt over seks av ti fullfører den graden de har begynt på. Vi har gratis utdanning i Norge, det er viktig og et gode, men vi er avhengige av å få flere til å gjennomføre den utdanningen de begynner på. Det er bra for studentene, men det er også viktig for næringslivet og arbeidslivet vårt at vi får utdannet studenter.

Nina Sandberg (A) [15:43:03]: Det var i grunnen en utmerket innledning til mitt neste spørsmål, for jeg hadde egentlig tenkt å konfrontere statsråden med at regjeringen ikke tar ansvar for akutt sikring av viking-skipene på Bygdøy, og heller ikke den langvarige ivaretagelsen av dem. Men det får tas et annet sted.

Jeg våknet nemlig til NRKs oppslag i dag morges om den kritiske situasjonen for medisinstudenter i Øst-Europa, som sliter psykisk. Vi i Arbeiderpartiet har i budsjettet vårt en betydelig satsing på studenters psykiske helse, en dobling i forhold til sist, og vi vil selvsagt også at utenlandsstudenter skal kunne hjelpes. Jeg nevnte vi-

kingskipene, men også her er regjeringen ubegripelig passiv. Hvordan kan regjeringen leve med å avvise alt ansvar for norske studenter som oppfordres til å reise utenlands for å gå inn i yrker som vi har et stort behov for i norsk helsetjeneste? Vi vet at aldri vi dem må glemme. Vil ikke statsråden gjøre noe annet enn å være bekymret?

Statsråd Iselin Nybø [15:44:02]: Representanten begynner med vikingskipene, og det er kanskje passende å diskutere et annet sted, når vi har litt bedre anledning, for Arbeiderpartiet snakker ganske mye om det, men det er vanskelig å se spor av den store satsingen på nytt vikingskipmuseum også i Arbeiderpartiets alternative budsjett.

Men til det som representanten bestemte seg for å spørre om, nemlig utenlandsstudenter, særlig i land som Polen, Latvia, Litauen, Ungarn, der vi vet vi har medisinstudenter og studenter som studerer til viktige velferdsyrker. Når man velger å flytte til et annet land for å studere, er utgangspunktet at man får det tilbudet som studentene i det landet man studerer i, får, akkurat som utenlandske studenter får det tilbudet norske studenter får her. Men vi er heldige, vi har ANSA, vi bruker vel 9 mill. kr på ANSA. De har førstelinjekontakt med studentene der ute. Jeg har derfor invitert ANSA til et møte på nyåret nettopp for å diskutere med dem hvor det er skoen trykker, og om det er noen tiltak vi kan sette i verk.

Marit Arnstad (Sp) [15:45:22]: Jeg tenkte jeg skulle høre med statsråden om hun er kjent med uttalelsene fra rektoren på Universitetet i Sørøst-Norge om at han må redusere antallet campuser bl.a. på grunn av dårlig finansiering, og om statsråden er kjent med prosjektet på Nord universitet, der de foreslår å gå fra åtte campuser til kanskje tre eller to. Er statsråden kjent med det, og hva mener hun i så fall om det?

Statsråd Iselin Nybø [15:45:50]: Jeg er ikke kjent med den spesifikke uttalelsen fra rektoren på Universitetet i Sørøst-Norge, men jeg er kjent med at det er en diskusjon om dette med campuser, og at det er en diskusjon på flere av våre universiteter, også på Nord universitet, som representanten snakket om i sitt innlegg.

Jeg er opptatt av at våre universiteter skal levere god forskning. De skal levere studenter – og de skal levere studenter med en kompetanse som næringslivet og arbeidslivet, spesielt i regionene, har behov for. Jeg mener det skal være opp til styrene å vurdere strukturen og grepene som må tas for at de skal kunne tilby gode utdanninger og god forskning. Men jeg mener også at universitetene og høyskolene våre må tåle en offentlig debatt. De må tåle at folk, både ansatte og politikere, har menin-

ger om dette. Det å ha en diskusjon, uttrykke bekymring og stille spørsmål synes jeg er helt kurant.

Marit Arnstad (Sp) [15:46:54]: Sjølsagt ønsker regjeringen at dette skal outsources til styrene i universitet og høyskoler, slik at en slipper en politisk debatt omkring det, for det kan jo bli ubehagelig. Med 30 000 studenter og mange tusen ansatte kan det bli en ubehagelig debatt.

Når en nå sier at en vil ha samme krav til alle universitet når det gjelder forskning og kvalitet, mener statsråden da at det er mulig å gjennomføre det med det antallet campuser en i dag har på de sammenslåtte høyskolene og universitetene, som Nord universitet eller Universitetet i Sørøst-Norge?

Statsråd Iselin Nybø [15:47:25]: Utgangspunktet er at alle universitetene og høyskolene våre må forholde seg til det samme lovverket. Stortinget har laget en lov for universitetene og høyskolene, og så er det opp til styrene å vurdere hvordan de skal organisere seg best mulig. Men jeg mener det er grunn til å være bekymret for enkelte av våre universiteter, og hvis jeg skal trekke fram ett av dem, vil jeg trekke fram Nord universitet, som også representanten var inne på – ikke bare på grunn av strukturen og utfordringene de har med mange campuser, men vi kjenner f.eks. til at NOKUT, som er et helt uavhengig organ, nå har gått inn for å vurdere noen av programmene de har på Nord universitet. Dette handler ikke utelukkende om penger. Det er en debatt som handler om mange flere ting enn det, for Nord er bl.a. også et universitet som har penger på bok. Dette er en sammensatt debatt, men jeg er bekymret for Nord universitet og kommer til å ha et spesielt blikk på det framover.

Mona Fagerås (SV) [15:48:35]: I gårsdagens Dagsavis kunne vi lese at det står forferdelig dårlig til med tegnspråkkompetansen i Norge. Regjeringens to statsråder fra Venstre besitter to av de departementene som har ansvaret for å ta i bruk virkemidler for å styrke tegnspråket, gjennom utdanning av tolker og lærere med tegnspråkkompetanse, og for forvaltningen av norsk språkpolitikk. Statsrådene Skei Grande og Nybø var opptatt av tegnspråket da de satt i opposisjon. Derfor er det svært skuffende at de ikke bruker den muligheten de har til å ta et krafttak for tegnspråk når de nå sitter i posisjon. Behovet for økt tegnspråklig kompetanse er stort, bl.a. rammer mangelen på lærere med tegnspråkkompetanse hørselshemmede barns rett til opplæring i og på tegnspråk, på sitt eget morsmål. Kan statsråd Nybø nå garantere at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med tiltak som kan løse disse utfordringene?

Statsråd Iselin Nybø [15:49:41]: I dag behandler vi neste års statsbudsjett, og det er det som er saken som foreligger nå. Her er det, som representanten er klar over, ikke noen spesielle tiltak som er knyttet til akkurat tegnspråkopplæringen. Det er en av de tingene som flere har kritisert, som representanten også viste til, sist i Dagsavisen.

Tegnspråk og tegnspråkopplæring er viktig. Det er viktig for regjeringen, som også representanten sier. Venstre har to av de statsrådene som dette faller inn under, så dette er absolutt noe vi kommer til å ha fokus på framover. Det kommer til å handle om flere ting. Det er hvordan vi sikrer at vi har lærere ute i skolen. Ikke minst er det en viktig oppgave for meg, som har ansvar for grunnskolelærerutdanningen. Så dette er noe vi vil se på framover.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [15:50:46]: Organiseringen av lærerutdanningen for grunnskolen med to løp, 1–7 og 5–10, har fungert noen år, så vidt jeg husker, siden 2010. Så langt ser vi helt klart at det er rekrutteringen til 1–7 som er svakest, noe som i praksis betyr at det er spesielt trinnet 1–4 som taper i kampen om kvalifiserte lærere. På en del skoler ser vi at dette fører til mangel på lærere med godkjent utdanning i 5–10, som er plassert på laveste trinn uten å være kvalifisert formelt. Ser statsråden at det kan være behov for en evaluering eller en gjennomgang av dagens struktur med tanke på inndelingen 1–7 og 5–10, for eventuelt å vurdere andre modeller, som i større grad også kan bidra til å løse det lærerrekutteringsproblemet som vi ser på 1.–4. trinn?

Statsråd Iselin Nybø [15:51:44]: For det første mener jeg det er for tidlig å starte en evaluering allerede nå. De nye grunnskolelærerutdanningene er ikke fullt ut implementert, så jeg mener vi må vente litt til før vi tar en evaluering.

Representanten har helt rett i at vår utfordring er knyttet til de laveste trinnene. Da vi evaluerte allmennlærerutdanningen i 2006, var resultatet av den evalueringen at allmennlærerutdanningen var for bred. Så har man forsøkt å snevre det litt inn, men vi ser at utfordringene er spesielt knyttet til grunnskolelærerutdanningen 1–7. Det er bakgrunnen for at vi har gitt ekstra økonomiske incentiver til de studentene som velger 1–7.

Vi jobber også med å utprøve overgangsordninger for å kvalifisere lærere som er på 5–10, til også å kunne jobbe med 1–7. Til slutt vil jeg si at det er bedre for skolen at vi får lærere som er kvalifisert for 5–10, til å jobbe i 1–7, enn å få ukvalifiserte lærere til å ta seg av den helt tidlige begynneropplæringen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Presidenten vil gjera merksam på at dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Turid Kristensen (H) [15:53:08]: Jeg var russ det året Bobbysocks vant Melodi Grand Prix for Norge. Dagens elever i videregående skole vet sannsynligvis ikke når det var, og hvem Bobbysocks var, eller at sangen de vant med, het «La det swinge, la det rock and roll». Jeg vet for øvrig godt at det ikke er en julesang. Jeg skal ikke påstå at det har blitt noe mer rock and roll i videregående skole siden jeg gikk der, men jeg er veldig glad for at det har blitt og blir mer sving på politikken for videregående skole framover. Pilene peker i riktig retning også for videregående skole. Elevene er mer til stede på skolen, de får bedre resultater, færre faller fra, flere får læreplass, og flere fullfører. Men likevel: Altfor mye er slik det var den gangen jeg gikk på videregående, og de som opplevde Bobbysocks, vet at det begynner å bli en stund siden.

Noe av det som skal bidra til at vi når målet om at ni av ti skal klare å fullføre videregående skole, og som også skal bidra til å styrke kvaliteten på utdanningen og sørge for at den er bedre tilpasset både elevenes og næringslivets behov, er den omfattende strukturendringen som vi er i gang med for yrkesfag, og Lied-utvalget, som er i full gang med å gjennomgå alt som har med videregående skole å gjøre. Det samme skal satsingene i dette statsbudsjettet bidra til.

Jeg registrerer at flere partier nå er merkbart mer opptatt av yrkesfagene enn tidligere. Selv om noen av dem nok har en tendens til å underkjenne litt de framskrittene vi har gjennomført, er jeg glad for at vi er mange som ønsker å framsnakke og satse på yrkesfagene framover.

Det er likevel lett å love mye når man ikke trenger å gjennomføre. Det er lett å love mye når man skrur opp skattene med flere milliarder. Det undrer meg at partier som sier at de ønsker å satse på at flere skal bli fagarbeidere i framtiden, samtidig ønsker å gjennomføre en politikk som vil føre til at det blir vanskeligere å skape de arbeidsplassene som våre fagarbeidere skal jobbe på. Det hjelper ikke å stå der med et fagbrev i hånden hvis man ikke har en jobb å gå til. Heldigvis for dagens elever er det vår regjering som styrer, og vi både handler og sørger for å ha en politikk som både bedrer den videregående skolen og skaper flere arbeidsplasser.

Uansett om statsråden ble inspirert av representanten Steffensens innlegg eller ei, vil vi trenge mange flere som vil spikke, sage, lime, banke, og som sier «ja, bake, det er kjempegøy!», og som vil si «takk og ja, og bli med oss og klipp», for vi trenger tømrere, bakere, frisører og mange flere fagarbeidere. Så min oppfordring til alle dem som skal søke på videregående skole, er: Søk yrkes-

fag! Der har dere alle muligheter åpne, dere er nesten garantert jobb når dere er ferdig, dere får lønn under utdanning, dere kan lett starte for seg selv, dere kan ta høyere yrkesfaglig utdanning på fagskolene, og dere kan fortsette på en høyskole eller et universitet.

2018 har vært yrkesfagenes år, men den gode nyheten er at vi kommer til å fortsette satsingen på yrkesfag også neste år og i årene framover. Det gleder jeg meg til.

Nina Sandberg (A) [15:56:21]: Arbeiderpartiet investerer i alles kompetanse og har en helhetlig og offensiv satsing i hele utdanningsløpet. «Si takk og si ja, og bli med oss og pakk!» Vi har tidenes studentbudsjett og et målrettet forskningsbudsjett som er betydelig større enn regjeringens.

Rekordmange vil studere, men mange tusen unge står utenfor utdanning og arbeid. Vi foreslår 3 000 nye studieplasser, slik at flere kan skaffe seg kompetanse og komme i jobb. Med studieplassene investerer vi i framtidens næringer, teknologiutvikling og velferdsstatens profesjoner. De kommer bl.a. innenfor lærerutdanning, helse- og sosialfag, IKT, teknologi og realfag. Vi har 100 flere rekrutteringsstillinger og ser betydningen av fungerende infrastruktur og bygningsmasse. Derfor har vi 100 mill. kr til nye kunnskapsbygg i en opptrappingsplan og lurer litt på hvorfor ikke regjeringen har en plan for det samlede investeringsbehovet.

For fem år siden var vi det første partiet som programfestet 3 000 studentboliger. Vi vil bygge 800 flere enn regjeringen. Nær én av fire studenter har alvorlige psykiske symptomplager. Vi dobler støtten til psykisk studenthelse og har 30 mill. kr i budsjettet. Vi prioriterer heller bedre studiekvalitet og tettere oppfølging enn kutt i stipendet for å få studenter raskere igjennom.

I vår storsatsing på studenter og utdanningskvalitet har vi hele 25 mill. kr mer til oppfølging av studenter.

I et krafttak mot frafall og for læringsutbytte bedrer vi samarbeidet med arbeidslivet og kobler forskning og utdanning tettere sammen.

Så kling no klokka! Norge står foran store omstillinger, og vi undres over at regjeringen ikke satser mer offensivt på forskning. Vi er grunnleggende kritiske til ABE-reformen, og etter som regjeringen høvler, ser vi at det sikkert vil bli flate kutt på 1 mrd. kr. Vi vil at regjeringen evaluerer hva dette betyr for studie- og forskningskvaliteten.

For å styrke forskningsinnsatsen og den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen foreslår vi tre nye forskningsprogram om IKT og datasikkerhet, samfunnsikkerhet og beredskap og velferdsstatens profesjoner. Vi har mer forskning for målrettet næringsutvikling. Vi har gått over sjø og land, vi har forskning for å møte klima- og energiutfordringene, og vi videreutvikler tradisjonelle fortrinn og

legger grunnen for helt nye næringer – til beste for framtidens Norge.

Theodor Helland (FrP) [15:59:14]: Private eiere og drivere beriker norsk utdanning. Selv gikk jeg syv år på montessoriskole, uten at jeg har tatt særlig stor skade av det.

Både kommersielle aktører uten statsstøtte og friskoler er sentrale for å ivareta elevens og foreldres rett til å velge den skolen de ønsker. Innovasjon og nyskaping fra disse utenfor den offentlige rammen kan dessuten styrke også den offentlige skolen. Jeg forstår ikke hvorfor noen er skeptiske. I mine hjemlige trakter i Agder forsøker de andre partiene i disse dager å forhindre en privat musikkskole, KV Vennesla, fra å drive elevhybler. Jeg sier som Fremskrittspartiets nestleder, som besøkte skolen denne uken: Det er ubegripelig. Det finnes nok av dem som vil benytte enhver anledning til å hindre opprettelse av private skoler. Valgfrihet og markedskrefter kan være skummelt for noen. Det er derfor viktig at lovverket tydelig tilrettelegger for oppstart og utvikling av private skoler.

Det har lenge vært fokusert på friskoler, men for Fremskrittspartiet er det imidlertid vel så viktig å løfte fram de rene privatskolene uten offentlig tilskudd. Fravær av byråkrati, regler og reguleringer er i denne sammenheng definerende. Hvis vi ønsker innovasjon, kreativitet, valgfrihet og mangfold også i skolen, bør det offentlige legge færre hindringer i veien.

Den norske fellesskolen tar utgangspunkt i en gjennomsnittselev som ikke eksisterer. Vi er alle ulike, og det er bra. Jeg ønsker meg en skole hvor disse ulikhetene anerkjennes og respekteres. Det er bra at noen er flinke i matematikk, at noen er flinke i samfunnsfag, og at noen er flinke i yrkesfag. Derfor er jeg stolt av regjeringens høye ambisjoner – ny struktur på yrkesfag, flere og bedre lærere og Høyre, Fremskrittspartiet og Venstres forslag i innstillingen om ytterligere 30 mill. kr i 2019. Dette viser at vi satser på yrkesfag.

For Fremskrittspartiet er videregående utdanning viktig. Det viser vi gjennom våre prioriteringer. Vi håper flere etter hvert vil se at dersom vi anerkjenner hverandres styrker og svakheter, kan det bety bedre utdanning for alle.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Marianne Synnes (H) [16:01:59]: Sektoren har vært fornøyd med langtidsplanen for forskning og høyere utdanning som instrument for langsiktig prioritering og styring. Men det var også behov for endringer. Noe av kritikken mot langtidsplanen var at den ikke var like konkret på alle tematiske områder, heller ikke forplik-

tende nok på tvers av departement og sektorer. Det er derfor gledelig å se at i budsjettet for 2019 har flere departement forpliktet seg til mer forskning, og at langtidsplanen løftes tverrfaglig.

I den reviderte langtidsplanen lanseres tre nye opptrappingsplaner som totalt utgjør 1,5 mrd. kr over fire år. De tre opptrappingsplanene er teknologiløft, FoU for fornyelse og omstilling i næringslivet og kvalitet i høyere utdanning.

Langsiktige opptrappingsplaner er viktig for å gi forsknings- og utdanningsmiljøene mer langsiktighet og forutsigbarhet. En tydelig satsing på forskning for fornyelse og omstilling i næringslivet er viktig, og satsinger som forskerutdanning for næringslivet, tiltak for økt kommersialisering, næringsrettet forskning og forskningsbasert innovasjon er gode tiltak i så måte. Et framoverlent næringsliv kan være endringsdriveren som bidrar til at norsk forskning og innovasjon lykkes enda bedre. Ikke minst er det viktig for å få til fornyelsen av offentlig sektor. Instituttsektoren er en viktig aktør i næringsrettet forskning, men omstillingsevnen begrenses av varierende og svak basisfinansiering sammenlignet med andre europeiske land. Dersom vi ønsker å beholde en levedyktig instituttsektor som konkurrerer om forskningsmidler internasjonalt, må rammevilkårene være på linje med tilsvarende institutter i Europa. Økt basisbevilgning til teknisk-industrielle forskningsinstitutt er derfor et tydelig signal fra regjeringen om at den norske instituttsektoren fortsatt blir en viktig forskningsaktør.

Forutsigbarhet for UH-sektoren må også gjelde investeringer, og en synliggjøring av sektorens planlagte byggeprosjekt er bra i så måte. Enda bedre forutsigbarhet blir det når det foreligger en prioritering av prosjektene.

Fokuset på utdanning har vært for svakt i den forrige langtidsplanen. En styrking av nasjonal arena for kvalitet i høyere utdanning med 25 mill. kr i 2019 og opptrappingsplanen for kvalitet i utdanning er derfor et skritt i riktig retning. Sterke forskningsmiljø er viktig, men vi utnytter ikke UH-sektorens fulle potensial om ikke utdanningenes kvalitet løftes tilsvarende.

SV er tydeligvis ikke enig i denne vurderingen siden de i sitt alternative budsjett kutter hele økningen til nasjonal konkurransearena og all kompetanseheving til lærerne, samtidig som de i dag vil lovfeste rett til etter- og videreutdanning for lærerne. Nå er det jo ikke sannsynlig at julenissen kommer i kveld – med SVs alternative budsjett, men det er vanskelig å skjønne logikken i det.

Torstein Tvedt Solberg (A) [16:05:06]: Jeg må si meg enig med dem som har påpekt at skolen ikke er en budsjettvinner med denne regjeringen. Høyre, Frem-

skrittspartiet og Venstre er som de tre vise menn – dom rei-gjerte i flere da'r og ingen visste vegen og itte 'hen det bar.

Høyre lovte nye ideer og bedre løsninger, men det motsatte har skjedd. Det ser ut som om Høyre både har droppet å vaske skolegulvet, glemte å bære inn veden og henge opp neket og satt seg rett til å hvile og puste på ei stund. Den stunden har nå vart i fem år. Men det er en stjerne som «blonke på himmelhvelven blå» og sikrer at skolepolitikken ikke har gått seg helt bort, og det er opposisjonen.

Før jeg går meg helt vill i julesanger, mener jeg at denne beskrivelsen står seg, for mens høyre regjeringen har brukt tid på å somle og stritte imot, har en offensiv opposisjon presset på og fått gjennomslag i sak etter sak. Man kan nevne tidlig innsats, kampen mot mobbing, satsing på yrkesfag og nå sist en time fysisk aktivitet. Jeg vil trekke fram tre saker der regjeringen fortsatt stritter imot, men der opposisjonen ikke har tid til å vente.

For det første: Det er over 50 000 elever som oppgir at de har blitt mobbet. Ja, lovene mot mobbing er blitt endret, men budsjettforslaget mangler ressurser til dem som skal bekjempe mobbingen ute i klasserommet. Når vi politisk ikke klarer å prioritere, kan vi heller ikke forvente at resultatene blir bedre. Arbeiderpartiet mener vi må gjøre mer enn å peke på kommunene. Vi vil ansette 100 flere miljøarbeidere og innføre beredskapsteam mot mobbing i alle kommuner.

For det andre: Det voksende digitale klaseskillet. Det å kunne bruke IKT og digitale tjenester på en god måte blir en stadig viktigere kompetanse i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig. I fem år har regjeringen unnlatt å ta grep. En fersk Fafo-rapport peker bekymringsfullt på at det digitale klaseskillet øker både i klasserommet og mellom klasserom i ulike kommuner. Arbeiderpartiet mener det er et nasjonalt ansvar å ta grep. Det digitale klaseskillet må bekjempes med målrettet politikk, eksempelvis gjennom utstyrløft, innkjøpsordning og økt satsing på etter- og videreutdanning i digital didaktikk, slik Arbeiderpartiet legger opp til.

For det tredje: Mange barn i skolen, særlig gutter, opplever at skolen er for teoretisk, ensformig og stillesittende. Arbeiderpartiet vil gi alle elever mer praktisk og variert læring, og tidlig innsats må bli mer enn en salderingspost. Hvordan Høyre prioriterer, er jo tydelig. Alt som skulle gå til tidlig innsats, brukes nå på å finansiere lærernormen. Vi mener vi må prioritere annerledes. Lærernormen må fullfinansieres. Vi vil innføre en lese-, skrive- og regnearanti med innsatsteam for å bygge et sterkere lag rundt elevene. Vi vil se hele eleven og legge til rette for at barn kan lære på ulike måter. Det er en stor seier at Kristelig Folkeparti nå har dratt med seg regjeringen på én time fysisk aktivitet, og Arbeiderpartiet vil ha

slutt på at Norge er ett av kun tre land i Europa som ikke gir barna et sunt måltid, for sultne barn lærer ikke godt.

Arbeiderpartiet i opposisjon skal fortsette å presse på, så regjeringen får bare venne seg til å bli ledet av en stjerne.

Margret Hagerup (H) [16:08:26]: Kompetanse er avgjørende for framtidens arbeidsliv. Rundt 400 000 nordmenn mangler grunnleggende ferdigheter i lesing, enda flere innenfor tallforståelse. Hele 800 000 mangler grunnleggende IKT-ferdigheter, og kun annenhver med grunnskoleutdanning er i dag i jobb, mot ni av ti av dem med høyere utdanning. Samtidig spår SSB at én av tre jobber vil bli digitalisert bort.

Det er en underdrivelse å si at kompetanse er nøkkelen for å lykkes med å inkludere flere i arbeidslivet. Et av regjeringens viktigste prosjekter er dermed å sikre at ingen går ut på dato i arbeidslivet. Med regjeringens kompetansereform, Lære hele livet, sørger vi for at flere skal kunne stå i jobb lenger.

Derfor er det så bra at regjeringen leverer friske midler i årets budsjett, nettopp til et kompetanseløft gjennom hele livet. Det er satt av penger til utviklingen av mer fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse, bransjeprogrammer for sårbare bransjer og flere forsøk med modulbasert læring på grunnskolenivå og i fag- og yrkesopplæringen. Samtidig skal det bli enklere å kombinere opplæring og arbeid. Det er udelt positivt.

Så glad er vi, så glad er vi ...

Et av tiltakene jeg er særlig glad for, er styrkingen av Kompetansepluss. Det gir muligheter til dem som allerede er i arbeidslivet, men som har behov for faglig påfyll. Kompetansepluss er et symbol på hvordan kompetanseløft skjer i praksis.

På Vestkanten Storsenter i Bergen gikk de sammen med Folkeuniversitetet for å tilby kompetanseheving til ansatte og ledere i sine butikker. Skobutikken Mani hadde tre ansatte, som sammen med butikksjefen gikk gjennom kompetanseheving. Butikksjefen sa at Kompetansepluss hadde bidratt til at voksne kunne følge med i tiden og føle seg tryggere. Hun hadde vært leder i 17 år, men hadde behov for videre opplæring innenfor ledelse. Hun så også verdien av å sende medarbeidere på kurs, selv om det innebar at hun måtte klare seg med færre ansatte i perioder. Å investere i medarbeiderne er å investere i framtiden, og entusiasmen og læringen smittet over på de andre i skobutikken.

Et annet eksempel er fra Bakehuset Martens hvor tolv medarbeidere tok fagbrev i industriell matproduksjon. Gjennom et brennende engasjement klarte den tilfalsvalgte å få tolv medarbeidere gjennom opplæring hver lørdag i ti måneder, før ti av tolv sto med fagbrev i hånden. Det er imponerende. Bedriften fikk motiverte

medarbeidere med viktig basiskunnskap. Det begynte med Kompetansepluss.

Det er dette som er læring gjennom hele livet. Høyre jobber for å finne de gode løsningene, slik at flere kan stå i jobb gjennom hele yrkeslivet. Framtidens arbeidsliv trenger at vi bygger kompetanse i bedriften. Sånn forhindrer vi at noen går ut på dato.

Nina Sandberg (A) [16:11:34]: Automatisering og digitalisering endrer arbeidslivet fundamentalt. Dette er godt nytt for Norges konkurransevne. Vi har en kompetent arbeidsstyrke, men den digitale revolusjonen krever at flere mestrer ny teknologi, kompetanse blir mer ferskvare og flere vil bytte jobb oftere.

Den største utfordringen for å sikre et konkurranse-dyktig næringsliv og arbeid til alle er at vi har riktig kompetanse. Det forsterker det politiske ansvaret for at alle får mulighet til å oppdatere seg. Den enkeltes evne og kompetanse er Norges mest verdifulle ressurs. Derfor vil Arbeiderpartiet gjennomføre en stor kompetansereform for arbeidslivet som skal gi flere i arbeid, flere som forblir i arbeid, og bedre resultater i arbeidslivet. Vi sørger kort og godt for at folk lærer på jobb og lærer på vei til jobb. Dette er en av våre virkelige storsatsinger, og vi har over 1 mrd. kr til det i budsjettet – med ett det suser i alle tyste rom. Til forskjell fra regjeringen leverer vi en reell reform, med rett og med finansiering.

Det er ikke bare den enkelte arbeidstaker som må ta ansvar, men også arbeidsgivere og staten. Her står vi da i flokk og rad – og vil få til dette i fellesskap, sammen med partene i arbeidslivet. Sammen vil vi utarbeide arbeidslivets kompetanseavtale for å sikre at arbeidstakere opparbeider seg rett til etter- og videreutdanning, og at det jobbes langsiktig med å avdekke kompetansebehovet i arbeidslivet. Det vil bli mindre klare skiller mellom læring ved utdanningsinstitusjonene og læring i arbeidslivet, mellom førstegangsutdanning og etter- og videreutdanning.

Menneske fryd deg – vår reform gir vanlige arbeidstakere påfyll av relevant kompetanse i møte med nye behov i arbeids- og næringsliv. Vi oppretter et kompetansefond der staten investerer 100 mill. kr i befolkningens kunnskap og kompetanse, og vi stimulerer kunnskapsinstitusjonene til å bidra mer. Vi har tro på at de gode fagmiljøene våre vil opprette bedrifts- og arbeidsnære programmer for læring tilpasset flere virksomheter og bransjer.

Marianne Synnes (H) [16:13:55]: Nærmere 50 000 elever hadde enkeltvedtak om spesialundervisning skoleåret 2017/2018, noe som utgjorde 7,9 pst. av elevene. Andelen med spesialundervisning øker utover i grunnskolen. Det er langt flere gutter enn jenter som får spesialundervisning. På 10. trinn får 13,6 pst. av guttene

spesialundervisning. Samtidig har antall personer med diagnosen ADHD i Norge økt fra 11 000 til over 42 000 de siste ti årene, og gutter er overrepresentert.

En ny undersøkelse fra Folkehelseinstituttet viser store svakheter ved hvordan ADHD-diagnose settes. Forskere spør seg hvor mange barn som har diagnosen, som ikke burde hatt den. De har lest journalene til 549 barn under tolv år som har fått diagnosen ADHD. I fire av ti journaler var det dårlig samsvar mellom diagnosen som var satt, og det som var skrevet om barnet i journalen. Vi må vokte oss vel for å sykeliggjøre barn som av ulike grunner faller utenfor normalitetsdefinisjonen. Nyere dansk forskning viser at flere barn får diagnose når antall voksne per barn blir færre. Antallet danske barn som får diagnose, har økt med 43 pst. de siste seks årene.

Forskere ved Aarhus Universitet sier at hvorvidt et barn med forstyrrende adferd blir sett på som et diagnosebarn eller ei, er avhengig av antall voksne i institusjonen og deres kvalifikasjoner. Er vår normalitetsdefinisjon blitt så snever at et barn får en diagnose så snart det vrir seg på stolen i klasserommet? At gutter er overrepresentert blant dem som får diagnose, er da kanskje heller ikke så overraskende. De danske forskerne viser til at sjansene for å få ekstra ressurser stiger betydelig hvis barnet får en diagnose. De mener at i stedet for å møte barnets adferd og hjelpe det med å tilpasse seg, vil en presset personalgruppe i Danmark sende barnet til utredning i håp om en diagnose og derved støttetimer.

Det synes som om det var på høy tid å innføre pedagognorm og norm for bemanning her hjemme. Skoler og barnehager må ha ressurser til å møte barn med ulikt ståsted og utfordringer, og jeg er glad for at det i budsjettet for 2019 er bevilget 285 mill. kr i øremerkede midler til økt lærertetthet gjennom budsjettforliket.

Samtidig er det viktig å innse at gutters biologiske forutsetninger er annerledes enn jenters, så å tvinge gutter inn i læringsformer som er tilpasset rolige jenter, er å be om trøbbel. En enhetsskole som skal presse alle barn inn i samme form, vil skape skoletapere. Å diagnostisere flere barn etter en snever normalitetsdefinisjon, vil ikke hjelpe de arme små.

Jorodd Asphjell (A) [16:17:04]: Når vi nå går inn i julehøytiden og et nytt år, hadde Arbeiderpartiet et håp om en bedre framtid med nye og bedre muligheter for alle barn og unge.

Arbeiderpartiet har derfor i budsjettet for 2019 en mye mer offensiv satsing på barnehage og skole, utdanning og forskning – for å gi barna våre og samfunnet kunnskapen vi trenger i framtiden.

Vi vil at alle skal lære mer og trives bedre. Trygge barn lærer bedre. I posisjonen sitter representantene og

nikker og er så glad, men å legge penger på bordet, det vil ingen av regjeringspartiene ha noe av.

Vi har lagt bak oss yrkesfagenes år, og Arbeiderpartiet ønsker å fortsette en satsing videre. Vi har en helhetlig satsing for å motivere barn og unge til å velge yrkesfag, Arbeiderpartiet vil bruke en yrkesfagmilliard i denne stortingsperioden. Vi begynner med 250 mill. kr for 2019, som vil gi 100 millioner til oppdatert og moderne utstyr i opplæringen, 20 millioner til tilskudd til bedrifter som tar inn elever i praksis, 20 millioner til etter- og videreutdanning for yrkesfaglærere og 110 millioner i lærlingtilskudd.

Nå i disse dager sitter vel snekker Andersen i sitt lille verksted og spikker, sager og pusser på alle gavene som barna har ønsket seg til jul. Han har en meget travel hverdag som skal rekke alt dette helt alene. Han ønsker seg sikkert flere medhjelpere med yrkesfagbakgrunn og lærlinger som kan videreføre bedriften for nye generasjoner. Arbeiderpartiet vil at alle skal med og at alle skal få ett av sine ønsker oppfylt, uavhengig av bosted, sosial bakgrunn og økonomi. Da trenger vi flere stolte fagarbeidere som snekker Andersen. I neste års budsjett har ikke regjeringen en eneste krone til flere fagskoleplasser, så det er mange som vil bli skuffet og lei seg når de ikke finner en eneste pakke med mer penger til nytt moderne utstyr eller nye fagskoleplasser under juletreet, men bare et julekort med et ønske om alt godt for julen og det nye året.

Alle er vi spent på julepresangen. Vesle Kentemann strever dagen lang, han snekkrer på no spennende som snart skal bli en presang. Nå er det bare et kassebord, men gjett hva det skal bli? Underveis har både Høyre og Fremskrittspartiet og Venstre høvlet, saget og pusset på hver sin side, og til slutt har Kristelig Folkeparti lagt siste hånd på verket. Så er gaven ferdig, selv om langemann er blå og tommeltott har plasterlapp, så fryder de seg nå. For her ligger gaven ferdig pakket inn, og gjett hva barna skal få? Ei spekefjøl som de kan smøre skolematen sjøl på. (Munterhet i salen)

Høyre og regjeringen sitter stille med hendene i fanget – tider skal komme, tider skal henrulle. Og det er alltid en ny utredning eller rapport å vente på.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:20:22]: Det er ikke så lett å komme etter en sann poet.

Det er svært viktig med lavterskeltilbud som kan fange opp barn og unge med psykiske plager, avdekke mobbing og vold og overgrep på den måten skolehelsetjenesten og helsestasjonene i kommunene gjør. Altfor mange barn og unge møter en lukket dør ved at de ikke får hjelp. Derfor trengs det en styrking av skolehelsetjenesten og helsestasjonene. Kristelig Folkeparti er derfor glad for at det etter budsjettenigheten med regjerings-

partiene bevilges 100 mill. kr utover regjeringens forslag til nettopp denne viktige tjenesten. Altfor mange barn gruer seg til neste skoledag av frykt for å bli mobbet. Vi trenger derfor å fokusere på tiltak som kan trappe opp dette arbeidet for en barnehage og en skole som er fri for alle typer mobbing.

Vi lever i et samfunn med økende antisemittisme, ikke bare utenfor landets grenser, men også innenfor. Kristelig Folkeparti var derfor glad for gjennomslaget våren 2015 for en handlingsplan mot antisemittisme og vil gi honnør til regjeringen og ikke minst til statsråd Sanner for oppfølgingen av denne. Midlene Kristelig Folkeparti ble enig med regjeringspartiene om for neste års statsbudsjett, 15 mill. kr, som tilskudd til skoleturer for ungdomsskoleelever for å besøke konsentrasjonsleirene i Polen, er et viktig bidrag i arbeidet med å gi kunnskap som kan skape gode holdninger hos de unge. Det er ikke bare én gang jeg har hørt tiendeklassinger gi uttrykk for hva slags sterke inntrykk et sånt besøk har gjort på dem – i form av ny kunnskap og også endrede holdninger til antisemittisme.

Kristelig Folkeparti er glad for at vi denne gangen fant plass også til oppstart av landslinje for sjømat i Vardø. Dette er uten tvil et viktig tilbud for økt rekruttering til sjømatnæringen, ikke minst i denne delen av landet. Det er all grunn til å tro at et sånt tilbud på sikt vil bety økt kompetanse og bedre sikring av grunnlaget for næringen framover.

Gjennom økt bevilgning til nye studieplasser i høyskolesektoren ble det gjennom forliket mellom Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene også prioritert en nysatsing på sykepleie på Samisk høgskole i samarbeid med Universitetet i Tromsø. En sykepleierutdanning lagt over fire år gir et utvidet rekrutteringsgrunnlag fordi det gis muligheter til å kombinere jobb med utdanning. Vi tror dette vil bli et viktig og godt tilbud til den samisktalende befolkningen, og et tilbud som bidrar til ny arbeidskraft som blir værende i regionen.

Kristelig Folkeparti er også glad for 100 nye studie-plasser ved flere av de nyfusjonerte private høyskolene samt stipendiatstillinger som bidrar til å bygge kompetanse. Det er positivt at Høyskolen for dansekunst nå er kommet inn på statsbudsjettet, samt at det startes opp et nytt mastertilbud innenfor barnevern ved Universitetet i Agder – det første i Norge.

Mona Fagerås (SV) [16:23:28]: En god barndom varer hele livet. SV vil prioritere tiltak som styrker kvaliteten i barnehagen og gir alle barn muligheten til å få gå i barnehage. Barnehagen skal være et universelt utdannings- og velferdstilbud som kommer alle barn til gode, uavhengig av foreldrenes økonomi eller bosted. På den

måten er barnehagen særdeles viktig for å utjevne sosial ulikhet.

I SVs alternative statsbudsjett foreslår vi å bevilge 130 mill. kr til lavere foreldrebetaling. Målet vårt på sikt er å gjøre barnehagen gratis, sånn som skolen er det. Under den rød-grønne, glitrende regjeringen ble foreldrebetalingen redusert med 35 pst., før den dessverre har begynt å stige igjen under denne regjeringen.

Nok voksne med barnefaglig kompetanse er nøkkelen til gode barnehager. En god barnehage er en barnehage der alle barn blir sett gjennom hverdagen og får omsorg og oppmuntring. Derfor foreslo den rød-grønne, glitrende regjeringen i 2013 å innføre et minimumskrav til grunnbemanning, i tråd med Barnehagelovutvalgets anbefalinger.

Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at nær halvparten av barnehagene har lavere bemanning enn det nye minimumskravet som Stortinget har vedtatt. Det er de store byene og de største barnehagekjedene som ligger dårligst an til å innfri kravet. Dette rimer dårlig med regjeringens gjentatte påstand om at bemanningsnormen for barnehagene er innfridd, og således kan implementeres uten ytterligere finansiering.

Det har lenge vært stor tverrpolitisk enighet om å innføre en nasjonal bemanningsnorm, og foreldre og ansatte har ventet på denne i flere år. Men det som skulle være en gledens dag i vår da vi innførte den, har ført til uro og bekymring i sektoren, og vi møtte dem sist da vi kom på jobb i går. Foreldrene protesterer mot det regjeringen har gjort, og mener at man er nødt til å finansiere normen.

For dem som er opptatt av kvalitet i barnehagen, har vi lagt fram et forslag her i dag, hvor Stortinget ber regjeringen om å legge fram en plan for å styrke barnehageprofesjonen og at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal ha barnehagelærerutdanning. Så da håper jeg at de som er opptatt av kvalitet, også støtter det forslaget.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:26:48]: Jeg satt på kontoret og lyttet til denne debatten, og så dro jeg «krakken bortåt glaset» og satte meg og reflekterte litt. Noe av det jeg kom fram til, var at til tross for at årene går og politikken endres, er mange av debattene de samme. Særlig debattene knyttet til høyere utdanning og studentvelferd bærer preg av det. Da jeg satt i utdanningskomiteen for noen år siden, diskuterte vi også studentvelferd. Forskjellen fra 2013 og til i dag er jo at det har skjedd så vanvittig mye. Studentkravet i forkant av valget i 2013 var 2 000 studentboliger og 11 måneders studiefinansiering. Under vår regjering har det blitt bygd over 2 000 studentboliger i året, mot rundt litt under 1 000 da de rød-grønne styrte. Det var noe høyere i valgår, før man gikk noe lavere i mellomvalgår.

Når det gjelder studiefinansiering, har det skjedd en revolusjon. Jeg husker hvor forbannet studentene var i valgkampen 2013. Da hadde alle de tre rød-grønne partiene i åtte samfulle år, under en flertallsregjering, lovet studentene elleve måneders studiefinansiering. Man skulle altså øke fra ti til elleve måneder, en økning på 10 pst. Fasiten ble en realøkning på 0,2 pst, dvs. 0,025 pst. i året. De rød-grønne måtte altså ha sittet i 392 år til for å få oppfylt sitt eget løfte – og studentenes ønske. Nå oppfyller vi det i løpet av noen få år.

Så registrerer jeg at det er et spinn i denne salen nå – og i media og utad – startet av opposisjonen, om at vi har kuttet mange hundre millioner kroner, noen sier sågar en milliard, til studentene. Det er ikke riktig. Det vi har gjort, er at vi har omfordelt noe, som sosialistene vanligvis er for, fra oss som er ferdigstudert, til dem som er studenter i dag.

Når det gjelder forslaget for neste år, handler det om det samme, at man skal honorere dem som studerer og blir ferdig, mer enn dem som ikke blir ferdig. Jeg synes faktisk ikke at det er veldig kontroversielt, og jeg er helt enig med komiteens leder i hans glimrende og enkle svar til representanten Henriksen. Det framstår faktisk som litt sutring fra studentenes side når man vet at bakteppet er at studentene i dag har 11 000 kr mer enn man hadde i 2013.

Roy Steffensen (FrP) [16:29:49]: Jeg valgte å ta ordet igjen for å påpeke at jeg synes det er en litt ureddelig måte å drive debatt på når man kritiserer kutt og framstår som om man ikke er en del av dem selv, som f.eks. representanten Fagerås, som snakker om de 650 mill. kr som angivelig er kuttet for studentene, når det gjelder rentepåslaget, utfasing av kvoteordning og reduksjon av fratrekk i studielånsordningen. Jeg har ikke registrert at noe av dette ligger inne i SVs alternative budsjett, ergo er det feil å kritisere oss for det når de gjør akkurat likt.

Det samme gjelder makspris i barnehager. Både representanten Henriksen og representanten Fagerås snakker om at det er blitt så mye dyrere for familiene, men selv har de ikke redusert det tilbake til 2013-nivået, slik det var. Det betyr at når de mener vi har lagt til 6 000–7 000 kr for barnefamiliene, gjør de det samme selv, og da er det ureddelig å kritisere oss for det.

Flere, både representanten Asphjell og representanten Knutsdatter Strand, har vært innom manglende yrkesfagsatsing. Jeg vil igjen minne om at vi har økt lærlingtilskuddet syv ganger, med 21 000 kr per kontrakt. Vi har stilt krav om lærlinger ved offentlige anbud og i det offentlige, og vi har siden 2013 brukt 600 mill. kr på yrkesfagsatsingen vår. Dette er alle enig i, sa representanten Knutsdatter Strand, men da er det veldig rart at det ikke

ble gjennomført mens de rød-grønne styrte i åtte år. Det måtte altså en ny regjering til for å få det gjennomført. Resultatet er at vi nå får flere lærekontrakter, rekordsøking til yrkesfag og 15 pst. flere lærlinger siden 2013.

Nå nærmer det seg slutten. Nå tennes tusen julelys, eller i hvert fall nesten, ute i vandrehallen. Det grønne glitrende tre er satt opp mens vi har sittet her. I løpet av dagen vil vi vedta et budsjett for utdanning og forskning som kommer til å sørge for å videreføre den politikken vi har holdt på med i fem år, som har gitt resultater ved at elevene lærer mer og er mer til stede, at færre faller fra, at flere får lærekontrakter, at det blir billigere barnehager for dem som trenger det mest, at det blir økt studie-støtte og flere studentboliger. Det synes jeg det er grunn til å si heisann og hoppssann og fallerallera for.

Stine Margrethe Knutsdatter Olsen (FrP) [16:32:43]:

Alle barn og unge har rett til et trygt og godt skolemiljø uten mobbing. Dessverre blir mange barn og unge likevel mobbet, både i barnehagen og i skolen. Bekjempelse av mobbing har vært en viktig sak for Fremskrittspartiet gjennom flere år. Det er derfor vi nikker og smiler og er så glad for at vi fra 2017 har lovfestet nulltoleranse mot mobbing.

Fra høsten 2018 er det også etablert en ordning med mobbeombud i alle fylker, som skal styrke det lokale arbeidet mot mobbing i barnehager og skoler og gi raskere hjelp til barn og elever som utsettes for mobbing. Håndhevingsordningen blir styrket med 17. mill. kr i revidert nasjonalbudsjett for 2018, og vi foreslår å videreføre denne satsingen i 2019.

For å sikre rask og god saksbehandling av mobbesaker ble fylkesmennene tildelt 17 mill. kr i 2017 og ytterligere 17 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett for 2018. Summen på 34 mill. kr videreføres i 2019. I år blir det brukt vel 50 mill. kr på kompetansarbeid knyttet til mobbing. Mer enn 800 skoler og barnehager over hele landet lærer hvordan de kan forebygge, avdekke og håndtere mobbing sammen med sine kommuner. Dette vil bli videreført i 2019. For å få slutt på mobbing holder det ikke å true med vår store skjje og be mobberne bare se å komme av sted. Det krever handling.

En evaluering fra NTNU viser at nasjonale satsinger for å redusere mobbing ved skoler som har hatt mye mobbing over tid, har gitt gode resultater. Andelen elever som opplever mobbing, har gått kraftig ned ved samtlige av disse skolene. Skolene er blitt bedre til å avdekke og løse mobbesaker. Kommuner og skoleeiere opplever at de har blitt bedre til å følge opp skolenes arbeid mot mobbing, og foreldre og elever har blitt mer bevisste på betydningen av læringsmiljø. Dette er gledelige nyheter. Det betyr at det nytter å gjøre endringer. Det nytter å rette en ekstra innsats mot mobbing og å stille krav til de

voksne i skolen. Når færre barn opplever å få livet ødelagt av mobbing, og i verste fall tar et valg som fører til at foreldre mister det kjæreste de har, er det verdt det.

Men la én ting være helt klar: Målet er null. Ingen barn skal oppleve mobbing på skolen. Ingen barn skal få resten av livet ødelagt på denne måten. Ingen foreldre skal miste barnet sitt på grunn av mobbing.

Derfor er arbeidet med å forebygge og håndtere mobbing et høyt prioritert område for Fremskrittspartiet og regjeringen. Det skal være trygt å gå i barnehage og på skolen. Det skal være gøy og ikke noe man gruer seg til. Derfor er jeg stolt av innsatsen mot mobbing fra regjeringen og veldig glad for at denne innsatsen videreføres og styrkes i 2019. Vi klapper i hendene for at flere barn kanskje får bli med og syng og le.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [16:35:32]: Kunnskap og kompetanse er grunnleggende for alt folk i hele Norge. Senterpartiet ønsker mindre målstyring og mer tillit. Erfaring viser nemlig at selv om Stortinget er aldri så enige om målene, så kommer regjeringens tiltak med en bakside. Bemanningsnormen i barnehagene er et slikt eksempel, en styrking av lærerprofesjonen er et annet, kvalitetstiltak og strukturreform i universitets- og høyskolesektoren er et tredje, og ikke minst er økt studiestøtte et fjerde.

Det hjelper lite med noble intensjoner når prisen for satsing må bli tatt i sektoren selv. Eksempelvis blir nå små private barnehager enten lagt ned eller kjøpt opp. Kompetansekrav med tilbakevirkende kraft for lærere gjør at undervisere nå selv må bli undervist. De små campusene må vike for at de store skal ha midler nok. Studentene, som det ble skrytt av fra denne talerstolen, må betale for den økte studiestøtten sin selv.

Gode kunnskapsminister, kompetansereform må jeg legge til at hele Stortinget har store forventninger til, og vi får forhåpentligvis ikke en rasing av studieforbund og voksenopplæring på veien. Gode høyere utdannings- og forskningsminister, vi er veldig glade for langtidspanen og for det som blir sagt om forskning fra denne talerstolen, men glem ikke regionale forskningsfond, og glem ikke landbruksforskning. Her vil Senterpartiet snu kutt som regjeringen legger fram.

I tillegg vil jeg poengtere at psykisk helse er noe vi jobber for å løfte, for så vidt tverrpolitisk, men Senterpartiet legger også inn midler til dette i sitt alternative statsbudsjett. Vi vil at det skal være tiltak som følger opp studentene mer aktivt rundt omkring i hele Norge.

Når vi nå går mot slutten, er det ingen tvil om at vi alle kan tenne et lys, dele håpet og la julefreden senke seg.

Presidenten: Representanten Marianne Synnes har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marianne Synnes (H) [16:37:55]: Jeg er glad for at en samlet komité fremmer betydningen av vitensentra. Det er viktig å inspirere barn og unge til å lære mer om teknologi og naturvitenskap. Vitensentra representerer et verdifullt bidrag til kunnskap om og interesse for realfag, som vil kunne bidra til økt rekruttering til disse fagområdene.

Vi må ivareta en geografisk fordeling av vitensentra, slik at vitensentra er tilgjengelige for barnehager og skoler i regionene. Etablering av vitensenter i nært samarbeid med næringsliv og academia gir en positiv og potenserende effekt, som vi ser bl.a. hos Atlanterhavsparken i Ålesund, som nå søker om å bli vitensenter i vår region. Bare slik kan barnehager og skoler unngå å måtte gå over sjø og land for å finne nærmeste vitensenter.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [16:39:00]: Med fare for å bli møteplager – det er noen ting i denne debatten jeg ønsker å kommentere. For det er noe som slår meg.

Det ene er at Arbeiderpartiet og venstresiden glatt overser utviklingen i norsk skole. Det nevnes ikke med ett ord. Man later som om det ikke har blitt igangsatt et yrkesfagløft som gjør at rekordmange får lærlingplass, eller at fagskolene er i gang med et kvalitetsløft. Man overser at rekordmange studenter vil bli lærere, at rekordmange lærere vil ha etter- og videreutdanning, og at veksten i andelen ufaglærte har bremsset opp. Man overser at elevene leser bedre og regner bedre, at flere fullfører, og at vi har en ny mobbelov og ekstrabevilgninger for å hindre mobbing.

Det er for så vidt greit nok, det er jo sånn det er å være i opposisjon, kanskje. Men det er også fascinerende å se hvordan bl.a. representanten Henriksen og Arbeiderpartiet prøver å late som om alt som nå skjer, har vi vært enige om. Alle de grepene som Høyre og regjeringen har gått i bresjen for, som Høyre og regjeringen har gjennomført, skal Arbeiderpartiet ha æren for. Det går ikke. Elleve måneders studiestøtte ble gjennomført av oss etter utallige løfter fra de rød-grønne. Lærerløftet ble innført av oss, med et Arbeiderparti som egentlig endret mening i alle spørsmålene om hva man skulle satse på, annethvert år.

Tidlig innsats, flere lærere, flere begynnerspesialister og ikke minst en plikt for skolene til å prioritere lesing, skriving og regning og de yngste årstrinnene, ble gjennomført av denne regjeringen. Også her er det verdt å merke seg at det var vanskelig å vite hva Arbeiderpartiet mente når de plutselig hadde lyst til å prioritere alle fag og alle årstrinn, og ikke de yngste, som trenger det mest.

At opposisjonen prøver å ta eierskap til en utvikling som går bra, tar jeg egentlig som en hedersbetegnelse, men det som overrasker meg av og til, er at når opposi-

sjonen først skal peke på hvilke utfordringer vi har i norsk skole, når man først skal kritisere regjeringen, velger man absolutt alt annet enn det som er viktig for elevenes læring og for elevenes muligheter. Det er ingen som snakker om at læringstrykket er for svakt, at for mange går ut av grunnskolen uten å mestre det grunnleggende, at det er kvalitetsforskjeller mellom A- og B-klassen, at kommunen ikke er god nok til å følge opp de skolene som har ekstra utfordringer, og ikke minst at skolen har lave ambisjoner for barna som f.eks. mottar spesialundervisning. Dette er de reelle utfordringene i skolene.

Jeg er ikke imot at det skal være flere brødkiver i norsk skole – det er sikkert flott, det er mange kommuner som har gode ordninger for det – men det er ikke det viktigste for å utjevne sosiale forskjeller.

Det er fint at SV ønsker at noen 7.-klassinger i noen kommuner skal ha én time ekstra på skolen, der de skal gjøre leksene sine. Men når man kutter 500 mill. kr i kompetansen til lærerne, på etter- og videreutdanning, er ikke det å prioritere det viktigste for at elevene skal lære, og løfte alle. Det blir nesten en parodi på å være et kunnskapsparti når det kuttet går ut over elever og lærere.

Torstein Tvedt Solberg (A) [16:42:15]: Til representanten Tybring-Gjedde: Det virker som om hun ønsker at denne debatten kun skal være en ren historietime der det er felles jubel over alt som går bra, og som en er enige om. Men jeg har lyttet til den debatten som har vært, og det vi kritiserer, er en overraskende passiv regjering med tanke på de store utfordringene som ligger foran oss – ikke de tingene som er bra som ligger bak oss. Der har det kommet få svar, og jeg skal ta to viktige eksempler, som også er viktige for elevene.

Ta det digitale klasseskillet som øker i klasserommene: Det er viktig for elevenes læring. Fafo-rapporten som nettopp kom, er urovekkende, for den viser at forskjellene i utstyr og mangelen på digitale læreverktøy nå gjør at barn får et helt ulikt utgangspunkt når det gjelder hva de kan, og hvilke karakterer de får. For Arbeiderpartiet er det soleklart at dette er et nasjonalt ansvar. Vi krever et helhetlig grep for å tette det digitale klasseskillet. Det vil ikke regjeringa være med på. Det går til og med så langt at regjeringspartiene reduserer ambisjonene fra i fjor. For et år siden, i denne salen, var en samlet komité helt enige om at en måtte gjøre mer med det digitale klasseskillet. Regjeringspartiene har falt fra i merknadene, uten at de klarer å presentere sitt alternativ. Det er noen små millionbeløp til en digital skolesekk, som ikke vil hjelpe på de enorme utfordringene som ligger foran oss.

Når det gjelder den økende lærermangelen, er det viktig for elevene å ha fagfolk – faglærte lærere – i klasse-

rommet. Det var 40 pst. økning i ufaglærte lærervikarer under denne regjeringa bare i fjor, og jeg merker meg at regjeringspartiene ikke ønsker å svare på om foreldre, barn og lærere kan forvente at denne andelen går ned neste år. Nei, svaret vi fikk i replikkordskiftet, var at dette nok bare kommer til å fortsette, og det kommer til å fortsette i mange år framover. En er altså fornøyd med den negative utviklingen denne regjeringas politikk står bak.

En annen viktig sak vi har tatt opp, er hvordan vi kan legge til rette for en mer praktisk skole, med mer lek. Jeg har merket meg at statsråden har gått høyt på banen i media og sagt at en ønsker å legge til rette for det. Barna vil jo spikke, sage, lime og pakke, men regjeringa sier: Vi har ikke tid, for vi har satt ned utvalg. Jeg vil utfordre statsråden, nå mot slutten av debatten, til å svare på nettopp dette: Hvordan vil statsråden og regjeringa tilrettelegge for at det skal bli mer lek i skolen? Ett alternativ kunne jo vært å stille seg bak Arbeiderpartiets forslag som ligger i saken. Jeg lurer også på om statsråden kunne utdype noe hvordan han vil følge opp den merknaden en samlet komité står bak, som sier at en ønsker én times fysisk aktivitet innenfor dagens timetall. Forventningene er store, og det ville være interessant å høre statsrådets tanker om det.

Jorodd Asphjell (A) [16:45:29]: Når jeg hører debatten og hører regjeringspartiene, minner det meg litt om bjelleklang. Noen bjeller klinger lyst, og noen bjeller klinger mørkt – men bjeller er det uansett. Det handler litt om både fortrefelighet og hvordan man beskriver opposisjonen.

Det er ingen tvil om at vi trenger flere dyktige og stolte fagarbeidere i årene som kommer. Den kunnskapen og den kompetansen som fagarbeidere i dag besitter, er viktig for å holde stolte håndverkstradisjoner i hevd. Selv er jeg grafiker, boktrykker, men det er et fag som har gått ut på dato, for å si det sånn. Jeg kan ikke gå tilbake til mitt gamle yrke. Så det å tilrettelegge for nytt og moderne utstyr i yrkesskolen er helt nødvendig.

For noen uker tilbake besøkte Arbeiderpartiets utdanningsfraksjon Meldal videregående skole – en skole som har en gjennomføringsprosent på 97, som er veldig bra. Det er langt over det andre skoler har – ikke på grunn av regjeringen, men på tross av regjeringen. Skolen har gjennomført tiltak sammen med kommunen, sammen med fylkeskommunen og ikke minst sammen med lokalt næringsliv for å sikre at elevene får god og relevant opplæring i det utstyret som trengs. De dreiebenkene som sto der, var de samme dreiebenkene som sto der da jeg gikk på Meldal skole. Det var i 1977 – for 40 år siden. 40 år er lang tid. Skal vi få morgendagens fagarbeidere til å være oppdatert og utdannet på en god måte,

må vi sørge for et yrkesfagløft som gjør at vi kan kjøpe inn mer og moderne utstyr.

Vi ser at skolen i dag blir mer og mer akademisk og mindre og mindre praktisk. Da jeg selv gikk på skolen, hadde vi sløyd, og vi lærte å drive med håndverk. Hvis elever i dag skal velge en yrkesfaglig utdanning og ikke har erfaring med håndverk, verken hjemmefra eller fra skolen, og heller ikke kjenner til yrkesfagenes muligheter, hvordan kan de velge et fag som de ikke kjenner til? Vi har et stort ansvar for hvordan vi skal sørge for god opplæring.

Arbeiderpartiet er i likhet med NHO og LO meget forundret over at regjeringen ikke har funnet en eneste krone til nye studieplasser i fagskolene for 2019. Arbeiderpartiet har satt av 15,5 mill. kr ekstra neste år, over kap. 240 post 60, som vil gi 300 nye plasser til høyere yrkesfaglig utdanning i fagskolene. Det er helt nødvendig.

Presidenten: Representanten Nina Sandberg har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrrensa til 1 minutt.

Nina Sandberg (A) [16:48:46]: Allerede før 2017 sa Jonas Gahr Støre: Kompetansereform blir en av våre viktige reformer. Det er fint at Høyre kommer etter, men de vil nok gjerne at vægen skal være lett å gå. Vi kan gjerne være broren deres i 5. klasse, for det er en veldig smal kompetansereform de legger på bordet. Den er uten tiltak og uten nok penger.

Arbeiderpartiet satser 1,2 mrd. kr. Vi har en reell reform, med midler og med rett til etter- og videreutdanning.

Takk – og god jul!

Turid Kristensen (H) [16:49:41]: Det er ganske fornøyd å sitte her og høre at den ene representanten etter den andre fra Arbeiderpartiet må ha lukket både øyne og ører ettertrykkelig de siste fem årene. De kan ikke ha fulgt med i skolepolitikken i det hele tatt. Å høre påstander om at ingenting har skjedd, og at dagens regjering sleper bena etter seg og bare dilter etter Arbeiderpartiet, er smått utrolig. Jeg sier ikke at alt er perfekt. Det har vært mye å gripe fatt i etter at SV satt åtte år i Kunnskapsdepartementet, vi har fremdeles utfordringer som skal løses, og det jobber vi hardt med. Men å klare å la være å registrere både de resultatene som er oppnådd, de satsingene som er gjennomført, og de som gjennomføres nå, er faktisk veldig godt gjort.

Man må ha rimelig stor tiltro til egen posisjon og ikke minst være temmelig innbilske hvis man representerer Arbeiderpartiet og innbiller seg at regjeringen – og ikke minst Høyre – har den minste lyst til å kopiere Arbeiderpartiets skolepolitikk. Det er en skolepolitikk der det er vinglet i den ene saken etter den andre, der partiet ikke

klarer å stå for en langsiktig satsing i noen saker, og som avhenger av hvem man snakket med sist. Jeg kan nevne

- fraværsgrensen
- krav til opptak til lærerutdanning
- kompetansekrav til lærere
- hvorvidt det skal være en ekstra satsing på tidlig innsats for dem på 1.–4. trinn, eller om man som vanlig skal smøre tynt utover og ikke foreta en prioritering i det hele tatt
- at man ikke har fått med seg at det nå gis videreutdanning til mer enn 7 000 lærere i løpet av året – mer enn en firedobling fra da Arbeiderpartiet styrte
- at man ikke har fått med seg at studentene snart er oppe i over elleve måneders studiestøtte og har fått økt den utover pris- og lønnsstigningen, noe Arbeiderpartiet selv ikke klarte i sine åtte år i regjering
- at det nå er bevilget penger til 3 000 nye studentboliger i løpet av neste år – en kraftig økning fra da Arbeiderpartiet styrte – det er det ganske utrolig at man ikke har fått med seg

Min kollega Mathilde Tybring-Gjedde ga en rekke andre eksempler her nylig, så jeg skal ikke ta med flere, men jeg kunne ha stått her en god stund.

Til representanten Jorodd Asphjell: Utstyret på de videregående skolene er det fylkeskommunene som har ansvaret for. I Akershus har det vært satset kraftig på oppgradering av utstyrsparkene de siste årene. Jeg vet ikke hvordan det er i Asphjells egen hjemkommune – der er det vel Arbeiderpartiet som styrer, men det høres ut som om det ikke har vært så mye å skryte av de siste årene.

Det er også underlig at Arbeiderpartiets representant Torstein Tvedt Solberg flere ganger i dag har påstått at regjeringen er imot fysisk aktivitet i skolen. Det er vi da ikke, men vi er imot en detaljstyring av lærerne. Det har vært gjentatt utallige ganger her i dag, men en usannhet blir ikke mer sann om den blir gjentatt.

Jeg kan forsikre Arbeiderpartiet om at jeg ikke ser noen som helst grunn til å kopiere deres skolepolitikk. Den beste barnehagepolitikken og skolepolitikken for landets barn, elever og studenter får vi med landets regjering. Vi er ikke uenige om alt, Arbeiderpartiet har noen gode tiltak i sin politikk, men vi trenger ikke å kopiere den.

Kent Gudmundsen (H) [16:52:55]: Det som fikk meg til å ta ordet, var historiefortellingen og beskrivelsen fra Arbeiderpartiet. Selv om jeg kan forstå at man ikke er villig til å se bakover – det var åtte ganske magre rødgrønne utdanningspolitiske år – synes jeg at korttidshuskommelsen er en smule svekket når man ikke greier å se hva som har vært gjort, og hva som har vært resultatene de senere årene innenfor utdanningssektoren.

Senest i går fikk vi tall fra skolebidragsindikatoren om 2012-kullet og hva slags bidrag skolene har gitt for deres gjennomføring og resultater. Det var tall som for enkelte fylker ikke akkurat var o jul med din glede, men det er ingen tvil om at slike oversikter gir oss et godt utgangspunkt for å debattere virkemidler og tiltak i videregående opplæring. Når man ser på debatten og ordskiftet som har vært mellom høyresiden og venstresiden i denne salen, er det litt tilforlatelig at mye av kranglingen går på fysisk aktivitet og skolemat, mens det som debatten egentlig burde handlet om, er hvilke gode virkemidler vi kan ha for å bidra til at barna våre får den kunnskapen de har behov for, gjennom sitt utdanningsløp.

Da vil jeg trekke fram at det er under dagens politiske flertall og i de siste årene vi har gått fra sen innsats, som vi hadde under de rød-grønne, med Ny GIV og lærere i ungdomsskolen og leksehjelp som skulle gjøres av ufaglærte, til at vi nå har en massiv satsing på tidlig innsats, kvalitetstiltak i barnehagen og kompetanseheving av lærere, og bidrar til å gjøre et ordentlig løft for grunnskolen. Ikke minst det vi gjør med yrkesfagene i videregående opplæring, ved å gjøre dem mer relevante og praksisnære, og ikke minst at man leverer på det som næringslivet etterspør, må jeg også nevne. Vi ser også gode resultater der, ved at flere fullfører, består og er mer til stede, og flere får lære plass.

Flere har vært innom det i dag, men når man ser på den store satsingen som vi har hatt f.eks. på studiestøtte, at studentene får et billigere sted å bo gjennom boligsatsingen, og ikke minst når man husker tilbake på hvileskjæret og tenker på hva denne regjeringen har gjort gjennom en massiv satsing på forskning og utvikling, som har bidratt til at vi igjen nå slår rekorder innenfor FoU og tilbakebetaling fra EU gjennom deres forskningsfond, som vi bidrar til, er det ingen tvil om at pilene peker i riktig retning fra barnehage og helt opp til høyere utdanning og forskning.

Vi har levert en politikk som har vært en god medisin for denne sektoren. Det har skjedd på vår vakt, og så får Arbeiderpartiet fortsette å svartmale, som de gjør, men mer riktig blir det ikke av den grunn.

Martin Henriksen (A) [16:56:05]: Til å være så irritert for at de mener opposisjonspartiene har feil historiefremstilling, må jeg si regjeringspartiene selv var veldig glad i å snakke om historie i løpet av de siste innleggene.

Jeg forstår godt at enkelte Høyre-politikere blir litt i villrede av å lese Arbeiderpartiets budsjett. Man er jo ikke vant til å lese så store tall i et utdanningsbudsjett som det vi har lagt fram. Hvis de hadde lyttet, hadde de hørt at vi har snakket om at elevene må lære mer, og at

vi vil ha flere kompetente ansatte, gjøre noe med lærermangelen og få mer kvalitet i barnehage, skole og utdanning. Det er jo ikke rart at Arbeiderpartiet ønsker seg kraftigere satsing bl.a. på yrkesfag, barnehage og studenter, men vi ønsker også nye satsinger som møter utfordringer vi mener regjeringa ikke tar tak i – som mer lek for de yngste elevene, mer praktisk læring i grunnskolen, det å gjøre noe med skolefritidsordningen, og det å ha skolemat for alle elever. Det vil vi i tillegg til at vi er opp-tatt av å få økt læringstrykk og flere kvalifiserte lærere.

Det mangler noe i regjeringas skolepolitikk. Det handler om å se hele eleven. Elevene må trives, bevege seg og spise riktig for å trives og lære. Jeg hører Høyre si at fysisk aktivitet, eller i hvert fall frukt og grønt, går på bekostning av elevenes læring. Det er feil. Sunne elever lærer mer, ikke mindre. Jeg har ærlig talt ikke forstått Høyres frykt for frukt i skolen. Det virker som om kunnskapsministeren og statsministeren har hatt en eller annen form for nær-banan-opplevelse i oppveksten, men jeg kan forsikre Høyre om at frukten ikke sniker seg inn og stjeler skolebøkene til elevene. Den er bare sunn.

Vi brukte vel ikke uttrykket «kopiere Arbeiderpartiet», men når vi sier dette, er det ikke en fornærmelse, men en kompliment. Høyre svarer med sine vanlige anklager om at andre snur, og representanten Tybring-Gjedde sa at Høyre ikke er et parti som snur 180 grader i skolepolitikken over natta. Da glemmer de å nevne at Høyre selv er det partiet som har snudd mest i skolepolitikken de siste fem årene. Høyre har hatt sin egen lille snufestival siden valget i 2013.

I valget i 2013 gikk Høyre til valg på, og hadde i sitt program, at man skulle ha karakterer fra femte klasse – det måtte de skrinlegge, og at man skulle nivådele elevene etter faglig nivå – det måtte de skrinlegge. Høyre gikk til valg i 2013 på å doble antall læreplanmål. Nå er de med på å gjøre det motsatte. De gikk til valg på at alle lærere skulle skrive rapporter om alle elever i norsk, matte, engelsk og naturfag, og på egne rektorkontrakter. Alt det måtte de skrinlegge. Senere har de også tatt opp forslag de måtte legge i skuffen igjen. Å innføre eksamen for alle elever i norsk, matte og engelsk på tiende trinn måtte skrinlegges, og også språknormen i barnehagen. De har snudd når det gjelder studentombud, heldekkende ansiktsplagg, avvikling av sidemålskarakteren, lærernorm, prestasjonsbasert lærerlønn, som i Oslo, og RLE, som ble til KRLE. Jeg kunne kanskje også nevnt det med å vurdere eksamen etter fagfornyelsen eller kvalitetsvurderingssystemet, men der er det først og fremst uklart hva regjeringspartiene mener.

Presidenten: Representanten Mona Fagerås har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mona Fagerås (SV) [16:59:18]: SV reverserer kuttet på 254 mill. kr i stipend. Så når representanten Steffensen har regnet seg fram til at SV kutter mer enn regjeringen, tror jeg faktisk vi kanskje må vurdere å innføre et firerkrav i matte for å komme inn på Stortinget.

Jeg vil ikke under noen omstendighet være med på premisset at omvalg er negativt. Jeg vil derimot hevde at det kan være kjempebra å ha en breddekompetanse, og at det vil stå for kvalitet. Et politi som først studerte barnevern – ville ikke det vært en fantastisk kombo? Jeg vil også ta sterk avstand fra representanten Steffensen, som hevder at studenter sutrer for 17 000 kr. 17 000 kr er faktisk veldig mye penger for en fattig student som lever på 8 000 kr i måneden.

Presidenten: Representanten Jorodd Asphjell har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Eg vil òg seia at etter denne debatten ser eg fram til at heile komiteen kjem og syng alle julesongane under juletregangen i neste veke.

(Munterheit i salen.)

Jorodd Asphjell (A) [17:00:35]: Til representanten Kristensen, som sa at min kommune var styrt av Arbeiderpartiet: Jeg skulle gjerne ha sett det. Da hadde kanskje både barnehage, skole, eldreomsorg m.m. sett enda bedre ut enn de gjør i dag. Men vi har store ambisjoner om at den nye Orkland kommune skal bli styrt av en Arbeiderparti-ordfører og et flertall fra Arbeiderpartiet.

Det er ikke kommunen som er skoleeier for videregående skoler. Det er det fylkeskommunen som er, og der styrer vi med fylkesordfører Tore O. Sandvik. Jeg tror ikke det er noen fylker som har satsset så mye på nye videregående skoler som Sør-Trøndelag – og nå Trøndelag. Vi har satsset på nye skolebygg og nytt utstyr, som gjør at elever trives bedre, og som gjør at skolehverdagen blir helt annerledes. Det er viktig for at alle sammen skal ha en god framtid med en god utdanning, som de kan ta med seg videre i livet.

Presidenten: Representanten Mathilde Tybring-Gjedde har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [17:01:50]: Jeg vil avslutte med å takke for debatten, og så har jeg lyst til å si at sunne elever lærer mer. Ingen er uenige i det. En elev som har rett på spesialundervisning, lærer mer av å ha en lærer med spesialpedagogisk kompetanse. En gutt som starter på skolen og sliter med språket, lærer mer av å ha lærere som kan følge ham opp, som er eksperter på hvordan han skal lære seg å utvikle begreper og språk-

ket videre, og som prioriterer lesing, skriving og regning på en motiverende og engasjerende måte.

Jeg mener at det er mye som gjør at barna lærer. Men når vi i dag har en skole som ikke evner å utjevne sosiale forskjeller, er det vår oppgave å prioritere det viktigste. Det aller viktigste er å hjelpe de elevene som henger etter, som opplever skolen som et nederlag, og da er f.eks. spesialundervisningen et sted å starte, ikke med brødsriver for dem som allerede har det i skolesekken.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninn-tatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Martin Henriksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Martin Henriksen (A) [17:02:54]: Jeg er enig i satsingen som representanten Tybring-Gjedde nevnte når det gjelder både spesialundervisning og at man skal ha kvalifiserte lærere. Men det går an å ha to tanker i hodet samtidig og prioritere både det som gir trivsel, sunnhet og helse, og det som gir læring. Ofte henger de to tingene sammen.

Jeg må bare si: Det er en ærlig sak av Høyre når de snur, men det er ikke mer ærlig når Høyre gjør det, enn når andre gjør det, og Høyre har tross alt gjort det veldig mye siden de overtok regjeringskontorene i 2013. Jeg hadde lyst til å ta en udødelig julesang fra Prøysen for å illustrere det, men nå, siden det er mitt siste innlegg og jeg ser en til på talerlista, kan vi i hvert fall om to minutter si Happy Xmas (War is Over).

Presidenten: Representanten Turid Kristensen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Turid Kristensen (H) [17:03:52]: Jeg må innrømme at jeg tvilte litt da jeg fikk beskjed om at det var et juletema for dagens debatt, og naiv som jeg var, måtte jeg forsikre meg om at dette ikke bare var noe jeg kom til å stå og si, men at det faktisk var noe alle skulle gjennomføre. Men det lettet litt på stemningen. Så har det knepet seg til litt her på slutten, og det er også helt greit.

Grunnen til at jeg ba om ordet en gang til, er at jeg vil takke representanten Henriksen for på en så utrolig elegant måte å demonstrere hele mitt poeng med innlegget jeg hadde i sted. Vi er ikke imot fysisk aktivitet i skolen, selv om representanten forsøkte å framstille det på den måten en gang til og også demonstrerte at han ikke følger med på skolepolitikken til regjeringen. Vi har varslet en egen melding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap, som vil ta opp i seg mange av de problemstillingene som han nå påstår at Arbeiderpartiet er nødt til å fremme politikk for, for at vi skal få med oss. Sånn er det ikke.

Jeg beklager til representanten Asphjell hvis jeg sa kommune og ikke fylke, men fakta gjenstår: Arbeiderpartiet har ikke prioritert yrkesfag i hans hjemfylke.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4, og komiteen har vel nå snart vært igjennom hele juleheftet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går nå til votering i sakene nr. 3 og 4. Sakene nr. 1 og 2 er votert over tidligere i dag.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 15 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–12, fra Martin Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 13, fra Martin Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 14 og 15, fra Mona Fagerås på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 13, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, på bakgrunn av gjennomførte evalueringer, om å komme tilbake til Stortinget med en plan for et nytt og forbedret kvoteprogram for studenter fra det globale sør. Stortinget ber også regjeringen om en vurdering av om Panorama-strategien bør justeres.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.14.58)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–12, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for bygging og rehabilitering av svømmeanlegg, inklusiv forslag til finansiering blant annet gjennom rentekompensasjonsordningen for skolebygg og svømmeanlegg, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonal budsjett, slik at alle elever når ferdighets-

målene som er satt for svømme- og livredningsopp-læring i grunnskolen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstysrbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen, med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en finansieringsmodell for toppidretts-gymnas som er godkjent av Olympiatoppen, og som har integrert modell for skole og trening, for å sikre elevene likeverdig tilbud innenfor toppidrettsutdanning.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av hvordan støtte- og finansieringsordningene kan bidra til at folkehøgskolene kan være et reelt tilbud for alle.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en samlet vurdering av behovet for nye folkehøgskoler i årene framover, inkludert en opptrappingsplan for nye folkehøgskoleplasser.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere konsekvensene av et akkumulert effektiviseringskutt i størrelsesorden 1 mrd. kroner i universitets- og høyskolesektoren, med særlig hensyn på studie- og forskningskvalitet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om nasjonale behov for tegnspråktolker i barnehager og grunnopplæring.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak om nytt bygg for helse- og sosialfagene ved NTNU og foreslå en oppstartsbevilgning i revidert nasjonalbudsjett 2019.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan den samlede vikingkiparven, inkludert gjenstander, kan sikres og bevares for ettertiden.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre den framtidige utviklingen av prosjektet Campus Kristiansund og komme tilbake til Stortinget med en sak om mulig kompensasjon av husleiekostnader.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med et eventuelt forslag til omlegging av regle-

ne for konverteringen fra lån til stipend. En forutgående utredning må belyse konsekvensene for enkeltgrupper av studenter og ivareta utdanningspolitiske målsettinger, blant annet kompetansereformen, samt involvere berørte interesseorganisasjoner.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av konsekvensene av endringene i stipend- og låneordninger for elever i videregående opplæring fra og med 2014 og en vurdering av om de samlede stipend- og låneordningene ivaretar gratisprinsippet og lik rett til utdanning for alle elever.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.15.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste en rett og plikt til etter- og videreutdanning av lærere, og senest innen statsbudsjettet for 2020, legge fram en plan for hvordan en slik rett kan innfris.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.15.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for å styrke barnehagelærerprofesjonen, inklusiv forslag om at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal ha barnehagelærerutdanningen, samt tiltak som sikrer bedre finansiering av barnehagelærerutdanningen, og komme tilbake til Stortinget med en sak senest innen Statsbudsjettet for 2020.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.15.56)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

Rammeområde 16

(Utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	382 440 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	16 275 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 939 000	
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21	Spesielle driftsutgifter	40 671 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	380 591 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	206 019 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	68 705 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	15 633 000	
222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester		
	1	Driftsutgifter	108 930 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 596 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	23 246 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	106 749 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	231 367 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	71 038 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	52 991 000	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	274 477 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring og skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	69 343 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 978 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	294 663 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lære kandidater med spesielle behov	62 868 000	
	74	Prosjekttilskudd	10 195 000	
	75	Grunntilskudd	85 287 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 177 918 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 600 098 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	49 000 000	
	60	Forskning på tiltak for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen	44 229 000	
	61	Tilskuddsordning Mentorordning for nye lærere	60 000 000	
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.–10. trinn	1 823 587 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	67 075 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	40 181 000	
	78	Tilskudd	164 245 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 517 183 000	
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 674 753 000	
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	163 661 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	117 293 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	19 084 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	325 804 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	52 323 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	24 615 000	
	78	Kompletterende undervisning	25 325 000	
	79	Toppidrett	47 533 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	2 056 000	
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	64 165 000	
229		Norges grønne fagskole – Veia		
	1	Driftsutgifter	26 781 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 240 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Driftsutgifter	714 323 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	47 449 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 504 000	
231		Barnehager		
		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post</i>		
	21	51	457 516 000	
	51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	8 543 000	
	60	Tilskudd til bemanningsnorm i barnehage	262 800 000	
		Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage		
	63	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	149 809 000	
	66		20 560 000	
	70	Tilskudd for svømming i barnehagene	68 164 000	
240		Fagskoler		
	60	Tilskudd til fagskoler	725 350 000	
	61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning	41 864 000	
241		Felles tiltak for fagskolesektoren		
		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post</i>		
	21	70	17 031 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 21</i>	12 568 000	
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram		
	70	Tilskudd	656 136 000	
253		Folkehøgskoler		
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	898 926 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	5 236 000	
	72	Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	668 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	214 524 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	13 864 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettsentre		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	37 308 000	
	71	Falstadsenteret	21 496 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	15 834 000	
	73	Nansen Fredssenter	6 562 000	
	74	Narviksenteret	8 539 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	9 485 000	
	76	Raftostiftelsen	5 418 000	
256		Kompetanse Norge		
	1	Driftsutgifter	64 258 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	8 584 000	
257		Kompetansepluss		
		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post</i>		
	21	70	5 998 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	171 725 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	214 844 000	
	60	Tilskudd til karriereveiledning	34 525 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	35 632 559 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Private høyskoler	1 578 967 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	662 779 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	170 786 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000	
	50	Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning	450 293 000	
	51	UNIT – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	157 654 000	
	71	Tilskudd til UNIS	136 187 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	195 742 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 282 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	234 107 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	36 309 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høgskolerådet	20 321 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	18 962 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 699 644 000	
	53	Sektorovergripende og strategiske satsinger	1 634 642 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	751 245 000	
	55	Virksomhetskostnader	792 543 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>		
	21		6 845 000	
	53	NUPI	5 020 000	
	56	Holbergprisen	16 803 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	217 444 000	
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	183 255 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	48 639 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	15 783 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	122 140 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	286 405 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, <i>kan overføres</i>	2 240 253 000	
	75	UNESCO-kontingent	22 793 000	
	76	UNESCO-formål	4 002 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd til forskning	2 223 200 000	
923		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	644 800 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	405 726 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	150 530 000	
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Driftsutgifter	184 450 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	85 683 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 000 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	63 805 000	
	72	Tilskudd til Nofima	100 846 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	248 878 000	
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	178 036 000	
	54	Næringsrettet matforskning mv.	158 901 000	
	70	Innovasjonsaktivitet mv., <i>kan overføres</i>	3 500 000	
	71	Bioøkonomiordningen, <i>kan overføres</i>	2 832 000	
2410		Statens lånekaske for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	392 941 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	7 170 151 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 983 362 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	742 493 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 255 776 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	602 006 000	
	74	Tap på utlån	386 200 000	
Totale utgifter				82 881 091 000
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	6 030 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 261 000	
3222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.	8 033 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	19 734 000	
3229		Norges grønne fagskole – Veia		
	2	Salgsinntekter mv.	1 829 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 229 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Inntekter ved oppdrag	47 449 000	
	2	Salgsinntekter mv.	10 493 000	
3256		Kompetanse Norge		
	1	Inntekter ved oppdrag	8 205 000	
	2	Salgsinntekter mv.	368 000	
3280		Felles enheter		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.	601 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 698 000	
3923		Havforskningsinstituttet		
	1	Oppdragsinntekter	419 163 000	
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Oppdragsinntekter	85 836 000	
5310		Statens lånekaske for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	18 530 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	29	Termingebyr	16 892 000	
	89	Purregebyrer	105 016 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	4 857 196 000	
Totale inntekter				5 613 583 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2019 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 229 post 1	kap. 3229 postene 2 og 61
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 280 post 1	kap. 3280 post 2
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
- avhende fast eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer til kjøp, vedlikehold og bygging av

andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

- gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Norges forskningsråd.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2019 kan:

- gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	236,9 mill. kroner
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	1 366,4 mill. kroner

- gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i

kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.

- gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2020 (andre halvdel av undervisningsåret

2019–20) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2019 (første halvdel av undervisningsåret 2019–20), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.

4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2020 (andre halvdel av undervisningsåret 2019–20) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2019 (første halvdel av undervisningsåret 2019–20), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 114 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 231 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 951 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 905 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2019 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:

- a. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
- b. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
- c. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
- d. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

3. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et hel-dags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 2 990 kroner per måned fra 1. januar 2019, til 3 040 kroner per måned fra 1. august 2019 og til 33 140 kroner per år fra 1. januar 2019, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.
4. inntektsgrensen for fritak i foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer settes til 548 500 kroner per år fra 1. august 2019, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.
5. Kunnskapsdepartementet i 2019 kan overføre aksjene i UNINETT AS til UNIT – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning, og at direktoratet kan forvalte eierskapet i selskapet. Aksjene blir flyttet fra gruppe 1 til gruppe 2 og ført ut av kapitalregnskapet i 2019 mot konto for forskyvninger i balansen.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan:

- 1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 923 post 22, slik at summen av overskridelser under kap. 917 post 22, kap. 919 post 76 og kap. 923 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1137		Forskning og innovasjon	
	71	Bioøkonomiordningen	5,2 mill. kroner

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til A, samtlige romertall.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 51 stemmer for og 50 stemmer mot komiteens innstilling. (Voteringsutskrift kl. 17.16.20)

Kristin Ørmen Johnsen (H) (fra salen): President! Jeg stemte feil!

Presidenten: Da blir det 52 stemmer for og 49 stemmer mot innstillingen. – Er det flere som stemte feil?

Kristian Tønning Riise (H) (fra salen): Jeg stemte også feil!

Presidenten: Da tror presidenten at vi må ta voteringen på nytt.

Det voteres over komiteens innstilling til A, samtlige romertall. Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.16.58)

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Videre var innstilt:

B.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at fritak for skolefag ikke blir gitt dersom dette ikke er i overenstemmelse med elev og foresattes ønsker, at fritaket må være faglig begrunnet, og at konsekvensene av et fritak er gjort godt kjent for eleven og foresatte.

II

Stortinget ber regjeringen, på bakgrunn av gjennomførte evalueringer og i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet, komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan studiemulighetene i Norge kan forbedres for studenter fra det globale sør gjennom en styrking av NORPART-programmet.

III

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fordeling av midler til regionale forskningsfond i statsbudsjettet for 2019 legge til grunn samme antall fylker som ved forrige tildeling, slik at Trøndelag ikke kommer uforholdsmessig skjevt ut.

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til B II.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 62 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.17.19)

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til B I og III.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2018 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Utgifter	
200		Kunnskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 378 031 000 til kr 377 781 000	250 000
225		Tiltak i grunnopplæringen	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 67 349 000 til kr 66 514 000	835 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge, <i>for høyes</i> med fra kr 111 141 000 til kr 113 608 000	2 467 000
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 297 853 000 til kr 205 053 000	92 800 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk, nedsettes med fra kr 8 925 000 til kr 7 855 000	1 070 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner, nedsettes med fra kr 6 290 000 til kr 5 804 000	486 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere, nedsettes med fra kr 1 646 791 000 til kr 1 569 400 000	77 391 000
	60	Tilskudd til forskning på tiltak for å øke gjennomføringen i videregående opplæring, nedsettes med fra kr 43 024 000 til kr 41 598 000	1 426 000
228		Tilskudd til frittstående skoler m.v.	
	70	Frittstående grunnskoler, overslagsbevilgning, <i>for høyes</i> med fra kr 2 296 734 000 til kr 2 500 684 000	203 950 000
	71	Frittstående videregående skoler, overslagsbevilgning, nedsettes med fra kr 1 646 901 000 til kr 1 619 102 000	27 799 000
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 160 127 000 til kr 158 636 000	1 491 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 118 213 000 til kr 115 196 000	3 017 000
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 18 504 000 til kr 20 680 000	2 176 000
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 304 412 000 til kr 321 880 000	17 468 000
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 50 522 000 til kr 50 242 000	280 000
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 23 025 000 til kr 23 476 000	451 000
	78	Kompletterende undervisning, nedsettes med fra kr 24 611 000 til kr 24 321 000	290 000
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd, nedsettes med fra kr 62 357 000 til kr 62 207 000	150 000
252	70	EUs utdannings- og ungdomsprogram Tilskudd, nedsettes med fra kr 586 985 000 til kr 520 698 000	66 287 000
256	21	Kompetanse Norge Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 12 046 000 til kr 8 346 000	3 700 000
270	75	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 746 424 000 til kr 0	746 424 000
280	73	Felles enheter Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 36 723 000 til kr 33 533 000	3 190 000
287	21	Forskningsinstitutter og andre tiltak Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med fra kr 15 407 000 til kr 14 407 000	1 000 000
288	72	Internasjonale samarbeidstiltak Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, nedsettes med fra kr 310 756 000 til kr 308 100 000	2 656 000
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, <i>kan overføres</i> , for høyes med fra kr 2 208 010 000 til kr 2 305 533 000	97 523 000
926	45	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 99 900 000 til kr 44 900 000	55 000 000
2410	50	Statens lånekasse for utdanning Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 7 056 077 000 til kr 7 054 577 000	1 500 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med	132 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 2 957 714 000 til kr 3 089 714 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 721 272 000 til kr 701 272 000	20 000 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 204 463 000 til kr 1 068 343 000	136 120 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 602 896 000 til kr 631 193 000	28 297 000
	74	Tap på utlån, nedsettes med fra kr 376 200 000 til kr 346 200 000	30 000 000
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 27 191 396 000 til kr 27 213 772 000	22 376 000
Inntekter			
3225		Tiltak i grunnopplæringen	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 43 567 000 til kr 35 627 000	7 940 000
3256		Kompetanse Norge	
	1	Inntekter ved oppdrag, nedsettes med fra kr 11 676 000 til kr 7 976 000	3 700 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, for høyes med fra kr 24 410 000 til kr 31 655 000	7 245 000
	29	Termingebyr, nedsettes med fra kr 16 643 000 til kr 14 279 000	2 364 000
	89	Purregebyr, for høyes med fra kr 103 464 000 til kr 108 643 000	5 179 000
	90	Redusert lån og rentegjeld, for høyes med fra kr 10 236 991 000 til kr 10 303 921 000	66 930 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 4 607 663 000 til kr 4 077 206 000	530 457 000

II
Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgning-

ger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Navn	Samlet ramme
270	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	883,4 mill. kroner

III
Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet kan:

1. gi Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet fullmakt til å bruke de aksjer universitetet eier i Norut Northern Research Institute AS som tingsinnskudd for å slå selskapet sammen med

NORCE – Norwegian Research Centre AS. Fullmakten gjelder ut 2019.

2. gi Universitetet i Bergen fullmakt til å gjennomføre direktesalg av eiendommen Christies gate 13 i Bergen til Bergen Fintech Hub. Prisen fastsettes til markedspris basert på verditakst.

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til III. Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 stemmer
mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 17.17.48)

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling
til I og II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehand-
let.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes
ikke. Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.19.

